

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

---

3 FÉVRIER 2000

Projet de loi portant assentiment au Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998

SOMMAIRE

	Pages
Exposé des motifs	2
Projet de loi	22
Statut de Rome de la Cour pénale internationale	23
Avant-projet de loi	93
Avis du Conseil d'État	94

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1999-2000

---

3 FEBRUARI 2000

Wetsontwerp houdende instemming met het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	2
Wetsontwerp	22
Statuut van Rome inzake het Internationale Strafgerechtshof	23
Voorontwerp van wet	93
Advies van de Raad van State	94

EXPOSÉ DES MOTIFS

1. Introduction

1. Le Gouvernement a l'honneur de soumettre à votre assentiment le Statut de la Cour pénale internationale, adopté le 17 juillet 1998 à Rome.

2. Ce traité a été élaboré au sein de l'Organisation des Nations Unies. La Belgique a procédé à sa signature le 10 septembre 1998. La Convention devra compter 60 Etats parties avant d'entrer en vigueur. La ratification de cet instrument international par la Belgique favorisera dès lors l'entrée en vigueur du traité. Il compte 128 articles.

2. Objet du traité

2.1 Historique

3. Au cours de ce siècle, diverses propositions nationales ou internationales, d'origine privée ou publique, ont été avancées en faveur de la création d'une juridiction internationale habilitée à connaître des crimes les plus graves du droit international.

4. Adoptée en 1948, la Convention sur la prévention et la répression du crime de génocide a défini celui-ci comme un crime international et a prévu la poursuite et le renvoi des ses auteurs devant une juridiction pénale internationale à créer. La même année, l'Assemblée générale des Nations Unies a demandé à la commission du droit international d'examiner la possibilité et l'opportunité de créer une telle juridiction.

A l'époque, cette commission ainsi qu'un comité spécial composé de représentants d'Etats membres créé par l'Assemblée se sont prononcés en faveur de la création d'une telle juridiction mais leurs travaux ont été interrompus à la suite d'une décision, prise par l'Assemblée générale en 1954, d'ajourner l'examen de cette question en raison de ses liens étroits avec l'élaboration d'un code de crimes contre la paix et la définition de l'agression.

5. Ce n'est qu'en 1989, et à la suite d'une initiative introduite par Trinidad et Tobago dans le cadre de la lutte contre le trafic international de stupéfiants, que la question a été réellement relancée dans l'enceinte des Nations Unies.

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Inleiding

1. De Regering heeft de eer U het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof, goedgekeurd te Rome op 17 juli 1998, ter instemming voor te leggen.

2. Dit verdrag is uitgewerkt in het kader van de Organisatie van de Verenigde Naties. België heeft het ondertekend op 10 september 1998. Er moeten zestig Verdragsluitende Staten zijn alvorens het Verdrag in werking treedt. De bekrachtiging van dit internationaal instrument door ons land zal de inwerkingtreding ervan bijgevolg bespoedigen. Het verdrag bestaat uit 128 artikelen.

2. Onderwerp van het verdrag

2.1. *Retroacta*

3. In de loop van deze eeuw werden verschillende nationale en internationale voorstellen van particuliere of openbare aard gedaan ten voordele van de oprichting van een internationaal rechtscollege bevoegd om kennis te nemen van de meest ernstige misdaden van internationaal recht.

4. Het in 1948 aangenomen Internationaal Verdrag ter voorkoming en de bestraffing van de genocide heeft de genocide omschreven als een internationale misdaad en heeft voorzien in de vervolging voor en de verwijzing van de daders naar een op te richten internationaal strafrechtscollege. Hetzelfde jaar heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aan de Commissie Internationaal Recht gevraagd de mogelijkheid en de opportuniteit van de oprichting van een dergelijk rechtscollege te bestuderen.

Deze Commissie alsook een door de Algemene Vergadering opgericht bijzonder Comité, samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten, hebben zich destijds uitgesproken voor de oprichting van een dergelijk rechtscollege; maar hun werkzaamheden werden onderbroken ten gevolge van een door de Algemene Vergadering in 1954 genomen beslissing om het onderzoek van dit vraagstuk uit te stellen, omwille van de nauwe banden met het uitwerken van een codex van misdaden tegen de vrede en van een definitie van agressie.

5. Het is pas in 1989, ten gevolge van een door Trinidad en Tobago ingeleid initiatief in het kader van de internationale strijd tegen de verdovende middelen, dat het vraagstuk werkelijk opnieuw werd gelanceerd in de schoot van de Verenigde Naties.

Dans le contexte du conflit en ex-Yougoslavie, l'Assemblée générale a demandé en 1992 à la commission du droit international d'examiner, en priorité, un projet de statut pour la création d'une cour criminelle internationale.

La création, par le Conseil de Sécurité de l'Onu, de deux tribunaux ad hoc pour l'ex-Yougoslavie et le Rwanda, a contribué à accélérer les travaux de la commission qui se sont conclus par le dépôt d'un projet final en 1994.

Ce projet a servi, dans un premier temps, de fil conducteur aux délibérations d'un comité ad hoc ouvert à la participation des Etats qui s'est ensuite transformé en comité préparatoire dans l'optique de l'organisation d'une conférence diplomatique.

Les progrès significatifs des travaux de ce comité et la volonté politique d'un grand nombre d'Etats, dont la Belgique, de mettre sur pied, dans les délais les plus courts possibles, cette nouvelle juridiction internationale, ont conduit l'Assemblée générale à prendre, lors de sa session de 1996, la décision de convoquer cette conférence diplomatique en 1998.

Celle-ci s'est tenue à Rome, à l'invitation du gouvernement italien, et s'est clôturée, à l'issue de cinq semaines de négociations intenses, par l'adoption du statut de la cour pénale internationale à la suite d'un vote (120 pour, 7 contre et 21 abstentions).

6. L'Acte final de la Conférence prévoit la convocation d'une nouvelle Commission préparatoire appelée à rédiger une série de documents complétant le Statut ou qui doivent lui être annexés. Il s'agit d'un accord de siège, d'un accord organisant les relations entre la Cour et l'Organisation des Nations Unies, d'un projet de règlement de procédure et de preuves, d'un projet de règlement de la Cour, d'un projet de Convention sur les privilèges et les immunités, d'un projet d'accord financier, d'un projet de premier budget de la Cour, d'un projet de définition des éléments constitutifs des crimes relevant de la compétence de la Cour, d'un projet de règlement de l'Assemblée des Etats parties et d'un projet de définition du crime d'agression.

2.2 Principes généraux

7. L'objectif de la Convention est d'instituer une Cour permanente chargée de la répression des violations les plus graves du droit international humanitaire commises par des personnes physiques. La juri-

In de context van het conflict in ex-Joegoslavië, heeft de Algemene Vergadering in 1992 aan de Commissie Internationaal Recht gevraagd, bij voorrang, een ontwerp van Statuut voor de oprichting van een Internationaal Strafgerechtshof te bestuderen.

De oprichting, door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties van twee ad hoc Tribunaal voor ex-Joegoslavië en Rwanda, heeft bijgedragen tot een versnelling van de werkzaamheden van de Commissie, die werden afgesloten met het neerleggen van een eindontwerp in 1994.

Dit ontwerp heeft in eerste instantie gediend als leidraad voor de beraadslagingen van een ad hoc Comité dat openstond voor deelname door de Staten. Dit Comité heeft zich vervolgens omgezet in een voorbereidend Comité in de optiek van de organisatie van een Diplomatieke Conferentie.

De beduidende vooruitgang van de werkzaamheden van dit Comité en de politieke wil van een groot aantal Staten, waaronder België, om binnen de kortst mogelijke termijn dit nieuw internationaal rechtscollege in te stellen, hebben de Algemene Vergadering ertoe gebracht om, tijdens de Algemene Vergadering van 1996, de beslissing tot het samenroepen van de diplomatieke Conferentie in 1998 te nemen.

Deze Conferentie heeft plaatsgevonden te Rome, op uitnodiging van de Italiaanse Regering, en werd afgesloten, na 5 weken van intense onderhandelingen, met de aanneming na een stemming (120 voor, 7 tegen en 21 onthoudingen) van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

6. Krachtens de Slotakte van de Conferentie wordt een nieuwe Voorbereidende Commissie belegd die een reeks van teksten moet uitwerken ter aanvulling van of als bijlage bij het Statuut. Het gaat daarbij om een akkoord over de zetel, over een akkoord betreffende de verhoudingen tussen het Hof en de Organisatie van de Verenigde Naties, over een ontwerp van procedure- en bewijsreglement, over een ontwerp van reglement van het Hof, over een ontwerp van overeenkomst inzake de voorrechten en immunititeiten, over een ontwerp van financieel akkoord, over een ontwerp van eerste begroting van het Hof, over een ontwerp houdende definitie van de bestanddelen van de misdaden die onder de bevoegdheid van het Hof ressorteren, over een ontwerp van reglement van de Vergadering van de Verdragsluitende Staten en over een ontwerp van omschrijving van de misdaad van agressie.

2.2. Algemene beginselen

7. Het verdrag strekt ertoe een permanent Hof op te richten belast met de bestraffing van de meest ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht gepleegd door natuurlijke personen. De juris-

diction de la Cour aura un caractère subsidiaire par rapport à celle des juridictions répressives nationales.

La Cour pourra connaître des crimes de génocide, des crimes contre l'humanité, des crimes de guerre les plus graves commis aussi bien dans le cadre d'un conflit armé international que dans le cadre d'un conflit armé non international ou encore du crime d'agression pour autant que, dans ce dernier cas, l'Assemblée générale des Etats parties adopte une définition de ce crime. La Cour ne pourra toutefois exercer sa juridiction que lorsque ces crimes n'auront pas été jugés au préalable par une juridiction nationale ou lorsque les enquêtes et poursuites menées au niveau national n'auront pas abouti en raison du manque de volonté ou de l'incapacité des organes chargés de l'enquête ou des poursuites de les mener véritablement à bien.

8. La Cour, composée de dix-huit juges répartis en chambres d'instruction, de première instance et d'appel, pourra être saisie de trois manières différentes. Elle pourra être saisie d'une situation couvrant une ou plusieurs infractions, par le Conseil de Sécurité, ou par un Etat partie au Statut. Mais elle pourra également être saisie directement par le Procureur de la Cour, agissant d'initiative, en toute indépendance, sous le seul contrôle des juges eux-mêmes, concernant un ou plusieurs crimes relevant de sa compétence. Lorsque la Cour est saisie par un Etat partie ou par le Procureur agissant d'initiative, une condition supplémentaire devra toutefois être réalisée: il faudra que l'Etat sur le territoire duquel l'infraction a été commise ou l'Etat de la nationalité de la personne poursuivie soit partie au Statut de la Cour ou qu'un de ces deux Etats aient reconnu la compétence de la Cour dans le cadre de l'affaire examinée. Il s'agit cependant d'une condition très large puisque la reconnaissance de la juridiction de la Cour est automatique dès lors qu'un Etat devient partie au Statut et, qu'à terme, le Statut a vocation à l'universalité des Etats parties. En outre, aucune réserve permanente au Statut n'est autorisée.

9. Le fonctionnement de la Cour est essentiellement autonome et son financement dépendra à la fois de l'Organisation des Nations Unies et des contributions des Etats parties au Statut, voire de contributions volontaires d'origine publique ou privée. Enfin, si le Conseil de Sécurité peut suspendre momentanément le fonctionnement de la Cour, il ne peut le faire que par le biais de l'adoption d'une résolution explicite, à la majorité de ses membres, sans veto, pour une durée maximum de douze mois renouvelable, ce qui pourrait se comprendre, par exemple, dans le cadre de

dictie van het Hof is van subsidiaire aard ten opzichte van die van de nationale strafgerichten.

Het Hof kan kennis nemen van de misdaden van genocide, de misdaden tegen de mensheid, de meest ernstige oorlogsmisdaden die zijn gepleegd in het kader van zowel een internationaal gewapend conflict als een gewapend conflict dat niet van internationale aard is of nog van de misdaad van agressie voor zover, wat het laatste geval betreft, de Algemene Vergadering van de Verdragsluitende Staten een omschrijving van die misdaad goedkeurt. Het Hof kan zijn rechtsmacht evenwel enkel uitoefenen als de misdaden voorafgaandelijk niet door een nationaal rechtcollege zijn berecht of als de op nationaal vlak gevoerde onderzoeken en ingestelde vervolgingen niet tot een resultaat hebben geleid, omdat de wil daartoe ontbrak of omdat de organen die ermee belast zijn het onderzoek en de vervolging tot een goed einde te brengen, daartoe niet in staat zijn.

8. Zaken kunnen op drie wijzen aanhangig worden gemaakt bij het Hof dat bestaat uit achttien rechters verdeeld over onderzoekskamers, kamers van eerste aanleg en beroepskamers. De Veiligheidsraad of een Verdragsluitende Staat kunnen een toestand die betrekking heeft op één of meer misdrijven bij het Hof aanhangig maken. De Procureur van het Hof heeft evenwel de mogelijkheid om op eigen initiatief, in alle onafhankelijkheid en enkel onder toezicht van de rechters zelf, een of meer misdaden die onder zijn bevoegdheid ressorteren bij het Hof aanhangig te maken. Ingeval een zaak bij het Hof aanhangig wordt gemaakt door een Verdragsluitende Staat of door de Procureur die op eigen initiatief optreedt, moet evenwel een bijkomende voorwaarde worden vervuld: de Staat op het grondgebied waarvan het misdrijf is gepleegd of de Staat waarvan de vervolgte persoon de nationaliteit heeft moet partij zijn bij het Statuut van het Hof of een van beide Staten moet de bevoegdheid van het Hof in het kader van de behandelde zaak hebben erkend. Bedoelde voorwaarde is evenwel zeer ruim verwoord, aangezien de rechtsmacht van het Hof automatisch wordt erkend zodra een Staat partij wordt bij het Statuut en het de bedoeling is dat het Statuut in de toekomst voor alle Lid-Staten van de Verenigde Naties zou gelden. Bij het Statuut mag trouwens geen enkel permanent voorbehoud worden gemaakt.

9. Het Hof werkt wezenlijk autonoom en wordt gefinancierd door zowel de Organisatie van de Verenigde Naties en bijdragen van de Verdragsluitende Staten als door vrijwillige bijdragen van openbare en particuliere oorsprong. Hoewel de Veiligheidsraad de werking van het Hof tijdelijk kan opschorten, kan hij zulks enkel door middel van een uitdrukkelijke resolutie die zonder veto is goedgekeurd door een meerderheid van zijn leden en ten hoogste voor een verlengbare termijn van twaalf maanden. Zulks zou bijvoorbeeld kunnen geschieden in het kader van vre-

négociations de paix menées par la Communauté internationale.

3. Commentaires sur le contenu de la Convention

3.1 Chapitre 1er - Institution de la Cour (articles 1 à 4)

10. L'article 1er établit la Cour pénale internationale, en tant qu'institution permanente pouvant exercer sa compétence à l'égard des personnes pour les crimes les plus graves ayant une portée internationale, et précise que la Cour est une juridiction jouant un rôle complémentaire par rapport aux juridictions pénales nationales.

11. L'article 3 précise que le siège de la Cour est établi à La Haye.

12. L'article 4 accorde explicitement la personnalité juridique à la Cour pour les actes nécessaires à l'exercice de ses fonctions et à l'accomplissement de sa mission.

3.2 Chapitre II - Compétence, recevabilité et droit applicable (articles 5 à 21)

13. L'article 5 donne juridiction à la Cour pour les crimes de génocide, crimes contre l'humanité, crimes de guerre et crimes d'agression. Toutefois, la compétence relative à ce dernier crime ne sera effective qu'après adoption d'une définition du crime d'agression par l'Assemblée des Etats parties, conformément aux articles 121 et 123 du Statut.

14. L'article 6 définit le crime de génocide en reprenant les termes de la Convention pour la prévention et la répression du crime de génocide adoptée à New York le 9 décembre 1948.

15. L'article 7 définit les crimes contre l'humanité en tenant compte de la jurisprudence récente des Tribunaux ad hoc pour le Rwanda et pour l'ex-Yougoslavie. Ainsi, il y a crime contre l'humanité lorsqu'un des actes énumérés à l'article 7 a été commis dans le cadre d'une attaque généralisée ou systématique ou planifiée contre une population civile.

16. L'article 8 définit les crimes de guerre entrant dans le champ de compétence de la Cour. Il vise, d'une part, les conflits armés internationaux et, d'autre part, les conflits armés non internationaux.

En ce qui concerne les conflits armés internationaux, l'article couvre à la fois toutes les infractions

desonderhandelingen gevoerd door de Internationale Gemeenschap.

3. Commentaar op de inhoud van het Verdrag

3.1. Hoofdstuk I: Oprichting van het Hof (artikelen 1 tot 4)

10. Krachtens artikel 1 wordt het Internationaal Strafgerechtshof opgericht in de vorm van een permanente instelling met de «bevoegdheid rechtsmacht uit te oefenen over personen ter zake van de ernstigste misdaden met een internationale draagwijdte» en is tevens nader bepaald dat het Hof een rechtscollege is dat een complementaire rol speelt ten aanzien van de nationale strafgerichten.

11. Artikel 3 stelt dat de zetel van het Hof gevestigd is te Den Haag.

12. Overeenkomstig artikel 4 wordt aan het Hof uitdrukkelijk rechtspersoonlijkheid toegekend voor de handelingen die noodzakelijk zijn met het oog op de uitoefening van zijn bevoegdheden en het vervullen van zijn taak.

3.2. Hoofdstuk II: Bevoegdheid, ontvankelijkheden toepasselijk recht (artikelen 5 tot 21)

13. Artikel 5 verleent aan het Hof rechtsmacht voor de misdaden van genocide, de misdaden tegen de mensheid, de oorlogsmisdaden en de misdaden van agressie. De bevoegdheid ten aanzien van laatstgenoemde misdaad wordt enkel daadwerkelijk nadat de Vergadering van Verdragsluitende Staten, overeenkomstig de artikelen 121 en 123 van het Statuut, een omschrijving van de misdaad van agressie heeft goedgekeurd.

14. Artikel 6 omschrijft de misdaad van genocide volgens de termen gebruikt in het Verdrag inzake de voorkoming en de bestrafing van de misdaad van genocide, goedgekeurd te New York op 9 december 1948.

15. Artikel 7 definieert de misdaden tegen de mensheid, daarbij rekening houdend met de recente rechtspraak van de ad-hoc tribunaal voor Rwanda en Ex-Joegoslavië. Er is dus sprake van misdaad tegen de mensheid als een van in de artikelen opgesomde daden is gepleegd in het kader van een veralgemeende of stelselmatige aanval op de burgerbevolking.

16. Artikel 8 heeft betrekking op de omschrijving van de oorlogsmisdaden welke ressorteren onder de bevoegdheid van het Hof en betreft gewapende internationale conflicten en gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn.

Wat de internationale gewapende conflicten betreft, heeft het artikel zowel betrekking op alle ern-

graves aux Conventions de Genève du 12 août 1949 et les «autres violations graves des lois et coutumes applicables aux conflits armés internationaux qu'il énumère. Dans cette dernière catégorie, est reprise parmi les crimes de guerre «le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de quinze ans dans les forces armées nationales ou de les faire participer activement à des hostilités.

La délégation belge est à l'origine de l'introduction de cette incrimination dans la définition des crimes de guerre. Cette incrimination s'applique également dans le cadre de conflits armés non internationaux.

En ce qui concerne les conflits armés non internationaux, l'article couvre non seulement les violations à l'article 3 commun aux quatre Conventions de Genève précitées, mais aussi les «autres violations graves des lois et coutumes applicables aux conflits armés ne présentant pas un caractère international». Le Statut précise dans les deux cas ce qu'il faut entendre par conflit armé non international en se fondant sur la définition du champ d'application de l'article 3 commun aux quatre Conventions de Genève, dans le premier cas, et à celui du Protocole II, additionnel aux quatre Conventions de Genève, dans le second cas.

17. L'article 9 permet à l'Assemblée des Etats parties d'adopter une définition des éléments constitutifs des crimes qui permettrait de guider la Cour dans son application et son interprétation des articles 6, 7 et 8. Ce document aurait une portée indicative et non obligatoire pour la Cour.

18. L'article 10 est une clause de sauvegarde du droit humanitaire existant et de son évolution.

19. L'article 11 définit la compétence de la Cour *ratione temporis* et prévoit qu'elle ne peut connaître de faits survenus avant l'entrée en vigueur du Statut.

20. Les articles 12 à 19 établissent les règles de saisine de la Cour et de recevabilité des requêtes. Il est prévu que la Cour peut être saisie, par le Conseil de Sécurité de l'Organisation des Nations Unies ou par un Etat partie, d'une situation dans le cadre de laquelle un ou plusieurs crimes relevant de la compétence de la Cour a/ont été commis ou, par le Procureur agissant d'initiative (article 13). Lorsque la Cour est saisie par un Etat partie ou par le Procureur agissant d'initiative, elle n'a juridiction que si l'Etat sur le territoire duquel les faits ont été commis ou l'Etat de la nationalité de l'auteur est partie au Statut ou a

stige inbreuken op de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 als op «andere ernstige schendingen van de wetten en gebruiken die die toepasselijk zijn in een internationaal gewapend conflict» welke worden opgesomd. Maakt in deze laatste categorie deel uit van oorlogsmisdaden, «het onder de wapenen roepen of in dienst nemen van kinderen beneden de leeftijd van vijftien jaar bij de nationale strijdkrachten of hen gebruiken voor actieve deelname aan vijandelijkheden».

De Belgische delegatie ligt ten grondslag aan de invoering van deze tenlastelegging in de definitie van de oorlogsmisdaden, welke overigens ook geldt voor gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn.

Wat de gewapende conflicten betreft die niet van internationale aard zijn, heeft het artikel niet enkel betrekking op de schendingen van het aan de vier voornoemde Verdragen van Genève gemeenschappelijke artikel 3, maar ook op de «andere ernstige schendingen van de wetten en gebruiken die toepasselijk zijn in gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn». Het Statuut omschrijft in beide gevallen wat moet worden verstaan onder een gewapend conflict dat niet van internationale aard is, zulks op grond van de omschrijving van het toepassingsgebied van het voor de vier Verdragen van Genève gemeenschappelijke artikel 3 in het eerste geval, en van het toepassingsgebied van het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève in het tweede geval.

17. Op grond van artikel 9 kan de Vergadering van Verdragssluitende Staten haar goedkeuring hechten aan een definitie van de bestanddelen van de misdaden. Deze definitie kan het Hof leiden bij de toepassing en de uitlegging van de artikelen 6, 7 en 8. Dit document zou richtinggevend zijn, doch zou geen verplichting inhouden voor het Hof.

18. Artikel 10 is een clausule ter vrijwaring van het bestaande humanitaire recht en van de evolutie ervan.

19. In artikel 11 wordt de bevoegdheid van het Hof *ratione temporis* omschreven en wordt bepaald dat het geen kennis kan nemen van feiten die zich hebben voorgedaan voor de inwerkingtreding van het Statuut.

20. De artikelen 12 tot 19 hebben betrekking op de wijzen waarop zaken bij het Hof aanhangig kunnen worden gemaakt en op de ontvankelijkheid van de verzoekschriften. Er is bepaald dat een toestand, in het kader waarvan een misdrijf of meerdere misdrijven ressorterend onder de bevoegdheid van het Hof zijn gepleegd, bij dat Hof aanhangig kan worden gemaakt door de Veiligheidsraad van de Organisatie van de Verenigde Naties of door een Verdragssluitende Staat. De Procureur kan de bedoelde misdaden op eigen initiatief aanhangig maken bij het Hof (artikel 13). Ingeval een zaak aanhangig is gemaakt door

reconnu la compétence de la Cour pour l'affaire considérée (article 12). Si le Procureur a agi d'initiative, il doit veiller à rassembler des renseignements suffisants pour étayer une demande d'enquête qu'il devra adresser à une Chambre préliminaire de la Cour. La recevabilité de la requête introduite peut être mise en cause de la manière et dans les cas précisés par les articles 17 à 19. Ce sont notamment ces articles qui soulignent le caractère subsidiaire de la Cour par rapport aux juridictions nationales.

Le Conseil d'Etat relève que l'article 16 du Statut autorise le Conseil de Sécurité des Nations unies, par le vote d'une résolution explicite, à suspendre l'action de la Cour dans une affaire particulière, pour une durée maximum d'un an. Il précise que si cette disposition devait s'interpréter comme permettant également au Conseil de Sécurité de suspendre toute action des juridictions belges, il y aurait contradiction avec l'article 151 de la Constitution. Toutefois, l'article 16 ne peut recevoir une telle interprétation: il ne vise que la suspension des actions en cours devant la Cour pénale internationale et non devant les juridictions nationales. Au contraire, le Statut est rédigé de telle sorte que si la Cour voit son action suspendue par une décision du Conseil de Sécurité, rien n'empêche des juridictions nationales compétentes d'agir à sa place. Il n'y a donc pas ici de contradiction entre le Statut et la Constitution.

21. Il découle du caractère subsidiaire de la Cour que le Statut invite indirectement les Etats parties à modifier leur droit interne afin de rendre leurs juridictions pénales compétentes pour connaître des faits relevant de la compétence de la Cour elle-même. Il ne s'agit toutefois pas d'une obligation, mais d'une conséquence logique de la règle de la complémentarité de la Cour par rapport aux tribunaux internes.

Dans ce cadre, une réforme de la loi du 16 juin 1993 relative à la répression des infractions graves aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949 et aux Protocoles I et II du 8 juin 1977, additionnels à ces Conventions devra être envisagée afin d'élargir son champ d'application aux incriminations prévues par le Statut qui n'entrent pas dans la définition actuelle de la compétence *ratione materiae* des tribunaux belges en application de cette loi.

een Verdragsluitende Staat of door de Procureur op eigen initiatief, heeft het Hof slechts rechtsmacht ingeval de Staat op het grondgebied waarvan de feiten zijn gepleegd of de Staat waarvan de dader de nationaliteit heeft partij is bij het Statuut, dan wel de bevoegdheid van het Hof voor bedoelde zaak heeft erkend (artikel 12). Ingeval de Procureur op eigen initiatief handelt, moet hij toereikende inlichtingen verzamelen tot staving van het verzoek tot onderzoek dat hij moet voorleggen aan een Preliminaire kamer van het Hof. De ontvankelijkheid van het ingediende verzoekschrift kan worden betwist op de wijze en in de gevallen omschreven in de artikelen 17 tot 19. Het zijn namelijk deze artikelen die de subsidiariteit van het Hof ten opzichte van nationale rechtscolleges, onderstrepen.

De Raad van State merkt op dat artikel 16 van het Statuut toelaat dat de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, door het stemmen van een uitdrukkelijke resolutie, de behandeling van een specifieke zaak door het Hof te schorsen voor een termijn van maximum één jaar. De Raad van State benadrukt dat indien deze beschikking zo geïnterpreteerd zou worden dat de Veiligheidsraad eveneens elk geding hangende voor de Belgische rechtscolleges zou kunnen schorsen, deze in contradictie zou zijn met artikel 151 van de Grondwet. In geen geval kan artikel 16 op deze wijze worden geïnterpreteerd: het artikel 16 beoogt enkel de schorsing van de gedingen hangende voor het Internationaal Strafgerechtshof en niet deze hangende voor de nationale rechtscolleges. Het Statuut is, in tegenstelling daartoe, zo opgesteld dat indien het geding hangende voor het Hof door de Veiligheidsraad geschorst wordt, niets belemmert dat de bevoegde nationale rechtscolleges in haar plaats handelen. Er is hier bijgevolg geen sprake van enige contradictie tussen het Statuut en de Grondwet.

21. Gelet op de subsidiaire aard van het Hof, nodigt het Statuut de Verdragsluitende Staten onrechtstreeks ertoe uit om hun nationaal recht zodanig te wijzigen dat hun bevoegde strafgerichten kennis kunnen nemen van de feiten die ressorteren onder de bevoegdheid van het Hof. Zulks is evenwel geen verplichting, maar een logisch gevolg van de regel van de complementariteit van het Hof ten opzichte van nationale rechtbanken.

In dat kader moet een wijziging worden overwogen van de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van de ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en op de Aanvullende Protocollen I en II bij die Verdragen van 8 juni 1977, teneinde het toepassingsgebied ervan uit te breiden tot de tenlasteleggingen die zijn bedoeld in het Statuut maar niet ressorteren onder de huidige bevoegdheid *ratione materiae* van de Belgische rechtbanken overeenkomstig die wet.

3.3 Chapitre III - Principes généraux de droit pénal (articles 22 à 33)

22. Le Statut contient un important chapitre relatif aux principes généraux du droit pénal.

23. L'article 22 (1) pose le principe *nullum crimen sine lege*. La règle de l'interprétation stricte de la définition d'un crime et de l'interdiction de l'étendre par analogie est établie à l'article 22 (2) dans l'esprit du même principe.

24. Un autre principe important est posé à l'article 23 consacré à la règle *nulla poena sine lege*.

25. L'article 24, intitulé «Non-rétroactivité *ratione personae*», établit la règle selon laquelle nul n'est pénalement responsable, en vertu du présent Statut, pour un comportement antérieur à l'entrée en vigueur du Statut. On trouve au deuxième paragraphe de cet article la confirmation du principe *lex mitior*.

26. La Cour juge des individus et non des Etats. Cette règle est expressément confirmée à l'article 25 (4). L'article 25 limite la responsabilité pénale individuelle aux personnes physiques. Outre les auteurs (article 25 (3)a)), toute une série de personnes sont tenues pénalement responsables en qualité de coauteur ou de complice (article 25 (3)b) à e)). En outre, il est traité de la tentative criminelle à l'article 25 (3)f).

27. Sans se prononcer sur la responsabilité pénale des mineurs, le Statut prévoit à l'article 26 que la Cour n'a pas compétence à l'égard de personnes âgées de moins de 18 ans au moment des faits. Cette règle laisse intacts les régimes nationaux concernant la responsabilité des mineurs et leur jugement.

28. L'article 27 est une disposition qui fonde la Cour pénale internationale à exercer sa compétence à l'égard de toute personne, quelles que soient les immunités et les privilèges dont elle jouit dans l'ordre juridique interne et international à l'égard de poursuites pénales et des actes y afférents. Le Conseil d'Etat a relevé que cette disposition nécessite que des amendements soient apportés à la Constitution belge qui prévoit certains privilèges et immunités. Il conviendra dès lors de prévoir, dans la prochaine déclaration de révision de la Constitution, une adaptation de la Constitution belge au prescrit de l'article 27 du Statut. Pour éviter un éparpillement des modifications constitutionnelles, l'on pourrait suivre la suggestion du Conseil d'Etat et insérer un nouvel article unique dans la Constitution qui pourrait se lire comme suit: «L'Etat adhère au Statut de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998.»

3.3. Hoofdstuk III: Algemene beginselen van strafrecht (artikelen 22 tot 33)

22. Het Statuut bevat een belangrijk hoofdstuk betreffende de algemene beginselen van strafrecht.

23. Artikel 22 (1) poneert het beginsel van *nullum crimen sine lege*. In artikel 22 (2) worden in de geest van dit beginsel de regel van de strikte interpretatie van de definitie van de misdrijven en het verbod van een interpretatie naar analogie vastgelegd.

24. Een ander belangrijk beginsel wordt vastgelegd in artikel 23 dat gewijd is aan de regel *nulla poena sine lege*.

25. Artikel 24 bepaalt onder de titel «Geen terugwerkende kracht *ratione personae*» de regel dat niemand strafrechtelijk aansprakelijk is krachtens het Statuut ter zake van gedragingen die plaatsvonden voor de inwerkingtreding van het Statuut. In de tweede paragraaf van dit artikel wordt de bevestiging gevonden van het *lex mitior* beginsel.

26. Het Hof zal individuen berechten en geen Staten. Dit wordt uitdrukkelijk bevestigd in artikel 25 (4). Artikel 25 beperkt de individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid tot fysieke personen. Naast de dader (artikel 25 (3)a) worden een hele categorie personen in verschillende vormen van mededaderchap en medeplichtigheid (artikel 25 (3) b tot en met e) strafrechtelijk aansprakelijk gehouden. Daarnaast wordt in artikel 25(3) f de strafbare poging behandeld.

27. Zonder zich uit te spreken over de schuldbe-kwaamheid van minderjarigen bepaalt het Statuut in artikel 26 dat het Hof geen bevoegdheid heeft over personen die jonger dan 18 jaar zijn op het moment van de feiten. Dit laat de nationale regelingen aangaande de schuldbe-kwaamheid en de berechting van minderjarigen ongemoeid.

28. Artikel 27 is een bepaling die het Internationaal Strafgerechtshof het recht verleent zijn bevoegdheid uit te oefenen jegens eender welke persoon, ongeacht de immunititeiten en voorrechten die hij of zij in de nationale of internationale rechtsorde geniet met betrekking tot strafrechtelijke vervolging en de daarbijbehorende handelingen. De Raad van State heeft opgemerkt dat deze beschikking amendementen aan de Belgische Grondwet die voorziet in een aantal privileges en immunititeiten vereist. Het is bijgevolg wenselijk in de volgende verklaring van grondwetswijziging te voorzien in een aanpassing van de Grondwet, in het licht van artikel 27 van het Statuut. Met het oog op het voorkomen van een verspreiding van de grondwettelijke wijzigingen, kan men het voorstel van de Raad van State volgen en een nieuw en enig artikel invoegen in de Grondwet dat als volgt luidt: «De Staat treedt toe tot het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof gesloten op 17 juli 1998.»

29. L'article 28 institue une forme particulière de responsabilité pénale pour les chefs militaires et les autres supérieurs hiérarchiques.

30. L'article 29 prévoit que les crimes relevant de la compétence de la Cour ne se prescrivent pas. Dans la mesure où la catégorie de délits imprescriptibles dans le droit belge est plus limitée (loi du 16 juin 1993), il est à noter que la Cour aurait, à défaut d'une adaptation du droit interne, une compétence potentielle à l'égard d'affaires belges qui seraient prescrites en Belgique. La loi d'harmonisation du droit interne avec le Statut devra en tenir compte.

31. Conformément à l'article 30, une personne n'est pénalement responsable que si, outre l'élément matériel, l'élément moral est également présent. Cet élément moral comporte un aspect «intention» et un aspect «connaissance». Cette règle est conforme à l'exigence de commission «délibérée» d'un crime en droit national.

32. Un certain nombre de motifs de justification et d'exonération de la responsabilité pénale sont rassemblés à l'article 31. Il est prévu de manière générale à l'article 31 (2) que la Cour juge au cas par cas si un motif déterminé est applicable ou non. L'article 31 (1)a) et b) contient les règles relatives à certaines formes particulières de contrainte, à savoir la contrainte occasionnée par une maladie ou une déficience mentale (associée à l'irresponsabilité pénale) et par un état d'intoxication involontaire. La légitime défense réglée à l'article 31 (1) c) s'applique également, de manière très limitée et en ce qui concerne la catégorie des crimes de guerre, à la défense de biens matériels.

33. Le Conseil d'Etat relève que la définition de la légitime défense, à l'article 31 (1) c) du Statut, est plus large que la définition de la légitime défense prévue dans d'autres instruments internationaux. La légitime défense peut en effet être invoquée, aux termes de cette disposition, non seulement dans le cadre d'une défense des personnes mais également dans le cadre de la protection de biens essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger que courent les biens.

Afin de circonscrire la portée de cette définition, une déclaration sera formulée à l'occasion de la ratification, dont le texte est le suivant: La Belgique considère que ne constitue pas, sauf pour l'application de l'article 31 paragraphe 1er c), un cas de légitime défense le fait d'agir raisonnablement, en cas de crime de guerre, pour défendre des biens essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière

29. Artikel 28 stelt een bijzondere vorm van strafrechtelijke aansprakelijkheid in, voor de militaire chefs en voor andere hiërarchische meerderen.

30. Artikel 29 bepaalt dat de misdrijven die onder de bevoegdheid van het Hof vallen onverjaarbaar zijn. In de mate dat de categorie misdrijven die naar Belgisch recht onverjaarbaar zijn enger is (wet van 16 juni 1993), dient erop te worden gewezen dat zonder aanpassing van het interne recht hier een potentiële bevoegdheid van het Hof ligt t.a.v. Belgische zaken die hier verjaard zouden zijn. De wet tot het in overeenstemming brengen van het interne recht met het Statuut zal hiermee rekening moeten houden.

31. Overeenkomstig artikel 30 kan een persoon enkel strafrechtelijk aansprakelijk zijn indien er naast het materieel bestanddeel ook sprake is van een moreel bestanddeel. Dit moreel bestanddeel bestaat uit een aspect opzet en een aspect «kennis». Dit sluit aan bij de vereiste van het «wetens en willens» plegen van een misdrijf in het nationale recht.

32. In artikel 31 worden een aantal rechtvaardigings- en strafuitsluitingsgronden gegroepeerd. Algemeen wordt in artikel 31(2) bepaald dat het Hof geval per geval oordeelt of een bepaalde grond al dan niet toepasselijk is. In artikel 31(1) a en b wordt de regeling gegeven voor bijzondere vormen van dwang, te weten de dwang die het gevolg is van een ziekte of een mentaal gebrek (aansluitend bij de schuldonbekwaamheid) en van een onvrijwillige intoxicatie. De in artikel 31(1) c) geregelde wettige verdediging vindt in zeer beperkte mate toepassing op de verdediging van materiële goederen voor wat betreft de categorie van de oorlogsmisdaden.

33. De Raad van State merkt op dat de definitie in artikel 31(1) c) van het Statuut breder is dan de definitie van wettige verdediging zoals voorzien in andere internationale instrumenten. De wettige verdediging kan inderdaad worden ingeroepen volgens deze beschikking, niet enkel in het kader van verdediging van personen, maar evenwel in het kader van de bescherming van goederen die onontbeerlijk zijn voor de volbrenging van een militaire missie, tegen naderend en onrechtmatig gebruik van geweld, op een wijze die evenredig is aan het gevaar gelopen door de beschermde goederen.

Teneinde de draagwijdte van deze definitie af te bakenen zal een verklaring worden geformuleerd ter gelegenheid van de ratificatie luidend als volgt: «België is van oordeel dat het feit om in geval van oorlogsmisdaad, op redelijke wijze te handelen ten einde goederen die onontbeerlijk zijn voor het volbrengen van een militaire missie, te verdedigen tegen een naderend en onrechtmatig gebruik van geweld, op een wijze die evenredig is aan het gevaar dat door

proportionnée à l'ampleur du danger que courent les biens.

34. L'article 31(1)d porte sur une combinaison de l'état de nécessité et de la contrainte. Conformément à une procédure à élaborer dans le Règlement de procédure, la Cour peut en outre prendre en considération d'autres motifs découlant du droit applicable (voir l'article 21) (article 31(3)).

35. Un article 32 séparé est consacré à l'erreur. L'article 32(1) prévoit que l'erreur de fait n'est un motif d'exonération de la responsabilité pénale que si elle fait disparaître l'élément psychologique du crime. Une erreur de droit ne peut être un motif d'exonération de la responsabilité pénale que si elle fait disparaître l'élément psychologique du crime ou si elle porte sur les conditions auxquelles l'ordre hiérarchique doit répondre pour être accepté comme un motif qui exonère de la responsabilité pénale (voir infra).

36. La problématique de l'ordre hiérarchique est réglée à l'article 33. En principe, l'ordre hiérarchique n'exonère pas de la responsabilité pénale, sauf s'il est satisfait à trois conditions de manière cumulative. La personne, pour être exonérée de sa responsabilité, doit avoir eu l'obligation légale d'obéir aux ordres. Elle ne doit pas avoir su que l'ordre était illégal et l'ordre ne doit pas avoir été manifestement illégal. L'ordre de commettre un génocide ou un crime contre l'humanité est toujours considéré comme manifestement illégal (article 33(2)). Cette disposition devrait impliquer une adaptation de la législation belge.

3.4 Chapitre IV - Composition et administration de la Cour (articles 34 à 52)

37. L'article 34 précise que la Cour est composée de quatre organes: la Présidence, la Cour à proprement parler — soit la Section des appels, la Section de première instance et la Section préliminaire —, le Bureau du Procureur et le Greffe.

38. La Présidence est composée de trois juges élus par leurs pairs pour trois ans en tant que Président, Premier et Second Vice-Président; elle est chargée essentiellement de la bonne administration de la Cour, à l'exception du Bureau du Procureur (article 38).

39. La Cour est composée de dix-huit juges élus pour neuf ans, à raison de six tous les trois ans, sauf lors de la première élection; des règles précises établissent les règles de qualification, la procédure d'élection (article 36), le pourvoi aux sièges devenus vacants en cours de mandat (article 37), les règles d'indépendance, de décharge et de récusation des juges (articles 40 et 41).

de beschermde goederen wordt gelopen, behalve voor de toepassing van artikel 31(1) c, geen geval vormt van wettige verdediging.»

34. Een combinatie van noodtoestand en dwang wordt teruggevonden in artikel 31(1)d. Daarenboven kan het Hof, overeenkomstig een in het Procedure-reglement uit te werken procedure, andere uit het toepasselijk recht (zie artikel 21) voortvloeiende gronden in overweging nemen (artikel 31(3)).

35. Een afzonderlijk artikel 32 wordt gewijd aan de dwaling. Artikel 32(1) bepaalt dat de dwaling in feite slechts kan vrijstellen van strafrechtelijke verantwoordelijkheid indien de dwaling het moreel element teniet doet. De dwaling in rechte kan slechts worden aanvaard als een grond tot vrijstelling van strafrechtelijke aansprakelijkheid indien de dwaling het moreel element teniet doet of als de dwaling slaat op de voorwaarden waaraan het hoger bevel moet voldoen om te worden aanvaard als een grond die vrijstelt van strafrechtelijke aansprakelijkheid (zie infra).

36. De problematiek van het hoger bevel wordt geregeld in artikel 33. In beginsel stelt een hoger bevel niet vrij van strafrechtelijke aansprakelijkheid, tenzij aan drie cumulatieve voorwaarden is voldaan. Om strafrechtelijk vrijgesteld te worden, moet de persoon wettelijk verplicht zijn geweest bevelen te volgen, mag de persoon geen kennis hebben gehad van het feit dat het bevel onwettig was en mag het bevel niet manifest onwettig zijn geweest. Het bevel een genocide of een misdaad tegen de mensheid te plegen wordt altijd beschouwd als manifest onwettig (artikel 33(2)). Deze bepaling zou een aanpassing van de Belgische wetgeving moeten inhouden.

3.4. Hoofdstuk IV: Samenstelling en beheer van het Hof (artikelen 34 tot 52)

37. In artikel 34 is bepaald dat het Hof uit vier organen bestaat: het Voorzitterschap, het eigenlijke Hof — te weten de Afdeling Beroep, de Afdeling Eerste Aanleg en de Preliminaire Afdeling —, het Bureau van de Procureur en de Griffie.

38. Het Voorzitterschap bestaat uit drie rechters die door de andere rechters voor drie jaar uit hun midden worden gekozen in de hoedanigheid van voorzitter, eerste ondervoorzitter en tweede ondervoorzitter. Het voorzitterschap is in hoofdzaak belast met het goede beheer van het Hof, met uitzondering van het bureau van de Procureur (artikel 38).

39. Het eigenlijke Hof bestaat uit achttien rechters die worden verkozen voor een periode van negen jaar, naar rato van zes om de drie jaar, behalve tijdens de eerste verkiezingen. Regels omschrijven de voorwaarden, de verkiezingsprocedure (artikel 36), de voorziening aan de tijdens het mandaat opengevallen plaatsen (artikel 37), de regels inzake de onafhankelijkheid, de ontlasting en wraking van de rechters (artikelen 40 en 41).

La Cour comprend trois Sections (article 39). La Section préliminaire est composée de six juges au moins, chaque chambre comprenant un ou trois juge(s), selon le type de décision à prendre, nommé(s) pour trois ans. La Section de première instance est composée de six juges au moins, chaque chambre de première instance comprenant trois juges nommés pour trois ans. Enfin, la Section des appels est composée d'une chambre de cinq juges, y compris le Président de la Cour qui la dirige. Les juges qui y sont nommés y restent en fonction pendant toute la durée de leur mandat.

40. L'article 42 règle l'essentiel des dispositions relatives au Bureau du Procureur, soit notamment la qualification et l'élection du Procureur et du ou des Procureur(s) adjoint(s) et les règles d'impartialité, d'indépendance, de décharge, de récusation.

41. L'article 43 est le siège de la matière relative à l'organisation du Greffe. C'est en son sein qu'est établie une division d'aide aux victimes et aux témoins.

42. Le règlement de procédure et de preuve et le règlement de la Cour devront apporter un nombre important de précisions quant à l'application des dispositions de cette partie. Le projet de Convention relatif aux privilèges et immunités, le règlement de procédure et de preuve, le règlement de la Cour et l'accord financier relatif à l'ensemble du personnel de la Cour font partie des documents qui doivent être encore rédigés dans la cadre des travaux de la nouvelle Commission préparatoire.

43. Enfin, le chapitre IV relève strictement du droit international public et ne nécessite aucune mise en conformité du droit belge.

3.5 Chapitre V - enquête et poursuites (articles 53 à 61)

44. Ce chapitre contient les dispositions relatives à la procédure dans la phase qui précède le procès sur le fond proprement dit. Le Règlement de procédure et de preuve, à rédiger par la Commission préparatoire, apportera des précisions sur divers points.

45. L'article 53 règle minutieusement la procédure d'ouverture d'une enquête. Le Procureur peut ouvrir une enquête sauf si, après avoir évalué les renseignements portés à sa connaissance, il conclut qu'il n'y a pas de motif raisonnable de poursuivre. Lorsqu'il prend sa décision, il doit tenir compte des conditions de recevabilité visées à l'article 17. Sous le contrôle de la Chambre préliminaire, le Procureur peut, à l'issue de son enquête, décider qu'il n'y a pas de motifs suffisants de poursuivre et clore l'affaire.

Het Hof bestaat uit drie afdelingen (artikel 39). De Preliminaire afdeling is samengesteld uit ten minste zes rechters, waarbij elke kamer naar gelang van de te nemen beslissing bestaat uit een rechter of drie rechters die voor drie jaar is/zijn benoemd. De afdeling eerste aanleg bestaat uit ten minste zes rechters en iedere kamer in eerste aanleg samengesteld is uit drie rechters die voor drie jaar zijn benoemd. De afdeling beroep tenslotte is samengesteld uit een kamer van vijf rechters, daaronder begrepen de voorzitter van het Hof, die bedoelde kamer leidt. De aldaar benoemde rechters behouden hun ambt tijdens de volledige duur van het mandaat.

40. Artikel 42 betreft de bepalingen inzake het bureau van de Procureur, hetzij inzonderheid de voorwaarden en de verkiezing van de Procureur en van zijn adjunct(en), alsmede de regels inzake onpartijdigheid, onafhankelijkheid, ontlasting en wraking.

41. Artikel 43 heeft betrekking op de organisatie van de griffie, in het kader waarvan een sectie hulp aan slachtoffers en aan getuigen wordt opgericht.

42. Het procedure- en bewijsreglement en het reglement van het Hof moeten de nodige duidelijkheid verschaffen over de toepassing van het bepaalde in dit deel. Het ontwerp van overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteten, het procedure- en bewijsreglement, het reglement van het Hof en het financieel akkoord betreffende het volledige personeel van het Hof maken deel uit van de documenten die nog moeten worden uitgewerkt in het kader van de werkzaamheden van de nieuwe Voorbereidende Commissie.

43. Hoofdstuk IV ressorteert enkel en alleen onder het internationaal publiek recht, zodat het Belgische recht er niet mee in overeenstemming moet worden gebracht.

3.5. Hoofdstuk V: Onderzoeken vervolging (artikelen 53 tot 61)

44. Dit hoofdstuk bevat de bepalingen aangaande de procedure in de fase die het eigenlijke proces ten gronde voorafgaat. Het door de Voorbereidende Commissie op te stellen procedure -en bewijsreglement zal op verschillende plaatsen preciseringen aanbrengen.

45. Artikel 53 bepaalt nauwkeurig hoe een onderzoek kan worden opgestart. De Procureur kan een onderzoek openen behalve indien hij, na de hem ter kennis gebrachte inlichtingen te hebben geëvalueerd, besluit dat er geen redelijke grond tot vervolging bestaat. Bij die beslissing dient hij o.m. rekening te houden met de ontvankelijkheidsvoorwaarden ex art. 17. Onder toezicht van de Preliminaire Kamer kan de Procureur na zijn onderzoek beslissen dat er geen voldoende gronden tot vervolging zijn en de zaak stopzetten.

46. L'article 54 décrit les pouvoirs et les devoirs du Procureur au cours de l'enquête. La législation belge devra être adaptée de manière à tenir compte des pouvoirs d'enquête sur le territoire des Etats qui sont conférés au Procureur.

47. L'article 55 énumère les droits des personnes aux différents stades de l'enquête.

48. L'article 56 accorde un large pouvoir à la Chambre préliminaire en vue de garantir l'efficacité et l'intégrité de la procédure, si le Procureur considère qu'une enquête constitue une occasion unique, de recueillir certaines dépositions ou encore de réunir ou de vérifier certains éléments de preuve.

49. L'article 57 détermine les pouvoirs généraux de la Chambre préliminaire et la manière dont ceux-ci doivent être exercés. Ainsi, la Chambre préliminaire peut notamment autoriser le Procureur à procéder à certaines enquêtes sur le territoire d'un Etat Partie sans avoir préalablement introduit de demande de coopération au titre du Chapitre IX. Cela n'est possible qu'en l'absence de tout organe de l'appareil judiciaire de l'Etat concerné capable de donner suite à la demande.

50. L'article 58 contient les règles applicables à la délivrance par la Chambre préliminaire d'un mandat d'arrêt ou d'une citation à comparaître.

51. L'article 59 fixe les règles générales que les Etats Partie doivent respecter à l'occasion d'une arrestation. A cet égard, il conviendra de légiférer sur le plan interne.

52. L'article 60 dispose que la Chambre préliminaire tient une audience introductive pour toute personne remise à la Cour ou pour toute personne citée à comparaître ou se présentant volontairement devant celle-ci. La réglementation relative à la libération provisoire est également énoncée de manière détaillée dans cet article.

53. L'article 61 instaure pour la Chambre préliminaire une procédure préalable à l'audience en vue de confirmer les charges sur lesquelles le Procureur entend poursuivre. Dans certains cas particuliers cette procédure peut se dérouler en l'absence de l'inculpé (article 61(2)). La Chambre préliminaire doit estimer s'il existe des preuves suffisantes donnant des raisons sérieuses de croire que l'inculpé a commis les faits qui lui sont imputés (article 61 (7)). Un refus éventuel de la Chambre préliminaire de confirmer les charges n'empêche pas le Procureur de réitérer sa demande de confirmation s'il dispose d'éléments nouveaux (article 61 (8)). Par ailleurs, les charges peuvent par la suite

46. Artikel 54 beschrijft de bevoegdheden en de verplichtingen van de Procureur tijdens een onderzoek. De Belgische wetgeving dient aangepast te worden rekening houdend met de onderzoeksmachten die werden toegekend aan de Procureur op het territorium van de Staten.

47. Artikel 55 somt de rechten van personen op in de verschillende stadia van een onderzoek.

48. Artikel 56 geeft ruime bevoegdheden aan de Preliminaire Kamer met het oog op het verzekeren van de efficiëntie en de integriteit van de procedure, indien de Procureur van oordeel is dat een onderzoek een unieke gelegenheid uitmaakt om bepaalde getuigenverklaringen af te nemen of bepaalde bewijselementen te verzamelen of na te trekken.

49. Artikel 57 bepaalt welke de algemene bevoegdheden van de Preliminaire Kamer zijn en hoe deze dienen te worden uitgeoefend. Zo kan de Preliminaire Kamer de Procureur o.m. toestaan op het grondgebied van een Verdragssluitende Staat bepaalde onderzoeksdaden te verrichten zonder voorafgaandelijk een samenwerkingsverzoek op basis van Hoofdstuk IX te hebben ingediend. Dit kan enkel wanneer in de betrokken Staat geen enkel orgaan van het gerechtelijke apparaat overeind is om het verzoek aan te richten.

50. In artikel 58 liggen de regels vervat die van toepassing zijn op het afleveren van een aanhoudingsmandaat of een bevel tot verschijnen door de Preliminaire Kamer.

51. Artikel 59 legt het algemene kader vast waarbinnen de aanhoudingen door de verdragsstaten dienen te gebeuren. Op dit punt zal intern dienen te worden gelegifereerd.

52. Artikel 60 houdt in dat elke aan het Hof overgeleverde persoon of elke persoon die werd gedagvaard om te verschijnen of die zich vrijwillig aanbiedt, het voorwerp uitmaakt van een inleidende zitting van de Preliminaire Kamer. In hetzelfde artikel wordt de regeling voor de voorlopige invrijheidstelling uitgewerkt.

53. Artikel 61 stelt een aan de eigenlijke terechtzitting voorafgaande procedure in voor de Preliminaire Kamer met het oog op de bevestiging van de tenlastelgging op basis waarvan de Procureur wenst te vervolgen. In bepaalde uitzonderlijke gevallen kan deze procedure zich afspelen buiten de aanwezigheid van de verdachte (artikel 61(2)). De Preliminaire Kamer moet oordelen of er voldoende bewijzen bestaan die ernstige redenen geven om aan te nemen dat de verdachte de hem ten laste gelegde feiten heeft gepleegd (artikel 61(7)). Een eventuele weigering van de Preliminaire Kamer om de tenlastelgging te bevestigen sluit niet uit dat de Procureur zijn verzoek tot bevesti-

être modifiées par le Procureur avec l'autorisation de la Chambre préliminaire (article 61 (9)).

3.6 Chapitre VI - Le procès (articles 62 à 76)

54. Conformément à l'article 62, le procès se tient au siège de la Cour.

55. En principe, le prévenu assiste à son procès dans la salle d'audience. Ce principe est prévu par l'article 63 (1). L'article 63 (2) permet toutefois son expulsion de la salle d'audience s'il trouble le déroulement du procès de manière systématique et prévoit que des dispositions seront prises pour qu'il suive son procès à l'extérieur de la salle.

56. L'article 64 fixe les fonctions et les pouvoirs de la Chambre de première instance. Ils devront être exercés conformément aux dispositions du Statut et à ce que la Commission préparatoire aura déterminé dans le Règlement de procédure et de preuve. A noter qu'au début du procès, le prévenu peut plaider coupable ou non coupable.

57. L'article 65 prévoit une procédure simplifiée lorsque le prévenu a plaidé coupable. L'article prévoit des garanties assurant la véracité de l'aveu. De plus, la Chambre peut décider, entre autres dans l'intérêt des victimes et de la justice, que le procès se poursuive selon les procédures normales (article 65 (4)).

58. La présomption d'innocence est reconnue de manière expresse par l'article 66.

59. L'article 67 énumère les garanties minimales dont bénéficie le prévenu pendant son procès. Cet article est fort proche de l'article 14 du Pacte international des Nations Unies relatif aux droits civils et politiques.

60. L'article 68 constitue le noyau de la réglementation en matière de protection des témoins et des victimes au cours de l'instruction et du procès sur le fond. De plus, cet article accorde une place aux victimes dans le procès, sans toutefois les considérer comme véritable partie au procès (article 68 (3)).

61. L'article 69 définit le cadre général du règlement de la preuve devant la Cour. Cette matière devra être approfondie dans le Règlement de procédure et de preuve que doit établir la Commission préparatoire.

62. L'article 70 habilite la Cour à connaître des infractions portant atteinte à la bonne administration

ging herhaalt indien hij beschikt over nieuwe elementen (artikel 61(8)). Daarenboven kunnen de tenlasteleggingen nadien door de Procureur, mits toestemming van de Preliminaire Kamer, worden gewijzigd (artikel 61(9)).

3.6. Hoofdstuk VI: Proces (artikel en 62 tot 76)

54. Overeenkomstig artikel 62 vindt het proces in beginsel plaats op de zetel van het Hof.

55. In beginsel woont de beklaagde zijn proces in de rechtszaal bij. Dit principe ligt vervat in artikel 63(1). Artikel 63(2) laat wel toe dat de beklaagde, indien hij het verloop van het proces stelselmatig verstoort, buiten de rechtszaal volgt.

56. Artikel 64 legt de taak en de bevoegdheden van de Kamer van eerste aanleg vast. Deze taken en bevoegdheden zullen dienen te worden uitgeoefend overeenkomstig de bepalingen van het Statuut en overeenkomstig datgene dat in het door de Voorbereidende Commissie uit te werken Procedure- en Bewijsreglement zal worden bepaald. Op te merken valt dat de beklaagde bij de aanvang van het proces schuldig of onschuldig kan pleiten.

57. Een vereenvoudigde procedure wordt voorzien in artikel 65 voor de gevallen waarin de beklaagde schuldig heeft gepleit. Het artikel voorziet in waarborgen om de waarheidsgetrouwheid van de bekentenis te verzekeren. Daarenboven kan de Kamer beslissen, o.m. met het oog op de belangen van de slachtoffers, dat de justitie beter gediend is met een afhandeling van de zaak volgens de normale procedure (artikel 65(4)).

58. Het vermoeden van onschuld wordt uitdrukkelijk erkend in artikel 66.

59. Artikel 67 somt de minimum waarborgen op welke de beklaagde tijdens het proces geniet. Dit artikel sluit zeer nauw aan bij artikel 14 van het Internationaal Verdrag van de Verenigde Naties inzake burgerlijke en politieke rechten.

60. Artikel 68 vormt de kern van de regeling van de bescherming van getuigen en slachtoffers zowel tijdens het onderzoek als tijdens het proces ten gronde. Daarenboven kent dit artikel een plaats toe aan de slachtoffers in het verloop van het proces, zonder zo ver te gaan hen als echte partij bij het proces te erkennen (artikel 68(3)).

61. Artikel 69 bepaalt het algemene kader van de bewijsregeling voor het Hof. Dit dient verder te worden uitgewerkt in het door de Voorbereidende Commissie op te stellen Procedure- en Bewijsreglement.

62. Artikel 70 geeft het Hof de bevoegdheid kennis te nemen van de inbreuken op de goede rechtsbede-

de la justice. Il s'agit des délits commis à l'occasion d'une procédure devant la Cour (faux témoignage, utilisation d'éléments de preuve faux ou falsifiés, intimidation de témoins, ...) ou des délits commis à l'encontre de collaborateurs de la Cour. La procédure à suivre par la Cour pour exercer cette compétence figurera dans le Règlement de procédure et de preuve. Les peines que la Cour peut imposer diffèrent de celles prévues dans le chapitre VII et peuvent consister en un peine d'emprisonnement ne pouvant excéder 5 ans et/ou en une amende. Le système de la coopération internationale et de l'assistance judiciaire revêt également d'autres formes que celles prévues de manière générale dans le chapitre IX.

63. L'article 71 concerne la procédure en cas d'inconduite à l'audience.

64. L'article 72 prévoit une procédure de concertation entre la Cour et un Etat lorsque cet Etat estime que la divulgation de certains renseignements pourrait mettre en danger sa sécurité nationale. Si la concertation échoue et selon que le fait ou le litige s'inscrit ou non dans le cadre de l'application des dispositions du chapitre IX relatif à la coopération internationale, la Cour renvoie la cause devant l'Assemblée générale des Etats parties à la convention ou, le cas échéant, au Conseil de sécurité, ou décide elle-même de divulguer les renseignements.

65. Lorsqu'un Etat partie à la Convention est requis par la Cour de fournir un renseignement ou un document qui lui a été communiqué à titre confidentiel par un autre Etat ou une organisation internationale, l'article 73 prévoit un système d'autorisation préalable du détenteur originel des informations.

66. L'article 74 prévoit les conditions requises pour statuer. Tous les juges de la Chambre doivent assister à l'intégralité du procès avec la possibilité de désigner des juges suppléants qui doivent également assister à toutes les phases du procès. Les juges s'efforcent de prendre leur décision à l'unanimité, faute de quoi ils la prennent à la majorité. Les délibérations restent confidentielles mais la décision est publique et contient tant les vues de la majorité que de la minorité.

67. L'article 75 habilite la Cour à rendre une ordonnance contre une personne condamnée indiquant la réparation qu'il convient d'accorder aux victimes. La réparation peut prendre la forme de la restitution, de l'indemnisation ou de la réhabilitation. Le droit national devra prévoir des dispositions permettant d'exécuter ces ordonnances de la Cour.

68. Conformément à l'article 76, le verdict de culpabilité et la fixation de la peine constituent deux décisions séparées. Excepté dans la cadre de la procédure simplifiée à l'égard du prévenu qui plaide coupable,

ling. Het betreft de misdrijven gepleegd naar aanleiding van een procedure voor het Hof (valse getuigenis, gebruik van valse of vervalste bewijzen, intimidatie van getuigen enz.) en de misdrijven gepleegd t.a.v. medewerkers van het Hof. De procedure volgens dewelke het Hof deze bevoegdheid zal uitoefenen wordt uitgewerkt in het Procedure- en Bewijsreglement. De straffen die het Hof kan opleggen wijken af van de straffen voorzien in hoofdstuk VII en kunnen bestaan uit een gevangenisstraf van maximum vijf jaar en/of een geldboete. Ook het systeem van rechtshulp en internationale samenwerking is op een andere leest geschoeid dan wat algemeen in hoofdstuk IX wordt bepaald.

63. Artikel 71 betreft de regeling van de politie van de terechtzitting.

64. Artikel 72 voorziet in een overlegprocedure tussen het Hof en een Staat wanneer deze Staat van mening is dat de openbaarmaking van bepaalde inlichtingen een gevaar zou betekenen voor zijn nationale veiligheid. Indien het overleg faalt en afhankelijk van het feit of het geschil al dan niet kadert in de toepassing van de bepalingen van hoofdstuk IX m.b.t. de internationale samenwerking verwijst het Hof de zaak naar de Algemene Vergadering van de Verdragssluitende Staten of — in voorkomend geval — de Veiligheidsraad of neemt zelf de beslissing tot openbaarmaking.

65. Voor het geval aan een Verdragsstaat wordt gevraagd een inlichting of document mede te delen die hij ten vertrouwelijke titel heeft bekomen van een andere Staat of internationale organisatie, voorziet artikel 73 in een systeem van voorafgaande toestemming van de oorspronkelijke houder van de informatie.

66. Artikel 74 betreft de voorwaarden om tot een uitspraak te komen. Alle rechters van de Kamer dienen het ganse proces te volgen met de mogelijkheid om plaatsvervangers aan te duiden die eveneens het ganse proces volgen. De rechters betrachten unanimiteit te bereiken; indien zij hierin niet slagen beslissen zij bij meerderheid. De beraadslagingen blijven vertrouwelijk, maar de uitspraak is openbaar en bevat zowel de meerderheids- als de minderheidsopvatting.

67. Artikel 75 stelt het Hof in de mogelijkheid t.a.v. een veroordeelde een beschikking te nemen waarin hem een schadeloosstelling van de slachtoffers wordt opgelegd. De schadeloosstelling kan bestaan uit een teruggave, een vergoeding of herstel. Het interne recht zal moeten voorzien in bepalingen die toelaten uitvoering te geven aan dergelijke beschikkingen van het Hof.

68. De uitspraak over de schuld en de uitspraak over de straf vormen, overeenkomstig artikel 76, twee afzonderlijke beslissingen. Behalve in het kader van de vereenvoudigde procedure t.a.v. de beklaagde die

ble, une audience séparée peut être tenue entre le verdict de culpabilité et la fixation de la peine.

3.7 Chapitre VII - Les peines (articles 77 à 80)

69. L'article 77 précise les peines que la Cour est habilitée à prononcer: les peines d'emprisonnement à temps de 30 ans maximum et, «si l'extrême gravité du crime et de la situation personnelle du condamné le justifie» une peine d'emprisonnement à perpétuité. A ces peines peuvent s'ajouter l'amende et la confiscation.

70. L'article 79 autorise l'Assemblée des Etats parties à instituer un fonds au profit des victimes de crimes relevant de la compétence de la Cour. Ce fonds peut être alimenté, sur décision de la cour, par le produit des amendes et confiscations.

71. A la suite de négociations extrêmement difficiles, le Statut ne permet pas à la Cour de prononcer la peine de mort; toutefois, l'article 80 précise que le présent chapitre du Statut est sans préjudice des peines prévues par les législations nationales des Etats parties. Le Statut ne peut donc être interprété comme établissant une interdiction du recours à la peine de mort en droit interne, mais l'exclusion de celle-ci des peines que la Cour peut prononcer permet aux Etats abolitionnistes de droit, telle la Belgique, ou de fait, de devenir partie au Statut sans enfreindre leur législation de protection des droits de l'homme.

72. Ce chapitre ne nécessite aucune adaptation du droit interne.

3.8 Chapitre VIII-Appelrévision(articles 81à85)

73. L'article 81 fixe les motifs d'appel. Le Procureur et le condamné peuvent interjeter appel d'une décision rendue sur la culpabilité, pour vice de procédure ou pour une erreur de fait ou de droit. Le condamné ou le Procureur au nom de ce dernier peut en outre interjeter appel pour toute autre circonstance de nature à compromettre l'équité ou la régularité de la procédure ou de la décision.

Un appel séparé est possible contre la décision sur la culpabilité et la sentence. En principe, l'appel a un effet suspensif.

74. L'article 82 règle l'appel des décisions interlocutoires.

schuldig pleit, kan na het verdict en voor de uitspraak over de straf een afzonderlijke zitting worden gehouden.

3.7. Hoofdstuk VII: Straffen (artikelen 77 tot 80)

69. Artikel 77 omschrijft de straffen die het Hof kan uitspreken: tijdelijke gevangenisstraffen van ten hoogste dertig jaar en een levenslange gevangenisstraf «wanneer het buitengewoon ernstige karakter van de misdaad en de persoonlijke situatie van de veroordeelde persoon zulks verantwoorden». Aan die straffen kunnen geldboeten en verbeurdverklaringen worden toegevoegd.

70. Naar luid van artikel 79 kan de Vergadering van Verdragsluitende Staten een fonds oprichten ten behoeve van de slachtoffers van misdaden die onder de bevoegdheid van het Hof vallen. Dat fonds kan bij beslissing van het Hof worden gespijsd met de opbrengst van de geldboeten en verbeurdverklaringen.

71. Na uitzonderlijk moeilijke onderhandelingen biedt het Statuut aan het Hof niet de mogelijkheid om de doodstraf uit te spreken. In artikel 80 is evenwel gesteld dat dit hoofdstuk van het Statuut geen afbreuk doet aan de straffen bepaald in de nationale wetgeving van de Verdragsluitende Staten. Derhalve kan het Statuut niet worden uitgelegd als een verbod om overeenkomstig de nationale wet de doodstraf uit te spreken. Het feit dat de doodstraf geen deel uitmaakt van de straffen die door het Hof kunnen worden opgelegd biedt abolitionistische Staten de jure, zoals België, of de facto evenwel de mogelijkheid partij te worden bij het Statuut zonder de eigen wetgeving inzake de bescherming van de rechten van de mens te overtreden.

72. Dit hoofdstuk vereist geen aanpassing van het nationale recht.

3.8. Hoofdstuk VIII: Beroep en herziening (artikelen 81 tot 85)

73. Artikel 81 legt de beroepsgronden vast. De Procureur en de veroordeelde kunnen in beroep gaan tegen een beslissing over de schuldvraag wegens een procedurefout of een vergissing in feite of in rechte. De veroordeelde of de Procureur namens deze laatste kan daarenboven in beroep gaan wegens elke andere omstandigheid die van aard is de rechtvaardigheid of de regelmatigheid van de procedure of de beslissing in het gedrang te brengen.

Er is afzonderlijk beroep mogelijk tegen de eigenlijke uitspraak over de schuld en de beslissing over de straf. Het hoger beroep heeft in beginsel een schorsend effect.

74. Artikel 82 regelt de beroepen tegen tussenbeslissingen.

75. Si la Chambre d'appel estime que l'appel est fondé, elle peut, conformément à l'article 83, annuler ou modifier la décision rendue en première instance ou ordonner un nouveau procès devant une chambre de première instance différente.

76. L'article 84 prévoit une procédure de révision.

77. L'article 85 instaure la possibilité d'indemniser des personnes détenues illégalement, qui ont bénéficié d'une annulation après révision ou fait l'objet d'une détention inopérante.

3.9 Chapitre IX - Coopération internationale et assistance judiciaire (articles 86 à 102)

78. L'article 86 consacre de manière générale l'obligation de coopérer, ce qui est évidemment très important, étant donné que l'efficacité de la Cour sera entièrement conditionnée par ladite coopération. En effet, la Cour ne dispose pas de territoire propre ni d'une force publique et dépend par conséquent entièrement de la coopération des Etats. Il va de soi qu'à un stade ultérieur le droit interne devra être complété par des dispositions qui permettent d'exécuter les obligations découlant de ce chapitre.

79. L'article 87 concerne toutes les formes de demandes de coopération. Il contient les dispositions générales concernant la manière de transmettre les demandes, l'emploi des langues et le caractère confidentiel. La Cour peut également adresser des demandes de coopération à des Etats non parties au Statut ou à des organisations intergouvernementales (article 87(5) et (6)). Si un Etat Partie n'accède pas à une demande de coopération de la Cour contrairement à ce que prévoit le Statut, et l'empêche ainsi d'exercer ses fonctions et ses pouvoirs, la Cour peut en référer à l'Assemblée des Etats Parties ou au Conseil de sécurité lorsque c'est celui-ci qui l'a saisie (article 87(7)).

80. Conformément à l'article 88, les Etats Parties doivent veiller à inscrire dans leur législation nationale les procédures nécessaires en vue de permettre la réalisation de toutes les formes de coopération prévues par le Statut.

81. L'article 89 aborde de manière plus détaillée les demandes d'arrestation et de remise et plus particulièrement la défense de la personne qui fait l'objet de la demande, ainsi que la procédure de transit.

82. A l'article 90, il est élaboré une procédure pour le cas où la demande de remise de la Cour coïncide avec une demande d'extradition. Les solutions diffèrent selon que la demande d'extradition émane ou non d'un Etat Partie.

75. Indien de Beroepskamer oordeelt dat het beroep gegrond is kan zij overeenkomstig artikel 83 de beslissing in eerste aanleg vernietigen of hervormen of kan zij een nieuw proces bevelen voor een andere Kamer van eerste aanleg.

76. Artikel 84 voorziet in een herzieningsprocedure.

77. Artikel 85 creëert de mogelijkheid personen te vergoeden die onwettig werden vastgehouden, die het voorwerp hebben uitgemaakt van een vernietiging na herziening of die het voorwerp hebben uitgemaakt van een onwerkdadige hechtenis.

3.9. Hoofdstuk IX: Internationalesamenwerkingen rechtshulp (artikelen 86 tot 102)

78. Artikel 86 garandeert op algemene wijze de samenwerkingsverplichting. Dit is uiteraard zeer belangrijk daar de efficiëntie van het Hof hierdoor volledig zal worden geconditioneerd. Immers, het Hof heeft geen eigen grondgebied of sterke arm en hangt dus volledig af van de samenwerking van de Staten. Vanzelfsprekend zal het interne recht in een later stadium dienen te worden aangevuld met bepalingen die toelaten uitvoering te geven aan de uit dit hoofdstuk voortvloeiende verplichtingen.

79. Artikel 87 betreft alle vormen van verzoeken tot samenwerking. Het houdt de algemene bepalingen in aangaande de wijze van overmaken van de verzoeken, het taalgebruik en vertrouwelijke karakter. Het Hof kan ook verzoeken tot samenwerking richten aan Staten die geen partij zijn bij het Statuut of aan internationale organisaties (artikel 87(5) en (6)). Als een Verdragssluitende Staat in strijd met het Statuut een verzoek tot samenwerking niet inwilligt en hierdoor verhindert dat het Hof zijn taken en bevoegdheden uitoefent, kan het Hof de zaak verwijzen naar de Algemene Vergadering van Verdragssluitende Staten of naar de Veiligheidsraad, in het geval het deze laatste was die het Hof heeft gevat (artikel 87(7)).

80. Overeenkomstig artikel 88 dienen de Verdragssluitende Staten erop toe te zien dat hun nationale wetgeving voorziet in de nodige procedures om alle, in het Statuut voorziene, vormen van samenwerking mogelijk te maken.

81. Artikel 89 gaat meer in detail in op de verzoeken tot aanhouding en overlevering en in het bijzonder op het verweer van de persoon die het voorwerp van het verzoek uitmaakt en op de transitregeling.

82. In artikel 90 wordt een regeling uitgewerkt voor het geval het verzoek tot overlevering van het Hof samenvalt met een uitleveringsverzoek. De oplossingen verschillen naargelang het uitleveringsverzoek al dan niet uitgaat van een Verdragssluitende Staat.

83. L'article 91 énumère les conditions auxquelles les demandes de remise doivent satisfaire au niveau de la forme et du contenu.

84. L'article 92 dispose qu'en cas d'urgence la Cour peut demander l'arrestation provisoire d'une personne, en attendant que soit présentée la demande de remise proprement dite.

85. L'article 93(1) énumère de manière non limitative les formes de coopération autres que la remise que la Cour peut demander. La liste n'est pas limitative en ce sens qu'une catégorie est prévue sous 1) permettant de demander «toute autre forme d'assistance non interdite». Dans certains cas la Cour et l'Etat requis se concerteront afin d'examiner quelle est la meilleure manière d'accéder à la demande de la Cour sans entrer en conflit avec des principes juridiques fondamentaux d'application générale du droit de l'Etat requis. Le présent article comporte également une procédure de transfèrement temporaire d'une personne vers la Cour ainsi qu'une procédure relative au problème de demandes concurrentes émanant, d'une part, de la Cour et, d'autre part, d'un autre Etat. L'Etat requis qui refuse fait connaître sans retard ses raisons à la Cour. Enfin, l'article 93(10) sanctionne le principe selon lequel il s'agit d'une coopération réciproque et que, par conséquent, des Etats parties peuvent également dans certains cas adresser des demandes d'assistance à la Cour.

86. L'article 94 instaure la possibilité pour l'Etat requis de surseoir à l'exécution d'une demande, d'un commun accord avec la Cour, si l'exécution immédiate peut nuire à une autre enquête en cours.

87. Sous réserve d'une décision contraire expresse de la Cour, l'article 95 permet à l'Etat requis de surseoir à l'exécution d'une demande lorsque la Cour examine une exception d'irrecevabilité conformément aux articles 18 et 19 du Statut.

88. L'article 96 énumère les conditions auxquelles doivent répondre les formes de coopération visées à l'article 93 au niveau de la forme et du contenu.

89. L'article 97 impose à l'Etat Partie qui rencontrerait des difficultés à l'occasion d'une demande de coopération l'obligation de consulter sans tarder la Cour en vue de régler la question.

90. Dans le cadre de ses demandes d'assistance, la Cour doit tenir compte des obligations découlant du droit international pour l'Etat requis (article 98).

91. L'article 99 traite des modalités selon lesquelles les demandes doivent être exécutées. Dans certaines circonstances des mesures d'enquête déterminées ne comportant aucun recours à la contrainte peuvent,

83. Artikel 91 geeft een opsomming van de voorwaarden op het gebied van vorm en inhoud waaraan de overleveringsverzoeken dienen te voldoen.

84. Artikel 92 bepaalt dat in geval van hoogdringendheid het Hof om de voorlopige aanhouding van een persoon kan verzoeken, in afwachting van het overmaken van het eigenlijke overleveringsverzoek.

85. In artikel 93(1) wordt een niet limitatieve opsomming gegeven van de andere vormen van samenwerking, andere dan de overlevering, waarom het Hof kan verzoeken. De lijst is niet limitatief in de zin dat in sub littera 1) een restcategorie is voorzien. In bepaalde gevallen zullen het Hof en de aangezochte Staat overleg plegen om na te gaan op welke wijze het best kan worden aangesloten bij het verzoek van het Hof, zonder in conflict te komen met algemeen toepasselijke fundamentele juridische beginselen van het recht van de aangezochte Staat. Verder wordt in dit artikel voorzien in een regeling inzake de tijdelijke overbrenging van personen naar het Hof en betreffende het probleem van het samenvallen van verzoeken van het Hof en verzoeken van een andere Staat. De aangezochte Staat die weigert, deelt zonder verwijl zijn redenen mee aan het Hof. Tenslotte wordt in artikel 93(10) het beginsel bekrachtigd dat het gaat om een wederzijdse samenwerking en dat dus in bepaalde gevallen ook Verdragssluitende Staten verzoeken tot rechtshulp aan het Hof kunnen richten.

86. Artikel 94 voorziet in de mogelijkheid voor de aangezochte Staat, om in overleg met het Hof, de uitvoering van een verzoek op te schorten, indien de onmiddellijke uitvoering schadelijk zou zijn voor een ander lopend onderzoek.

87. Onder voorbehoud van een uitdrukkelijke andersluidende beschikking van het Hof, laat artikel 95 toe dat de aangezochte Staat de uitvoering van een verzoek opschort wanneer het Hof een exceptie van onontvankelijkheid onderzoekt overeenkomstig de artikelen 18 en 19 van het Statuut.

88. Artikel 96 geeft een opsomming van de voorwaarden op het gebied van vorm en inhoud waaraan de in artikel 93 bepaalde vormen van samenwerking dienen te voldoen.

89. Artikel 97 legt de Verdragssluitende Staat die moeilijkheden ondervindt ter gelegenheid van een verzoek tot samenwerking de verplichting op zonder verwijl in overleg te treden met Hof met het oog op een regeling van de kwestie.

90. Het Hof dient bij zijn verzoeken tot rechtshulp rekening te houden met de verplichtingen die voor de aangezochte Staat uit het internationaal recht voortvloeien (artikel 98).

91. Artikel 99 behandelt de modaliteiten volgens dewelke de verzoeken dienen te worden uitgevoerd. Onder bepaalde omstandigheden kunnen zekere onderzoeksmaatregelen waaraan geen dwang te pas

après concertation, être exécutées directement par le Procureur sur le territoire de l'Etat requis (article 99(4)).

92. L'article 100 concerne les frais liés à la coopération. Les frais ordinaires sont à la charge de l'Etat requis, à l'exception de certains frais explicitement prévus. Après consultation, tous les frais extraordinaires sont à la charge de la Cour.

93. L'article 101 confirme que la règle de la spécialité est d'application. L'Etat qui remet une personne peut éventuellement accorder une dérogation.

94. L'article 102 contient une précision terminologique. Le terme « remise » est réservé à la relation entre la Cour et un Etat. Le terme « extradition » s'utilise dans le contexte des extraditions traditionnelles.

3.10 Chapitre X - Exécution (articles 103 à 111)

95. L'article 103 prévoit que les peines d'emprisonnement seront accomplies dans l'Etat désigné par la Cour selon certains critères, sur la base d'une liste des Etats qui auront fait savoir à la Cour qu'ils sont disposés à recevoir des condamnés. Si la Belgique devait proposer d'accueillir des condamnés pour qu'ils purgent leurs peines sur son territoire, les arrangements nécessaires entre la Cour et la Belgique pourraient être établis sous la forme d'un accord, indiquant les possibilités de détention mises à la disposition de la Cour, les conditions de détention proposées et les éventuelles conditions mises par la Belgique à l'accueil des condamnés et les conditions d'un transfert du condamné depuis ou vers un autre Etat d'exécution de la peine.

La loi de mise en conformité devra inclure des dispositions ad hoc pour permettre à la Belgique de se porter candidat à l'accueil de condamnés.

Si dans un cas particulier, aucun Etat n'est désigné comme prévu ci-dessus, l'Etat hôte, soit les Pays-Bas, est tenu de prendre en charge le condamné.

96. L'article 108 du Statut dispose que le condamné détenu par l'Etat chargé de l'exécution de la peine prononcée par la Cour ne peut être poursuivi, condamné ou extradé vers un Etat tiers pour un comportement antérieur à son transfèrement dans l'Etat chargé de l'exécution, à moins que la Cour n'ait approuvé ces poursuites, cette condamnation ou cette

komt na overleg rechtstreeks door de Procureur worden uitgevoerd op het grondgebied van de aangezochte Staat (artikel 99(4)).

92. Artikel 100 betreft de kosten die gepaard gaan met de samenwerking. De gewone kosten komen ten laste van de aangezochte Staat. Een aantal uitzonderingen worden hierop expliciet voorzien. De buitengewone kosten komen, na overleg, ten laste van het Hof.

93. Artikel 101 bevestigt dat het zogenaamde specialiteitsbeginsel van toepassing is. Eventueel kan de overleverende Staat een afwijking toestaan.

94. Artikel 102 houdt een terminologische verduidelijking in. De term overdracht geldt enkel voor verhouding tussen het Hof en een Staat. De term uitlevering past in het traditionele uitleveringskader.

3.10. Hoofdstuk X: Tenuitvoerlegging (artikelen 103 tot 111)

95. Naar luid van artikel 103 worden de gevangenisstraffen ondergaan in de Staat die door het Hof is aangewezen krachtens bepaalde criteria, op grond van een lijst van de Staten die aan het Hof kennis hebben gegeven van hun wil veroordeelden op te nemen. Indien België zou voorstellen veroordeelden op te nemen opdat zij hier hun straf zouden kunnen ondergaan, zouden de noodzakelijke schikkingen tussen het Hof en België kunnen worden getroffen onder de vorm van een overeenkomst, waarin opgave wordt gemaakt van de detentiemogelijkheden die ter beschikking worden gesteld van het Hof, alsook de voorgestelde detentievoorwaarden en de eventuele voorwaarden die België stelt aan de opname van veroordeelden, de voorwaarden betreffende de overbrenging van een veroordeelde van of naar een andere Staat waarin de straf ten uitvoer wordt geëgd.

Opdat België zijn kandidatuur zou kunnen stellen voor de opname van veroordeelden, moet de wet, met het oog op het verkrijgen van de overeenstemming met het Belgische recht, in ad hoc-bepalingen voorzien.

Indien in een bijzonder geval geen enkele Staat op de bovenstaande wijze is aangewezen, moet het gastland, te weten Nederland, de veroordeelde op zijn grondgebied ten laste nemen.

96. Het artikel 108 van het Statuut stelt dat de door de Staat, belast met de uitvoering van de door het Hof uitgesproken straf, in detentie gehouden veroordeelde niet kan worden vervolgd, veroordeeld of uitgeleverd aan een derde Staat voor een gedraging welke voorafgaat aan de overbrenging naar de Staat belast met de uitvoering, tenzij het Hof deze vervol-

extradition à la demande de l'Etat chargé de l'exécution.

Le Conseil d'Etat estime que cette disposition est de nature à restreindre l'indépendance du pouvoir judiciaire consacré par la Constitution. Cette difficulté pourrait cependant être levée par l'insertion dans la Constitution, lors de la prochaine révision constitutionnelle, d'un article unique qui disposerait que l'Etat adhère au Statut de la Cour pénale internationale (voir point 28 de l'exposé des motifs).

97. L'article 109 charge les Etats parties d'exécuter les peines d'amendes et les mesures de confiscation ordonnées par la Cour. Le droit belge devra également être adapté afin de donner suite à de telles demandes d'exécution que la Cour transmettrait à la Belgique.

98. L'article 110 organise un procédure de révision des peines. Cette procédure existe également pour les condamnés à une peine d'emprisonnement à perpétuité, à partir du début de la 26ème année de détention.

3.11 Chapitre XI - Assemblée des Etats parties (article 112)

99. L'article 112 institue l'Assemblée des Etats parties au sein de laquelle chaque Etat partie dispose d'un représentant. Cet organe est notamment chargé d'adopter le règlement de procédure et de preuve, d'élire les juges, le Procureur et son ou ses adjoint(s), ainsi que le Greffier de la Cour.

100. Cette partie du Statut ne nécessite aucune adaptation du droit interne.

3.12 Chapitre XII - Financement (articles 113 à 118)

101. Ce chapitre prévoit que le mode habituel de financement de la Cour devrait reposer sur les contributions des Etats parties et les ressources financières fournies par l'Organisation des Nations Unies, particulièrement, dans ce second cas, lorsque la cour est saisie par le Conseil de sécurité (article 115). Toutefois, le Statut prévoit explicitement la possibilité pour la Cour de recevoir à titre de contributions financières supplémentaires les contributions volontaires de gouvernements, d'organisations internationales, de particuliers, d'entreprises ou d'autres entités (article 116).

ging, veroordeling of uitlevering op vraag van de Staat belast met de strafuitvoering heeft goedgekeurd.

De Raad van State is van oordeel dat deze beschikking de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, gegarandeerd door de Grondwet, beperkt. Deze moeilijkheid zou weliswaar kunnen worden opgelost door de invoering in de Grondwet van een enig artikel dat bepaalt dat de Staat zich aansluit bij het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechts-hof gesloten op 17 juli 1998, bij de volgende grondwetswijziging (zie punt 28 van de memorie van toelichting).

97. Artikel 109 belast de Verdragssluitende Staten uitvoering te geven aan de geldboetes en verbeurdverklaringen die door het hof worden bevolen. Het Belgisch recht zal eveneens aangepast moeten worden teneinde gevolg te geven aan dergelijke uitvoeringsverzoeken die het Hof aan België zou overmaken.

98. Artikel 110 betreft de procedure houdende de herziening van de straffen. Deze procedure bestaat eveneens voor diegenen die werden veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf, zulks met ingang van het zesentwintigste jaar van de hechtenis.

3.11. Hoofdstuk XI: Vergadering van de Verdragssluitende Staten (artikel 112)

99. Artikel 112 betreft de Vergadering van de Verdragssluitende Staten, waarin elke Verdragssluitende Staat over een vertegenwoordiger beschikt. Dit orgaan is inzonderheid ermee belast het procedure- en bewijsreglement goed te keuren alsmede de rechters, de procureur en zijn adjunct(en) en de griffier van het Hof te verkiezen.

100. Dit hoofdstuk vereist geen aanpassing van het nationale recht.

3.12. Hoofdstuk XII: Financiering (artikel 113 tot 118)

101. In dit hoofdstuk is bepaald dat het Hof gewoonlijk wordt gefinancierd door de bijdragen van de Verdragssluitende Staten en door financiële middelen ter beschikking gesteld door de Organisatie van de Verenigde Naties, in het tweede geval vooral als zaken bij het Hof aanhangig worden gemaakt door de Veiligheidsraad (artikel 115). In het Statuut is evenwel uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid dat het Hof bijkomende financiële middelen kan ontvangen onder de vorm van vrijwillige bijdragen van regeringen, internationale organisaties, particulieren, ondernemingen of andere organen (artikel 116).

102. L'article 118 prévoit une vérification comptable complète, sur base annuelle, par un contrôleur indépendant.

3.13 Chapitre XIII - Clauses finales (articles 119 à 128)

103. L'article 119 prévoit qu'il appartient à la Cour de trancher les différends relatifs aux fonctions judiciaires de la Cour. Les autres différends sont portés devant l'Assemblée des Etats parties en cas d'échec du recours aux négociations interétatiques. Cette dernière peut décider de soumettre la résolution du différend à la Cour internationale de Justice, confirmant le rôle de cette juridiction comme juge naturel des différends juridiques entre Etats.

104. L'article 120 interdit toute réserve au traité. Toutefois, l'article 124 permet à tout nouvel Etat partie de déclarer qu'il ne reconnaît pas automatiquement la compétence de la Cour pour les crimes de guerre pour une période ne pouvant excéder la septième année suivant l'entrée en vigueur du Statut à l'égard du déclarant. La Belgique s'est opposée, au cours de la Conférence diplomatique, à cette disposition. Il faut souligner que cette période de sept ans n'est pas reconductible.

105. Les articles 121 à 123 détaillent les règles d'amendement et de révision du Statut. Une procédure renforcée d'amendement est établie pour les articles définissant la compétence de la Cour (article 121 § 5); tandis qu'une procédure simplifiée est établie pour les dispositions institutionnelles (article 122).

106. Ce chapitre contient également les dispositions classiques relatives à la signature, l'acceptation, l'approbation, la ratification et l'adhésion au traité (article 125), son entrée en vigueur (article 126), sa dénonciation (article 127), les langues faisant foi et la désignation du dépositaire (article 28). Il est ainsi prévu que le Statut entrera en vigueur le premier jour du mois suivant le soixantième jour après la date du dépôt du soixantième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion et le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies est désigné comme dépositaire du traité.

107. Cette partie du Statut ne nécessite aucune adaptation du droit interne.

102. Artikel 118 voorziet jaarlijks in een volledige boekhoudkundige controle door een onafhankelijke controleur.

3.13. Hoofdstuk XIII: Slotbepalingen (artikelen 119 tot 128)

103. Naar luid van artikel 119 moet het Hof geschillen beslechten inzake het rechterlijk ambt van het Hof. De andere geschillen die niet kunnen worden opgelost door middel van onderhandelingen tussen staten worden voorgelegd aan de Vergadering van Verdragsluitende Staten. De Vergadering kan beslissen het geschil ter oplossing voor te leggen aan het Internationaal Hof van Justitie, waardoor de rol van dit rechtscollege als natuurlijke rechter inzake geschillen tussen Staten wordt bevestigd.

104. Overeenkomstig artikel 120 is elk voorbehoud bij het verdrag verboden. Naar luid van artikel 124 kan elke nieuwe Verdragsluitende Staat evenwel verklaren dat hij de bevoegdheid van het Hof inzake oorlogsmisdaden niet erkent voor een termijn die het zevende jaar dat volgt op de inwerkingtreding van het Statuut ten aanzien van diegene die de verklaring aflegt niet te boven gaat. Ons land heeft zich hevig verzet tegen deze bepaling. Er moet worden onderstreept dat de termijn van zeven jaar niet kan worden verlengd.

105. De artikelen 121 tot 123 behandelen de regels betreffende amendementen op en de herziening van het Statuut. Er is voorzien in een versterkte amendingsprocedure voor de artikelen houdende vaststelling van de bevoegdheid van het Hof (artikel 121, § 5) en in een vereenvoudigde procedure voor de institutionele bepalingen (artikel 122).

106. Dit hoofdstuk bevat tevens de klassieke bepalingen inzake de ondertekening, de aanvaarding, de goedkeuring, de bekrachtiging van en de toetreding tot het verdrag (artikel 125), de inwerkingtreding (artikel 126) en de opzegging (artikel 127) ervan, de talen waarin de tekst rechtskracht heeft en de aanwijzing van de depositaris (artikel 128). Er is gesteld dat het Statuut in werking treedt de eerste dag van de maand volgend op de zestigste dag te rekenen van de neerlegging van de zestigste akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding. De Secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties wordt aangewezen als depositaris van het verdrag.

107. Dit hoofdstuk vereist geen aanpassing van het nationale recht.

Telles étaient, Mesdames, Messieurs, les considérations qu'appelait le présent projet de loi d'assentiment.

Le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL.

Le ministre de la Défense,

André FLAHAUT.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN.

Dit zijn, Dames en Heren, de overwegingen tot welke dit ontwerp van instemmingswet aanleiding geeft.

De Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL.

De minister van Landsverdediging,

André FLAHAUT.

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN.

PROJET DE LOI

ALBERT II,

Roi des Belges,

À tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, de Notre ministre de la Défense et de Notre ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Notre ministre de la Défense et Notre ministre de la Justice sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer au Sénat, le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998, sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 26 janvier 2000.

ALBERT

Par le Roi :

Le ministre des Affaires étrangères,

Louis MICHEL.

Le ministre de la Défense,

André FLAHAUT.

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN.

WETSONTWERP

ALBERT II,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, van Onze minister van Landsverdediging en van Onze minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, Onze minister van Landsverdediging en Onze minister van Justitie, zijn gelast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Senaat in te dienen :

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998, zal volkomen gevolg hebben.

Gegeven te Brussel, 26 januari 2000.

ALBERT

Van Koningswege :

De minister van Buitenlandse Zaken,

Louis MICHEL.

De minister van Landsverdediging,

André FLAHAUT.

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN.

STATUT**de Rome de la Cour pénale internationale****Préambule**

CONSCIENTS que tous les peuples sont unis par des liens étroits et que leurs cultures forment un patrimoine commun, et soucieux du fait que cette mosaïque délicate puisse être brisée à tout moment,

AYANT À L'ESPRIT qu'au cours de ce siècle, des millions d'enfants, de femmes et d'hommes ont été victimes d'atrocités qui défient l'imagination et heurtent profondément la conscience humaine,

RECONNAISSANT que des crimes d'une telle gravité menacent la paix, la sécurité et le bien-être du monde,

AFFIRMANT que les crimes les plus graves qui touchent l'ensemble de la communauté internationale ne sauraient rester impunis et que leur répression doit être effectivement assurée par des mesures prises dans le cadre national et par le renforcement de la coopération internationale,

DÉTERMINÉS à mettre un terme à l'impunité des auteurs de ces crimes et à concourir ainsi à la prévention de nouveaux crimes,

RAPPELANT qu'il est du devoir de chaque État de soumettre à sa juridiction criminelle les responsables de crimes internationaux,

RÉAFFIRMANT les buts et principes de la Charte des Nations Unies et, en particulier, que tous les États doivent s'abstenir de recourir à la menace ou à l'emploi de la force, soit contre l'intégrité territoriale ou l'indépendance politique de tout État, soit de toute autre manière incompatible avec les buts des Nations Unies,

SOULIGNANT à cet égard que rien dans le présent Statut ne peut être interprété comme autorisant un État Partie à intervenir dans un conflit armé relevant des affaires intérieures d'un autre État,

DÉTERMINÉS, à ces fins et dans l'intérêt des générations présentes et futures, à créer une cour pénale internationale permanente et indépendante reliée au système des Nations Unies, ayant compétence à l'égard des crimes les plus graves qui touchent l'ensemble de la communauté internationale,

SOULIGNANT que la cour pénale internationale dont le présent Statut porte création est complémentaire des juridictions criminelles nationales,

RÉSOLUS à garantir durablement le respect de la mise en œuvre de la justice internationale,

Sont convenus de ce qui suit :

VERTALING**STATUUT****van Rome inzake het Internationale Strafgerechtshof****Preambule**

ZICH BEWUST van het feit dat alle volken verenigd zijn door nauwe banden en hun culturen zijn samengebracht in een gemeenschappelijk erfgoed, en bezorgd dat dit broze mozaïek ieder moment kan uiteenvallen,

INDACHTIG het feit dat in de loop van deze eeuw miljoenen kinderen, vrouwen en mannen het slachtoffer zijn geweest van onvoorstelbare wreedheden die het geweten van de mensheid hevig schokken,

ERKENNEND dat dergelijke zware misdaden een gevaar vormen voor de vrede, de veiligheid en het welzijn van de wereld,

BEVESTIGEND dat de ernstigste misdaden die de gehele internationale gemeenschap met zorg vervullen niet onbestraft mogen blijven en dat een doeltreffende vervolging daarvan moet worden verzekerd door het treffen van maatregelen op nationaal niveau en door het versterken van de internationale samenwerking,

VASTBESLOTEN paal en perk te stellen aan de straffeloosheid van de daders van deze misdaden en daardoor bij te dragen aan het voorkomen van dergelijke misdaden,

IN HERINNERING BRENGEND dat het de plicht is van elke Staat om zijn rechtsmacht in strafzaken uit te oefenen over degenen die verantwoordelijk zijn voor internationale misdrijven,

OPNIEUW BEVESTIGEND de doeleinden en beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, en meer in het bijzonder het feit dat alle Staten zich moeten onthouden van de dreiging met of het gebruik van geweld ten aanzien van de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van een Staat, of van elke andere daad die onverenigbaar is met de doeleinden van de Verenigde Naties,

BENADRUKKEND in dit verband dat niets in dit Statuut mag worden beschouwd als een machtiging aan een Staat die Partij is om te interveniëren in een gewapend conflict in de binnenlandse aangelegenheden van een Staat,

VASTBESLOTEN hiertoe, alsmede in het belang van de huidige en toekomstige generaties, een onafhankelijk permanent Internationaal Strafgerechtshof in samenhang met het systeem van de Verenigde Naties op te richten, met rechtsmacht ten aanzien van de ernstigste misdaden die de gehele internationale gemeenschap met zorg vervullen,

BENADRUKKEND dat het krachtens dit Statuut opgerichte Internationale Strafgerechtshof complementair zal zijn aan de nationale rechtsmacht in strafzaken,

VASTBESLOTEN een duurzame eerbiediging van de naleving van internationale rechtspleging te waarborgen,

Zijn overeengekomen als volgt :

CHAPITRE PREMIER.

Institution de la Cour

Article premier

La Cour

Il est créé une Cour pénale internationale («la Cour») en tant qu'institution permanente, qui peut exercer sa compétence à l'égard des personnes pour les crimes les plus graves ayant une portée internationale, au sens du présent Statut. Elle est complémentaire des juridictions criminelles nationales. Sa compétence et son fonctionnement sont régis par les dispositions du présent Statut.

Article 2

Lien de la Cour avec les Nations Unies

La Cour est liée aux Nations Unies par un accord qui doit être approuvé par l'Assemblée des États Parties au présent Statut, puis conclu par le Président de la Cour au nom de celle-ci.

Article 3

Siège de la Cour

1. La Cour a son siège à La Haye, aux Pays-Bas («l'État hôte»).

2. La Cour et l'État hôte conviennent d'un accord de siège qui doit être approuvé par l'Assemblée des États Parties, puis conclu par le Président de la Cour au nom de celle-ci.

3. Si elle le juge souhaitable, la Cour siège ailleurs selon les dispositions du présent Statut.

Article 4

Régime et pouvoirs juridiques de la Cour

1. La Cour a la personnalité juridique internationale. Elle a aussi la capacité juridique qui lui est nécessaire pour exercer ses fonctions et accomplir sa mission.

2. La Cour peut exercer ses fonctions et ses pouvoirs, comme prévu dans le présent Statut, sur le territoire de tout État Partie et, par une convention à cet effet, sur le territoire de tout autre État.

CHAPITRE II.

Compétence, recevabilité et droit applicable

Article 5

Crimes relevant de la compétence de la Cour

1. La compétence de la Cour est limitée aux crimes les plus graves qui touchent l'ensemble de la communauté internationale.

HOOFDSTUK 1.

Oprichting van het Hof

Artikel 1

Het Hof

Een Internationaal Strafgerechtshof («het Hof») wordt hierbij opgericht. Het is een permanente instelling met de bevoegdheid rechtsmacht uit te oefenen over personen ter zake van de in dit Statuut bedoelde ernstigste misdaden met internationale draagwijdte, en die complementair zal zijn aan de nationale rechtsmacht in strafzaken. De rechtsmacht en werkwijze van het Hof worden vastgelegd in de bepalingen van dit Statuut.

Artikel 2

Samenhang van het Hof met de Verenigde Naties

De samenhang van het Hof met de Verenigde Naties wordt geregeld door middel van een overeenkomst die moet worden goedgekeurd door de Vergadering van de Staten die Partij zijn bij dit Statuut en daarna door de voorzitter van het Hof in naam van het Hof moet worden gesloten.

Artikel 3

Zetel van het Hof

1. De zetel van het Hof wordt gevestigd te Den Haag, Nederland («de Gaststaat»).

2. Het Hof sluit met de Gaststaat een zetelovereenkomst die moet worden goedgekeurd door de Vergadering van de Staten die Partij zijn en daarna door de voorzitter van het Hof in naam van het Hof moet worden gesloten.

3. Het Hof kan elders zitting houden wanneer het dit wenselijk acht, overeenkomstig het bepaalde in dit Statuut.

Artikel 4

Wettelijke status en bevoegdheden van het Hof

1. Het Hof bezit internationale rechtspersoonlijkheid. Tevens bezit het de handelingsbevoegdheid die nodig is voor de uitoefening van zijn functies en de verwezenlijking van zijn doelstellingen.

2. Het Hof kan zijn functies en bevoegdheden uitoefenen op de wijze bepaald in dit Statuut op het grondgebied van een Staat die Partij is, alsmede, krachtens een bijzondere overeenkomst, op het grondgebied van een andere staat.

HOOFDSTUK 2.

Rechtsmacht, ontvankelijkheid en toepasselijk recht

Artikel 5

Misdaden waarover het Hof rechtsmacht heeft

1. De rechtsmacht van het Hof is beperkt tot de ernstigste misdaden die de internationale gemeenschap in haar geheel met zorg

En vertu du présent Statut, la Cour a compétence à l'égard des crimes suivants :

- a) Le crime de génocide;
- b) Les crimes contre l'humanité;
- c) Les crimes de guerre;
- d) Le crime d'agression.

2. La Cour exercera sa compétence à l'égard du crime d'agression quand une disposition aura été adoptée conformément aux articles 121 et 123, qui définira ce crime et fixera les conditions de l'exercice de la compétence de la Cour à son égard. Cette disposition devra être compatible avec les dispositions pertinentes de la Charte des Nations Unies.

Article 6

Crime de génocide

Aux fins du présent Statut, on entend par crime de génocide l'un des actes ci-après commis dans l'intention de détruire, en tout ou en partie, un groupe national, ethnique, racial ou religieux, comme tel :

- a) Meurtre de membres du groupe;
- b) Atteinte grave à l'intégrité physique ou mentale de membres du groupe;
- c) Soumission intentionnelle du groupe à des conditions d'existence devant entraîner sa destruction physique totale ou partielle;
- d) Mesures visant à entraver les naissances au sein du groupe;
- e) Transfert forcé d'enfants du groupe à un autre groupe.

Article 7

Crimes contre l'humanité

1. Aux fins du présent Statut, on entend par crime contre l'humanité l'un des actes ci-après commis dans le cadre d'une attaque généralisée ou systématique lancée contre une population civile et en connaissance de cette attaque :

- a) Meurtre;
- b) Extermination;
- c) Réduction en esclavage;
- d) Déportation ou transfert forcé de population;
- e) Emprisonnement ou autre forme de privation grave de liberté physique en violation des dispositions fondamentales du droit international;
- f) Torture;
- g) Viol, esclavage sexuel, prostitution forcée, grossesse forcée, stérilisation forcée et toute autre forme de violence sexuelle de gravité comparable;
- h) Persécution de tout groupe ou de toute collectivité identifiable pour des motifs d'ordre politique, racial, national, ethnique, culturel, religieux ou sexiste au sus du paragraphe 3, ou en fonc-

vervullen. Het Hof heeft overeenkomstig het Statuut rechtsmacht ter zake van de volgende misdaden :

- (a) de misdaad van genocide;
- (b) misdaden tegen de mensheid;
- (c) oorlogsmisdaden;
- (d) de misdaad van agressie.

2. Het Hof oefent rechtsmacht uit ter zake van de misdaad van agressie zodra overeenkomstig de artikelen 121 en 123 een bepaling is aanvaard waarin de misdaad nader is omschreven en de voorwaarden zijn vastgelegd krachtens welke het Hof rechtsmacht uitoefent ter zake van deze misdaad. Een dergelijke bepaling moet verenigbaar zijn met de desbetreffende bepalingen van het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel 6

Misdaad van genocide

Voor de toepassing van dit Statuut wordt verstaan onder genocide: een van de volgende handelingen gepleegd met de bedoeling geheel of gedeeltelijk een nationale, etnische of godsdienstige groep, dan wel een groep behorend tot een bepaald ras, als zodanig te vernietigen :

- (a) het doden van leden van de groep;
- (b) het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep;
- (c) het opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden die gericht zijn op haar gehele of gedeeltelijke lichamelijke vernietiging;
- (d) het opleggen van maatregelen bedoeld om geboorten binnen de groep te voorkomen;
- (e) het gedwongen overbrengen van kinderen van de groep naar een andere groep.

Artikel 7

Misdaden tegen de mensheid

1. Voor de toepassing van dit Statuut wordt verstaan onder misdaad tegen de mensheid: een van de volgende handelingen, indien gepleegd als onderdeel van een wijdverbreide of stelselmatige aanval gericht tegen een burgerbevolking, met kennis van de aanval :

- (a) moord;
- (b) uitroeiing;
- (c) slavernij;
- (d) deportatie of gedwongen overbrenging van bevolking;
- (e) gevangenneming of elke andere ernstige beroving van de lichamelijke vrijheid in strijd met de fundamentele regels van internationaal recht;
- (f) marteling;
- (g) verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie, of elke andere vorm van seksueel geweld van vergelijkbare ernst;
- (h) vervolging van een identificeerbare groep of collectiviteit op politieke, raciale gronden of gronden betreffende nationaliteit, op etnische, culturele of godsdienstige gronden of op grond van het

tion d'autres critères universellement reconnus comme inadmissibles en droit international, en corrélation avec tout acte visé dans le présent paragraphe ou tout crime relevant de la compétence de la Cour;

i) Disparitions forcées;

j) Apartheid;

k) Autres actes inhumains de caractère analogue causant intentionnellement de grandes souffrances ou des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé physique ou mentale.

2. Aux fins du paragraphe 1 :

a) Par « attaque lancée contre une population civile », on entend le comportement qui consiste à multiplier les actes visés au paragraphe 1 à l'encontre d'une population civile quelconque, en application ou dans la poursuite de la politique d'un État ou d'une organisation ayant pour but une telle attaque;

b) Par « extermination », on entend notamment le fait d'imposer intentionnellement des conditions de vie, telles que la privation d'accès à la nourriture et aux médicaments, calculées pour entraîner la destruction d'une partie de la population;

c) Par « réduction en esclavage », on entend le fait d'exercer sur une personne l'un ou l'ensemble des pouvoirs liés au droit de propriété, y compris dans le cadre de la traite des êtres humains, en particulier des femmes et des enfants à des fins d'exploitation sexuelle;

d) Par « déportation ou transfert forcé de population », on entend le fait de déplacer des personnes, en les expulsant ou par d'autres moyens coercitifs, de la région où elles se trouvent légalement, sans motifs admis en droit international;

e) Par « torture », on entend le fait d'infliger intentionnellement une douleur ou des souffrances aiguës, physiques ou mentales, à une personne se trouvant sous sa garde ou sous son contrôle; l'acception de ce terme ne s'étend pas à la douleur ou aux souffrances résultant uniquement de sanctions légales, inhérentes à ces sanctions ou occasionnées par elles;

f) Par « grossesse forcée », on entend la détention illégale d'une femme mise enceinte de force, dans l'intention de modifier la composition ethnique d'une population ou de commettre d'autres violations graves du droit international. Cette définition ne peut en aucune manière s'interpréter comme ayant une incidence sur les lois nationales relatives à l'interruption de grossesse;

g) Par « persécution », on entend le déni intentionnel et grave de droits fondamentaux en violation du droit international, pour des motifs liés à l'identité du groupe ou de la collectivité qui en fait l'objet;

h) Par « apartheid », on entend des actes inhumains analogues à ceux que vise le paragraphe 1, commis dans le cadre d'un régime institutionnalisé d'oppression systématique et de domination d'un groupe racial sur tout autre groupe racial ou tous autres groupes raciaux et dans l'intention de maintenir ce régime;

i) Par « disparitions forcées », on entend les cas où des personnes sont arrêtées, détenues ou enlevées par un État ou une organisation politique ou avec l'autorisation, l'appui ou l'assentiment de cet État ou de cette organisation, qui refuse ensuite d'admettre que ces personnes sont privées de liberté ou de révéler le sort qui leur est réservé ou l'endroit où elles se trouvent, dans l'intention de les soustraire à la protection de la loi pendant une période prolongée.

geslacht, zoals nader omschreven is in het derde punt, of op andere gronden die algemeen ontoelaatbaar worden geacht krachtens het internationaal recht, in verband met in dit punt bedoelde handelingen of een misdaad waarover het Hof rechtsmacht heeft;

(i) gedwongen verdwijningen;

(j) apartheid;

(k) andere onmenselijke handelingen van vergelijkbare aard waardoor opzettelijk ernstig lijden of ernstig lichamelijk letsel of schade aan de geestelijke of lichamelijke gezondheid wordt veroorzaakt.

2. Voor de toepassing van het eerste punt wordt verstaan onder:

(a) aanval gericht tegen een burgerbevolking: een wijze van optreden die het meermalen plegen van in het eerste punt bedoelde handelingen tegen een burgerbevolking met zich brengt ter uitvoering of met de oog op de voortzetting van het beleid van een Staat of ter organisatie tot het plegen van een dergelijke aanval;

(b) uitroeiing: inzonderheid het opzettelijk opleggen van levensvoorwaarden, onder andere de onthouding van toegang tot voedsel en geneesmiddelen, bedoeld om de vernietiging van een deel van een bevolking te bewerkstelligen;

(c) slavernij: de uitoefening van een of alle bevoegdheden verbonden aan het recht van eigendom over een persoon, met inbegrip van de uitoefening van deze bevoegdheid bij mensenhandel, in het bijzonder handel in vrouwen en kinderen met het oog op seksuele uitbuiting;

(d) deportatie of gedwongen overbrenging van bevolking: het verplaatsen van de desbetreffende personen door verdrijving of andere dwangmaatregelen uit het gebied waarin zij zich rechtmatig bevinden zonder dat daartoe krachtens het internationaal recht gronden zijn;

(e) marteling: het opzettelijk toebrengen van ernstige pijn of veroorzaken van ernstig lijden, hetzij lichamelijk, hetzij geestelijk, aan of van een persoon die zich in bewaring of in de macht bevindt van degene die beschuldigd wordt, met dien verstande dat onder marteling niet tevens wordt verstaan pijn of lijden dat louter het gevolg is van, inherent is aan of veroorzaakt is door rechtmatige sancties;

(f) gedwongen zwangerschap: de onrechtmatige gevangenhouding van een vrouw die gedwongen zwanger is gemaakt, met de opzet de etnische samenstelling van een bevolking te beïnvloeden of andere ernstige schendingen van het internationaal recht te plegen. Deze definitie mag in geen geval worden uitgelegd als een aantasting van de nationale wetgeving met betrekking tot zwangerschapsonderbreking;

(g) vervolging: het opzettelijk en in ernstige mate ontnemen van fundamentele rechten in strijd met het internationaal recht op grond van de identiteit van de groep of van de collectiviteit;

(h) apartheid: onmenselijke handelingen analoog aan de in het eerste punt bedoelde handelingen en die worden bedreven in het kader van een geïnstitutionaliseerd regime van systematische onderdrukking en overheersing door een groep van een bepaald ras van een of meer andere groepen van een ander ras en worden gepleegd met de opzet dat regime in stand te houden;

(i) gedwongen verdwijningen: het arresteren, gevangen houden of ontvoeren van personen door of met de machtiging, ondersteuning of bewilliging van een Staat of politieke organisatie, gevolgd door een weigering een dergelijke ontneming van vrijheid te erkennen of informatie te verstrekken over het lot of de verblijfplaats van die personen, met de opzet hen langdurig buiten de bescherming van de wet te plaatsen.

3. Aux fins du présent Statut, le terme « sexe » s'entend de l'un et l'autre sexes, masculin et féminin, suivant le contexte de la société. Il n'implique aucun autre sens.

Article 8

Crimes de guerre

1. La Cour a compétence à l'égard des crimes de guerre, en particulier lorsque ces crimes s'inscrivent dans un plan ou une politique ou lorsqu'ils font partie d'une série de crimes analogues commis sur une grande échelle.

2. Aux fins du Statut, on entend par « crimes de guerre » :

a) Les infractions graves aux Conventions de Genève du 12 août 1949, à savoir les actes ci-après lorsqu'ils visent des personnes ou des biens protégés par les dispositions des Conventions de Genève :

i) L'homicide intentionnel;

ii) La torture ou les traitements inhumains, y compris les expériences biologiques;

iii) Le fait de causer intentionnellement de grandes souffrances ou de porter gravement atteinte à l'intégrité physique ou à la santé;

iv) La destruction et l'appropriation de biens, non justifiées par des nécessités militaires et exécutées sur une grande échelle de façon illicite et arbitraire;

v) Le fait de contraindre un prisonnier de guerre ou une personne protégée à servir dans les forces d'une puissance ennemie;

vi) Le fait de priver intentionnellement un prisonnier de guerre ou toute autre personne protégée de son droit d'être jugé régulièrement et impartialement;

vii) Les déportations ou transferts illégaux ou les détentions illégales;

viii) Les prises d'otages;

b) Les autres violations graves des lois et coutumes applicables aux conflits armés internationaux dans le cadre établi du droit international, à savoir les actes ci-après :

i) Le fait de lancer des attaques délibérées contre la population civile en général ou contre des civils qui ne prennent pas directement part aux hostilités;

ii) Le fait de lancer des attaques délibérées contre des biens civils qui ne sont pas des objectifs militaires;

iii) Le fait de lancer des attaques délibérées contre le personnel, les installations, le matériel, les unités ou les véhicules employés dans le cadre d'une mission d'aide humanitaire ou de maintien de la paix conformément à la Charte des Nations Unies, pour autant qu'ils aient droit à la protection que le droit international des conflits armés garantit aux civils et aux biens de caractère civil;

iv) Le fait de lancer une attaque délibérée en sachant qu'elle causera incidemment des pertes en vies humaines et des blessures parmi la population civile, des dommages aux biens de caractère civil ou des dommages étendus, durables et graves à l'environnement naturel qui seraient manifestement excessifs par rapport à l'ensemble de l'avantage militaire concret et direct attendu;

3. Voor de toepassing van dit Statuut verwijst het begrip geslacht naar de beide geslachten, zowel het mannelijk als het vrouwelijk geslacht, naargelang de context van de maatschappij. Onder geslacht wordt niets anders verstaan dan hetgeen hiervoor is bepaald.

Artikel 8

Oorlogsmisdaden

1. Het Hof heeft rechtsmacht ter zake van oorlogsmisdaden in het bijzonder wanneer deze worden gepleegd ter uitvoering van een plan of beleid of als onderdeel van het op grote schaal plegen van dergelijke misdaden.

2. Voor de toepassing van dit Statuut wordt verstaan onder oorlogsmisdaden :

(a) ernstige inbreuken op de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, met name een van de volgende handelingen tegen personen of eigendommen die zijn beschermd krachtens de bepalingen van de Verdragen van Genève :

(i) het opzettelijk doden;

(ii) het martelen of onmenselijk behandelen, met inbegrip van biologische experimenten;

(iii) het opzettelijk veroorzaken van ernstig lijden of zwaar lichamelijk letsel of ernstige schade aan de gezondheid;

(iv) het op grote schaal vernietigen en zich toeëigenen van eigendommen dat niet door militaire noodzaak wordt gerechtvaardigd en dat ongeoorloofd en moedwillig plaatsvindt;

(v) het dwingen van een krijgsgevangene of een andere beschermde personen om dienst te nemen bij de strijdkrachten van een vijandige mogendheid;

(vi) het opzettelijk onthouden aan een krijgsgevangene of aan een andere beschermde personen van het recht op een eerlijke en onpartijdige berechting;

(vii) het onwettig deporteren of overbrengen of onrechtmatig opsluiten;

(viii) het nemen van gijzelaars.

(b) Andere ernstige schendingen van de wetten en gebruiken die toepasselijk zijn in een internationaal gewapend conflict in het gevestigde kader van het internationale recht, met name een van de volgende handelingen :

(i) het opzettelijk richten van aanvallen op de burgerbevolking als zodanig of op individuele burgers die niet rechtstreeks deelnemen aan de vijandelikheden;

(ii) het opzettelijk richten van aanvallen op burgerdoelen, die geen militaire doelwitten zijn;

(iii) het opzettelijk richten van aanvallen op personeel, installaties, materieel, eenheden of voertuigen betrokken bij humanitaire hulpverlening of vredesmissies overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties, voorzover deze recht hebben op de bescherming die aan burgers of burgerdoelen wordt verleend krachtens het internationale recht inzake gewapende conflicten;

(iv) het opzettelijk richten van een aanval in de wetenschap dat een dergelijke aanval voor burgers incidentele verliezen aan levens of letsel zal veroorzaken of schade aan burgerdoelen of grote, langdurige en ernstige schade aan natuur en milieu zal aanrichten, die duidelijk buitensporig is in verhouding tot het te verwachten concrete en directe militaire voordeel;

v) Le fait d'attaquer ou de bombarder, par quelque moyen que ce soit, des villes, villages, habitations ou bâtiments qui ne sont pas défendus et qui ne sont pas des objectifs militaires;

vi) Le fait de tuer ou de blesser un combattant qui, ayant déposé les armes ou n'ayant plus de moyens de se défendre, s'est rendu à discrétion;

vii) Le fait d'utiliser le pavillon parlementaire, le drapeau ou les insignes militaires et l'uniforme de l'ennemi ou de l'Organisation des Nations Unies, ainsi que les signes distinctifs prévus par les Conventions de Genève, et, ce faisant, de causer la perte de vies humaines ou des blessures graves;

viii) Le transfert, direct ou indirect, par une puissance occupante d'une partie de sa population civile, dans le territoire qu'elle occupe, ou la déportation ou le transfert à l'intérieur ou hors du territoire occupé de la totalité ou d'une partie de la population de ce territoire;

ix) Le fait de lancer des attaques délibérées contre des bâtiments consacrés à la religion, à l'enseignement, à l'art, à la science ou à l'action caritative, des monuments historiques, des hôpitaux et des lieux où des malades ou des blessés sont rassemblés, pour autant que ces bâtiments ne soient pas alors utilisés à des fins militaires;

x) Le fait de soumettre des personnes d'une partie adverse tombées en son pouvoir à des mutilations ou à des expériences médicales ou scientifiques quelles qu'elles soient qui ne sont ni motivées par un traitement médical ni effectuées dans l'intérêt de ces personnes, et qui entraînent la mort de celles-ci ou mettent sérieusement en danger leur santé;

xi) Le fait de tuer ou de blesser par trahison des individus appartenant à la nation ou à l'armée ennemie;

xii) Le fait de déclarer qu'il ne sera pas fait de quartier;

xiii) Le fait de détruire ou de saisir les biens de l'ennemi, sauf dans les cas où ces destructions ou saisies seraient impérieusement commandées par les nécessités de la guerre;

xiv) Le fait de déclarer éteints, suspendus ou non recevables en justice les droits et actions des nationaux de la partie adverse;

xv) Le fait pour un belligérant de contraindre les nationaux de la partie adverse à prendre part aux opérations de guerre dirigées contre leur pays, même s'ils étaient au service de ce belligérant avant le commencement de la guerre;

xvi) Le pillage d'une ville ou d'une localité, même prise d'assaut;

xvii) Le fait d'utiliser du poison ou des armes empoisonnées;

xviii) Le fait d'utiliser des gaz asphyxiants, toxiques ou similaires, ainsi que tous liquides, matières ou procédés analogues;

xix) Le fait d'utiliser des balles qui s'épanouissent ou s'aplatissent facilement dans le corps humain, telles que des balles dont l'enveloppe dure ne recouvre pas entièrement le centre ou est percée d'entailles;

xx) Le fait d'employer les armes, projectiles, matériels et méthodes de combat de nature à causer des maux superflus ou des souffrances inutiles ou à agir sans discrimination en violation du droit international des conflits armés, à condition que ces moyens fassent l'objet d'une interdiction générale et qu'ils soient inscrits dans une annexe au présent Statut, par voie d'amendement adopté selon les dispositions des articles 121 et 123;

xxi) Les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants;

(v) het aanvallen of bombarderen met wat voor middelen ook van steden, dorpen, woningen of gebouwen, die niet worden verdedigd en geen militaire doelwitten zijn;

(vi) het doden of verwonden van een strijder die zich, na het neerleggen van zijn wapens of wanneer hij zich niet meer kan verdedigen, onvoorwaardelijk heeft overgegeven;

(vii) het op ongepaste wijze gebruik maken van een witte vlag, een vlag of de militaire onderscheidingstekens en het uniform van de vijand of van de Verenigde Naties, alsmede van de emblemen van de Verdragen van Genève, hetgeen de dood of ernstig lichamelijke letsel ten gevolge heeft;

(viii) het rechtstreeks of niet rechtstreeks overbrengen door de bezettingsmacht van delen van de eigen burgerbevolking naar het bezette grondgebied, of de deportatie of het overbrengen van de gehele of delen van de bevolking van het bezette grondgebied binnen of buiten dat grondgebied;

(ix) het opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen gewijd aan godsdienst, onderwijs, kunst, wetenschap of caritatieve doeleinden, historische monumenten, ziekenhuizen en plaatsen waar zieken en gewonden worden samengebracht, voorzover deze niet worden gebruikt voor militaire doeleinden;

(x) het onderwerpen van personen die zich in de macht van de tegenpartij bevinden aan lichamelijke verminking of medische of wetenschappelijke experimenten van welke aard ook, die niet door de geneeskundige behandeling worden verantwoord noch in hun belang worden uitgevoerd, en die de dood ten gevolge hebben of de gezondheid van die persoon of personen ernstig in gevaar brengen;

(xi) het op verraderlijke wijze doden of verwonden van personen die behoren tot de vijandige natie of het vijandige leger;

(xii) het verklaren dat geen kwartier zal worden verleend;

(xiii) het vernietigen of in beslag nemen van eigendommen van de vijand tenzij deze vernietiging of inbeslagneming dringend vereist is als gevolg van dwingende oorlogsomstandigheden;

(xiv) het gerechtelijk vervallen verklaren, schorsen of niet-ontvankelijk verklaren van de rechten en handelingen van de onderdanen van de vijandige partij;

(xv) het dwingen van de onderdanen van de vijandige partij om deel te nemen aan oorlogshandelingen gericht tegen hun eigen land, ook als zij voor de aanvang van de oorlog in dienst van de oorlogvoerende partij waren;

(xvi) het plunderen van een stad of plaats, ook wanneer deze bij een aanval wordt ingenomen;

(xvii) het gebruiken van gif of giftige wapens;

(xviii) het gebruiken van verstikkende, giftige of andere gassen en overige soortgelijke vloeistoffen, materialen of apparaten;

(xix) het gebruiken van kogels die in het menselijk lichaam gemakkelijk in omvang toenemen of platter en breder worden, zoals kogels met een harde mantel die de kern gedeeltelijk onbedekt laat of die is voorzien van inkepingen;

(xx) het gebruiken van wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering die van aard zijn om overbodig letsel of nodeloos lijden te veroorzaken of die zonder meer in strijd zijn met het internationaal recht inzake gewapende conflicten, voorzover dergelijke wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering vallen onder een algeheel verbod en zijn opgenomen in een bijlage bij dit Statuut, krachtens een amendement overeenkomstig de desbetreffende bepalingen in de artikelen 121 en 123;

(xxi) het schenden van de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontterende behandeling;

xxii) Le viol, l'esclavage sexuel, la prostitution forcée, la grossesse forcée, la stérilisation forcée ou toute autre forme de violence sexuelle constituant une infraction grave aux Conventions de Genève;

xxiii) Le fait d'utiliser la présence d'un civil ou d'une autre personne protégée pour éviter que certains points, zones ou forces militaires ne soient la cible d'opérations militaires;

xxiv) Le fait de lancer des attaques délibérées contre les bâtiments, le matériel, les unités et les moyens de transport sanitaires, et le personnel utilisant, conformément au droit international, les signes distinctifs prévus par les Conventions de Genève;

xxv) Le fait d'affamer délibérément des civils, comme méthode de guerre, en les privant de biens indispensables à leur survie, notamment en empêchant intentionnellement l'arrivée des secours prévus par les Conventions de Genève;

xxvi) Le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de 15 ans dans les forces armées nationales ou de les faire participer activement à des hostilités;

c) En cas de conflit armé ne présentant pas un caractère international, les violations graves de l'article 3 commun aux quatre Conventions de Genève du 12 août 1949, à savoir les actes ci-après commis à l'encontre de personnes qui ne participent pas directement aux hostilités, y compris les membres de forces armées qui ont déposé les armes et les personnes qui ont été mises hors de combat par maladie, blessure, détention ou par toute autre cause :

i) Les atteintes à la vie et à l'intégrité corporelle, notamment le meurtre sous toutes ses formes, les mutilations, les traitements cruels et la torture;

ii) Les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants;

iii) Les prises d'otages;

iv) Les condamnations prononcées et les exécutions effectuées sans un jugement préalable, rendu par un tribunal régulièrement constitué, assorti des garanties judiciaires généralement reconnues comme indispensables;

d) L'alinéa c) du paragraphe 2 s'applique aux conflits armés ne présentant pas un caractère international et ne s'applique donc pas aux situations de troubles ou tensions internes telles que les émeutes, les actes de violence sporadiques ou isolés et les actes de nature similaire;

e) Les autres violations graves des lois et coutumes applicables aux conflits armés ne présentant pas un caractère international, dans le cadre établi du droit international, à savoir les actes ci-après :

i) Le fait de lancer des attaques délibérées contre la population civile en général ou contre des civils qui ne prennent pas directement part aux hostilités;

ii) Le fait de lancer des attaques délibérées contre les bâtiments, le matériel, les unités et les moyens de transport sanitaires, et le personnel utilisant, conformément au droit international, les signes distinctifs prévus par les Conventions de Genève;

iii) Le fait de lancer des attaques délibérées contre le personnel, les installations, le matériel, les unités ou les véhicules employés dans le cadre d'une mission d'aide humanitaire ou de maintien de la paix conformément à la Charte des Nations Unies, pour autant qu'ils aient droit à la protection que le droit international des conflits armés garantit aux civils et aux biens de caractère civil;

iv) Le fait de lancer des attaques délibérées contre des bâtiments consacrés à la religion, à l'enseignement, à l'art, à la science ou à l'action caritative, des monuments historiques, des hôpitaux et

(xxii) het toepassen van verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie of andere vormen van seksueel geweld, die een ernstige schending van de Verdragen van Genève opleveren;

(xxiii) het gebruik maken van de aanwezigheid van een burger of een andere beschermde persoon teneinde bepaalde punten, gebieden of strijdkrachten te vrijwaren van militaire operaties;

(xxiv) het opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen, materieel, medische eenheden en transport, alsmede op personeel dat overeenkomstig het internationaal recht gebruik maakt van de emblemen van de Verdragen van Genève;

(xxv) het opzettelijk gebruikmaken van uithongering van burgers als methode van oorlogvoering door hun voorwerpen te onthouden die onontbeerlijk zijn voor hun overleving, inzonderheid het opzettelijk belemmeren van de aanvoer van hulpgoederen waarin is voorzien in de Verdragen van Genève;

(xxvi) het onder de wapenen roepen of het in militaire dienst nemen van kinderen beneden de leeftijd van vijftien jaar bij de nationale strijdkrachten of hen gebruiken voor actieve deelname aan vijandelikheden.

(c) In geval van een gewapend conflict dat niet internationaal van aard is, ernstige schendingen van artikel 3 van ieder van de vier Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, te weten een van de volgende handelingen begaan tegen personen die niet rechtstreeks deelnemen aan de vijandelikheden, waaronder leden van strijdkrachten die hun wapens hebben neergelegd en degenen die buiten gevecht zijn gesteld door ziekte, verwondingen, gevangenschap of andere oorzaken :

(i) geweldpleging gericht op het leven en de lichamelijke integriteit, inzonderheid alle vormen van moord, verminking, wrede behandeling en marteling;

(ii) aantasting van de persoonlijke waardigheid, inzonderheid vernederende en ontterende behandeling;

(iii) het nemen van gijzelaars;

(iv) het uitspreken van vonnissen en tenuitvoerleggen van executies zonder voorafgaand vonnis uitgesproken door een op regelmatige wijze samengesteld gerecht dat alle gerechtelijke waarborgen biedt die algemeen als onmisbaar worden erkend.

(d) Het tweede punt, c, is van toepassing op gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn en geldt derhalve niet voor gevallen van interne onlusten en spanningen, zoals oproer, geïsoleerde en sporadische gewelddadigheden of andere soortgelijke handelingen.

(e) Andere ernstige schendingen van de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn, binnen het gevestigde kader van het internationaal recht, te weten een van de volgende handelingen :

(i) het opzettelijk richten van aanvallen op de burgerbevolking als zodanig of op burgers die niet rechtstreeks aan de vijandelikheden deelnemen;

(ii) het opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen, materieel, medische eenheden en transport, en personeel dat gebruik maakt van de emblemen van de Verdragen van Genève overeenkomstig het internationaal recht;

(iii) het opzettelijk richten van aanvallen op personeel, installaties, materieel, eenheden of voertuigen betrokken bij humanitaire hulpverlening of vredesmissies overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties, voorzover deze recht hebben op de bescherming die aan burgers of burgerdoelen wordt verleend krachtens het internationaal recht inzake gewapende conflicten;

(iv) het opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen gewijd aan godsdienst, onderwijs, kunst, wetenschap of caritatieve doeleinden, historische monumenten, ziekenhuizen en plaatsen

des lieux où des malades et des blessés sont rassemblés, pour autant que ces bâtiments ne soient pas alors utilisés à des fins militaires;

v) Le pillage d'une ville ou d'une localité, même prise d'assaut;

vi) Le viol, l'esclavage sexuel, la prostitution forcée, la grossesse forcée, telle que définie à l'article 7, paragraphe 2, alinéa f), la stérilisation forcée, ou toute autre forme de violence sexuelle constituant une infraction grave aux Conventions de Genève;

vii) Le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de 15 ans dans les forces armées ou de les faire participer activement à des hostilités;

viii) Le fait d'ordonner le déplacement de la population civile pour des raisons ayant trait au conflit, sauf dans les cas où la sécurité des civils ou des impératifs militaires l'exigent;

ix) Le fait de tuer ou de blesser par trahison un adversaire combattant;

x) Le fait de déclarer qu'il ne sera pas fait de quartier;

xi) Le fait de soumettre des personnes d'une autre partie au conflit tombées en son pouvoir à des mutilations ou à des expériences médicales ou scientifiques quelles qu'elles soient qui ne sont ni motivées par un traitement médical, ni effectuées dans l'intérêt de ces personnes, et qui entraînent la mort de celles-ci ou mettent sérieusement en danger leur santé;

xii) Le fait de détruire ou de saisir les biens d'un adversaire, sauf si ces destructions ou saisies sont impérieusement commandées par les nécessités du conflit;

f) L'alinéa e) du paragraphe 2 s'applique aux conflits armés ne présentant pas un caractère international et ne s'applique donc pas aux situations de tensions internes et de troubles intérieurs comme les émeutes, les actes isolés et sporadiques de violence et autres actes analogues. Il s'applique aux conflits armés qui opposent de manière prolongée sur le territoire d'un État les autorités du gouvernement de cet État et des groupes armés organisés ou des groupes armés organisés entre eux.

3. Rien dans le paragraphe 2, alinéas c) et e) n'affecte la responsabilité d'un gouvernement de maintenir ou rétablir l'ordre public dans l'État ou de défendre l'unité et l'intégrité territoriale de l'État par tous les moyens légitimes.

Article 9

Éléments constitutifs des crimes

1. Les éléments constitutifs des crimes aident la Cour à interpréter et appliquer les articles 6, 7 et 8 du présent Statut. Ils doivent être approuvés à la majorité des deux tiers des membres de l'Assemblée des États Parties.

2. Des amendements aux éléments constitutifs des crimes peuvent être proposés par:

- a) Un État Partie;
- b) Les juges, statuant à la majorité absolue;
- c) Le Procureur.

Les amendements doivent être adoptés à la majorité des deux tiers des membres de l'Assemblée des États Parties.

waar zieken en gewonden worden samengebracht, voorzover deze niet worden gebruikt voor militaire doeleinden;

(v) het plunderen van een stad of plaats, ook wanneer deze bij een aanval wordt ingenomen;

(vi) het toepassen van verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap zoals gedefinieerd in artikel 7, tweede punt, f, gedwongen sterilisatie en andere vormen van seksueel geweld die een ernstige schending zijn van de Verdragen van Genève;

(vii) het onder de wapenen roepen of het in militaire dienst nemen van kinderen beneden de leeftijd van vijftien jaar bij strijdkrachten of hen gebruiken voor actieve deelname aan vijandelijkheden;

(viii) het bevel geven tot verplaatsing van de burgerbevolking om redenen die verband houden met het conflict, tenzij de veiligheid van de betrokken burgers of dwingende militaire redenen dit vereisen;

(ix) het op verraderlijke wijze doden of verwonden van een vijandelijke strijder;

(x) het verklaren dat geen kwartier zal worden verleend;

(xi) het onderwerpen van personen die zich in de macht van een andere partij bij het conflict bevinden aan lichamelijke vermindering of aan geneeskundige of wetenschappelijke experimenten van welke aard ook, die niet door de geneeskundige behandeling worden verantwoord, noch in hun belang worden uitgevoerd, en die de dood ten gevolge hebben of de gezondheid van die persoon of personen ernstig in gevaar brengen;

(xii) het vernietigen of in beslag nemen van eigendommen van een tegenstander tenzij deze vernietiging of inbeslagneming dringend vereist is als gevolg van de dwingende omstandigheden van het conflict;

(f) Het tweede punt, e, is van toepassing op gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn en geldt derhalve niet voor gevallen van interne onlusten en spanningen zoals oproer, geïsoleerde en sporadische gewelddadigheden of soortgelijke handelingen. Het geldt voor gewapende conflicten die plaatsvinden op het grondgebied van een Staat in het geval van een langdurig gewapend conflict tussen de officiële autoriteiten en georganiseerde gewapende groepen of tussen deze groepen onderling.

3. Het tweede punt, c en e, laat onverlet de verantwoordelijkheid van een regering om de openbare orde in de Staat te handhaven of te herstellen of om de eenheid en territoriale integriteit van de Staat met alle legitieme middelen te verdedigen.

Artikel 9

Bestanddelen van misdaden

1. Bestanddelen van misdaden dienen het Hof als hulpmiddel bij de uitlegging en de toepassing van de artikelen 6, 7 en 8 van het Statuut. Zij moeten worden goedgekeurd met een tweederde meerderheid van de leden van de Vergadering van de Staten die Partij zijn.

2. Wijzigingen in de bestanddelen van misdaden kunnen worden voorgesteld door:

- (a) een Staat die Partij is;
- (b) de rechters die optreden bij absolute meerderheid;
- (c) de aanklager.

Deze wijzigingen moeten worden goedgekeurd met een tweederde meerderheid van de leden van de Vergadering van de Staten die Partij zijn.

3. Les éléments constitutifs des crimes et les amendements s'y rapportant sont conformes au présent Statut.

Article 10

Aucune disposition du présent chapitre ne doit être interprétée comme limitant ou affectant de quelque manière que ce soit les règles du droit international existantes ou en formation qui visent d'autres fins que le présent Statut.

Article 11

Compétence ratione temporis

1. La Cour n'a compétence qu'à l'égard des crimes relevant de sa compétence commis après l'entrée en vigueur du présent Statut.

2. Si un État devient Partie au présent Statut après l'entrée en vigueur de celui-ci, la Cour ne peut exercer sa compétence qu'à l'égard des crimes commis après l'entrée en vigueur du Statut pour cet État, sauf si ledit État fait la déclaration prévue à l'article 12, paragraphe 3.

Article 12

1. Un État qui devient Partie au Statut reconnaît par là même la compétence de la Cour à l'égard des crimes visés à l'article 5.

2. Dans les cas visés à l'article 13, paragraphes a) ou c), la Cour peut exercer sa compétence si l'un des États suivants ou les deux sont Parties au présent Statut ou ont reconnu la compétence de la Cour conformément au paragraphe 3 :

a) L'État sur le territoire duquel le comportement en cause s'est produit ou, si le crime a été commis à bord d'un navire ou d'un aéronef, l'État du pavillon ou l'État d'immatriculation;

b) L'État dont la personne accusée du crime est un national.

3. Si la reconnaissance de la compétence de la Cour par un État qui n'est pas Partie au présent Statut est nécessaire aux fins du paragraphe 2, cet État peut, par déclaration déposée auprès du Greffier, consentir à ce que la Cour exerce sa compétence à l'égard du crime dont il s'agit. L'État ayant reconnu la compétence de la Cour coopère avec celle-ci sans retard et sans exception conformément au chapitre IX.

Article 13

Exercice de la compétence

La Cour peut exercer sa compétence à l'égard des crimes visés à l'article 5, conformément aux dispositions du présent Statut :

a) Si une situation dans laquelle un ou plusieurs de ces crimes paraissent avoir été commis est déférée au Procureur par un État Partie, comme prévu à l'article 14;

b) Si une situation dans laquelle un ou plusieurs de ces crimes paraissent avoir été commis est déférée au Procureur par le Conseil de sécurité agissant en vertu du chapitre VII de la Charte des Nations Unies; ou

3. De bestanddelen van misdaden en wijzigingen daarop moeten verenigbaar zijn met dit Statuut.

Artikel 10

Het bepaalde in dit hoofdstuk wordt niet zodanig uitgelegd dat daarmee, op ongeacht welke wijze, een beperking zou worden aangebracht in of inbreuk zou worden gemaakt op bestaande of zich ontwikkelende regels van internationaal recht, die andere doeleinden beogen dan dit Statuut.

Artikel 11

Rechtsmacht ratione temporis

1. Het Hof bezit alleen rechtsmacht met betrekking tot misdaden die zijn gepleegd na de inwerkingtreding van dit Statuut.

2. Indien een Staat Partij wordt bij dit Statuut na de inwerkingtreding ervan, kan het Hof zijn rechtsmacht enkel uitoefenen met betrekking tot misdaden die zijn gepleegd na de inwerkingtreding van dit Statuut voor die Staat, tenzij die Staat een verklaring krachtens artikel 12, derde punt, heeft afgelegd.

Artikel 12

1. Een Staat die Partij wordt bij dit Statuut aanvaardt daardoor de rechtsmacht van het Hof met betrekking tot de misdaden bedoeld in artikel 5.

2. In de gevallen bedoeld in artikel 13, a of c, kan het Hof zijn rechtsmacht uitoefenen indien een of meer van de volgende Staten Partij zijn bij dit Statuut of de rechtsmacht van het Hof hebben aanvaard overeenkomstig het derde punt :

(a) de Staat op wiens grondgebied de desbetreffende gedragingen plaatsvonden of, indien de misdaad werd gepleegd aan boord van een vaartuig of luchtvaartuig, de Staat van registratie van dat vaartuig of luchtvaartuig;

(b) de Staat waarvan de persoon die van de misdaad wordt beschuldigd onderdaan is.

3. Indien de aanvaarding van de rechtsmacht van het Hof door een Staat die geen Partij is bij dit Statuut vereist is krachtens het tweede punt, kan die Staat, door middel van een verklaring die bij de griffier wordt neergelegd, de uitoefening ervan door het Hof aanvaarden met betrekking tot de desbetreffende misdaad. De Staat die de uitoefening van rechtsmacht aanvaardt werkt zonder vertraging of uitzondering samen met het Hof overeenkomstig hoofdstuk 9.

Artikel 13

Uitoefening van rechtsmacht

Het Hof kan zijn rechtsmacht uitoefenen met betrekking tot de daden bedoeld in artikel 5 overeenkomstig de bepalingen van dit Statuut, indien :

(a) een situatie waarin een of meer van deze misdaden lijken te zijn gepleegd, overeenkomstig artikel 14 naar de aanklager wordt verwezen door een Staat die Partij is;

(b) een situatie waarin een of meer van deze misdaden lijken te zijn gepleegd, naar de aanklager wordt verwezen door de Veiligheidsraad, handelend krachtens hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties; of

c) Si le Procureur a ouvert une enquête sur un ou plusieurs de ces crimes en vertu de l'article 15.

Article 14

Renvoi d'une situation par un État Partie

1. Tout État Partie peut déférer au Procureur une situation dans laquelle un ou plusieurs des crimes relevant de la compétence de la Cour paraissent avoir été commis, et prier le Procureur d'enquêter sur cette situation en vue de déterminer si une ou plusieurs personnes particulières doivent être accusées de ces crimes.

2. L'État qui procède au renvoi indique autant que possible les circonstances de l'affaire et produit les pièces à l'appui dont il dispose.

Article 15

Le Procureur

1. Le Procureur peut ouvrir une enquête de sa propre initiative au vu de renseignements concernant des crimes relevant de la compétence de la Cour.

2. Le Procureur vérifie le sérieux des renseignements reçus. À cette fin, il peut rechercher des renseignements supplémentaires auprès d'États, d'organes de l'Organisation des Nations Unies, d'organisations intergouvernementales et non gouvernementales, ou d'autres sources dignes de foi qu'il juge appropriées, et recueillir des dépositions écrites ou orales au siège de la Cour.

3. S'il conclut qu'il y a de bonnes raisons d'ouvrir une enquête, le Procureur présente à la Chambre préliminaire une demande d'autorisation en ce sens, accompagnée des éléments justificatifs recueillis. Les victimes peuvent adresser des représentations à la Chambre préliminaire, conformément au Règlement de procédure et de preuve.

4. Si elle estime, après examen de la demande et des éléments justificatifs qui l'accompagnent, que l'ouverture d'une enquête se justifie et que l'affaire semble relever de la compétence de la Cour, la Chambre préliminaire donne son autorisation, sans préjudice des décisions que la Cour prendra ultérieurement en matière de compétence et de recevabilité.

5. Une réponse négative de la Chambre préliminaire n'empêche pas le Procureur de présenter par la suite une nouvelle demande en se fondant sur des faits ou des éléments de preuve nouveaux ayant trait à la même situation.

6. Si, après l'examen préliminaire visé aux paragraphes 1 et 2, le Procureur conclut que les renseignements qui lui ont été soumis ne justifient pas l'ouverture d'une enquête, il en avise ceux qui les lui ont fournis. Il ne lui est pas pour autant interdit d'examiner, à la lumière de faits ou d'éléments de preuve nouveaux, les autres renseignements qui pourraient lui être communiqués au sujet de la même affaire.

Article 16

Sursis à enquêter ou à poursuivre

Aucune enquête ni aucune poursuites ne peuvent être engagées ni menées en vertu du présent Statut pendant les douze mois qui

(c) de aanklager een onderzoek heeft ingesteld met betrekking tot deze misdaad overeenkomstig artikel 15.

Artikel 14

Verwijzing van een situatie door een Staat die Partij is

1. Een Staat die Partij is kan een situatie waarin een of meer misdaden waarover het Hof rechtsmacht heeft lijken te zijn gepleegd naar de aanklager verwijzen, waarbij de aanklager wordt verzocht de situatie te onderzoeken teneinde vast te stellen of een of meer duidelijk omschreven personen in staat van beschuldiging moeten worden gesteld wegens het plegen van deze misdaden.

2. Voorzover mogelijk worden bij de verwijzing de relevante omstandigheden vermeld, vergezeld van alle bewijsstukken die ter beschikking staan van de Staat die het geval verwijst.

Artikel 15

De aanklager

1. De aanklager kan op eigen initiatief een onderzoek instellen op grond van informatie over misdaden waarover het Hof rechtsmacht heeft.

2. De aanklager onderzoekt de ernst van de ontvangen informatie. Daartoe kan hij aanvullende informatie vragen aan Staten, organen van de Verenigde Naties, intergouvernementele of niet-gouvernementele organisaties of andere betrouwbare bronnen die hij daarvoor gepast acht en kan hij schriftelijke of mondelinge getuigenverklaringen in ontvangst nemen op de zetel van het Hof.

3. Indien de aanklager concludeert dat een redelijke grond bestaat om een onderzoek in te stellen, moet hij daartoe een verzoek indienen bij de Kamer van vooronderzoek onder voorlegging van het verzamelde bewijsmateriaal. Slachtoffers kunnen hun mening kenbaar maken bij de Kamer van vooronderzoek overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

4. Indien de Kamer van vooronderzoek, na kennisneming van het verzoek en van het bewijsmateriaal, van mening is dat een redelijke grond bestaat om een onderzoek in te stellen en dat de zaak naar het zich laat aanzien binnen de rechtsmacht van het Hof valt, verleent de Kamer van vooronderzoek toestemming voor het onderzoek, ongeacht latere beslissingen van het Hof met betrekking tot de rechtsmacht en de ontvankelijkheid van een zaak.

5. De weigering van de Kamer van vooronderzoek om toestemming te verlenen voor een onderzoek vormt geen beletsel voor de indiening door de aanklager van een later verzoek dat op nieuwe feiten of bewijsmateriaal met betrekking tot hetzelfde geval gegronde is.

6. Indien de aanklager na het vooronderzoek bedoeld in het eerste en tweede punt concludeert dat de verstrekte informatie geen redelijke grond voor een onderzoek oplevert, stelt hij degenen die de informatie hebben verstrekt daarvan in kennis. Dit belet de aanklager niet nadere informatie die hem wordt overgelegd met betrekking tot dezelfde situatie in het licht van nieuwe feiten of bewijsmateriaal in overweging te nemen.

Artikel 16

Opschorting van onderzoek of vervolging

Geen onderzoek of vervolging kan worden ingesteld of voortgezet krachtens dit Statuut gedurende een periode van 12 maanden.

suivent la date à laquelle le Conseil de sécurité a fait une demande en ce sens à la Cour dans une résolution adoptée en vertu du Chapitre VII de la Charte des Nations Unies; la demande peut être renouvelée par le Conseil dans les mêmes conditions.

Article 17

Questions relatives à la recevabilité

1. Eu égard au dixième alinéa du préambule et à l'article premier du présent Statut, une affaire est jugée irrecevable par la Cour lorsque :

a) L'affaire fait l'objet d'une enquête ou de poursuites de la part d'un État ayant compétence en l'espèce, à moins que cet État n'ait pas la volonté ou soit dans l'incapacité de mener véritablement à bien l'enquête ou les poursuites;

b) L'affaire a fait l'objet d'une enquête de la part d'un État ayant compétence en l'espèce et que cet État a décidé de ne pas poursuivre la personne concernée, à moins que cette décision ne soit l'effet du manque de volonté ou de l'incapacité de l'État de mener véritablement à bien des poursuites;

c) La personne concernée a déjà été jugée pour le comportement faisant l'objet de la plainte, et qu'elle ne peut être jugée par la Cour en vertu de l'article 20, paragraphe 3;

d) L'affaire n'est pas suffisamment grave pour que la Cour y donne suite.

2. Pour déterminer s'il y a manque de volonté de l'État dans un cas d'espèce, la Cour considère l'existence, eu égard aux garanties judiciaires reconnues par le droit international, de l'une ou de plusieurs des circonstances suivantes :

a) La procédure a été ou est engagée ou la décision de l'État a été prise dans le dessein de soustraire la personne concernée à sa responsabilité pénale pour les crimes relevant de la compétence de la Cour visés à l'article 5;

b) La procédure a subi un retard injustifié qui, dans les circonstances, dément l'intention de traduire en justice la personne concernée;

c) La procédure n'a pas été ou n'est pas menée de manière indépendante ou impartiale mais d'une manière qui, dans les circonstances, dément l'intention de traduire en justice la personne concernée.

3. Pour déterminer s'il y a incapacité de l'État dans un cas d'espèce, la Cour considère si l'État n'est pas en mesure, en raison de l'effondrement de la totalité ou d'une partie substantielle de son propre appareil judiciaire ou de l'indisponibilité de celui-ci, de se saisir de l'accusé, de réunir les éléments de preuve et les témoignages nécessaires ou de mener autrement à bien la procédure.

Article 18

Décision préliminaire sur la recevabilité

1. Lorsqu'une situation est déférée à la Cour comme le prévoit l'article 13, alinéa a), et que le Procureur a déterminé qu'il y a de bonnes raisons d'ouvrir une enquête, ou lorsque le Procureur a ouvert une enquête au titre des articles 13, paragraphe c), et 15, le Procureur le notifie à tous les États Parties et aux États qui, selon les renseignements disponibles, auraient normalement compétence à l'égard des crimes dont il s'agit. Il peut le faire à titre confidentiel et, quand il juge que cela est nécessaire pour protéger des

den nadat de Veiligheidsraad bij een resolutie die krachtens hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties is goedgekeurd, het verzoek daartoe tot het Hof heeft gericht; een hernieuwd verzoek kan door de Raad worden ingediend onder dezelfde voorwaarden.

Artikel 17

Vragen met betrekking tot ontvankelijkheid

1. Gelet op het tiende punt van de Preambule en op artikel 1 van dit Statuut kan het Hof een zaak niet-ontvankelijk verklaren indien :

(a) in de zaak onderzoek of vervolging plaatsvindt door een Staat die ter zake rechtsmacht heeft, tenzij die Staat niet bereid of niet bij machte is om het onderzoek of de vervolging tot een goed einde te brengen.

(b) in de zaak een onderzoek is ingesteld door een Staat die ter zake rechtsmacht heeft en die Staat beslist heeft de betrokken persoon niet te vervolgen, tenzij de beslissing het gevolg was van het niet bereid of niet bij machte zijn van de Staat om de vervolging tot een goed einde te brengen;

(c) de betrokken persoon reeds heeft terechtstaan voor gedragingen waarop de klacht betrekking heeft, en niet door het Hof kan worden berecht krachtens artikel 20, derde punt;

(d) de zaak niet voldoende ernstig is om verdere stappen van het Hof te verantwoorden.

2. Bij de vaststelling of er sprake is van het ontbreken van bereidheid van een Staat in een bepaalde zaak beoordeelt het Hof, met inachtneming van de in het internationaal recht erkende beginselen van een behoorlijke rechtsgang, of een of meer van de volgende omstandigheden zich voordoen :

(a) de procedure werd of wordt ingesteld of de beslissing van de Staat werd genomen teneinde de betrokken persoon te onttrekken aan zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid voor misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit als bedoeld in artikel 5;

(b) er is sprake van onverantwoorde vertraging in de procedure die, onder de omstandigheden, niet verenigbaar is met het voorstellen de betrokken persoon te doen terechtstaan;

(c) de procedure werd of wordt niet gevoerd op een onafhankelijke of onpartijdige wijze, maar op een wijze die, onder de omstandigheden, niet verenigbaar is met het voornemen om de betrokken persoon te doen terecht staan.

3. Bij de bepaling of er in een bijzondere zaak sprake is van onmacht van de Staat, gaat het Hof na of de Staat vanwege een algehele of substantiële ineenstorting of de niet-beschikbaarheid van zijn nationale rechterlijke organisatie, niet bij machte is de verdachte in handen te krijgen of het noodzakelijke bewijsmateriaal en de noodzakelijke getuigenverklaringen te verzamelen of anderszins niet bij machte is tot het voeren van de procedure.

Artikel 18

Prejudiciële beslissingen betreffende de ontvankelijkheid

1. Wanneer een situatie naar het Hof is verwezen krachtens artikel 13, a, en de aanklager heeft bepaald dat een redelijke grond bestaat om een onderzoek in te stellen, of de aanklager opent een onderzoek krachtens artikel 13, c, en artikel 15, stelt de aanklager alle Staten die Partij zijn hiervan in kennis, alsmede die Staten die, gelet op de beschikbare informatie normaliter rechtsmacht zouden uitoefenen ter zake van de betrokken misdaden. De aanklager kan de kennisgeving op vertrouwelijke grond aan deze

personnes, prévenir la destruction d'éléments de preuve ou empêcher la fuite de personnes, il restreint l'étendue des renseignements qu'il communique aux États.

2. Dans le mois qui suit la réception de cette notification, un État peut informer la Cour qu'il ouvre ou a ouvert une enquête sur ses nationaux ou d'autres personnes placées sous sa juridiction pour des actes criminels qui pourraient être constitutifs des crimes visés à l'article 5 et qui ont un rapport avec les renseignements notifiés aux États. Si l'État le lui demande, le Procureur lui défère le soin de l'enquête, à moins que la Chambre préliminaire ne l'autorise, sur sa demande, à faire enquête lui-même.

3. Ce sursis à enquêter peut être réexaminé par le Procureur six mois après avoir été décidé, ou à tout moment si le manque de volonté ou l'incapacité de l'État de mener véritablement à bien l'enquête modifie sensiblement les circonstances.

4. L'État intéressé ou le Procureur peut relever appel devant la Chambre d'appel de la décision de la Chambre préliminaire, comme le prévoit l'article 82. Cet appel peut être examiné selon une procédure accélérée.

5. Lorsqu'il sursoit à enquêter comme prévu au paragraphe 2, le Procureur peut demander à l'État concerné de lui rendre régulièrement compte des progrès de son enquête et, le cas échéant, des poursuites engagées par la suite. Les États Parties répondent à ces demandes sans retard injustifié.

6. En attendant la décision de la Chambre préliminaire, ou à tout moment après avoir décidé de surseoir à son enquête comme le prévoit le présent article, le Procureur peut, à titre exceptionnel, demander à la Chambre préliminaire l'autorisation de prendre les mesures d'enquête nécessaires pour préserver des éléments de preuve dans le cas où l'occasion de recueillir des éléments de preuve importants ne se représentera pas ou s'il y a un risque appréciable que ces éléments de preuve ne soient plus disponibles par la suite.

7. L'État qui a contesté une décision de la Chambre préliminaire en vertu du présent article peut contester la recevabilité d'une affaire au regard de l'article 19 en invoquant des faits nouveaux ou un changement de circonstances importants.

Article 19

Contestation de la compétence de la Cour ou de la recevabilité d'une affaire

1. La Cour s'assure qu'elle est compétente pour connaître de l'affaire portée devant elle. Elle peut d'office se prononcer sur la recevabilité de l'affaire conformément à l'article 17.

2. Peuvent contester la recevabilité de l'affaire pour les motifs indiqués à l'article 17 ou contester la compétence de la Cour :

a) L'accusé ou la personne à l'encontre de laquelle a été délivré un mandat d'arrêt ou une citation à comparaître en vertu de l'article 58;

b) L'État qui est compétent à l'égard du crime considéré du fait qu'il mène ou a mené une enquête, ou qu'il exerce ou a exercé des poursuites en l'espèce; ou

c) L'État qui doit avoir reconnu la compétence de la Cour selon l'article 12.

Staten verstrekken en kan, als hij dit noodzakelijk acht ter bescherming van personen, om de vernietiging van bewijsmateriaal te voorkomen of personen het vluchten te beletten, de omvang van de aan Staten te verstrekken informatie beperken.

2. Binnen een maand na ontvangst van die kennisgeving kan een Staat het Hof meedelen dat hij een onderzoek instelt of heeft ingesteld met betrekking tot zijn onderdanen of anderen waarover hij rechtsmacht bezit inzake strafbare handelingen die misdaden kunnen opleveren als bedoeld in artikel 5 en verband houden met de aan de Staten verstrekte informatie. Op verzoek van die Staat treedt de aanklager terug ten behoeve van het onderzoek van de Staat naar die personen, tenzij de Kamer van vooronderzoek, op verzoek van de aanklager, beslist het onderzoek zelf te voeren.

3. Dit terugtreden van de aanklager ten behoeve van het onderzoek van een Staat staat voor herziening open zes maanden na de datum van de terugtreding of telkens wanneer het niet-bereid of niet bij machte zijn van de Staat om het onderzoek tot een goed einde te leiden de omstandigheden aanzienlijk wijzigt.

4. De betrokken Staat of de aanklager kan tegen een beslissing van de Kamer van vooronderzoek beroep instellen bij de Kamer van beroep overeenkomstig artikel 82, tweede punt. Het beroep kan volgens een versnelde procedure worden behandeld.

5. Wanneer de aanklager is teruggetreden ten behoeve van een onderzoek overeenkomstig het tweede punt, kan de aanklager de betrokken Staat vragen hem op regelmatige tijdstippen te informeren over de vooruitgang van zijn onderzoeken en in voorkomend geval van de daaropvolgende gerechtelijke vervolgingen. Staten die Partij zijn moeten op deze vragen onverwijld antwoorden.

6. In afwachting van een beslissing van de Kamer van vooronderzoek of telkens wanneer de aanklager krachtens dit artikel is teruggetreden ten behoeve van een onderzoek, kan de aanklager, bij wijze van uitzondering, de Kamer van vooronderzoek toestemming vragen om de noodzakelijke onderzoekshandelingen te verrichten teneinde bewijsmateriaal in stand te houden, wanneer zich een eenmalige gelegenheid voordoet om belangrijk bewijsmateriaal te verkrijgen of wanneer een aanzienlijk risico bestaat dat dergelijk bewijsmateriaal nadien niet meer beschikbaar is.

7. Een Staat die een beslissing van de Kamer van vooronderzoek krachtens dit artikel heeft aangevochten, kan de ontvankelijkheid van een zaak krachtens artikel 19 betwisten op grond van belangrijke nieuwe feiten of een belangrijke wijziging in de omstandigheden.

Artikel 19

Betwisting van de rechtsmacht van het Hof of van de ontvankelijkheid van een zaak

1. Het Hof gaat na of het rechtsmacht bezit over zaken die bij het Hof zijn aangebracht. Het Hof kan zich ambtshalve uitspreken over de ontvankelijkheid van een zaak overeenkomstig artikel 17.

2. De ontvankelijkheid van een zaak op de gronden bedoeld in artikel 17 of de rechtsmacht van het Hof kunnen worden betwist door :

(a) een beschuldigde of een persoon tegen wie een bevel tot aanhouding of een dagvaarding om te verschijnen is uitgevaardigd krachtens artikel 58;

(b) een Staat die rechtsmacht bezit over een zaak omdat hij in de zaak een onderzoek instelt of heeft ingesteld of gerechtelijke vervolging instelt of heeft ingesteld; of

(c) een Staat die de rechtsmacht van het Hof heeft erkend krachtens artikel 12.

3. Le Procureur peut demander à la Cour de se prononcer sur une question de compétence ou de recevabilité. Dans les procédures portant sur la compétence ou la recevabilité, ceux qui ont déferé une situation en application de l'article 13, ainsi que les victimes, peuvent également soumettre des observations à la Cour.

4. La recevabilité d'une affaire ou la compétence de la Cour ne peut être contestée qu'une fois par les personnes ou les États visés au paragraphe 2. L'exception doit être soulevée avant l'ouverture ou à l'ouverture du procès. Dans des circonstances exceptionnelles, la Cour permet qu'une exception soit soulevée plus d'une fois ou à une phase ultérieure du procès. Les exceptions d'irrecevabilité soulevées à l'ouverture du procès, ou par la suite avec l'autorisation de la Cour, ne peuvent être fondées que sur les dispositions de l'article 1, paragraphe 1, alinéa c).

5. Les États visés au paragraphe 2, alinéas b) et c), soulèvent leur exception le plus tôt possible.

6. Avant la confirmation des charges, les exceptions d'irrecevabilité ou d'incompétence sont renvoyées à la Chambre préliminaire. Après la confirmation des charges, elles sont renvoyées à la Chambre de première instance. Il peut être fait appel des décisions de la Chambre d'appel portant sur la compétence ou la recevabilité conformément à l'article 82.

7. Si l'exception est soulevée par l'État visé au paragraphe 2, alinéas b) ou c), le Procureur sursoit à enquêter jusqu'à ce que la Cour ait pris la décision prévue à l'article 17.

8. En attendant qu'elle statue, le Procureur peut demander à la Cour l'autorisation :

a) De prendre les mesures d'enquête visées à l'article 18, paragraphe 6;

b) De recueillir la déposition ou le témoignage d'un témoin ou de mener à bien les opérations de rassemblement et d'examen des éléments de preuve commencées avant que l'exception ait été soulevée;

c) D'empêcher, en coopération avec les États concernés, la fuite des personnes contre lesquelles le Procureur a déjà requis un mandat d'arrêt conformément à l'article 58.

9. Le fait qu'une exception est soulevée est sans effet sur la validité des mesures prises par le Procureur et des ordonnances et mandats délivrés par la Cour avant que l'exception ait été soulevée.

10. Quand la Cour a jugé une affaire irrecevable au regard de l'article 17, le Procureur peut lui demander de reconsidérer sa décision s'il est certain que des faits nouvellement apparus infirment les raisons pour lesquelles l'affaire avait été jugée irrecevable.

11. Si, eu égard à l'article 17, le Procureur sursoit à enquêter, il peut demander à l'État intéressé de l'informer du déroulement de la procédure. Ces renseignements sont tenus confidentiels si l'État le demande. Si le Procureur décide par la suite d'ouvrir une enquête, il notifie sa décision à l'État dont la procédure était à l'origine du sursis.

3. De aanklager kan het Hof vragen zich uit te spreken over een aangelegenheid met betrekking tot rechtsmacht of ontvankelijkheid. In procedures die betrekking hebben op rechtsmacht of ontvankelijkheid kunnen zowel zij die de situatie hebben verwezen krachtens artikel 13 als slachtoffers hun opvattingen aan het Hof kenbaar te maken.

4. De ontvankelijkheid van een zaak of de rechtsmacht van het Hof kan slechts eenmaal worden betwist door een persoon of Staat bedoeld in het tweede punt. De betwisting moet geschieden voor of bij de aanvang van de procedure. In uitzonderlijke omstandigheden kan het Hof toestemming verlenen om de betwisting meermaals naar voren te brengen dan wel toestaan op een later tijdstip dan bij de aanvang van het proces. Betwisting van de ontvankelijkheid van een zaak bij de aanvang van een proces of op een later tijdstip met toestemming van het Hof mag enkel worden gegrond op artikel 17, eerste punt, c).

5. De Staten bedoeld in het tweede punt, b en c, moeten een betwisting in een zo vroeg mogelijk stadium opwerpen.

6. Voor de bevestiging van de tenlastelegging moet elke betwisting van de ontvankelijkheid van een zaak of elke betwisting van de rechtsmacht van het Hof worden verwezen naar de Kamer van vooronderzoek. Na bevestiging van de tenlastelegging wordt de betwisting verwezen naar de Kamer van eerste aanleg. Tegen beslissingen met betrekking tot rechtsmacht of ontvankelijkheid kan beroep worden ingesteld bij de Kamer van beroep overeenkomstig artikel 82.

7. Indien de betwisting wordt opgeworpen door een Staat bedoeld in het tweede punt, b of c, schorst de aanklager het onderzoek totdat het Hof een beslissing neemt overeenkomstig artikel 17.

8. In afwachting van een beslissing van het Hof kan de aanklager het Hof verzoeken hem toestemming te verlenen om :

(a) de onderzoekshandelingen te verrichten bedoeld in artikel 18, zesde punt;

(b) een verklaring of getuigenis van een getuige te verkrijgen of het verzamelen en onderzoeken van bewijsmateriaal waarmee was aangevangen voordat een betwisting plaatsvond te voltooien; en

(c) in samenwerking met de betrokken Staten het vluchten te beletten van personen ten aanzien van wie de aanklager reeds een bevel tot aanhouding krachtens artikel 58 heeft gevraagd.

9. De betwisting doet geen afbreuk aan de geldigheid van een handeling verricht door de aanklager of aan een opdracht of bevel gegeven door het Hof voordat de betwisting is opgeworpen.

10. Indien het Hof heeft beslist dat een zaak niet-ontvankelijk is krachtens artikel 17, kan de aanklager het Hof vragen de beslissing te herzien wanneer hij volledig ervan overtuigd is dat nieuwe feiten aan het licht zijn gekomen die de grondslag ontkrachten waarop de zaak voordien niet-ontvankelijk was bevonden krachtens artikel 17.

11. Indien de aanklager, gelet op het bepaalde in artikel 17, een onderzoek uitstelt, kan hij de betrokken Staat vragen hem informatie over de procedure te verschaffen. Die informatie wordt op verzoek van de betrokken Staat vertrouwelijk behandeld. Indien de aanklager daarna beslist een onderzoek in te stellen, stelt hij de Staat daarvan in kennis ten behoeve van wiens procedure hij is teruggetreden.

Article 20

Non bis in idem

1. Sauf disposition contraire du présent Statut, nul ne peut être jugé par la Cour pour des actes constitutifs de crimes pour lesquels il a déjà été condamné ou acquitté par elle.

2. Nul ne peut être jugé par une autre juridiction pour un crime visé à l'article 5 pour lequel il a déjà été condamné ou acquitté par la Cour.

3. Quiconque a été jugé par une autre juridiction pour un comportement tombant aussi sous le coup des articles 6, 7 ou 8 ne peut être jugé par la Cour que si la procédure devant l'autre juridiction :

a) Avait pour but de soustraire la personne concernée à sa responsabilité pénale pour des crimes relevant de la compétence de la Cour; ou

b) N'a pas été au demeurant menée de manière indépendante ou impartiale, dans le respect des garanties prévues par le droit international, mais d'une manière qui, dans les circonstances, démentait l'intention de traduire l'intéressé en justice.

Article 21

Droit applicable

1. La Cour applique :

a) En premier lieu, le présent Statut et le Règlement de procédure et de preuve;

b) En second lieu, selon qu'il convient, les traités applicables et les principes et règles du droit international, y compris les principes établis du droit international des conflits armés;

c) À défaut, les principes généraux du droit dégagés par la Cour à partir des lois nationales représentant les différents systèmes juridiques du monde, y compris, selon qu'il convient, les lois nationales des États sous la juridiction desquels tomberait normalement le crime, si ces principes ne sont pas incompatibles avec le présent Statut ni avec le droit international et les règles et normes internationales reconnues.

2. La Cour peut appliquer les principes et règles de droit tels qu'elle les a interprétés dans ses décisions antérieures.

3. L'application et l'interprétation du droit prévues au présent article doivent être compatibles avec les droits de l'homme internationalement reconnus et exemptes de toute discrimination fondée sur des considérations telles que l'appartenance à l'un ou l'autre sexe tel que défini à l'article 7, paragraphe 3, l'âge, la race, la couleur, la langue, la religion ou la conviction, les opinions politiques ou autres, l'origine nationale, ethnique ou sociale, la fortune, la naissance ou toute autre qualité.

CHAPITRE III.

Principes généraux du droit pénal

Article 22

Nullum crimen sine lege

1. Une personne n'est responsable pénalement en vertu du présent Statut que si son comportement constitue, au moment où il se produit, un crime relevant de la compétence de la Cour.

Artikel 20

Non bis in idem

1. Behoudens anderszins bepaald in dit Statuut, staat niemand voor het Hof terecht voor gedragingen die de grondslag vormen van misdaden waarvoor de betrokkene reeds door het Hof is veroordeeld of vrijgesproken.

2. Niemand staat voor een andere rechtbank terecht voor een misdaad bedoeld in artikel 5 waarvoor de betrokkene reeds door het Hof is veroordeeld of vrijgesproken.

3. Niemand die voor een andere rechtbank heeft terechtstaan voor gedragingen die ook ressorteren onder de artikelen 6, 7 of 8, staat voor het Hof terecht voor dezelfde gedragingen, tenzij de procedure voor de andere rechtbank :

(a) diende om de betrokkene te onttrekken aan de strafrechtelijke aansprakelijkheid ter zake van misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit; of

(b) anderszins niet op onafhankelijke of onpartijdige wijze verliep overeenkomstig de in het internationale recht erkende waarborgen en plaatsvond op een wijze die, onder de omstandigheden, niet verenigbaar was met het voornemen om de betrokkene terecht te doen staan.

Artikel 21

Toepasselijk recht

1. Het Hof past toe :

(a) in de eerste plaats, dit Statuut en het Reglement voor de proces- en bewijsvoering;

(b) in de tweede plaats, waar dit in aanmerking komt, toepasselijke verdragen en de beginselen en regels van internationaal recht, waaronder de gevestigde beginselen van het internationaal recht inzake gewapende conflicten;

(c) bij gebreke daarvan, de algemene rechtsbeginselen die door het Hof worden ontleend aan de nationale wetten van de diverse rechtsstelsels in de wereld, waaronder, indien van toepassing, de nationale wetten van Staten die normaliter rechtsmacht zouden uitoefenen ter zake van de misdaad, ingeval die beginselen niet onverenigbaar zijn met dit Statuut, het internationaal recht en internationaal erkende normen en maatstaven.

2. Het Hof kan de beginselen en rechtsregels toepassen overeenkomstig de uitlegging die het in zijn voorgaande beslissingen daaraan gaf.

3. De toepassing en de uitlegging van het recht krachtens dit artikel moeten verenigbaar zijn met de internationaal erkende mensenrechten, waarbij geen onderscheid, dat ten nadele strekt, mag worden gemaakt op grond van geslacht zoals gedefinieerd in artikel 7, derde punt, leeftijd, ras, huidskleur, taal, godsdienst of geloof, politieke of andere mening, nationale, etnische of maatschappelijke oorsprong, vermogen, geboorte of een andere eigenschap.

HOOFDSTUK 3.

Algemene beginselen van strafrecht

Artikel 22

Nullum crimen sine lege

1. Niemand is krachtens dit Statuut strafrechtelijk aansprakelijk tenzij de desbetreffende gedragingen op het tijdstip waarop deze plaatsvinden een misdaad opleveren waarover het Hof rechtsmacht bezit.

2. La définition d'un crime est d'interprétation stricte et ne peut être étendue par analogie. En cas d'ambiguïté, elle est interprétée en faveur de la personne qui fait l'objet d'une enquête, de poursuites ou d'une condamnation.

3. Le présent article n'empêche pas qu'un comportement soit qualifié de crime au regard du droit international, indépendamment du présent Statut.

Article 23

Nulla poena sine lege

Une personne qui a été condamnée par la Cour ne peut être punie que conformément aux dispositions du présent Statut.

Article 24

Non-rétroactivité ratione personae

1. Nul n'est pénalement responsable, en vertu du présent Statut, pour un comportement antérieur à l'entrée en vigueur du Statut.

2. Si le droit applicable à une affaire est modifié avant le jugement définitif, c'est le droit le plus favorable à la personne faisant l'objet d'une enquête, de poursuites ou d'une condamnation qui s'applique.

Article 25

Responsabilité pénale individuelle

1. La Cour est compétente à l'égard des personnes physiques en vertu du présent Statut.

2. Quiconque commet un crime relevant de la compétence de la Cour est individuellement responsable et peut être puni conformément au présent Statut.

3. Aux termes du présent Statut, une personne est pénalement responsable et peut être punie pour un crime relevant de la compétence de la Cour si :

a) Elle commet un tel crime, que ce soit individuellement, conjointement avec une autre personne ou par l'intermédiaire d'une autre personne, que cette autre personne soit ou non pénalement responsable;

b) Elle ordonne, sollicite ou encourage la commission d'un tel crime, dès lors qu'il y a commission ou tentative de commission de ce crime;

c) En vue de faciliter la commission d'un tel crime, elle apporte son aide, son concours ou toute autre forme d'assistance à la commission ou à la tentative de commission de ce crime, y compris en fournissant les moyens de cette commission;

d) Elle contribue de toute autre manière à la commission ou à la tentative de commission d'un tel crime par un groupe de personnes agissant de concert. Cette contribution doit être intentionnelle et, selon le cas :

i) Viser à faciliter l'activité criminelle ou le dessein criminel du groupe, si cette activité ou ce dessein comporte l'exécution d'un crime relevant de la compétence de la Cour; ou

2. De definitie van een misdaad wordt strikt geïnterpreteerd en niet verruimd naar analogie. In geval van dubbelzinnigheid wordt de definitie uitgelegd in het voordeel van de persoon ten aanzien van wie een onderzoek plaatsvindt of die vervolgd of veroordeeld wordt.

3. Dit artikel laat onverlet dat gedragingen als een misdaad worden gedefinieerd naar internationaal recht, los van dit Statuut.

Artikel 23

Nulla poena sine lege

Een persoon die door het Hof is veroordeeld kan enkel worden gestraft overeenkomstig het bepaalde in dit Statuut.

Artikel 24

Geen terugwerkende kracht ratione personae

1. Niemand is strafrechtelijk aansprakelijk krachtens dit Statuut ter zake van gedragingen die plaatsvonden voor de inwerkingtreding van het Statuut.

2. Ingeval het recht dat op een bepaalde zaak van toepassing is wordt gewijzigd voordat definitief vonnis wordt gewezen, is het recht toepasselijk dat het gunstigst is voor degene ten aanzien van wie een onderzoek plaatsvindt of die vervolgd of veroordeeld wordt.

Artikel 25

Individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid

1. Het Hof bezit krachtens dit Statuut rechtsmacht over natuurlijke personen.

2. Een persoon die een misdaad pleegt waarover het Hof rechtsmacht bezit is persoonlijk aansprakelijk en strafbaar overeenkomstig dit Statuut.

3. Overeenkomstig dit Statuut is een persoon strafrechtelijk aansprakelijk en strafbaar voor een misdaad waarover het Hof rechtsmacht bezit, indien die persoon :

(a) een dergelijke misdaad pleegt hetzij als individu, hetzij gezamenlijk met of door middel van een andere persoon, ongeacht of die andere persoon strafrechtelijk aansprakelijk is;

(b) opdracht geeft tot, verzoekt om of beweegt tot het plegen van een dergelijke misdaad die feitelijk plaatsvindt of waartoe een poging wordt gedaan;

(c) teneinde het plegen van een dergelijk misdaad te vergemakkelijken, hulp biedt, medewerking verleent of anderszins bijstand biedt bij het plegen daarvan of een poging tot het plegen, waaronder het verschaffen van de middelen tot het plegen;

(d) op andere wijze meewerkt aan het plegen van een poging tot het plegen van een dergelijke misdaad door een groep personen die handelt met een gemeenschappelijk doel. Deze medewerking moet opzettelijk zijn en moet hetzij :

(i) worden verleend met het doel de criminele activiteit of het criminele doel van de groep te vergemakkelijken, ingeval een dergelijke activiteit of doel een misdaad oplevert waarover het Hof rechtsmacht bezit; hetzij

ii) Être faite en pleine connaissance de l'intention du groupe de commettre ce crime.

e) S'agissant du crime de génocide, elle incite directement et publiquement autrui à le commettre;

f) Elle tente de commettre un tel crime par des actes qui, par leur caractère substantiel, constituent un commencement d'exécution mais sans que le crime soit accompli en raison de circonstances indépendantes de sa volonté. Toutefois, la personne qui abandonne l'effort tendant à commettre le crime ou en empêche de quelque autre façon l'achèvement ne peut être punie en vertu du présent Statut pour sa tentative si elle a complètement et volontairement renoncé au dessein criminel.

4. Aucune disposition du présent Statut relative à la responsabilité pénale des individus n'affecte la responsabilité des États en droit international.

Article 26

Incompétence à l'égard des personnes de moins de 18 ans

La Cour n'a pas compétence à l'égard d'une personne qui était âgée de moins de 18 ans au moment de la commission prétendue d'un crime.

Article 27

Défaut de pertinence de la qualité officielle

1. Le présent Statut s'applique à tous de manière égale, sans aucune distinction fondée sur la qualité officielle. En particulier, la qualité officielle de chef d'État ou de gouvernement, de membre d'un gouvernement ou d'un parlement, de représentant élu ou d'agent d'un État, n'exonère en aucun cas de la responsabilité pénale au regard du présent Statut, pas plus qu'elle ne constitue en tant que telle un motif de réduction de la peine.

2. Les immunités ou règles de procédure spéciales qui peuvent s'attacher à la qualité officielle d'une personne, en vertu du droit interne ou du droit international, n'empêchent pas la Cour d'exercer sa compétence à l'égard de cette personne.

Article 28

Responsabilité des chefs militaires et autres supérieurs hiérarchiques

Outre les autres motifs de responsabilité pénale au regard du présent Statut pour des crimes relevant de la compétence de la Cour:

1. Un chef militaire ou une personne faisant effectivement fonction de chef militaire est pénalement responsable des crimes relevant de la compétence de la Cour commis par des forces placées sous son commandement et son contrôle effectifs, ou sous son autorité et son contrôle effectifs, selon le cas, lorsqu'il n'a pas exercé le contrôle qui convenait sur ces forces dans les cas où:

a) Il savait, ou, en raison des circonstances, aurait dû savoir, que ces forces commettaient ou allaient commettre ces crimes; et

(ii) worden verleend met kennis van de bedoeling van de groep om de misdaad te plegen;

(e) met betrekking tot de misdaad van genocide, rechtstreeks en openlijk anderen ertoe aanzet om genocide te plegen;

(f) een poging doet om een dergelijke misdaad te plegen door stappen te nemen, waardoor de uitvoering van de misdaad wezenlijk in gang wordt gezet, maar de misdaad niet wordt voltrokken ten gevolge van omstandigheden die onafhankelijk zijn van de wil van de persoon. Een persoon die de poging tot het plegen van de misdaad evenwel staakt of anderszins de voltrekking van de misdaad verhindert, is niet strafbaar krachtens dit Statuut voor de poging tot het plegen van de misdaad, indien die persoon volledig en vrijwillig van het misdadig oogmerk heeft afgezien.

4. Geen van de bepalingen van dit Statuut met betrekking tot individuele strafrechtelijke aansprakelijkheid is van invloed op de aansprakelijkheid van Staten krachtens het internationaal recht.

Artikel 26

Uitsluiting van rechtsmacht over personen die de volle leeftijd van achttien jaar niet hebben bereikt

Het Hof bezit geen rechtsmacht over een persoon die op het tijdstip van het vermeende plegen van de misdaad de volle leeftijd van achttien jaar niet had bereikt.

Artikel 27

Irrelevantie van officiële hoedanigheid

1. Dit Statuut geldt gelijkelijk ten aanzien van een ieder zonder enig onderscheid op grond van de officiële hoedanigheid. In het bijzonder onthefte de officiële hoedanigheid als staatshoofd of regeringsleider, lid van een regering of parlement, gekozen vertegenwoordiger of ambtenaar van een Staat een persoon nooit van strafrechtelijke aansprakelijkheid krachtens dit Statuut en vormt dit als dusdanig evenmin een grond voor strafvermindering.

2. Immuniteit of bijzondere procedurele regels die mogelijk verbonden zijn aan de officiële hoedanigheid van een persoon krachtens het nationaal of het internationaal recht, vormen voor het Hof geen beletsel voor het uitoefenen van zijn rechtsmacht over deze persoon.

Artikel 28

Aansprakelijkheid van bevelhebbers en andere hiërarchische meerderen

Naast andere gronden voor strafrechtelijke aansprakelijkheid krachtens dit Statuut voor misdrijven waarover het Hof rechtsmacht bezit:

1. is een militair bevelhebber of persoon die daadwerkelijk als militair bevelhebber optreedt strafrechtelijk aansprakelijk voor de misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit, wanneer die zijn gepleegd door strijdkrachten onder zijn daadwerkelijk bevel en leiding of, naar gelang van het geval, onder zijn daadwerkelijke gezag en leiding, als gevolg van zijn nalaten behoorlijk leiding te geven aan die strijdkrachten, indien:

a) hij hetzij kennis ervan had dat de strijdkrachten deze misdaden pleegden of op het punt stonden deze te plegen, hetzij wegens de omstandigheden op dat moment kennis daarvan had moeten hebben; en

b) Il n'a pas pris toutes les mesures nécessaires et raisonnables qui étaient en son pouvoir pour en empêcher ou en réprimer l'exécution ou pour en référer aux autorités compétentes aux fins d'enquête et de poursuites;

2. En ce qui concerne les relations entre supérieur hiérarchique et subordonnés non décrites au paragraphe a), le supérieur hiérarchique est pénalement responsable des crimes relevant de la compétence de la Cour commis par des subordonnés placés sous son autorité et son contrôle effectifs, lorsqu'il n'a pas exercé le contrôle qui convenait sur ces subordonnés dans les cas où :

a) Il savait que ces subordonnés commettaient ou allaient commettre ces crimes ou a délibérément négligé de tenir compte d'informations qui l'indiquaient clairement;

b) Ces crimes étaient liés à des activités relevant de sa responsabilité et de son contrôle effectifs; et

c) Il n'a pas pris toutes les mesures nécessaires et raisonnables qui étaient en son pouvoir pour en empêcher ou en réprimer l'exécution ou pour en référer aux autorités compétentes aux fins d'enquête et de poursuites.

Article 29

Imprescriptibilité

Les crimes relevant de la compétence de la Cour ne se prescrivent pas.

Article 30

Élément psychologique

1. Sauf disposition contraire, nul n'est pénalement responsable et ne peut être puni à raison d'un crime relevant de la compétence de la Cour que si l'élément matériel du crime s'accompagne d'intention et de connaissance.

2. Il y a intention au sens du présent article lorsque :

a) Relativement à un comportement, une personne entend adopter ce comportement;

b) Relativement à une conséquence, une personne entend causer cette conséquence ou est consciente que celle-ci adviendra dans le cours normal des événements.

3. Il y a connaissance, au sens du présent article, lorsqu'une personne est consciente qu'une circonstance existe ou qu'une conséquence adviendra dans le cours normal des événements. »Savoir» et «connaître» s'interprètent en conséquence.

Article 31

Motifs d'exonération de la responsabilité pénale

1. Outre les autres motifs d'exonération de la responsabilité pénale prévus par le présent Statut, une personne n'est pas responsable pénalement si, au moment du comportement en cause :

a) Elle souffrait d'une maladie ou d'une déficience mentale qui la privait de la faculté de comprendre le caractère délictueux ou la nature de son comportement, ou de maîtriser celui-ci pour le conformer aux exigences de la loi;

b) hij naliel alle noodzakelijke en redelijke maatregelen te treffen die binnen zijn macht lagen om het plegen daarvan te voorkomen of te beteugelen of de zaak voor te leggen aan de bevoegde autoriteiten voor onderzoek en vervolging.

2. is een meerdere inzake de andere dan onder a) bedoelde verhouding tussen een meerdere en ondergeschikten, strafrechtelijk aansprakelijk voor misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit, indien deze zijn gepleegd door ondergeschikten die onder zijn daadwerkelijk gezag en leiding stonden, als gevolg van zijn nalaten behoorlijk leiding te geven aan deze ondergeschikten, indien :

(a) hij hetzij kennis had van, hetzij bewust geen acht geslagen heeft op informatie die duidelijk aangaf dat de ondergeschikten deze misdaden pleegden of op het punt stonden deze te plegen;

(b) de misdaden activiteiten betroffen die ressorteren onder de daadwerkelijke aansprakelijkheid en leiding van de meerdere; en

(c) hij naliel alle noodzakelijke en redelijke maatregelen te treffen die binnen zijn macht lagen om het plegen van de misdaden te voorkomen of te beteugelen of de zaak voor te leggen aan de bevoegde autoriteiten voor onderzoek en vervolging.

Artikel 29

Niet-toepasselijkheid van verjaringswetten

Misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit verjaren niet.

Artikel 30

Psychologisch bestanddeel

1. Tenzij anders bepaald is een persoon enkel strafrechtelijk aansprakelijk en strafbaar voor een misdaad waarover het Hof rechtsmacht bezit, indien de materiële bestanddelen vergezeld gaan van opzet en kennis.

2. Voor de toepassing van dit artikel handelt een persoon met opzet indien :

a) die persoon met betrekking tot gedragingen, de bedoeling heeft tot de gedragingen over te gaan;

b) die persoon met betrekking tot een gevolg, de bedoeling heeft dat gevolg teweeg te brengen of zich ervan bewust is dat het gevolg zich bij een normale gang van zaken zal voordoen.

3. Voor de toepassing van dit artikel betekent «kennis» het zich ervan bewust zijn dat een omstandigheid bestaat of dat een gevolg zich bij een normale gang van zaken zal voordoen. «Kennis hebben» en «welbewust» worden dienovereenkomstig uitgelegd.

Artikel 31

Gronden voor ontheffing van strafrechtelijke aansprakelijkheid

1. Naast de overige in dit Statuut bepaalde ontheffingsgronden voor strafrechtelijke aansprakelijkheid is een persoon niet strafrechtelijk aansprakelijk indien, op het tijdstip van de gedragingen van die persoon :

a) de persoon lijdt aan een geestesziekte of een geestelijk gebrek dat zijn vermogen om de wederrechtelijkheid of de aard van zijn gedragingen te beseffen of het vermogen om zijn gedragingen te beheersen teneinde de wettelijke vereisten na te leven, vernietigt;

b) Elle était dans un état d'intoxication qui la privait de la faculté de comprendre le caractère délictueux ou la nature de son comportement, ou de maîtriser celui-ci pour le conformer aux exigences de la loi, à moins qu'elle ne se soit volontairement intoxiquée dans des circonstances telles qu'elle savait que, du fait de son intoxication, elle risquait d'adopter un comportement constituant un crime relevant de la compétence de la Cour, et qu'elle n'ait tenu aucun compte de ce risque;

c) Elle a agi raisonnablement pour se défendre, pour défendre autrui ou, dans le cas des crimes de guerre, pour défendre des biens essentiels à sa survie ou à celle d'autrui ou essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger qu'elle courait ou que couraient l'autre personne ou les biens protégés. Le fait qu'une personne ait participé à une opération défensive menée par des forces armées ne constitue pas en soi un motif d'exonération de la responsabilité pénale au titre du présent alinéa;

d) Le comportement dont il est allégué qu'il constitue un crime relevant de la compétence de la Cour a été adopté sous la contrainte résultant d'une menace de mort imminente ou d'une atteinte grave, continue ou imminente à sa propre intégrité physique ou à celle d'autrui, et si elle a agi par nécessité et de façon raisonnable pour écarter cette menace, à condition qu'elle n'ait pas eu l'intention de causer un dommage plus grand que celui qu'elle cherchait à éviter. Cette menace peut être :

i) Soit exercée par d'autres personnes;

ii) Soit constituée par d'autres circonstances indépendantes de sa volonté.

2. La Cour se prononce sur la question de savoir si les motifs d'exonération de la responsabilité pénale prévus dans le présent Statut sont applicables au cas dont elle est saisie.

3. Lors du procès, la Cour peut prendre en considération un motif d'exonération autre que ceux qui sont prévus au paragraphe 1, si ce motif découle du droit applicable indiqué à l'article 21. La procédure d'examen de ce motif d'exonération est fixée dans le Règlement de procédure et de preuve.

Article 32

Erreur de fait ou erreur de droit

1. Une erreur de fait n'est un motif d'exonération de la responsabilité pénale que si elle fait disparaître l'élément psychologique du crime.

2. Une erreur de droit portant sur la question de savoir si un comportement donné constitue un crime relevant de la compétence de la Cour n'est pas un motif d'exonération de la responsabilité pénale. Toutefois, une erreur de droit peut être un motif d'exonération de la responsabilité pénale si elle fait disparaître l'élément psychologique du crime ou si elle relève de l'article 33.

Article 33

Ordre hiérarchique et ordre de la loi

1. Le fait qu'un crime relevant de la compétence de la Cour a été commis sur ordre d'un gouvernement ou d'un supérieur, militaire ou civil, n'exonère pas la personne qui l'a commis de sa responsabilité pénale, à moins que :

b) de la personne se trouve dans un état d'intoxication qui prive le sujet de sa faculté de comprendre le caractère délictueux ou la nature de son comportement, ou de maîtriser celui-ci pour le conformer aux exigences de la loi, à moins qu'il ne se soit volontairement intoxiqué dans des circonstances telles qu'il savait que, du fait de son intoxication, il risquait d'adopter un comportement constituant un crime relevant de la compétence de la Cour, et qu'il n'ait tenu aucun compte de ce risque;

c) de la personne agit raisonnablement pour se défendre, pour défendre autrui ou, dans le cas des crimes de guerre, pour défendre des biens essentiels à sa survie ou à celle d'autrui ou essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger qu'elle courait ou que couraient l'autre personne ou les biens protégés. Le fait qu'une personne ait participé à une opération défensive menée par des forces armées ne constitue pas en soi un motif d'exonération de la responsabilité pénale au titre du présent alinéa;

d) Le comportement dont il est allégué qu'il constitue un crime relevant de la compétence de la Cour a été adopté sous la contrainte résultant d'une menace de mort imminente ou d'une atteinte grave, continue ou imminente à sa propre intégrité physique ou à celle d'autrui, et si elle a agi par nécessité et de façon raisonnable pour écarter cette menace, à condition qu'elle n'ait pas eu l'intention de causer un dommage plus grand que celui qu'elle cherchait à éviter. Cette menace peut être :

i) Soit exercée par d'autres personnes;

ii) Soit constituée par d'autres circonstances indépendantes de sa volonté.

2. La Cour se prononce sur la question de savoir si les motifs d'exonération de la responsabilité pénale prévus dans le présent Statut sont applicables au cas dont elle est saisie.

3. Lors du procès, la Cour peut prendre en considération un motif d'exonération autre que ceux qui sont prévus au paragraphe 1, si ce motif découle du droit applicable indiqué à l'article 21. La procédure d'examen de ce motif d'exonération est fixée dans le Règlement de procédure et de preuve.

Artikel 32

Dwaling omtrent de feiten of dwaling omtrent het recht

1. Een dwaling omtrent de feiten is slechts een uitsluitinggrond voor strafrechtelijke aansprakelijkheid indien het bestanddeel van de geestesgesteldheid dat voor de misdaad is vereist daardoor verdwijnt.

2. Een dwaling omtrent het recht bij de vraag of gedragingen een misdaad opleveren waarover het Hof rechtsmacht bezit, is geen ontheffingsgrond voor strafrechtelijke aansprakelijkheid. Een dwaling omtrent het recht kan echter een ontheffingsgrond voor strafrechtelijke aansprakelijkheid zijn indien het bestanddeel van de geestesgesteldheid dat voor die misdaad is vereist, of als bepaald in artikel 33, daardoor verdwijnt.

Artikel 33

Bevelen van meerderen en wettelijk voorschrift

1. Het feit dat een misdaad waarover het Hof rechtsmacht heeft door een persoon is gepleegd krachtens een bevel van een regering of van een meerdere, hetzij een militair hetzij een burger, ontheft die persoon niet van strafrechtelijke aansprakelijkheid, tenzij :

- a) Cette personne n'ait eu l'obligation légale d'obéir aux ordres du gouvernement ou du supérieur en question;
- b) Cette personne n'ait pas su que l'ordre était illégal; et
- c) L'ordre n'ait pas été manifestement illégal.
2. Aux fins du présent article, l'ordre de commettre un génocide ou un crime contre l'humanité est manifestement illégal.

CHAPITRE IV.

Composition et administration de la Cour

Article 34

Organes de la Cour

Les organes de la Cour sont les suivants :

- a) La Présidence;
- b) La Section des appels, la Section de première instance et la Section préliminaire;
- c) Le Bureau du Procureur;
- d) Le Greffe.

Article 35

Exercice des fonctions des juges

1. Tous les juges sont élus en tant que membres à plein temps de la Cour et sont disponibles pour exercer leurs fonctions à plein temps dès que commence leur mandat.
2. Les juges qui composent la Présidence exercent leurs fonctions à plein temps dès leur élection.
3. La Présidence peut, en fonction de la charge de travail de la Cour et en consultation avec les autres juges, décider périodiquement de la mesure dans laquelle ceux-ci sont tenus d'exercer leurs fonctions à plein temps. Les décisions prises à cet égard le sont sans réserve des dispositions de l'article 40.
4. Les arrangements financiers concernant les juges qui ne sont pas tenus d'exercer leurs fonctions à plein temps sont établis conformément à l'article 49.

Article 36

Qualifications, candidature et élection des juges

1. Sous réserve du paragraphe 2, la Cour se compose de 18 juges.
2. a) La Présidence peut au nom de la Cour proposer d'augmenter le nombre des juges fixé au paragraphe 1, en motivant dûment sa proposition. Celle-ci est communiquée sans délai à tous les États Parties par le Greffier.
- b) La proposition est ensuite examinée lors d'une réunion de l'Assemblée des États Parties convoquée conformément à l'article 112. Elle est considérée comme adoptée si elle est approuvée à cette réunion à la majorité des deux tiers des membres de l'Assemblée des États Parties. Elle devient effective à la date que fixe l'Assemblée des États Parties.

- a) de persoon wettelijk verplicht was bevelen van de desbetreffende regering of meerdere te volgen;
- b) de persoon geen kennis had van het feit dat het bevel onwettig was; en
- c) het bevel niet onmiskenbaar onwettig was.
2. Voor de toepassing van dit artikel zijn bevelen om genocide te plegen of misdaden tegen de mensheid onmiskenbaar onwettig.

HOOFDSTUK 4.

Samenstelling en dagelijks bestuur van het Hof

Artikel 34

Organen van het Hof

Het Hof bestaat uit de volgende organen :

- a) Het voorzitterschap
- b) een Afdeling beroep, een Afdeling berechting en een Afdeling vooronderzoek;
- c) de diensten van de aanklager;
- d) de griffie.

Artikel 35

Uitoefening van de functie van rechter

1. Alle rechters worden gekozen als voltijdse leden van het Hof en zijn beschikbaar om hun functies voltijds uit te oefenen vanaf de aanvang van hun ambtstermijn.
2. De rechters die deel uitmaken van het voorzitterschap oefenen hun functies voltijds uit zodra zij zijn gekozen.
3. Het voorzitterschap kan, afhankelijk van de werklast van het Hof en in overleg met de andere rechters, op geregelde tijdstippen, beslissen in hoeverre het vereist is dat de overige rechters op voltijdbasis werkzaam zijn. Een dergelijke regeling doet geen afbreuk aan het bepaalde in artikel 40.
4. De financiële regelingen voor niet op voltijdbasis werkzame rechters worden getroffen overeenkomstig artikel 49.

Artikel 36

Kwalificaties, voordracht en verkiezing van rechters

1. Onverminderd het bepaalde in het tweede punt bestaat het Hof uit 18 rechters.
2. a) Het voorzitterschap kan namens het Hof voorstellen het in het eerste punt vermelde aantal rechters te verhogen en zijn voorstel met redenen omkleeden. De griffier doet dit voorstel onverwijld toekomen aan alle Staten die Partij zijn.
- b) Het voorstel wordt daarna onderzocht in een overeenkomstig artikel 112 bijeen te roepen bijeenkomst van de Vergadering van Staten die Partij zijn. Het voorstel wordt geacht te zijn aanvaard indien het in de vergadering wordt goedgekeurd bij een tweederde meerderheid van de leden van de Vergadering van Staten die Partij zijn. Het wordt van kracht op de door de Vergadering van Staten die Partij zijn vastgestelde datum.

c) i) Quand la proposition d'augmenter le nombre des juges a été adoptée conformément à l'alinéa b), l'élection des juges supplémentaires a lieu à la réunion suivante de l'Assemblée des États Parties, conformément aux paragraphes 3 à 8, et à l'article 37, paragraphe 2;

ii) Quand la proposition d'augmenter le nombre des juges a été adoptée et est devenue effective conformément aux alinéas b) et c), sous-alinéa i), la Présidence peut proposer à tout moment par la suite, si le travail de la Cour le justifie, de réduire le nombre des juges, mais pas en deçà du nombre fixé au paragraphe 1. La proposition est examinée selon la procédure établie aux alinéas a) et b). Si elle est adoptée, le nombre des juges diminue progressivement à mesure que le mandat des juges en exercice vient à expiration, et ainsi jusqu'à ce que le nombre prévu soit atteint.

3. a) Les juges sont choisis parmi des personnes jouissant d'une haute considération morale, connues pour leur impartialité et leur intégrité et réunissant les conditions requises dans leurs États respectifs pour l'exercice des plus hautes fonctions judiciaires.

b) Tout candidat à un siège à la Cour doit :

i) Avoir une compétence reconnue dans les domaines du droit pénal et de la procédure pénale ainsi que l'expérience nécessaire du procès pénal, que ce soit en qualité de juge, de procureur ou d'avocat, ou en toute autre qualité similaire; ou

ii) Avoir une compétence reconnue dans des domaines pertinents du droit international, tels que le droit international humanitaire et les droits de l'homme, ainsi qu'une grande expérience dans une profession juridique qui présente un intérêt pour le travail judiciaire de la Cour;

c) Tout candidat à un siège à la Cour doit avoir une excellente connaissance et une pratique courante d'au moins une des langues de travail de la Cour.

4. a) Les candidats à un siège à la Cour peuvent être présentés par tout État Partie au présent Statut :

i) Selon la procédure de présentation de candidatures aux plus hautes fonctions judiciaires dans l'État en question; ou

ii) Selon la procédure de présentation de candidatures à la Cour internationale de Justice prévue dans le Statut de celle-ci.

Les candidatures sont accompagnées d'un document détaillé montrant que le candidat présente les qualités prévues au paragraphe 3.

b) Chaque État Partie peut présenter la candidature d'une personne à une élection donnée. Cette personne n'a pas nécessairement sa nationalité mais doit avoir celle d'un État Partie.

c) L'Assemblée des États Parties peut décider de constituer, selon qu'il convient, une commission consultative pour l'examen des candidatures. La composition et le mandat de cette commission sont définis par l'Assemblée des États Parties.

5. Aux fins de l'élection, il est établi deux listes de candidats :

La liste A, qui contient les noms des candidats possédant les compétences visées au paragraphe 3, alinéa b), sous-alinéa i);

La liste B, qui contient les noms des candidats possédant les compétences visées au paragraphe 3, alinéa b), sous-alinéa ii).

Tout candidat possédant les compétences requises pour figurer sur les deux listes peut choisir celle sur laquelle il se présente. À la

c) (i) Wanneer een voorstel tot verhoging van het aantal rechters is aanvaard krachtens het bepaalde onder b, vindt de verkiezing van de bijkomende rechters plaats in de eerstvolgende bijeenkomst van de Vergadering van Staten die Partij zijn, overeenkomstig het derde tot en met het achtste punt, en artikel 37, tweede punt;

(ii) Wanneer een voorstel tot verhoging van het aantal rechters is aanvaard en wordt uitgevoerd krachtens het bepaalde onder b en c, onderdeel i, staat het voorzitterschap daarna te allen tijde vrij, indien de werklast van het Hof dit verantwoordt, een vermindering van het aantal rechters voor te stellen, op voorwaarde dat het aantal rechters niet minder wordt dan het in het eerste punt vermelde aantal. Het voorstel wordt behandeld overeenkomstig de procedure vermeld onder a en b. Indien het voorstel wordt aanvaard, wordt het aantal rechters geleidelijk verminderd naargelang de ambtstermijn van de zittende rechters afloopt, totdat het vereiste aantal is bereikt.

3. a) De rechters worden gekozen uit personen met een zeer hoog zedelijk aanzien, die gekend zijn voor hun onpartijdig en integriteit en de in hun respectieve Staten vereiste kwalificaties hebben voor benoeming tot de hoogst mogelijke functies bij de rechterlijke organisatie.

b) Elke kandidaat voor verkiezing voor het Hof :

(i) heeft bewezen bekwaamheid op het gebied van het strafrecht en strafprocesrecht en de noodzakelijke relevante ervaring als rechter, aanklager, advocaat, of in een andere vergelijkbare hoedanigheid op het gebied van strafzaken; of

(ii) heeft bewezen bekwaamheid op relevante gebieden van het internationaal recht zoals het internationaal humanitair recht en de mensenrechten, en een ruime beroepsmatige ervaring op juridisch gebied, die relevant is voor het werk van de rechters van het Hof;

c) Elke kandidaat voor verkiezing voor het Hof heeft een uitstekende kennis van ten minste een van de werktalen van het Hof en spreekt deze taal vloeiend.

4. a) Alle Staten die Partij zijn bij dit Statuut kunnen kandidaten voordragen voor het Hof, hetzij :

(i) door middel van de procedure voor de voordracht van kandidaten voor benoeming tot de hoogst mogelijke functies bij de rechterlijke organisatie in de betrokken Staat; hetzij

(ii) door middel van de procedure waarin in het Statuut van het Internationaal Hof van Justitie is voorzien voor de voordracht van kandidaten voor dat Hof.

De voordrachten gaan vergezeld van een gedetailleerd document waaruit blijkt dat de kandidaat voldoet aan de vereisten van het derde punt.

b) Elke Staat die Partij is kan voor elke verkiezing een kandidaat voordragen die niet noodzakelijkerwijs onderdaan moet zijn van die Staat die Partij is, maar in ieder geval onderdaan van een Staat die Partij is.

c) De Vergadering van Staten die Partij zijn kan besluiten tot instelling, indien van toepassing, van een adviescommissie voor onderzoek van de candidaturen. In dat geval worden de samenstelling en het mandaat van de commissie bepaald door de Vergadering van Staten die Partij zijn.

5. Voor de verkiezing worden twee lijsten met kandidaten opgesteld :

Lijst A, die de namen vermeldt van de kandidaten met de kwalificaties bedoeld in het derde punt, b, i; en

Lijst B, die de namen vermeldt van kandidaten met de kwalificaties bedoeld in het derde punt, b, ii.

Een kandidaat die beschikt over de vereiste kwalificaties voor beide lijsten kan kiezen op welke lijst hij wenst te worden voor-

première élection, neuf juges au moins sont élus parmi les candidats de la liste A et cinq juges au moins parmi ceux de la liste B. Les élections suivantes sont organisées de manière à maintenir la même proportion entre les juges élus sur l'une et l'autre listes.

6. a) Les juges sont élus au scrutin secret lors d'une réunion de l'Assemblée des États Parties convoquée à cet effet en vertu de l'article 112. Sous réserve du paragraphe 7, sont élus les 18 candidats ayant obtenu le nombre de voix le plus élevé et la majorité des deux tiers des États Parties présents et votants.

b) S'il reste des sièges à pourvoir à l'issue du premier tour de scrutin, il est procédé à des scrutins successifs conformément à la procédure établie à l'alinéa a) jusqu'à ce que les sièges restants aient été pourvus.

7. La Cour ne peut comprendre plus d'un ressortissant du même État. À cet égard, celui qui peut être considéré comme le ressortissant de plus d'un État est censé être ressortissant de l'État où il exerce habituellement ses droits civils et politiques.

8. a) Dans le choix des juges, les États Parties tiennent compte de la nécessité d'assurer, dans la composition de la Cour :

i) La représentation des principaux systèmes juridiques du monde;

ii) Une représentation géographique équitable;

iii) Une représentation équitable des hommes et des femmes;

b) Les États Parties tiennent également compte de la nécessité d'assurer la présence de juges spécialisés dans certaines matières, y compris les questions liées à la violence contre les femmes ou les enfants.

9. a) Sous réserve de l'alinéa b), les juges sont élus pour un mandat de neuf ans et, sous réserve de l'alinéa c) et de l'article 37, paragraphe 2, ils ne sont pas rééligibles.

b) À la première élection, un tiers des juges élus, désignés par tirage au sort, sont nommés pour un mandat de trois ans; un tiers des juges élus, désignés par tirage au sort, sont nommés pour un mandat de six ans; les autres juges sont nommés pour un mandat de neuf ans.

c) Un juge nommé pour un mandat de trois ans en application de l'alinéa b) est rééligible pour un mandat complet.

10. Nonobstant les dispositions du paragraphe 9, un juge affecté à une Chambre de première instance ou d'appel conformément à l'article 39, qui a commencé à connaître devant cette chambre d'une affaire en première instance ou en appel, reste en fonctions jusqu'à la conclusion de cette affaire.

Article 37

Sièges vacants

1. Il est pourvu par élection aux sièges devenus vacants, selon les dispositions de l'article 36.

2. Un juge élu à un siège devenu vacant achève le mandat de son prédécesseur; si la durée du mandat à achever est inférieure ou égale à trois ans, il est rééligible pour un mandat entier conformément à l'article 36.

gedragen. Bij de eerste verkiezing voor het Hof worden ten minste negen rechters gekozen uit lijst A en ten minste vijf rechters uit lijst B. De volgende verkiezingen worden op zodanige wijze georganiseerd dat bij het Hof dezelfde verhouding wordt gehandhaafd tussen de rechters verkozen uit de ene en uit de andere lijst.

6. a) De rechters worden gekozen door middel van een geheime stemming tijdens een bijeenkomst van de Vergadering van Staten die Partij zijn die voor dat doel krachtens artikel 112 wordt bijengeroepen. Onverminderd het zevende punt zijn de personen die voor het Hof worden gekozen de 18 kandidaten die het grootste aantal stemmen en een tweederde meerderheid krijgen van de aanwezige Staten die Partij zijn en hun stem uitbrengen.

b) Indien na de eerste stemronde geen voldoende aantal rechters is gekozen, vinden opeenvolgende stemmingen plaats overeenkomstig de procedure bedoeld onder a) totdat de openstaande plaatsen zijn bevestigd.

7. Geen twee rechters mogen onderdaan zijn van dezelfde Staat. Een persoon die ter zake als onderdaan van meer dan een Staat kan worden beschouwd, wordt geacht onderdaan te zijn van de Staat waarin hij gewoonlijk zijn burgerrechtelijke en politieke rechten uitoefent.

8. a) De Staten die Partij zijn houden bij de keuze van de rechters in het kader van de samenstelling van het Hof te voorzien in :

(i) een vertegenwoordiging van de voornaamste rechtsstelsels van de wereld;

(ii) een billijke geografische vertegenwoordiging; en

(iii) een billijke vertegenwoordiging van vrouwen en mannen.

b) De Staten die Partij zijn houden ook rekening met de noodzaak rechters op te nemen, die juridisch deskundig zijn ten aanzien van bepaalde aangelegenheden, met inbegrip van materies inzake geweld tegen vrouwen of kinderen.

9. a) Onverminderd het bepaalde onder b) is de ambtstermijn van rechters negen jaar, en onverminderd het bepaalde onder c) en in artikel 37, tweede punt, zijn zij niet herkiesbaar.

b) Bij de eerste verkiezing wordt een derde van de gekozen rechters door loting aangewezen voor een ambtstermijn van drie jaar; een derde van de gekozen rechters wordt door loting aangewezen voor een ambtstermijn van zes jaar, terwijl de ambtstermijn van de overige rechters negen jaar zal zijn.

c) Een rechter die krachtens het bepaalde onder b) is aangewezen voor een ambtstermijn van drie jaar komt in aanmerking voor herverkiezing voor een volledige ambtstermijn.

10. Ongeacht het bepaalde in het negende punt blijft een rechter die overeenkomstig artikel 39 is aangewezen om zitting te hebben in een Kamer van eerste aanleg of Kamer van beroep, in functie om een proces of een beroep af te handelen waarvan de behandeling bij die Kamer reeds is aangevangen.

Artikel 37

Openstaande betrekkingen

1. Openstaande plaatsen worden bevestigd door middel van verkiezing overeenkomstig artikel 36.

2. Een rechter die in een openstaande plaats is verkozen, blijft in functie voor het resterende deel van de ambtstermijn van zijn voorganger en komt, indien die periode drie jaar of minder bedraagt, in aanmerking voor herverkiezing voor een volledige ambtstermijn krachtens artikel 36.

Article 38

La présidence

1. Le Président et les Premier et Second Vice-Présidents sont élus à la majorité absolue des juges. Ils sont élus pour trois ans, ou jusqu'à l'expiration de leur mandat de juge si celui-ci prend fin avant trois ans. Ils sont rééligibles une fois.

2. Le Premier Vice-Président remplace le Président lorsque celui-ci est empêché ou récusé. Le second Vice-Président remplace le Président lorsque celui-ci et le Premier Vice-Président sont tous deux empêchés ou récusés.

3. Le Président, le Premier Vice-Président et le Second Vice-Président composent la Présidence, laquelle est chargée :

a) De la bonne administration de la Cour, à l'exception du Bureau du Procureur; et

b) Des autres fonctions qui lui sont conférées conformément au présent Statut.

4. Dans l'exercice des attributions visées au paragraphe 3, alinéa a), la Présidence agit de concert avec le Procureur, dont elle recherche l'accord pour toutes les questions d'intérêt commun.

Article 39

Les Chambres

1. Dès que possible après l'élection des juges, la Cour s'organise en sections comme le prévoit l'article 34, paragraphe b). La Section des appels est composée du Président et de quatre autres juges; la Section de première instance et la Section préliminaire sont composées chacune de six juges au moins. L'affectation des juges aux sections est fondée sur la nature des fonctions assignées à chacune d'elles et sur les compétences et l'expérience des juges élus à la Cour, de telle sorte que chaque section comporte la proportion voulue de spécialistes du droit pénal et de la procédure pénale et de spécialistes du droit international. La Section préliminaire et la Section de première instance sont principalement composées de juges ayant l'expérience des procès pénaux.

2. a) Les fonctions judiciaires de la Cour sont exercées dans chaque section par des Chambres.

b) i) La Chambre d'appel est composée de tous les juges de la Section des appels;

ii) Les fonctions de la Chambre de première instance sont exercées par trois juges de la Section de première instance;

iii) Les fonctions de la Chambre préliminaire sont exercées soit par trois juges de la Section préliminaire soit par un seul juge de cette Section conformément au Règlement de procédure et de preuve;

c) Aucune disposition du présent paragraphe n'interdit la constitution simultanée de plus d'une chambre de première instance ou chambre préliminaire lorsque le travail de la Cour l'exige.

3. a) Les juges affectés à la Section préliminaire et à la Section de première instance y siègent pendant trois ans; ils continuent d'y siéger au-delà de ce terme, jusqu'au règlement de toute affaire dont ils ont eu à connaître dans ces sections.

b) Les juges affectés à la Section des appels y siègent pendant toute la durée de leur mandat.

4. Les juges affectés à la Section des appels siègent exclusivement dans cette Section. Toutefois, aucune disposition du présent

Artikel 38

Het voorzitterschap

1. De voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter worden door de rechters verkozen bij absolute meerderheid. Zij bekleden hun ambt gedurende een ambtstermijn van drie jaar of tot het einde van hun respectieve ambtstermijnen als rechter indien deze eerder eindigen. Zij zijn eenmaal herkiesbaar.

2. De eerste ondervoorzitter vervangt de voorzitter ingeval de voorzitter niet beschikbaar of onbevoegd is.

3. De voorzitter vormt samen met de eerste en tweede ondervoorzitter het voorzitterschap dat belast is met :

a) het adequate dagelijks bestuur van het Hof, met uitzondering van de diensten van de aanklager; en

b) de overige taken die aan het Hof zijn opgedragen overeenkomstig dit Statuut.

4. Voor de uitoefening van de taken bedoeld in het derde punt, a, handelt het voorzitterschap in overleg met de aanklager en streeft het naar eensgezindheid met hem over alle zaken die van gemeenschappelijk belang zijn.

Artikel 39

De Kamers

1. Zo spoedig mogelijk na de verkiezing van de rechters vormt het Hof de afdelingen vermeld in artikel 34, b. De afdeling beroep bestaat uit de voorzitter en vier andere rechters, de afdeling berechting en de afdeling vooronderzoek bestaan elk uit ten minste zes rechters. De toevoeging van de rechters aan de afdelingen vindt plaats op grond van de aard van de taken die door elke afdeling moeten worden vervuld en de kwalificaties en ervaring van de voor het Hof verkozen rechters, nadat elke afdeling beschikt over de geschikte combinatie van deskundigheid op het gebied van het straf- en het strafprocesrecht en van het internationaal recht. De afdelingen berechting en vooronderzoek worden voornamelijk gevormd door rechters met ervaring inzake strafprocessen.

2. a) De rechterlijke taken van het Hof worden in elke afdeling verricht door Kamers.

b) (i) De Kamer van beroep wordt gevormd door alle rechters van de afdeling beroep;

(ii) De taken van de Kamer van eerste aanleg worden uitgevoerd door drie rechters van de afdeling berechting;

(iii) De taken van de Kamer van vooronderzoek worden uitgevoerd hetzij door drie rechters van de Afdeling vooronderzoek of door een enkele rechter van die afdeling overeenkomstig dit Statuut en het Reglement voor de proces- en bewijsvoering;

c) Niets in dit punt belet de gelijktijdige samenstelling van meer dan een Kamer van eerste aanleg of meer dan een Kamer van vooronderzoek indien de werklast van het Hof dit vereist.

3. a) Rechters ingedeeld bij de Afdelingen berechting en vooronderzoek hebben in die afdelingen zitting voor de duur van drie jaar en na afloop van die termijn tot na de voltooiing van de zaak waarvan de behandeling reeds door de betrokken afdeling is aangevangen.

b) Rechters toegevoegd aan de Afdeling beroep hebben in die afdeling zitting tijdens hun volledige ambtstermijn.

4. Rechters toegevoegd aan de Afdeling beroep hebben enkel zitting in die afdeling. Niets in dit artikel belet echter de tijdelijke

article n'interdit toutefois l'affectation provisoire de juges de la Section de première instance à la Section préliminaire, ou inversement, si la Présidence estime que le travail de la Cour l'exige, étant entendu qu'un juge qui a participé à la phase préliminaire d'une affaire n'est en aucun cas autorisé à siéger à la Chambre de première instance saisie de cette affaire.

Article 40

Indépendance des juges

1. Les juges exercent leurs fonctions en toute indépendance.
2. Les juges n'exercent aucune activité qui pourrait être incompatible avec leurs fonctions judiciaires ou faire douter de leur indépendance.
3. Les juges tenus d'exercer leurs fonctions à plein temps au siège de la Cour ne doivent se livrer à aucune autre activité de caractère professionnel.
4. Toute question qui soulève l'application des paragraphes 2 et 3 est tranchée à la majorité absolue des juges. Un juge ne participe pas à la décision portant sur une question qui le concerne.

Article 41

Décharge et récusation des juges

1. La Présidence peut décharger un juge, à sa demande, des fonctions qui lui sont attribuées en vertu du présent Statut, conformément au Règlement de procédure et de preuve.
2. a) Un juge ne peut participer au règlement d'aucune affaire dans laquelle son impartialité pourrait raisonnablement être mise en doute pour un motif quelconque. Un juge est récusé pour une affaire conformément au présent paragraphe notamment s'il est intervenu auparavant, à quelque titre que ce soit, dans cette affaire devant la Cour ou dans une affaire pénale connexe au niveau national dans laquelle la personne faisant l'objet de l'enquête ou des poursuites était impliquée. Un juge peut aussi être récusé pour les autres motifs prévus par le Règlement de procédure et de preuve.
- b) Le Procureur ou la personne faisant l'objet de l'enquête ou des poursuites peut demander la récusation d'un juge en vertu du présent paragraphe.
- c) Toute question relative à la récusation d'un juge est tranchée à la majorité absolue des juges. Le juge dont la récusation est demandée peut présenter ses observations sur la question mais ne participe pas à la décision.

Article 42

Le Bureau du Procureur

1. Le Bureau du Procureur agit indépendamment en tant qu'organe distinct au sein de la Cour. Il est chargé de recevoir les communications et tout renseignement dûment étayé concernant les crimes relevant de la compétence de la Cour, de les examiner, de conduire les enquêtes et de soutenir l'accusation devant la Cour. Ses membres ne sollicitent ni n'acceptent d'instructions d'aucune source extérieure.
2. Le Bureau est dirigé par le Procureur. Celui-ci a toute autorité sur la gestion et l'administration du Bureau, y compris le person-

toevoeging van rechters van de Afdeling berechting aan de afdeling vooronderzoek of omgekeerd, indien het voorzitterschap van oordeel is dat werklast van het Hof dit vereist, op voorwaarde evenwel dat een rechter die heeft deelgenomen aan het vooronderzoek naar een zaak in geen geval in aanmerking komt voor zitting in de Kamer van eerste aanleg die die zaak behandelt.

Artikel 40

Onafhankelijkheid van de rechters

1. De rechters zijn onafhankelijk in de uitvoering van hun taken.
2. Rechters onthouden zich van alle activiteiten die onverenigbaar zouden kunnen zijn met hun rechterlijke taken of het vertrouwen in hun onafhankelijkheid zouden kunnen aantasten.
3. Rechters die op voltijdbasis werkzaam moeten zijn op de zetel van het Hof onthouden zich van alle andere beroepsmatige bezigheden.
4. Over vragen met betrekking tot de toepassing van het tweede en derde punt wordt door de rechters beslist bij absolute meerderheid. Wanneer een dergelijke vraag een bepaalde rechter betreft, neemt die rechter geen deel aan de beslissing.

Artikel 41

Decharge en wraking van rechters

1. Het voorzitterschap kan een rechter op zijn verzoek ontlasten van de functies die hem zijn toegekend krachtens dit Statuut, overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.
2. a) Een rechter mag niet deelnemen aan een zaak waarin redelijkerwijs twijfel kan rijzen over zijn onpartijdigheid op welke grond dan ook. Een rechter wordt overeenkomstig dit punt in een zaak gewraakt indien hij voordien in enigerlei hoedanigheid bij die zaak voor het Hof betrokken was of bij een samenhangende strafzaak op nationaal niveau waarbij de persoon tegen wie een onderzoek loopt of die vervolgd wordt, betrokken is. Een rechter kan tevens worden gewraakt in het geval van de andere gronden bepaald in het Reglement voor de proces- of bewijsvoering.
- b) De aanklager of de persoon tegen wie een onderzoek loopt of die vervolgd wordt kan krachtens dit punt de wraking van een rechter vragen.
- c) Over aangelegenheden met betrekking tot de wraking van een rechter wordt door de rechters beslist bij absolute meerderheid. De rechter wiens wraking wordt gevraagd heeft het recht terzake toelichting te verstrekken, maar neemt geen deel aan de beslissing.

Artikel 42

Diensten van de aanklager

1. De diensten van de aanklager treden op als een onafhankelijk afzonderlijk orgaan van het Hof. Zij zijn belast met de ontvangst van verwijzingen en van alle behoorlijk onderbouwde informatie over misdaden binnen de rechtsmacht van het Hof, met de bestudering ervan en onderzoek terzake en de vervolging ervan voor het Hof. Een lid van het voornoemde diensten vraagt noch handelt volgens aanwijzingen van een externe bron.
2. De aanklager is hoofd van voornoemde diensten. De aanklager heeft het volledige gezag over de leiding en het dagelijks

nel, les installations et les autres ressources. Le Procureur est secondé par un ou plusieurs procureurs adjoints, habilités à procéder à tous les actes que le présent Statut requiert du Procureur. Le Procureur et les procureurs adjoints sont de nationalités différentes. Ils exercent leurs fonctions à plein temps.

3. Le Procureur et les procureurs adjoints doivent jouir d'une haute considération morale et avoir de solides compétences et une grande expérience pratique en matière de poursuites ou de procès au pénal. Ils doivent avoir une excellente connaissance et une pratique courante d'au moins une des langues de travail de la Cour.

4. Le Procureur est élu au scrutin secret par l'Assemblée des États Parties, à la majorité absolue des membres de celle-ci. Les procureurs adjoints sont élus de la même façon sur une liste de candidats présentée par le Procureur. Le Procureur présente trois candidats pour chaque poste de procureur adjoint à pourvoir. À moins qu'il ne soit décidé d'un mandat plus court au moment de leur élection, le Procureur et les procureurs adjoints exercent leurs fonctions pendant neuf ans et ne sont pas rééligibles.

5. Ni le Procureur ni les procureurs adjoints n'exercent d'activité risquant d'être incompatible avec leurs fonctions en matière de poursuites ou de faire douter de leur indépendance. Ils ne se livrent à aucune autre activité de caractère professionnel.

6. La Présidence peut décharger, à sa demande, le Procureur ou un procureur adjoint de ses fonctions dans une affaire déterminée.

7. Ni le Procureur, ni les procureurs adjoints ne peuvent participer au règlement d'une affaire dans laquelle leur impartialité pourrait être raisonnablement mise en doute pour un motif quelconque. Ils sont récusés pour une affaire conformément au présent paragraphe s'ils sont antérieurement intervenus, à quelque titre que ce soit, dans cette affaire devant la Cour ou dans une affaire pénale connexe au niveau national dans laquelle la personne faisant l'objet de l'enquête ou des poursuites était impliquée.

8. Toute question relative à la récusation du Procureur ou d'un procureur adjoint est tranchée par la Chambre d'appel.

a) La personne faisant l'objet d'une enquête ou de poursuites peut à tout moment demander la récusation du Procureur ou d'un procureur adjoint pour les motifs énoncés dans le présent article;

b) Le Procureur ou le Procureur adjoint intéressé peut présenter ses observations sur la question.

9. Le Procureur nomme des conseillers qui sont des spécialistes du droit relatif à certaines questions, notamment celles des violences sexuelles, des violences à motivation sexiste et des violences contre les enfants.

Article 43

Le Greffe

1. Le Greffe est responsable des aspects non judiciaires de l'administration et du service de la Cour, sans préjudice des fonctions et attributions du Procureur définies à l'article 42.

2. Le Greffe est dirigé par le Greffier, qui est le responsable principal de l'administration de la Cour. Le Greffier exerce ses fonctions sous l'autorité du Président de la Cour.

3. Le Greffier et le Greffier adjoint doivent être des personnes d'une haute moralité et d'une grande compétence, ayant une

bestuur van de diensten, met inbegrip van het personeel, de faciliteiten en de andere middelen. De aanklager wordt bijgestaan door een of meer substituut-aanklagers, die gemachtigd zijn tot het uitvoeren van alle handelingen die krachtens dit Statuut van de aanklager worden vereist. De aanklager en substituut-aanklagers moeten van verschillende nationaliteiten zijn. Zij vervullen hun taak op voltijdbasis.

3. De aanklager en substituut-aanklagers moeten personen met een zeer hoog zedelijk aanzien zijn, in hoge mate bekwaam op het gebied van en met grote praktische ervaring in de vervolging of de berechting in strafzaken. Zij moeten beschikken over een uitstekende kennis van ten minste een van de werktalen van het Hof en deze taal vloeiend spreken.

4. De aanklager wordt verkozen bij geheime stemming bij absolute meerderheid van de leden van de Vergadering van Staten die Partij zijn. De substituut-aanklagers worden op dezelfde wijze verkozen uit een door de aanklager verstrekte lijst van kandidaten. Voor elke functie van substituut-aanklager draagt de aanklager drie kandidaten voor. Tenzij bij hun verkiezing wordt besloten tot een kortere termijn, bedraagt de ambtstermijn van de aanklager en van de substituut-aanklagers negen jaar en zijn zij niet herkiesbaar.

5. De aanklager en de substituut-aanklagers onthouden zich van alle activiteiten die onverenigbaar zouden kunnen zijn met hun taken als aanklager of hun onafhankelijkheid zouden kunnen aantasten. Zij onthouden zich van alle andere beroepsmatige bezigheden.

6. Het voorzitterschap kan de aanklager of een substituut-aanklager op zijn verzoek ontlasten van zijn functies in een bepaalde zaak.

7. De aanklager noch een substituut-aanklager mag deelnemen aan de behandeling van een zaak waarin redelijkerwijs twijfel kan rijzen over onpartijdigheid op welke grond dan ook. Zij worden overeenkomstig dit punt gewraakt in een zaak indien zij voordien in enigerlei hoedanigheid bij die zaak voor het Hof waren betrokken of bij een strafzaak op nationaal niveau waarbij de persoon tegen wie een onderzoek loopt of die vervolgd wordt, betrokken is.

8. Over aangelegenheden met betrekking tot de wraking van de aanklager of een substituut-aanklager wordt beslist door de Kamer van beroep.

a) De persoon tegen wie een onderzoek loopt of die vervolgd wordt kan te allen tijde vragen om de aanklager of een substituut-aanklager te wraken op de gronden bedoeld in dit artikel;

b) De aanklager of de substituut-aanklager heeft het recht terzake toelichting te geven.

9. De aanklager benoemt adviseurs met juridische ervaring over bepaalde onderwerpen, inzonderheid ter zake van seksueel geweld, seksistisch geweld en geweld tegen kinderen.

Artikel 43

De griffie

1. De griffie is belast met de niet-rechterlijke aspecten van het dagelijks bestuur en de dienstverlening van het Hof, onverminderd de taken en bevoegdheden van de aanklager overeenkomstig artikel 42.

2. De griffie wordt geleid door de griffier, de hoogste administratieve ambtenaar van het Hof. De griffier oefent zijn taken uit onder gezag van de voorzitter van het Hof.

3. De griffier en de substituut-griffier moeten personen met een hoog zedelijk aanzien zijn, in hoge mate bekwaam en met een uit-

excellente connaissance et une pratique courante d'au moins une des langues de travail de la Cour.

4. Les juges élisent le Greffier à la majorité absolue et au scrutin secret, en tenant compte des recommandations éventuelles de l'Assemblée des États Parties. Si le besoin s'en fait sentir, ils élisent de la même manière un greffier adjoint sur recommandation du Greffier.

5. Le Greffier est élu pour cinq ans, est rééligible une fois et exerce ses fonctions à plein temps. Le Greffier adjoint est élu pour cinq ans ou pour un mandat plus court, selon ce qui peut être décidé à la majorité absolue des juges; il est appelé à exercer ses fonctions selon les exigences du service.

6. Le Greffier crée, au sein du Greffe, une division d'aide aux victimes et aux témoins. Cette division est chargée, en consultation avec le Bureau du Procureur, de conseiller et d'aider de toute manière appropriée les témoins, les victimes qui comparaissent devant la Cour et les autres personnes auxquelles les dépositions de ces témoins peuvent faire courir un risque, ainsi que de prévoir les mesures et les dispositions à prendre pour assurer leur protection et leur sécurité. Le personnel de la Division comprend des spécialistes de l'aide aux victimes de traumatismes, notamment de traumatismes consécutifs à des violences sexuelles.

Article 44

Le personnel

1. Le Procureur et le Greffier nomment le personnel qualifié nécessaire dans leurs services respectifs, y compris, dans le cas du Procureur, des enquêteurs.

2. Lorsqu'ils recrutent le personnel, le Procureur et le Greffier veillent à s'assurer les services de personnes possédant les plus hautes qualités d'efficacité, de compétence et d'intégrité, en tenant compte, mutatis mutandis, des critères énoncés à l'article 36, paragraphe 8.

3. Le Greffier, en accord avec la Présidence et le Procureur, propose le Statut du personnel, qui comprend les conditions de nomination, de rémunération et de cessation de fonctions. Le Statut du personnel est approuvé par l'Assemblée des États Parties.

4. La Cour peut, dans des circonstances exceptionnelles, employer du personnel mis à sa disposition à titre gracieux par des États Parties, des organisations intergouvernementales ou des organisations non gouvernementales pour aider tout organe de la Cour dans ses travaux. Le Procureur peut accepter un tel personnel pour le Bureau du Procureur. Les personnes mises à disposition à titre gracieux sont employées conformément aux directives qui seront établies par l'Assemblée des États Parties.

Article 45

Engagement solennel

Avant de prendre les fonctions que prévoit le présent Statut, les juges, le Procureur, les procureurs adjoints, le Greffier et le Greffier adjoint prennent en séance publique l'engagement solennel d'exercer leurs attributions en toute impartialité et en toute conscience.

stekende kennis van ten minste een van de werktalen van het Hof en die taal vloeiend spreken.

4. De rechters kiezen de griffier bij absolute meerderheid bij geheime stemming, daarbij rekening houdend met de eventuele aanbevelingen van de Vergadering van Staten die Partij zijn. Indien de noodzaak daartoe bestaat en op aanbeveling van de griffier kiezen de rechters op dezelfde wijze een substituut-griffier.

5. De griffier wordt verkozen voor vijf jaar, hij is eenmaal herkiesbaar en werkt op voltijdbasis. De substituut-griffier wordt verkozen voor vijf jaar of voor een kortere ambtstermijn als de rechters bij absolute meerderheid daartoe besluiten; de substituut-griffier kan worden opgeroepen zijn taak uit te oefenen wanneer dat nodig is.

6. De griffier roept binnen de griffie een Afdeling voor Slachtoffers en Getuigen in het leven. Deze Eenheid is in overleg met de diensten van de aanklager belast met advies en andere passende bijstand aan getuigen, slachtoffers die voor het Hof verschijnen en anderen die in gevaar zijn vanwege door dergelijke getuigen afgelegde getuigenverklaringen, en moet maatregelen of regelingen treffen om in hun bescherming en veiligheid te voorzien. De Afdeling beschikt over personeel met deskundigheid op het gebied van trauma's, inzonderheid trauma's ten gevolge van seksueel geweld.

Artikel 44

Personeel

1. De aanklager en de griffier benoemen het gekwalificeerd personeel vereist voor hun respectieve afdelingen. In het geval van de aanklager omvat zulks mede de benoeming van enquêteurs.

2. Bij de aanstelling van personeel waarborgen de aanklager en de griffier de hoogste normen van doelmatigheid, bekwaamheid en integriteit, en houden daarbij mutatis mutandis rekening met de criteria vermeld in artikel 36, achtste punt.

3. De griffier stelt met instemming van het voorzitterschap en de aanklager een Statuut voor het personeel voor, waarin de voorwaarden zijn vervat voor benoeming, bezoldiging en ontslag van het personeel van het Hof. Het Statuut voor het personeel worden goedgekeurd door de Vergadering van Staten die Partij zijn.

4. Het Hof kan in uitzonderlijke omstandigheden gebruik maken van de deskundigheid van medewerkers die om niet ter beschikking worden gesteld door Staten die Partij zijn, intergouvernementele organisaties of niet-gouvernementele organisaties, teneinde de organen van het Hof bij te staan bij hun werkzaamheden. De aanklager kan dergelijk personeel aanvaarden voor de diensten van de aanklager. Deze om niet ter beschikking gestelde medewerkers worden tewerkgesteld overeenkomstig de richtlijnen die door de Vergadering van Staten die Partij zijn vastgesteld.

Artikel 45

Plechtige gelofte

Voordat zij hun respectieve taken krachtens dit Statuut aanvaarden, verklaren de rechters, de aanklager, de substituut-aanklagers, de griffier en de substituut-griffier ieder plechtig in openbare zitting dat zij hun respectieve functies onpartijdig en gewetensvol zullen uitoefenen.

Article 46

Perte de fonctions

1. Un juge, le Procureur, un procureur adjoint, le Greffier ou le Greffier adjoint est relevé de ses fonctions sur décision prise conformément au paragraphe 2, dans les cas où :

a) Il est établi qu'il a commis une faute lourde ou un manquement grave aux devoirs que lui impose le présent Statut, selon ce qui est prévu dans le Règlement de procédure et de preuve; ou

b) Il se trouve dans l'incapacité d'exercer ses fonctions, telles que les définit le présent Statut.

2. La décision concernant la perte de fonctions d'un juge, du Procureur ou d'un procureur adjoint en application du paragraphe 1 est prise par l'Assemblée des États Parties au scrutin secret :

a) Dans le cas d'un juge, à la majorité des deux tiers des États Parties sur recommandation adoptée à la majorité des deux tiers des autres juges;

b) Dans le cas du Procureur, à la majorité absolue des États Parties;

c) Dans le cas d'un procureur adjoint, à la majorité absolue des États Parties sur recommandation du Procureur.

3. La décision concernant la perte de fonctions du Greffier ou du Greffier adjoint est prise à la majorité absolue des juges.

4. Un juge, un procureur, un procureur adjoint, un greffier ou un greffier adjoint dont le comportement ou l'aptitude à exercer les fonctions prévues par le présent Statut sont contestés en vertu du présent article a toute latitude pour produire et recevoir des éléments de preuve et pour faire valoir ses arguments conformément au Règlement de procédure et de preuve. Il ne participe pas autrement à l'examen de la question.

Article 47

Sanctions disciplinaires

Un juge, un procureur, un procureur adjoint, un greffier ou un greffier adjoint qui a commis une faute d'une gravité moindre que celle visée à l'article 46, paragraphe 1, encourt les sanctions disciplinaires prévues par le Règlement de procédure et de preuve.

Article 48

Privilèges et immunités

1. La Cour jouit sur le territoire des États Parties des privilèges et immunités nécessaires à l'accomplissement de sa mission.

2. Les juges, le Procureur, les procureurs adjoints et le Greffier jouissent, dans l'exercice de leurs fonctions et relativement à ces fonctions, des privilèges et immunités accordés aux chefs de missions diplomatiques. Après l'expiration de leur mandat, ils continuent à jouir de l'immunité de toute juridiction pour les paroles, les écrits et les actes qui relèvent de l'exercice de leurs fonctions officielles.

Artikel 46

Ontzetting uit het ambt

1. Een rechter, de aanklager, een substituut-aanklager, de griffier of de substituut-griffier worden uit hun ambt ontzet bij beslissing overeenkomstig het tweede punt in gevallen waarin :

a) die persoon blijkbaar een ernstige fout heeft gemaakt of schuldig is aan ernstig plichtsverzuim krachtens dit Statuut, zoals bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering; of

b) niet in staat is de krachtens dit Statuut vereiste functies uit te oefenen.

2. Een beslissing tot ontzetting uit het ambt van rechter, aanklager of substituut-aanklager krachtens het eerste punt wordt genomen door de Vergadering van Staten die Partij zijn, bij geheime stemming :

a) in het geval van een rechter, bij een tweederde meerderheid van de Staten die Partij zijn, overeenkomstig een aanbeveling die door de overige rechters is aanvaard bij een tweederde meerderheid;

b) in het geval van de aanklager, bij absolute meerderheid van de Staten die Partij zijn;

c) in het geval van een substituut-aanklager, bij absolute meerderheid van de Staten die Partij zijn, op aanbeveling van de aanklager.

3. Een beslissing over de ontzetting uit het ambt van griffier of substituut-griffier wordt genomen bij absolute meerderheid van de rechters.

4. Een rechter, aanklager, substituut-aanklager, griffier of substituut-griffier die op grond van diens gedrag of bekwaamheid om de krachtens dit Statuut vereiste functies uit te oefenen wordt betwist krachtens dit artikel, krijgt volledig de gelegenheid bewijs aan te voeren en in ontvangst te nemen en zijn standpunt kenbaar te maken overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering. Betrokkene neemt niet anderszins deel aan het onderzoek naar de zaak.

Artikel 47

Tuchtmaatregelen

Een rechter, aanklager, substituut-aanklager, griffier of substituut-griffier die een fout heeft gemaakt van minder ernstige aard dan die vermeld in artikel 46, eerste punt, wordt onderworpen aan de tuchtmaatregelen overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

Artikel 48

Voorrechten en immuniteiten

1. Het Hof geniet op het grondgebied van elke Staat die Partij is de voorrechten en immuniteiten die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van zijn opdracht.

2. De rechters, de aanklager, de substituut-aanklagers en de griffier genieten bij de uitoefening van of met betrekking tot hun taak dezelfde voorrechten en immuniteiten als verleend aan de hoofden van diplomatieke missies. Na afloop van hun ambtstermijn blijven zij ten aanzien van elk soort van gerechtelijk optreden immuun genieten met betrekking tot door hen gesproken of geschreven woorden en de door hen in hun officiële hoedanigheid verrichte handelingen.

3. Le Greffier adjoint, le personnel du Bureau du Procureur et le personnel du Greffe jouissent des privilèges, immunités et facilités nécessaires à l'exercice de leurs fonctions, conformément à l'accord sur les privilèges et immunités de la Cour.

4. Les avocats, experts, témoins ou autres personnes dont la présence est requise au siège de la Cour bénéficient du traitement nécessaire au bon fonctionnement de la Cour, conformément à l'accord sur les privilèges et immunités de la Cour.

5. Les privilèges et immunités peuvent être levés :

a) Dans le cas d'un juge ou du Procureur, par décision prise à la majorité absolue des juges;

b) Dans le cas du Greffier, par la Présidence;

c) Dans le cas des procureurs adjoints et du personnel du Bureau du Procureur, par le Procureur;

d) Dans le cas du Greffier adjoint et du personnel du Greffe, par le Greffier.

Article 49

Traitements, indemnités et remboursement de frais

Les juges, le Procureur, les procureurs adjoints, le Greffier et le Greffier adjoint perçoivent les traitements, indemnités et remboursements arrêtés par l'Assemblée des États Parties. Ces traitements et indemnités ne sont pas réduits en cours de mandat.

Article 50

Langues officielles et langues de travail

1. Les langues officielles de la Cour sont l'anglais, l'arabe, le chinois, l'espagnol, le français et le russe. Les arrêts de la Cour ainsi que les autres décisions réglant des questions du fond qui lui sont soumises sont publiés dans les langues officielles. La Présidence détermine, au regard des critères fixés par le Règlement de procédure et de preuve, quelles décisions peuvent être considérées aux fins du présent paragraphe comme réglant des questions de fond.

2. Les langues de travail de la Cour sont l'anglais et le français. Le Règlement de procédure et de preuve définit les cas dans lesquels d'autres langues officielles peuvent être employées comme langues de travail.

3. À la demande d'une partie à une procédure ou d'un État autorisé à intervenir dans une procédure, la Cour autorise l'emploi par cette partie ou cet État d'une langue autre que l'anglais ou le français si elle l'estime justifié.

Article 51

Règlement de procédure et de preuve

1. Le Règlement de procédure et de preuve entre en vigueur dès son adoption par l'Assemblée des États Parties à la majorité des deux tiers de ses membres.

2. Des amendements au Règlement de procédure et de preuve peuvent être proposés par :

3. De substituu-griffier, het personeel van de diensten van de aanklager en het personeel van de griffie genieten de voorrechten, immuniteten en faciliteiten vereist voor de uitoefening van hun taak conform de overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteten van het Hof.

4. De advocaten, deskundigen, getuigen en alle andere personen die aanwezig moeten zijn op de zetel van het Hof worden behandeld op de wijze die noodzakelijk is voor de goede werking van het Hof conform de overeenkomst inzake de voorrechten en immuniteten van het Hof.

5. De voorrechten en immuniteten van :

a) een rechter of de aanklager kunnen worden opgeheven bij absolute meerderheid van de rechters;

b) de griffier kunnen worden opgeheven door het voorzitterschap;

c) de substituu-aanklagers en het personeel van de diensten van de aanklager kunnen worden opgeheven door de aanklager;

d) de substituu-griffier en het personeel van de griffie kunnen worden opgeheven door de griffier.

Artikel 49

Wedden, toelagen en onkostenvergoedingen

De rechters, de aanklager, de substituu-aanklagers, de griffier en de substituu-griffier ontvangen de wedden, toelagen en onkostenvergoedingen vastgesteld door de Vergadering van Staten die Partij zijn. Deze wedden en toelagen worden tijdens hun ambts-termijn niet verlaagd.

Artikel 50

Officiële talen en werktalen

1. De officiële talen van het Hof zijn Arabisch, Chinees, Engels, Frans, Russisch en Spaans. De arresten van het Hof, alsmede andere beslissingen betreffende aangelegenheden ten gronde die aan het Hof zijn voorgelegd, worden bekendgemaakt in de officiële talen. Het voorzitterschap beslist overeenkomstig de criteria vastgelegd in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering welke beslissingen voor de toepassing van dit punt kunnen worden beschouwd als beslissingen ten gronde.

2. De werktalen van het Hof zijn Engels en Frans. Het Reglement voor de proces- en bewijsvoering regelt de gevallen waarin andere officiële talen als werktalen kunnen worden gebruikt.

3. Op verzoek van een partij in een geding of van een Staat die gemachtigd werd om in een procedure tussenbeide te komen, verleent het Hof toestemming voor het gebruik van een andere taal dan Engels of Frans door een dergelijke partij of Staat, op voorwaarde dat het Hof zulks voldoende verantwoord acht.

Artikel 51

Reglement voor de proces- en bewijsvoering

1. Het Reglement voor de proces- en bewijsvoering wordt van kracht zodra het is goedgekeurd met een tweederde meerderheid van de leden van de Vergadering van Staten die Partij zijn.

2. Wijzigingen in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering kunnen worden voorgesteld door :

- a) Tout État Partie;
- b) Les juges agissant à la majorité absolue;
- c) Le Procureur.

Ces amendements entrent en vigueur dès leur adoption à la majorité des deux tiers des membres de l'Assemblée des États Parties.

3. Après l'adoption du Règlement de procédure et de preuve, dans les cas urgents où la situation particulière portée devant la Cour n'est pas prévue par le Règlement, les juges peuvent, à la majorité des deux tiers, établir des règles provisoires qui s'appliquent jusqu'à ce que l'Assemblée des États Parties, à sa réunion ordinaire ou extraordinaire suivante, les adopte, les modifie ou les rejette.

4. Le Règlement de procédure et de preuve, les amendements s'y rapportant et les règles provisoires sont conformes aux dispositions du présent Statut. Les amendements au Règlement de procédure et de preuve ainsi que les règles provisoires ne s'appliquent pas rétroactivement au préjudice de la personne qui fait l'objet d'une enquête, de poursuites ou d'une condamnation.

5. En cas de conflit entre le Statut et le Règlement de procédure et de preuve, le Statut prévaut.

Article 52

Règlement de la Cour

1. Les juges adoptent à la majorité absolue, conformément au présent Statut et au Règlement de procédure et de preuve, le règlement nécessaire au fonctionnement quotidien de la Cour.

2. Le Procureur et le Greffier sont consultés pour l'élaboration du Règlement de la Cour et de tout amendement s'y rapportant.

3. Le Règlement de la Cour et tout amendement s'y rapportant prennent effet dès leur adoption, à moins que les juges n'en décident autrement. Ils sont communiqués immédiatement après leur adoption aux États Parties, pour observation. Ils restent en vigueur si la majorité des États Parties n'y fait pas objection dans les six mois.

CHAPITRE V.

Enquête et poursuites

Article 53

Ouverture d'une enquête

1. Le Procureur, après avoir évalué les renseignements portés à sa connaissance, ouvre une enquête, à moins qu'il ne conclue qu'il n'y a pas de base raisonnable pour poursuivre en vertu du présent Statut. Pour prendre sa décision, le Procureur examine:

a) Si les renseignements en sa possession donnent des raisons de croire qu'un crime relevant de la compétence de la Cour a été ou est en voie d'être commis;

b) Si l'affaire est ou serait recevable au regard de l'article 17;

c) S'il y a des raisons sérieuses de penser, compte tenu de la gravité du crime et des intérêts des victimes, qu'une enquête ne servirait pas les intérêts de la Justice.

- a) elke Staat die Partij is;
- b) de rechters bij absolute meerderheid; of
- c) de aanklager.

Dergelijke wijzigingen treden in werking zodra zij zijn goedgekeurd met een tweederde meerderheid van de leden van de Vergadering van Staten die Partij zijn.

3. Na goedkeuring van het Reglement voor de proces- en bewijsvoering kunnen de rechters, in de dringende gevallen waarin een bepaalde situatie die aan het Hof is voorgelegd niet in het Reglement is opgenomen, bij een tweederde meerderheid voorlopige regels opstellen die worden toegepast tot hun goedkeuring, wijziging of verwerping tijdens de eerstvolgende gewone of bijzondere zitting van de Vergadering van Staten die Partij zijn.

4. Het Reglement voor de proces- en bewijsvoering, de wijzigingen daarin en de voorlopige regels moeten verenigbaar zijn met dit Statuut. Wijzigingen in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering alsmede de voorlopige regels worden niet met terugwerkende kracht toegepast ten nadele van de persoon tegen wie een onderzoek loopt of die wordt vervolgd of is veroordeeld.

5. Ingeval het Statuut en het Reglement voor de proces- en bewijsvoering strijdig zijn, heeft het Statuut voorrang.

Artikel 52

Huishoudelijk reglement van het Hof

1. Overeenkomstig dit Statuut en het Reglement voor de proces- en bewijsvoering keuren de rechters bij absolute meerderheid het huishoudelijk reglement van het Hof goed dat noodzakelijk is voor de dagelijkse werking van het Hof.

2. De aanklager en de griffier worden geraadpleegd bij de uitwerking van het huishoudelijk reglement en wijzigingen daarin.

3. Het huishoudelijk reglement en wijzigingen daarin treden in werking zodra zij zijn goedgekeurd tenzij de rechters anders beslissen. Zodra zij zijn goedgekeurd, worden zij voor commentaar gestuurd aan de Staten die Partij zijn. Indien binnen zes maanden geen bezwaren zijn van een meerderheid van Staten die Partij zijn, blijven zij van kracht.

HOOFDSTUK 5.

Onderzoek en vervolging

Artikel 53

Instellen van een onderzoek

De aanklager stelt na evaluatie van de informatie die hem ter kennis is gesteld, een onderzoek in tenzij hij beslist dat geen redelijke grond bestaat om krachtens dit Statuut vervolging in te stellen. Daartoe gaat de aanklager na of:

a) de informatie waarover hij beschikt een redelijke grond is om aan te nemen dat een misdaad waarover het Hof rechtsmacht heeft, is of wordt gepleegd;

b) de zaak ontvankelijk is of zou zijn krachtens artikel 17; en

c) rekening houdend met de ernst van de misdaad en de belangen van de slachtoffers, gegronde redenen bestaan om aan te nemen dat een onderzoek niet in het belang van de rechtspleging zou zijn.

S'il conclut qu'il n'y a pas de raison sérieuse de poursuivre et si cette conclusion est fondée exclusivement sur les considérations visées à l'alinéa c), le Procureur en informe la Chambre préliminaire.

2. Si, après enquête, le Procureur conclut qu'il n'y a pas de motifs suffisants pour engager des poursuites :

a) Parce qu'il n'y a pas de base suffisante, en droit ou en fait, pour demander un mandat d'arrêt ou une citation à comparaître en application de l'article 58;

b) Parce que l'affaire est irrecevable au regard de l'article 17; ou

c) Parce que poursuivre ne servirait pas les intérêts de la justice, compte tenu de toutes les circonstances, y compris la gravité du crime, les intérêts des victimes, l'âge ou la déficience de l'auteur présumé et son rôle dans le crime allégué;

il informe de sa conclusion et des raisons qui l'ont motivée la Chambre préliminaire et l'État qui lui a déferé la situation conformément à l'article 14, ou le Conseil de sécurité s'il s'agit d'une situation visée à l'article 13, paragraphe b).

3. a) À la demande de l'État qui a déferé la situation conformément à l'article 14, ou du Conseil de sécurité s'il s'agit d'une situation visée à l'article 13, paragraphe b) la Chambre préliminaire peut examiner la décision de ne pas poursuivre prise par le Procureur en vertu des paragraphes 1 ou 2 et demander au Procureur de la reconsidérer;

b) De plus, la Chambre préliminaire peut, de sa propre initiative, examiner la décision du Procureur de ne pas poursuivre si cette décision est fondée exclusivement sur les considérations visées au paragraphe 1, alinéa c) et au paragraphe 2, alinéa c). En tel cas, la décision du Procureur n'a d'effet que si elle est confirmée par la Chambre de première instance.

4. Le Procureur peut à tout moment reconsidérer sa décision d'ouvrir ou non une enquête ou d'engager ou non des poursuites à la lumière de faits ou de renseignements nouveaux.

Article 54

Devoirs et pouvoirs du Procureur en matière d'enquêtes

1. Le Procureur :

a) Pour établir la vérité, étend l'enquête à tous les faits et éléments de preuve qui peuvent être utiles pour déterminer s'il y a responsabilité pénale au regard du présent Statut et, ce faisant, enquête tant à charge qu'à décharge;

b) Prend les mesures propres à assurer l'efficacité des enquêtes et des poursuites visant des crimes relevant de la compétence de la Cour. Ce faisant, il a égard aux intérêts et à la situation personnelle des victimes et des témoins, y compris leur âge, leur sexe et leur état de santé; il tient également compte de la nature du crime, en particulier lorsque celui-ci comporte des violences sexuelles, des violences à motivation sexuelle au sens de l'article 7, paragraphe 3, ou des violences contre des enfants; et

c) Respecte pleinement les droits des personnes énoncés dans le présent Statut.

2. Le Procureur peut enquêter sur le territoire d'un État :

a) Conformément aux dispositions du chapitre IX; ou

b) Avec l'autorisation de la Chambre préliminaire en vertu de l'article 57, paragraphe 3, alinéa d).

Indien de aanklager beslist dat geen redelijke grond bestaat om te vervolgen en zijn beslissing enkel gestoeld is op het bepaalde onder c), stelt hij de Kamer van vooronderzoek hiervan in kennis.

2. Indien de aanklager na onderzoek tot het besluit komt dat er onvoldoende grond is voor vervolging omdat :

a) er onvoldoende juridische of feitelijke gronden zijn om een bevel tot aanhouding of dagvaarding om te verschijnen te vragen krachtens artikel 58;

b) de zaak niet-ontvankelijk is krachtens artikel 17; of

c) vervolging niet in het belang van de rechtspleging is, rekening houdend met alle omstandigheden, met inbegrip van de ernst van de misdaad, de belangen van slachtoffers en de leeftijd of zwakke gezondheid van de vermeende pleger en zijn rol in de vermeende misdaad;

stelt hij de Kamer van vooronderzoek en de krachtens artikel 14 verwijzende Staat of de Veiligheidsraad in geval van een zaak krachtens artikel 13, b, in kennis van zijn beslissing en van de redenen die daaraan ten grondslag liggen.

3. a) Op verzoek van de krachtens artikel 14 verwijzende Staat of van de Veiligheidsraad in geval van een zaak krachtens artikel 13, b, kan de Kamer van vooronderzoek een beslissing van de aanklager krachtens het eerste of tweede punt om niet te vervolgen herzien en de aanklager vragen die beslissing te heroverwegen.

b) Daarnaast kan de Kamer van vooronderzoek, uit eigen beweging, een beslissing van de aanklager om niet te vervolgen herzien, indien deze enkel gegrond is op het eerste punt, c, of op het tweede punt, c. In een dergelijk geval wordt de beslissing van de aanklager slechts van kracht indien zij door de Kamer van vooronderzoek wordt bevestigd.

4. De aanklager kan zijn beslissing om al dan niet een onderzoek of al dan niet vervolging in te stellen op grond van nieuwe feiten of informatie te allen tijde heroverwegen.

Artikel 54

Taken en bevoegdheden van de aanklager met betrekking tot onderzoeken

1. De aanklager moet :

a) teneinde de waarheid aan het licht te brengen, het onderzoek uitbreiden tot alle feiten en bewijsmateriaal die relevant kunnen zijn om te bepalen of er sprake is van strafrechtelijke aansprakelijkheid krachtens dit Statuut, zulks door middel van zowel een onderzoek à charge als een onderzoek à décharge;

b) gepaste maatregelen treffen teneinde te waarborgen dat misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit doelmatig worden onderzocht en vervolgd, daarbij rekening houdend met de belangen en persoonlijke omstandigheden van slachtoffers en getuigen, met inbegrip van leeftijd, geslacht en gezondheidstoestand, en tevens rekening houdend met de aard van de misdaad, in het bijzonder wanneer het seksueel geweld, seksistisch geweld in de zin van artikel 7, derde punt, of geweld tegen kinderen betreft; en

c) de rechten van personen krachtens dit Statuut volledig eerbiedigen.

2. De aanklager kan onderzoeken uitvoeren op het grondgebied van een Staat :

a) overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 9; of

b) daartoe gemachtigd door de Kamer van vooronderzoek krachtens artikel 57, derde punt, d).

3. Le Procureur peut :

- a) Recueillir et examiner des éléments de preuve;
- b) Convoquer et interroger des personnes faisant l'objet d'une enquête, des victimes et des témoins;
- c) Demander la coopération de tout État ou organisation ou dispositif gouvernemental conformément à leurs compétences ou à leur mandat respectif;
- d) Conclure tous arrangements ou accords qui ne sont pas contraires aux dispositions du présent Statut et qui peuvent être nécessaires pour faciliter la coopération d'un État, d'une organisation intergouvernementale ou d'une personne;
- e) S'engager à ne divulguer à aucun stade de la procédure les documents ou renseignements qu'il a obtenus, sauf s'ils demeurent confidentiels et ne servent qu'à obtenir de nouveaux éléments de preuve, à moins que l'informateur ne consente à leur divulgation; et
- f) Prendre, ou demander que soient prises, des mesures assurant la confidentialité des renseignements recueillis, la protection des personnes ou la préservation des éléments de preuve.

Article 55

Droits des personnes dans le cadre d'une enquête

1. Dans une enquête ouverte en vertu du présent Statut, une personne :

- a) N'est pas obligée de témoigner contre soi-même ni de s'avouer coupable;
- b) N'est soumise à aucune forme de coercition, de contrainte ou de menace, ni à la torture ni à aucune autre forme de peine ou traitement cruel, inhumain ou dégradant;
- c) Bénéficie gratuitement, si elle n'est pas interrogée dans une langue qu'elle comprend et parle parfaitement, de l'aide d'un interprète compétent et de toutes traductions que rendent nécessaires les exigences de l'équité; et
- d) Ne peut être arrêtée ou détenue arbitrairement; elle ne peut être privée de sa liberté si ce n'est pour les motifs et selon les procédures prévus dans le présent Statut.

2. Lorsqu'il y a des raisons de croire qu'une personne a commis un crime relevant de la compétence de la Cour et que cette personne doit être interrogée, soit par le Procureur soit par les autorités nationales en vertu d'une demande faite au titre du chapitre IX, cette personne a de plus les droits suivants, dont elle est informée avant d'être interrogée :

- a) Être informée avant d'être interrogée qu'il y a des raisons de croire qu'elle a commis un crime relevant de la compétence de la Cour;
- b) Garder le silence, sans que ce silence soit pris en considération pour la détermination de sa culpabilité ou de son innocence;
- c) Être assistée par le défenseur de son choix ou, si elle n'en a pas, par un défenseur commis d'office chaque fois que les intérêts de la justice l'exigent, sans avoir dans ce cas à verser de rémunération si elle n'en a pas les moyens;

3. De aanklager kan :

- a) bewijsmateriaal verzamelen en onderzoeken;
- b) personen tegen wie een onderzoek loopt, slachtoffers en getuigen oproepen en ondervragen;
- c) de medewerking vragen van een Staat, een gouvernementele organisatie of instelling overeenkomstig hun bevoegdheden of hun mandaat;
- d) alle regelingen treffen of overeenkomsten sluiten die niet strijdig zijn met dit Statuut en die noodzakelijk kunnen zijn om de medewerking van een Staat, een intergouvernementele organisatie of een persoon te vergemakkelijken;
- e) zich ertoe verbinden in geen enkele fase van de procedure stukken of informatie bekend te maken die hij heeft verkregen op voorwaarde van vertrouwelijkheid en louter om nieuw bewijsmateriaal te verkrijgen, tenzij degene die de informatie heeft verstrekt met de bekendmaking ervan instemt; en
- f) de noodzakelijke maatregelen treffen of vragen de noodzakelijke maatregelen te treffen om de vertrouwelijkheid van de verzamelde informatie, de bescherming van personen of de bewaring van bewijsmateriaal te verzekeren.

Artikel 55

Rechten van personen tijdens een onderzoek

1. In het kader van een onderzoek krachtens dit Statuut :

- a) is een persoon niet verplicht voor hem bezwarende verklaringen af te leggen of schuld te bekennen;
- b) is een persoon niet onderworpen aan enigerlei vorm van dwang, druk of bedreiging, marteling of enigerlei andere vorm van wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestrafing;
- c) wordt een persoon indien de ondervraging plaatsvindt in een andere taal dan een taal die hij volledig begrijpt en spreekt, kosteloos bijstand verleend door een bekwame tolk en krijgt hij de vertalingen die noodzakelijk zijn om aan de vereisten van billijkheid te voldoen; en
- d) is een persoon niet onderworpen aan willekeurige aanhouding of detentie en mag hij niet van zijn vrijheid worden beroofd behoudens op de gronden en overeenkomstig de in het Statuut vastgestelde procedures.

2. Wanneer gronden bestaan om aan te nemen dat een persoon een misdaad heeft gepleegd waarover het Hof rechtsmacht bezit en die persoon moet worden ondervraagd door de aanklager of door nationale autoriteiten op grond van een verzoek gedaan krachtens hoofdstuk 9 van dit Statuut, heeft die persoon bovendien de volgende rechten waarover hij moet worden geïnformeerd alvorens te worden ondervraagd :

- a) het recht te worden geïnformeerd over het feit dat gronden bestaan om aan te nemen dat hij een misdaad heeft gepleegd waarover het Hof rechtsmacht bezit;
- b) het recht te zwijgen, zonder dat een dergelijk zwijgen in overweging wordt genomen bij het vaststellen van schuld of onschuld;
- c) het recht te worden bijgestaan door een raadsman naar eigen keuze, of indien de persoon geen raadsman heeft, te worden bijgestaan door een ambtshalve aangewezen raadsman in alle gevallen waarin het belang van de rechtspleging dit eist en zonder dat de persoon betaalt in die gevallen waarin de persoon daartoe niet over voldoende middelen beschikt;

d) Être interrogée en présence de son conseil, à moins qu'elle n'ait renoncé à son droit d'être assistée d'un conseil.

Article 56

Rôle de la Chambre préliminaire dans le cas où l'occasion d'obtenir des renseignements ne se présentera plus

1. a) Lorsque le Procureur considère qu'une enquête offre l'occasion, qui ne se présentera plus par la suite, de recueillir un témoignage ou une déposition, ou d'examiner, recueillir ou vérifier des éléments de preuve aux fins d'un procès, il en avise la Chambre préliminaire;

b) La Chambre préliminaire peut alors, à la demande du Procureur, prendre toutes mesures propres à assurer l'efficacité et l'intégrité de la procédure et, en particulier, à protéger les droits de la défense;

c) Sauf ordonnance contraire de la Chambre préliminaire, le Procureur informe également de la circonstance visée à l'alinéa a) la personne qui a été arrêtée ou a comparu sur citation délivrée dans le cadre de l'enquête, afin que cette personne puisse être entendue.

2. Les mesures visées au paragraphe 1, alinéa b), peuvent consister:

a) À faire des recommandations ou rendre des ordonnances concernant la marche à suivre;

b) À ordonner qu'il soit dressé procès-verbal de la procédure;

c) À nommer un expert;

d) À autoriser l'avocat d'une personne qui a été arrêtée, ou a comparu devant la Cour sur citation, à participer à la procédure ou, lorsque l'arrestation ou la comparution n'a pas encore eu lieu ou que l'avocat n'a pas encore été choisi, à désigner un avocat qui représentera les intérêts de la défense;

e) À charger un de ses membres ou, au besoin, un des juges disponibles de la Cour, de faire des recommandations ou de rendre des ordonnances, à sa discrétion, concernant le rassemblement et la préservation des éléments de preuve ou les interrogatoires;

f) À prendre toute autre mesure nécessaire pour recueillir ou préserver les éléments de preuve.

3. a) Lorsque le Procureur n'a pas demandé les mesures visées au présent article mais que la Chambre préliminaire est d'avis que ces mesures sont nécessaires pour préserver des éléments de preuve qu'elle juge essentiels pour la défense au cours du procès, elle consulte le Procureur pour savoir si celui-ci avait de bonnes raisons de ne pas demander les mesures en question. Si, après consultation, elle conclut que le fait de ne pas avoir demandé ces mesures n'est pas justifié, elle peut prendre des mesures de sa propre initiative;

b) Le Procureur peut faire appel de la décision de la Chambre préliminaire d'agir de sa propre initiative en vertu du présent paragraphe. Cet appel est examiné selon une procédure accélérée.

4. L'admissibilité des éléments de preuve préservés ou recueillis aux fins du procès en application du présent article, ou de l'enregistrement de ces éléments de preuve, est régie par l'article 69, leur valeur étant celle que leur donne la Chambre de première instance.

d) het recht te worden ondervraagd in aanwezigheid van een raadsman tenzij de persoon vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn recht door een raadsman te worden bijgestaan .

Artikel 56

Rol van de Kamer van vooronderzoek ingeval de mogelijkheid om informatie te verzamelen zich enkel een keer voordoet

1. a) Wanneer de aanklager van oordeel is dat een onderzoek een eenmalige gelegenheid biedt om een getuige een getuigenis of een verklaring te laten afleggen of bewijsmateriaal te onderzoeken, te verzamelen of te toetsen met het oog op een proces stelt hij de Kamer van vooronderzoek hiervan in kennis.

b) In dat geval kan de Kamer van vooronderzoek op verzoek van de aanklager alle maatregelen treffen die noodzakelijk zijn om de doelmatigheid en integriteit van de procedure te verzekeren en, in het bijzonder, de rechten van de verdediging te beschermen.

c) Tenzij de Kamer van vooronderzoek anders beschikt, informeert de aanklager de persoon die is aangehouden of verschenen naar aanleiding van een dagvaarding in verband met het onderzoek, zodat hij kan worden gehoord, van de omstandigheden bedoeld onder a).

2. De maatregelen bedoeld in het eerste punt, b), kunnen zijn:

a) aanbevelingen doen of beschikkingen uitvoeren met betrekking tot de te volgen procedure;

b) bevelen dat van de procedure proces-verbaal wordt gemaakt;

c) benoemen van een deskundige;

d) toestemming verlenen aan de advocaat van een persoon die is aangehouden of voor het Hof is verschenen naar aanleiding van een dagvaarding, om deel te nemen aan de procedure of wanneer nog geen aanhouding of verschijning heeft plaatsgevonden dan wel nog geen advocaat is benoemd, om een advocaat aan te wijzen die de belangen van de verdediging zal waarnemen.

e) aanwijzen van een van de leden of, indien noodzakelijk, van een van de beschikbare rechters van het Hof om aanbevelingen te doen of op eigen initiatief beschikkingen te geven met betrekking tot het verzamelen en bewaren van bewijsmateriaal of betreffende het verhoor;

f) doen van alle andere stappen die noodzakelijk kunnen zijn voor het verzamelen of bewaren van bewijsmateriaal.

3. a) Wanneer de aanklager de in dit artikel bedoelde maatregelen niet heeft gevraagd doch de Kamer van vooronderzoek meent dat zij noodzakelijk zijn voor de bewaring van bewijsmateriaal dat zij essentieel acht voor de verdediging tijdens het proces, pleegt zij overleg met de aanklager over de vraag of deze goede redenen heeft voor het achterwege laten van bedoelde maatregelen. Indien de Kamer van vooronderzoek daarna tot de slotsom komt dat het achterwege laten door de aanklager van voornoemde maatregelen niet verantwoord is, kan de Kamer van vooronderzoek dergelijke maatregelen op eigen initiatief treffen.

b) De aanklager kan beroep aantekenen tegen een beslissing van de Kamer van vooronderzoek om krachtens dit punt op eigen initiatief te handelen. Het beroep wordt onderzocht in het kader van de versnelde procedure.

4. De toelaatbaarheid van bewijsmateriaal dat krachtens dit artikel bewaard of verzameld is ten behoeve van het proces of de registratie van dat bewijsmateriaal, wordt geregeld krachtens artikel 69 en krijgt het belang dat de Kamer van eerste aanleg daaraan verleent.

Article 57

Fonctions et pouvoirs de la Chambre préliminaire

1. À moins que le présent Statut n'en dispose autrement, la Chambre préliminaire exerce ses fonctions conformément aux dispositions du présent article.

2. a) Les décisions rendues par la Chambre préliminaire en vertu des articles 15, 18, 19, 54, paragraphe 2, 61, paragraphe 7, et 72 sont prises à la majorité des juges qui la composent;

b) Dans tous les autres cas, un seul juge de la Chambre préliminaire peut exercer les fonctions prévues dans le présent Statut, sauf disposition contraire du Règlement de procédure et de preuve ou décision contraire de la Chambre préliminaire prise à la majorité.

3. Indépendamment des autres fonctions qui lui sont conférées en vertu du présent Statut, la Chambre préliminaire peut :

a) Sur requête du Procureur, rendre les ordonnances et délivrer les mandats qui peuvent être nécessaires aux fins d'une enquête;

b) À la demande d'une personne qui a été arrêtée ou a comparu sur citation conformément à l'article 58, rendre toute ordonnance, notamment en ce qui concerne les mesures visées à l'article 56, ou solliciter tout concours au titre du chapitre IX qui peuvent être nécessaires pour aider la personne à préparer sa défense;

c) En cas de besoin, assurer la protection et le respect de la vie privée des victimes et des témoins, la préservation des preuves, la protection des personnes qui ont été arrêtées ou ont comparu sur citation, ainsi que la protection des renseignements touchant la sécurité nationale;

d) Autoriser le Procureur à prendre certaines mesures d'enquête sur le territoire d'un État Partie sans s'être assuré la coopération de cet État au titre du chapitre IX si, ayant tenu compte dans la mesure du possible des vues de cet État, elle a déterminé qu'en l'espèce celui-ci est manifestement incapable de donner suite à une demande de coopération parce qu'aucune autorité ou composante compétente de son appareil judiciaire national n'est disponible pour donner suite à une demande de coopération au titre du chapitre IX;

e) Lorsqu'un mandat d'arrêt ou une citation à comparaître a été délivré en vertu de l'article 58, solliciter la coopération des États en vertu de l'article 93, paragraphe 1, alinéa j), en tenant dûment compte de la force des éléments de preuve et des droits des parties concernées, comme prévu dans le présent Statut et dans le Règlement de procédure et de preuve, pour qu'ils prennent des mesures conservatoires aux fins de confiscation, en particulier dans l'intérêt supérieur des victimes.

Article 58

Délivrance par la chambre préliminaire d'un mandat d'arrêt ou d'une citation à comparaître

1. À tout moment après l'ouverture d'une enquête, la Chambre préliminaire délivre, sur requête du Procureur, un mandat d'arrêt contre une personne si, après examen de la requête et des éléments de preuve ou autres renseignements fournis par le Procureur, elle est convaincue :

a) Qu'il y a de bonnes raisons de croire que cette personne a commis un crime relevant de la compétence de la Cour; et

Artikel 57

Taken en bevoegdheden van de Kamer van vooronderzoek

1. Tenzij dit Statuut anders bepaalt, vervult de Kamer van vooronderzoek zijn taken overeenkomstig het bepaalde in dit artikel.

2. a) De beslissingen van de Kamer van vooronderzoek krachtens de artikelen 15, 18, 19, 54, tweede punt, 61, zevende punt, en 72 worden genomen met de meerderheid van de rechters die deel ervan uitmaken.

b) In alle andere gevallen kan een enkele rechter van de Kamer van vooronderzoek de in dit Statuut bepaalde taken uitoefenen, tenzij anders is bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering of anders is beslist door een meerderheid van de Kamer van vooronderzoek.

3. De Kamer van vooronderzoek kan naast de andere taken die haar krachtens dit Statuut zijn opgelegd :

a) op verzoek van de aanklager, de beschikkingen uitvaardigen en de mandaten afleveren die vereist zijn voor een onderzoek;

b) op verzoek van een persoon die is aangehouden of verschenen krachtens een dagvaarding overeenkomstig artikel 58, beschikkingen uitvaardigen, inzonderheid ter zake van de maatregelen bedoeld in artikel 56, of de medewerking vragen krachtens hoofdstuk 9 die noodzakelijk kan zijn om een persoon te helpen bij de voorbereiding van zijn verdediging;

c) ingeval zulks noodzakelijk is, instaan voor de bescherming en de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van slachtoffers en getuigen, de bewaring van bewijs, de bescherming van personen die aangehouden of verschenen zijn na een dagvaarding, en de bescherming van informatie die de nationale veiligheid betreft;

d) de aanklager machtigen om bepaalde onderzoeksmaatregelen te treffen op het grondgebied van een Staat die Partij is zonder zich te hebben vergewist van de medewerking van die Staat krachtens hoofdstuk 9, indien, voorzover zulks mogelijk is rekening houdend met het standpunt van de betrokken Staat, de Kamer van vooronderzoek in dat geval heeft bepaald dat de Staat kennelijk niet bij machte is om gevolg te geven aan een verzoek tot medewerking omdat geen autoriteit of bevoegd orgaan van zijn rechtsstelsel bereid is om gevolg te geven aan een verzoek tot medewerking krachtens hoofdstuk 9;

e) wanneer een bevel tot aanhouding of een dagvaarding tot verschijning is uitgevaardigd krachtens artikel 58, de medewerking van de Staten vragen krachtens artikel 93, eerste punt, j), waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met de ernst van het bewijsmateriaal en de rechten van de betrokken partijen zoals bepaald in dit Statuut en in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering, opdat de Staten beschermende maatregelen zouden treffen ter fine van verbeurdverklaring, in het bijzonder in het hoogste belang van de slachtoffers

Artikel 58

Uitvaardiging door de Kamer van vooronderzoek van een bevel tot aanhouding of van een dagvaarding tot verschijning

1. Op elk tijdstip na het instellen van een onderzoek vaardigt de Kamer van vooronderzoek op verzoek van de aanklager een bevel tot aanhouding uit van een persoon, indien, na onderzoek van het verzoek en het bewijsmateriaal of van andere informatie overgelegd door de aanklager, de Kamer van vooronderzoek ervan overtuigd is dat :

a) redelijke gronden bestaan om aan te nemen dat de persoon een misdaad heeft gepleegd waarover het Hof rechtsmacht bezit; en

b) Que l'arrestation de cette personne est nécessaire pour garantir

- i) Que la personne comparaitra;
- ii) Qu'elle ne fera pas obstacle à l'enquête ou à la procédure devant la Cour, ni n'en compromettra le déroulement; ou
- iii) Le cas échéant, qu'elle ne poursuivra pas l'exécution du crime dont il s'agit ou d'un crime connexe relevant de la compétence de la Cour et se produisant dans les mêmes circonstances.

2. La requête du Procureur contient les éléments suivants :

- a) Le nom de la personne visée et tous autres éléments utiles d'identification;
- b) Une référence précise au crime relevant de la compétence de la Cour que la personne est censée avoir commis;
- c) L'exposé succinct des faits dont il est allégué qu'ils constituent ce crime;
- d) Un état des éléments de preuve et de tous autres renseignements qui donnent de bonnes raisons de croire que la personne a commis ce crime; et
- e) Les raisons pour lesquelles le Procureur estime qu'il est nécessaire de procéder à l'arrestation de cette personne.

3. Le mandat d'arrêt contient les éléments suivants :

- a) Le nom de la personne visée et tous autres éléments utiles d'identification;
- b) Une référence précise au crime relevant de la compétence de la Cour qui justifie l'arrestation; et
- c) L'exposé succinct des faits dont il est allégué qu'ils constituent ce crime.

4. Le mandat d'arrêt reste en vigueur tant que la Cour n'en a pas décidé autrement.

5. Sur la base du mandat d'arrêt, la Cour peut demander la mise en détention provisoire ou l'arrestation et la remise de la personne conformément au chapitre IX.

6. Le Procureur peut demander à la Chambre préliminaire de modifier le mandat d'arrêt en requalifiant les crimes qui y sont visés ou en y ajoutant de nouveaux crimes. La Chambre préliminaire modifie le mandat d'arrêt si elle a de bonnes raisons de croire que la personne a commis les crimes requalifiés ou les crimes nouveaux.

7. Le Procureur peut demander à la Chambre préliminaire de délivrer une citation à comparaître au lieu d'un mandat d'arrêt. Si la Chambre préliminaire est convaincue qu'il y a de bonnes raisons de croire que la personne a commis le crime qui lui est imputé et qu'une citation à comparaître suffit à garantir qu'elle se présentera devant la Cour, elle délivre la citation avec ou sans conditions restrictives de liberté (autres que la détention) si la législation nationale le prévoit. La citation contient les éléments suivants :

- a) Le nom de la personne visée et tous autres éléments utiles d'identification;
- b) La date de comparution;
- c) Une référence précise au crime relevant de la compétence de la Cour que la personne est censée avoir commis; et
- d) L'exposé succinct des faits dont il est allégué qu'ils constituent le crime.

La citation est notifiée à la personne qu'elle vise.

b) de aanhouding van de persoon noodzakelijk blijkt te zijn om:

- (i) te verzekeren dat de persoon zal verschijnen;
- (ii) te verzekeren dat de persoon het onderzoek of de procedure voor het Hof niet zal belemmeren of het verloop ervan in het gedrang brengen, of
- (iii) in voorkomend geval, de persoon te beletten voort te gaan met het plegen van die misdaad of een aanverwante misdaad waarover het Hof rechtsmacht bezit en die voortvloeit uit dezelfde omstandigheden.

2. Het verzoek van de aanklager vermeldt :

- a) de naam van de persoon en alle overige relevante informatie met betrekking tot zijn identificatie;
- b) een specifieke verwijzing naar de misdaad waarover het Hof rechtsmacht bezit en die de persoon zou hebben gepleegd;
- c) een beknopte omschrijving van de feiten waarvan wordt beweerd dat zij de misdaad opleveren;
- d) een samenvatting van het bewijsmateriaal en van de overige informatie die redelijke gronden vormen om aan te nemen dat de persoon die misdaad heeft gepleegd; en
- e) de redenen waarom de aanklager meent dat de aanhouding van de persoon noodzakelijk is.

3. Het bevel tot aanhouding vermeldt :

- a) de naam van de persoon en alle overige relevante informatie met betrekking tot zijn identificatie;
- b) een specifieke verwijzing naar de misdaad waarover het Hof rechtsmacht heeft en die de persoon zou hebben gepleegd; en
- c) een beknopte beschrijving van de feiten waarvan wordt beweerd dat zij de misdaad opleveren.

4. Het bevel tot aanhouding blijft van kracht zolang het Hof niet anderszins heeft beslist.

5. Op grond van het bevel tot aanhouding kan het Hof krachtens hoofdstuk 9 de voorlopige hechtenis of de aanhouding en overdracht van de persoon vragen.

6. De aanklager kan de Kamer van vooronderzoek vragen het bevel tot aanhouding te wijzigen door middel van een andere omschrijving van de daarin vermelde misdrijven of door de toevoeging van nieuwe misdaden. De Kamer van vooronderzoek wijzigt het bevel tot aanhouding dienovereenkomstig indien zij goede redenen heeft om aan te nemen dat de persoon de anders omschreven of bijkomende misdaden heeft gepleegd.

7. De aanklager kan de Kamer van vooronderzoek vragen een dagvaarding tot verschijning van de persoon uit te vaardigen in plaats van een bevel tot aanhouding. Indien de Kamer van vooronderzoek ervan overtuigd is dat redelijke gronden bestaan om aan te nemen dat de persoon de hem ten laste gelegde misdaad heeft gepleegd en dat een dagvaarding tot verschijning voldoende is om de verschijning van de persoon te verzekeren, vaardigt zij de dagvaarding uit, met of zonder vrijheidsbepalende voorwaarden (andere dan detentie) indien het nationale recht daarin voorziet. De dagvaarding vermeldt :

- a) de naam van de persoon en alle overige relevante informatie met betrekking tot zijn identificatie;
- b) de datum van de verschijning;
- c) een specifieke verwijzing naar de misdaad waarover het Hof rechtsmacht bezit en die de persoon zou hebben gepleegd; en
- d) een beknopte omschrijving van de feiten waarvan wordt beweerd dat zij de misdaad opleveren.

De dagvaarding wordt aan de betrokken persoon betekend.

Article 59

Procédure d'arrestation dans l'État de détention

1. L'État Partie qui a reçu une demande d'arrestation provisoire ou d'arrestation et de remise prend immédiatement des mesures pour faire arrêter la personne dont il s'agit conformément à sa législation et aux dispositions du chapitre IX du présent Statut.

2. Toute personne arrêtée est déférée sans délai à l'autorité judiciaire compétente de l'État de détention qui vérifie, conformément à la législation de cet État :

- a) Que le mandat vise bien cette personne;
- b) Que celle-ci a été arrêtée selon la procédure régulière; et
- c) Que ses droits ont été respectés.

3. La personne arrêtée a le droit de demander à l'autorité compétente de l'État de détention sa mise en liberté provisoire en attendant sa remise.

4. Lorsqu'elle se prononce sur cette demande, l'autorité compétente de l'État de détention examine si, eu égard à la gravité des crimes allégués, l'urgence et des circonstances exceptionnelles justifient la mise en liberté provisoire et si les garanties voulues assurent que l'État de détention peut s'acquitter de son obligation de remettre la personne à la Cour. L'autorité compétente de l'État de détention ne peut pas examiner si le mandat d'arrêt a été régulièrement délivré au regard de l'article 58, paragraphe 1, alinéas a) et b).

5. La Chambre préliminaire est avisée de toute demande de mise en liberté provisoire et fait des recommandations à l'autorité compétente de l'État de détention. Avant de rendre sa décision, celle-ci prend pleinement en considération ces recommandations, y compris éventuellement celles qui portent sur les mesures propres à empêcher l'évasion de la personne.

6. Si la mise en liberté provisoire est accordée, la Chambre préliminaire peut demander des rapports périodiques sur le régime de la liberté provisoire.

7. Une fois ordonnée la remise par l'État de détention, la personne est livrée à la Cour aussitôt que possible.

Article 60

Procédure initiale devant la Cour

1. Dès que la personne est remise à la Cour ou dès qu'elle comparaît devant celle-ci, volontairement ou sur citation, la Chambre préliminaire vérifie qu'elle a été informée des crimes qui lui sont imputés et des droits que lui reconnaît le présent Statut, y compris le droit de demander sa mise en liberté provisoire en attendant d'être jugée.

2. La personne visée par un mandat d'arrêt peut demander sa mise en liberté provisoire en attendant d'être jugée. Si la Chambre préliminaire est convaincue que les conditions énoncées à l'article 58, paragraphe 1, sont réalisées, la personne est maintenue en détention. Sinon, la Chambre préliminaire la met en liberté, avec ou sans conditions.

Artikel 59

Aanhoudingsprocedure in de Staat van detentie

1. Een Staat die Partij is en een verzoek betreffende de voorlopige hechtenis, aanhouding en overdracht heeft ontvangen moet onmiddellijk maatregelen nemen met het oog op de aanhouding van de betrokken persoon overeenkomstig zijn wetgeving en het bepaalde in hoofdstuk 9.

2. Een aangehouden persoon moet onverwijld worden gebracht voor de bevoegde gerechtelijke autoriteit in de Staat van detentie, die overeenkomstig de wetgeving van die Staat nagaat of:

- a) het bevel tot aanhouding die persoon betreft;
- b) de persoon volgens de geldende procedure is aangehouden, en
- c) de rechten van de persoon zijn geëerbiedigd.

3. De aangehouden persoon heeft het recht bij de bevoegde autoriteit van de Staat van detentie een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling in te dienen in afwachting van zijn overdracht.

4. Wanneer de bevoegde autoriteit van de Staat van detentie zich over dat verzoek uitspreekt overweegt zij of er, gelet op de ernst van de vermeende misdrijven, dringende en uitzonderlijke omstandigheden zijn die een voorlopige invrijheidstelling verantwoordt en of de noodzakelijke waarborgen bestaan om te verzekeren dat de Staat van detentie zijn verplichting die persoon aan het Hof over te dragen kan nakomen. De bevoegde autoriteit van de Staat van detentie kan evenwel niet onderzoeken of het bevel tot aanhouding op geldige wijze is uitgevaardigd overeenkomstig artikel 58, eerste punt, a en b.

5. De Kamer van vooronderzoek wordt in kennis gesteld van elk verzoek tot voorlopige invrijheidstelling en doet aanbevelingen aan de bevoegde autoriteit van de Staat van detentie. De bevoegde autoriteit van de Staat van detentie neemt deze aanbevelingen, alsmede eventueel deze betreffende maatregelen ter voorkoming van ontvluchting van de persoon volledig in overweging alvorens een beslissing te nemen.

6. Ingeval met de voorlopige invrijheidstelling wordt ingestemd kan de Kamer van vooronderzoek vragen dat regelmatig verslag wordt uitgebracht over het regime van de voorlopige invrijheidstelling.

7. Zodra het bevel tot overdracht door de Staat van detentie is gegeven wordt de persoon zo spoedig mogelijk aan het Hof overgedragen.

Artikel 60

Oorspronkelijke rechtspleging voor het Hof

1. Na de overdracht van de persoon aan het Hof of na zijn verschijning voor het Hof uit vrije wil of op dagvaarding gaat de Kamer van vooronderzoek na of de persoon in kennis is gesteld van de misdaden die hem ten laste worden gelegd en van zijn rechten krachtens dit Statuut, met inbegrip van het recht om een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling in te dienen in afwachting van het proces.

2. Een persoon tegen wie een bevel tot aanhouding is uitgevaardigd kan in afwachting van het proces een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling indienen. Wanneer de Kamer van vooronderzoek ervan overtuigd is dat wordt voldaan aan de voorwaarden bedoeld in artikel 58, eerste punt, blijft de persoon in detentie. In het andere geval stelt de Kamer van vooronderzoek de persoon in vrijheid met of zonder voorwaarden.

3. La Chambre préliminaire réexamine périodiquement sa décision de mise en liberté ou de maintien en détention. Elle peut le faire à tout moment à la demande du Procureur ou de l'intéressé. Elle peut alors modifier sa décision concernant la détention, la mise en liberté ou les conditions de celle-ci si elle est convaincue que l'évolution des circonstances le justifie.

4. La Chambre préliminaire s'assure que la détention avant le procès ne se prolonge pas de manière excessive à cause d'un retard injustifiable imputable au Procureur. Si un tel retard se produit, la Cour examine la possibilité de mettre l'intéressé en liberté, avec ou sans conditions.

5. Si besoin est, la Chambre préliminaire délivre un mandat d'arrêt pour garantir la comparution d'une personne qui a été mise en liberté.

Article 61

Confirmation des charges avant le procès

1. Sous réserve du paragraphe 2, dans un délai raisonnable après la remise de la personne à la Cour ou sa comparution volontaire, la Chambre préliminaire tient une audience pour confirmer les charges sur lesquelles le Procureur entend se fonder pour requérir le renvoi en jugement. L'audience se déroule en présence du Procureur et de la personne faisant l'objet de l'enquête ou des poursuites, ainsi que du conseil de celle-ci.

2. La Chambre préliminaire peut, à la demande du Procureur ou de sa propre initiative, tenir une audience en l'absence de l'intéressé pour confirmer les charges sur lesquelles le Procureur entend se fonder pour requérir le renvoi en jugement lorsque la personne :

- a) A renoncé à son droit d'être présente; ou
- b) A pris la fuite ou est introuvable, et que tout ce qui était raisonnablement possible a été fait pour garantir sa comparution et l'informer des charges qui pèsent contre elle et de la tenue prochaine d'une audience pour confirmer ces charges.

Dans ces cas, la personne est représentée par un conseil lorsque la Chambre préliminaire juge que cela sert les intérêts de la justice.

3. Dans un délai raisonnable avant l'audience, la personne :

- a) Reçoit notification écrite des charges sur lesquelles le Procureur entend se fonder pour requérir le renvoi en jugement; et
- b) Est informée des éléments de preuve sur lesquels le Procureur entend se fonder à l'audience.

La Chambre préliminaire peut rendre des ordonnances concernant la divulgation de renseignements aux fins de l'audience.

4. Avant l'audience, le Procureur peut poursuivre l'enquête et peut modifier ou retirer des charges. La personne visée reçoit notification de tout amendement ou retrait de charges dans un délai raisonnable avant l'audience. En cas de retrait de charges, le Procureur informe la Chambre préliminaire des motifs de ce retrait.

5. À l'audience, le Procureur étaye chacune des charges avec des éléments de preuve suffisants pour établir l'existence de raisons sérieuses de croire que la personne a commis le crime qui

3. De Kamer van vooronderzoek herbestudeerd haar beslissing tot invrijheidstelling of detentie van de persoon op geregelde tijdstippen en kan dit op elk tijdstip doen op verzoek van de aanklager of van de betrokkene. Bij die gelegenheid kan de Kamer haar beslissing met betrekking tot detentie, invrijheidstelling of de voorwaarden met betrekking tot invrijheidstelling wijzigen, indien zij ervan overtuigd is dat gewijzigde omstandigheden zulks verantwoorden.

4. De Kamer van vooronderzoek stelt alles in het werk opdat de detentie voor het proces niet onredelijk lang duurt als gevolg van onverschoonbare vertraging door de aanklager. Indien een dergelijke vertraging zich voordoet, overweegt het Hof de invrijheidstelling van de persoon met of zonder voorwaarden.

5. Indien noodzakelijk kan de Kamer van vooronderzoek een bevel tot aanhouding uitvaardigen ter verzekering van de verschijning van een persoon die in vrijheid is gesteld.

Artikel 61

Bevestiging van de ten laste gelegde feiten voor het proces

1. Onverminderd het bepaalde in het tweede punt houdt de Kamer van vooronderzoek binnen een redelijke termijn na de overdracht aan het Hof of na de vrijwillige verschijning van de persoon een zitting ter bevestiging van de ten laste gelegde feiten op grond waarvan de aanklager voornemens is zich te baseren om een vonnis te vorderen. De zitting wordt gehouden in aanwezigheid van de aanklager, de persoon tegen wie een onderzoek of vervolging is ingesteld, alsmede zijn raadsman.

2. De Kamer van vooronderzoek kan op verzoek van de aanklager of uit eigen beweging een zitting houden in afwezigheid van de betrokkene ter bevestiging van de ten laste gelegde feiten op grond waarvan de aanklager voornemens is zich te baseren om een vonnis te vorderen, wanneer de persoon :

- a) afstand heeft gedaan van zijn recht om aanwezig te zijn; of
- b) gevlucht of onvindbaar is, hoewel alle redelijke stappen zijn ondernomen om zijn verschijning voor het Hof te verzekeren en om de persoon in kennis te stellen van de ten laste gelegde feiten en van het feit dat een zitting wordt gehouden ter bevestiging van de ten laste gelegde feiten.

In dat geval wordt de persoon vertegenwoordigd door een advocaat wanneer de Kamer van vooronderzoek stelt dat zulks in het belang van de rechtspleging is.

3. Binnen een redelijke termijn voor de zitting :

- a) ontvangt de persoon een schriftelijke kennisgeving met vermelding van de ten laste gelegde feiten op grond waarvan de aanklager voornemens een vonnis te vorderen; en
- b) wordt de persoon in kennis gesteld van het bewijsmateriaal waarop de aanklager voornemens is zich tijdens de zitting te baseren.

De Kamer van vooronderzoek kan beschikkingen uitvaardigen met betrekking tot de bekendmaking van informatie ten behoeve van de zitting.

4. Voor de zitting kan de aanklager het onderzoek voortzetten en de ten laste gelegde feiten wijzigen of intrekken. De betrokken persoon wordt binnen een redelijke termijn voor de zitting in kennis gesteld van wijzigingen in of van de intrekking van de ten laste gelegde feiten. In geval van intrekking van de ten laste gelegde feiten stelt de aanklager de Kamer van vooronderzoek in kennis van de redenen voor de intrekking.

5. Tijdens de zitting staft de aanklager elk ten laste gelegd feit met voldoende bewijsmateriaal zodat kan worden vastgesteld dat ernstige redenen bestaan om aan te nemen dat de persoon de ten

lui est imputé. Il peut se fonder sur des éléments de preuve sous forme de documents ou de résumés et n'est pas tenu de faire comparaître les témoins qui doivent déposer au procès.

6. À l'audience, la personne peut :

- a) Contester les charges;
- b) Contester les éléments de preuve produits par le Procureur; et
- c) Présenter des éléments de preuve.

7. À l'issue de l'audience, la Chambre préliminaire détermine s'il existe des preuves suffisantes donnant des raisons sérieuses de croire que la personne a commis chacun des crimes qui lui sont imputés. Selon ce qu'elle a déterminé, la Chambre préliminaire :

a) Confirme les charges pour lesquelles elle a conclu qu'il y avait des preuves suffisantes et renvoie la personne devant une chambre de première instance pour y être jugée sur la base des charges confirmées;

b) Ne confirme pas les charges pour lesquelles elle a conclu qu'il n'y avait pas de preuves suffisantes;

c) Ajourne l'audience et demande au Procureur d'envisager :

i) D'apporter des éléments de preuve supplémentaires ou de procéder à de nouvelles enquêtes relativement à une charge particulière; ou

ii) De modifier une charge si les éléments de preuve produits semblent établir qu'un crime différent, relevant de la compétence de la Cour, a été commis.

8. Lorsque la Chambre préliminaire ne confirme pas une charge, il n'est pas interdit au Procureur de demander ultérieurement la confirmation de cette charge s'il étaye sa demande d'éléments de preuve supplémentaires.

9. Après confirmation des charges et avant que le procès ne commence, le Procureur peut modifier les charges avec l'autorisation de la Chambre préliminaire et après que l'accusé en a été avisé. Si le Procureur entend ajouter des charges supplémentaires ou substituer aux charges des charges plus graves, une audience doit se tenir conformément au présent article pour confirmer les charges nouvelles. Après l'ouverture du procès, le Procureur peut retirer les charges avec l'autorisation de la Chambre préliminaire.

10. Tout mandat déjà délivré cesse d'avoir effet à l'égard de toute charge non confirmée par la Chambre préliminaire ou retirée par le Procureur.

11. Dès que les charges ont été confirmées conformément au présent article, la Présidence constitue une chambre de première instance qui, sous réserve de l'article 64, paragraphe 8, conduit la phase suivante de la procédure et peut remplir à cette fin toute fonction de la Chambre préliminaire utile en l'espèce.

laste gelegde misdaad heeft gepleegd. De aanklager mag gebruik maken van bewijsmateriaal onder de vorm van documenten of van samenvattingen en is niet ertoe gehouden de getuigen op te roepen die tijdens het proces moeten getuigen.

6. Op de zitting kan de persoon :

- a) de ten laste gelegde feiten betwisten;
- b) het bewijsmateriaal van de aanklager betwisten; en
- c) bewijsmateriaal aanvoeren.

7. Na afloop van de zitting stelt de Kamer van vooronderzoek vast of voldoende bewijsmateriaal bestaat zodat kan worden vastgesteld dat ernstige redenen bestaan om aan te nemen dat de persoon alle ten laste gelegde misdaden heeft gepleegd. Op grond daarvan beslist de Kamer van vooronderzoek tot :

a) bevestiging van de ten laste gelegde feiten ten aanzien waarvan zij heeft vastgesteld dat voldoende bewijsmateriaal bestaat en tot verwijzing van de persoon naar een Kamer van eerste aanleg om terecht te staan op grond van de bevestigde ten laste gelegde feiten;

b) niet-bevestiging van die ten laste gelegde feiten ten aanzien waarvan zij heeft vastgesteld dat onvoldoende bewijsmateriaal bestaat;

c) verdaging van de zitting en een verzoek aan de aanklager om te overwegen :

(i) nader bewijsmateriaal te verstrekken of nader onderzoek uit te voeren met betrekking tot een bepaald ten laste gelegd feit; of

(ii) een ten laste gelegd feit te wijzigen omdat het overgelegde bewijsmateriaal een andere misdaad blijkt op te leveren waarover het Hof rechtsmacht bezit.

8. Wanneer de Kamer van vooronderzoek een ten laste gelegd feit niet bevestigt, belet zulks de aanklager niet de bevestiging ervan te vragen op een later tijdstip indien zijn verzoek wordt gestaafd met aanvullend bewijsmateriaal.

9. Na de bevestiging van de ten laste gelegde feiten en voor het begin van het proces, kan de aanklager met toestemming van de Kamer van vooronderzoek en na kennisgeving aan de verdachte, de ten laste gelegde feiten wijzigen. Indien de aanklager aanvullende feiten aan de ten laste gelegde feiten wenst toe te voegen of ernstiger ten laste gelegde feiten in de plaats te stellen, moet een zitting worden gehouden krachtens dit artikel om die feiten te bevestigen. Na aanvang van het proces kan de aanklager met toestemming van de Kamer van eerste aanleg de ten laste gelegde feiten intrekken.

10. Een bevel tot aanhouding dat voordien is uitgevaardigd, houdt op van kracht te zijn voorzover het ten laste gelegde feiten betreft die niet door de Kamer van vooronderzoek zijn bevestigd of die door de aanklager zijn ingetrokken.

11. Zodra de ten laste gelegde feiten zijn bevestigd overeenkomstig dit artikel, stelt het voorzitterschap een Kamer van eerste aanleg samen die krachtens het achtste punt en artikel 64, vierde punt, verantwoordelijk is voor de daaropvolgende fase van het proces en die alle taken van de Kamer van vooronderzoek mag vervullen die in het proces relevant zijn en kunnen worden toegepast.

CHAPITRE VI

Le procès

Article 62

Lieu du procès

Sauf s'il en est décidé autrement, le procès se tient au siège de la Cour.

Article 63

Présence de l'accusé

1. L'accusé assiste à son procès.

2. Si l'accusé, présent devant la Cour, trouble de manière persistante le déroulement du procès, la Chambre de première instance peut ordonner son expulsion de la salle d'audience et fait alors en sorte qu'il suive le procès et donne des instructions à son conseil de l'extérieur de la salle, au besoin à l'aide des moyens techniques de communication. De telles mesures ne sont prises que dans des circonstances exceptionnelles, quand d'autres solutions raisonnables se sont révélées vaines et seulement pour la durée strictement nécessaire.

Article 64

Fonctions et pouvoirs de la Chambre de première instance

1. Les fonctions et pouvoirs de la Chambre de première instance énoncés dans le présent article sont exercés conformément au Statut et au Règlement de procédure et de preuve.

2. La Chambre de première instance veille à ce que le procès soit conduit de façon équitable et avec diligence, dans le plein respect des droits de l'accusé et en ayant pleinement égard à la nécessité d'assurer la protection des victimes et des témoins.

3. Lorsqu'une affaire est renvoyée en jugement conformément au présent Statut, la Chambre de première instance à laquelle elle est attribuée:

a) Consulte les parties et adopte toutes procédures utiles à la conduite équitable et diligente de l'instance;

b) Détermine la langue ou les langues du procès; et

c) Sous réserve des autres dispositions applicables du présent Statut, assure la divulgation de documents ou de renseignements encore non divulgués, suffisamment tôt avant l'ouverture du procès pour permettre une préparation suffisante de celui-ci.

4. La Chambre de première instance peut, si cela est nécessaire pour assurer son fonctionnement efficace et équitable, soumettre des questions préliminaires à la Chambre préliminaire ou, au besoin, à un autre juge disponible de celle-ci.

5. La Chambre de première instance peut, en le notifiant aux parties, ordonner la jonction ou la disjonction, selon le cas, des charges portées contre plusieurs accusés.

HOOFDSTUK 6

Terechzitting

Artikel 62

Plaats van terechtzitting

Tenzij anders wordt besloten, vindt de terechtzitting plaats op de zetel van het Hof.

Artikel 63

Aanwezigheid van de verdachte

1. De verdachte woont de terechtzitting bij.

2. Indien de verdachte, die voor het Hof aanwezig is, de terechtzitting blijft verstoren, kan de Kamer van eerste aanleg de verdachte uit de rechtszaal verwijderen en ervoor zorgen dat hij of zij de terechtzitting kan volgen en de raadsman van buiten de rechtszaal instructies kan geven, zonodig door middel van het gebruik van communicatietechnologie. Dergelijke maatregelen worden alleen in uitzonderlijke omstandigheden getroffen, nadat andere redelijke alternatieven ongeschikt zijn gebleken, en slechts voor zolang dit strikt noodzakelijk is.

Artikel 64

Taken en bevoegdheden van de Kamer van eerste aanleg

1. De in dit artikel vermelde taken en bevoegdheden van de Kamer van eerste aanleg worden uitgeoefend overeenkomstig dit Statuut en het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

2. De Kamer van eerste aanleg draagt zorg ervoor dat de terechtzitting eerlijk en vlot verloopt en wordt gehouden met volledige eerbiediging van de rechten van de verdachte en behoorlijke inachtneming van de bescherming van slachtoffers en getuigen.

3. Bij aanwijzing van een zaak voor terechtzitting overeenkomstig dit Statuut moet de Kamer van eerste aanleg die is aangevoerd om de zaak te behandelen:

a) overleg plegen met de partijen en de procedures toepassen die noodzakelijk zijn om een eerlijk en vlot verloop van de procesvoering te waarborgen;

b) de taal of de talen vaststellen die op de terechtzitting worden gebruikt; en

c) onverminderd de overige relevante bepalingen van dit Statuut zorg dragen voor de bekendmaking van nog niet eerder bekendgemaakte stukken of informatie ruim voor de aanvang van de terechtzitting teneinde een passende voorbereiding ervan mogelijk te maken.

4. De Kamer van eerste aanleg kan, indien dit noodzakelijk is voor haar doeltreffend en eerlijk functioneren, prejudiciële kwesties naar de Kamer van vooronderzoek verwijzen of indien noodzakelijk naar een andere beschikbare rechter van de Afdeling vooronderzoek.

5. De Kamer van eerste aanleg kan in voorkomend geval bij kennisgeving aan de partijen gelasten dat de tenlasteleggingen ten aanzien van verscheidene beschuldigen worden samengevoegd of gesplitst.

6. Dans l'exercice de ses fonctions avant ou pendant un procès, la Chambre de première instance peut, si besoin est :

- a) Assumer toutes les fonctions de la Chambre préliminaire visées à l'article 61, paragraphe 11;
- b) Ordonner la comparution des témoins et leur audition ainsi que la production de documents et d'autres éléments de preuve, en obtenant au besoin l'aide des États selon les dispositions du présent Statut;
- c) Assurer la protection des renseignements confidentiels;
- d) Ordonner la production d'éléments de preuve en complément de ceux qui ont été recueillis avant le procès ou présentés au procès par les parties;
- e) Assurer la protection de l'accusé, des témoins et des victimes;
- f) Statuer sur toute autre question pertinente.

7. Le procès est public. Toutefois, la Chambre de première instance peut, en raison de circonstances particulières, prononcer le huis clos pour certaines audiences aux fins énoncées à l'article 68 ou en vue de protéger des renseignements confidentiels ou sensibles donnés dans les dépositions.

8. a) À l'ouverture du procès, la Chambre de première instance fait donner lecture à l'accusé des charges préalablement confirmées par la Chambre préliminaire. La Chambre de première instance s'assure que l'accusé comprend la nature des charges. Elle donne à l'accusé la possibilité de plaider coupable selon ce qui est prévu à l'article 65, ou de plaider non coupable;

b) Lors du procès, le Président peut donner des instructions pour la conduite des débats, notamment pour qu'ils soient conduits d'une manière équitable et impartiale. Sous réserve des instructions éventuelles du Président, les parties peuvent produire des éléments de preuve conformément aux dispositions du présent Statut.

9. La Chambre de première instance peut notamment, à la requête d'une partie ou d'office :

- a) Statuer sur la recevabilité ou la pertinence des preuves;
- b) Prendre toute mesure nécessaire pour assurer l'ordre à l'audience.

10. La Chambre de première instance veille à ce que le Greffier établisse et conserve un procès-verbal intégral du procès relatant fidèlement les débats.

Article 65

Procédure en cas d'aveu de culpabilité

1. Lorsque l'accusé reconnaît sa culpabilité comme le prévoit l'article 64, paragraphe 8, alinéa a), la Chambre de première instance détermine :

- a) Si l'accusé comprend la nature et les conséquences de son aveu de culpabilité;
- b) Si l'aveu de culpabilité a été fait volontairement après consultation suffisante avec le défenseur de l'accusé; et
- c) Si l'aveu de culpabilité est étayé par les faits de la cause tels qu'ils ressortent :
- i) Des charges présentées par le Procureur et admises par l'accusé;

6. De Kamer van eerste aanleg kan bij de uitoefening van haar taken voorafgaand aan of in de loop van een terechtzitting zonedig :

- a) alle in artikel 61, elfde punt, vermelde taken van de Kamer van vooronderzoek uitoefenen;
- b) de verschijning en het verhoor van getuigen gelasten, alsook de overlegging van stukken en ander bewijsmateriaal door zonedig de bijstand in te roepen van staten zoals bepaald in dit Statuut;
- c) zorg dragen voor de bescherming van vertrouwelijke informatie;
- d) de overlegging gelasten van bewijsmateriaal in aanvulling op het bewijs dat reeds voor de terechtzitting is vergaard of tijdens de terechtzitting door de partijen naar voren is gebracht;
- e) zorg dragen voor de bescherming van de beschuldigde, van de getuigen en de slachtoffers; en
- f) beslissen over alle overige relevante zaken.

7. De terechtzitting is openbaar. De Kamer van eerste aanleg kan echter het sluiten der deuren uitspreken met betrekking tot bepaalde zittingen, zulks wegens bijzondere omstandigheden overeenkomstig artikel 68 of ter bescherming van vertrouwelijke of gevoelige informatie verstrekt in een getuigenverklaring.

8. a) Bij de aanvang van het proces laat de Kamer van eerste aanleg aan de beschuldigde de ten laste gelegde feiten voorlezen, die voordien door de Kamer van vooronderzoek zijn bevestigd. De Kamer van eerste aanleg overtuigt zich ervan dat de beschuldigde de aard van de tenlasteleggingen begrijpt. Zij geeft hem de gelegenheid schuld te bekennen overeenkomstig artikel 65 of zich onschuldig te verklaren.

b) Ter terechtzitting kan de voorzitter aanwijzingen geven ten aanzien van het verloop van de debatten, mede ter verzekering dat zij op eerlijke en onpartijdige wijze verlopen. Onder voorbehoud van eventuele instructies van de voorzitter kunnen de partijen bewijsmateriaal overleggen overeenkomstig het bepaalde in dit Statuut.

9. De Kamer van eerste aanleg kan op verzoek van een partij of ambtshalve :

- a) beslissen of bewijs ontvankelijk of relevant is; en
- b) alle noodzakelijke maatregelen treffen teneinde de zitting ordelijk te doen verlopen.

10. De Kamer van eerste aanleg zorgt ervoor dat de griffier een volledig proces-verbaal van het proces opmaakt en bewaart, waarin de debatten waarheidsgetrouw worden weergegeven.

Artikel 65

Rechtspleging in geval van schuldbekekenenis

1. Wanneer de beschuldigde schuld bekeken overeenkomstig artikel 64, achtste punt, a, beslist de Kamer van eerste aanleg of :

- a) de beschuldigde de aard en de gevolgen van zijn schuldbekekenenis begrijpt;
- b) de bekekenenis vrijwillig is gedaan na voldoende overleg met de raadsman van de beschuldigde; en
- c) de schuldbekekenenis wordt ondersteund door de feiten in de zaak, zoals deze blijken uit :
- i) de tenlasteleggingen die de aanklager naar voren heeft gebracht en de verdachte heeft toegegeven;

ii) De toutes pièces présentées par le Procureur qui accompagnent les charges et que l'accusé accepte; et

iii) De tous autres éléments de preuve, tels que les témoignages, présentés par le Procureur ou l'accusé.

2. Si la Chambre de première instance est convaincue que les conditions visées au paragraphe 1 sont réunies, elle considère que l'aveu de culpabilité, accompagné de toutes les preuves complémentaires présentées, établit tous les éléments constitutifs du crime sur lequel il porte, et elle peut reconnaître l'accusé coupable de ce crime.

3. Si la Chambre de première instance n'est pas convaincue que les conditions visées au paragraphe 1 sont réunies, elle considère qu'il n'y a pas eu d'aveu de culpabilité, auquel cas elle ordonne que le procès se poursuive selon les procédures normales prévues par le présent Statut et peut renvoyer l'affaire à une autre chambre de première instance.

4. Si la Chambre de première instance est convaincue qu'une présentation plus complète des faits de la cause serait dans l'intérêt de la justice, en particulier dans l'intérêt des victimes, elle peut:

a) Demander au Procureur de présenter des éléments de preuve supplémentaires, y compris des dépositions de témoins; ou

b) Ordonner que le procès se poursuive selon les procédures normales prévues par le présent Statut, auquel cas elle considère qu'il n'y a pas eu d'aveu de culpabilité et peut renvoyer l'affaire à une autre chambre de première instance.

5. Les consultations entre le Procureur et la défense relatives à la modification des chefs d'accusation, à l'aveu de culpabilité ou à la peine à prononcer n'engagent pas la Cour.

Article 66

Présomption d'innocence

1. Toute personne est présumée innocente jusqu'à ce que sa culpabilité ait été établie devant la Cour conformément au droit applicable.

2. Il incombe au Procureur de prouver la culpabilité de l'accusé.

3. Pour condamner l'accusé, la Cour doit être convaincue de sa culpabilité au-delà de tout doute raisonnable.

Article 67

Droits de l'accusé

1. Lors de l'examen des charges portées contre lui, l'accusé a droit à ce que sa cause soit entendue publiquement, compte tenu des dispositions du présent Statut, équitablement et de façon impartiale. Il a droit, en pleine égalité, au moins aux garanties suivantes:

a) Être informé dans le plus court délai et de façon détaillée des motifs et de la teneur des charges dans une langue qu'il comprend et parle bien;

b) Disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense et communiquer librement et confidentiellement avec le conseil de son choix;

c) Être jugé sans retard excessif;

(ii) materiaal dat de aanklager heeft overgelegd met betrekking tot de ten laste gelegde feiten en dat de beschuldigde heeft aanvaard; en

(iii) enig ander bewijs, zoals getuigenverklaringen, dat de aanklager of de beschuldigde naar voren heeft gebracht.

2. Wanneer de Kamer van eerste aanleg ervan overtuigd is dat is voldaan aan de voorwaarden omschreven in het eerste punt, beschouwt deze Kamer de schuldbekentenis samen met het overgelegde aanvullende bewijs als vaststelling van alle essentiële feiten die vereist zijn als bewijs voor de misdaad waarop de schuldbekentenis betrekking heeft en kan zij beslissen dat de beschuldigde zich aan die misdaad schuldig heeft gemaakt.

3. Wanneer de Kamer van eerste aanleg niet ervan overtuigd is dat is voldaan aan de voorwaarden gesteld in het eerste punt, beschouwt zij de schuldbekentenis als niet gedaan. In dat geval gelast zij de terechtzitting voort te zetten volgens de in dit Statuut bepaalde normale procedures voor terechtzitting en kan zij de zaak naar een andere Kamer van eerste aanleg verwijzen.

4. Wanneer de Kamer van eerste aanleg van oordeel is dat een meer volledige voorstelling van de feiten in de zaak noodzakelijk is in het belang van de rechtspleging, in het bijzonder in het belang van de slachtoffers, kan zij:

a) de aanklager verzoeken aanvullend bewijs over te leggen, met inbegrip van getuigenverklaringen; of

b) gelasten dat de terechtzitting volgens de in dit Statuut bepaalde normale procedures voor terechtzitting wordt voortgezet. In dat geval beschouwt zij de schuldbekentenis als niet gedaan en kan zij de zaak verwijzen naar een andere Kamer van eerste aanleg.

5. Mondeling overleg tussen de aanklager en de verdediging over een wijziging in de tenlasteleggingen, de schuldbekentenis of de op te leggen straf is niet bindend voor het Hof.

Artikel 66

Vermoeden van onschuld

1. Een ieder wordt verondersteld onschuldig te zijn totdat zijn schuld voor het Hof is bewezen overeenkomstig het toepasselijke recht.

2. Op de aanklager rust de plicht de schuld van de beschuldigde te bewijzen.

3. Teneinde de beschuldigde te veroordelen moet het Hof buiten iedere redelijke twijfel overtuigd zijn van zijn schuld.

Artikel 67

Rechten van de verdachte

1. Bij het onderzoek van de tenlastelegging heeft de beschuldigde recht op een openbare zitting die met inachtneming van het bepaalde in dit Statuut op een eerlijke en onpartijdige wijze moet worden gehouden, alsook ten minste met de volgende waarborgen, zulks op grond van volledige gelijkheid:

a) onverwijld en in detail op de hoogte worden gesteld van de reden en van de inhoud van het hem ten laste gelegde feit in een taal die de verdachte volledig begrijpt en spreekt;

b) over voldoende tijd en middelen beschikken voor de voorbereiding van de verdediging en vrijelijk en vertrouwelijk met de raadsman van zijn keuze kunnen communiceren;

c) berecht worden zonder buitensporige vertraging;

d) Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 de l'article 63, assister à son procès, se défendre lui-même ou se faire assister par le défenseur de son choix; s'il n'a pas de défenseur, être informé de son droit d'en avoir un et, chaque fois que l'intérêt de la justice l'exige, se voir attribuer d'office un défenseur par la Cour, sans frais s'il n'a pas les moyens de le rémunérer;

e) Interroger ou faire interroger les témoins à charge et obtenir la comparution et l'interrogatoire des témoins à décharge dans les mêmes conditions que les témoins à charge. L'accusé a également le droit de faire valoir des moyens de défense et de présenter d'autres éléments de preuve admissibles en vertu du présent Statut;

f) Se faire assister gratuitement d'un interprète compétent et bénéficier des traductions nécessaires pour satisfaire aux exigences de l'équité, si la langue employée à l'une des audiences de la Cour ou dans l'un des documents qui lui sont présentés n'est pas une langue qu'il comprend parfaitement et parle;

g) Ne pas être forcé de témoigner contre lui-même ou de s'avouer coupable, et garder le silence sans que ce silence soit pris en considération pour déterminer sa culpabilité ou son innocence;

h) Faire, sans avoir à prêter serment, une déclaration écrite ou orale pour sa défense; et

i) Ne pas se voir imposer le renversement du fardeau de la preuve ni la charge de la réfutation.

2. Outre les autres communications prévues par le présent Statut, le Procureur communique à la défense, dès que cela est possible, les éléments de preuve en sa possession ou à sa disposition dont il estime qu'ils disculpent l'accusé ou tendent à le disculper ou à atténuer sa culpabilité, ou sont de nature à entamer la crédibilité des éléments de preuve à charge. En cas de doute quant à l'application du présent paragraphe, la Cour tranche.

Article 68

Protection et participation au procès des victimes et des témoins

1. La Cour prend les mesures propres à protéger la sécurité, le bien-être physique et psychologique, la dignité et le respect de la vie privée des victimes et des témoins. Ce faisant, elle tient compte de tous les facteurs pertinents, notamment l'âge, le sexe tel que défini à l'article 7, paragraphe 3, et l'état de santé, ainsi que la nature du crime, en particulier, mais pas exclusivement, lorsque celui-ci s'accompagne de violences à caractère sexuel, de violences à motivation sexiste au sens de l'article 7, paragraphe 3, ou de violences contre des enfants. Le Procureur prend ces mesures en particulier au stade de l'enquête et des poursuites. Ces mesures ne doivent être ni préjudiciables ni contraires aux droits de la défense et aux exigences d'un procès équitable et impartial.

2. Par exception au principe de la publicité des débats énoncé à l'article 67, les Chambres de la Cour peuvent, pour protéger les victimes et les témoins ou un accusé, ordonner le huis clos pour une partie quelconque de la procédure ou permettre que les dépositions soient recueillies par des moyens électroniques ou autres moyens spéciaux. Ces mesures sont appliquées en particulier à l'égard d'une victime de violences sexuelles ou d'un enfant qui est victime ou témoin, à moins que la Cour n'en décide autrement compte tenu de toutes les circonstances, en particulier des vus de la victime ou du témoin.

3. Lorsque les intérêts personnels des victimes sont concernés, la Cour permet que leurs vus et préoccupations soient exposées et

d) onverminderd het bepaalde in artikel 63, tweede punt, zijn proces bijwonen, zelf verweer voeren of zich laten bijstaan door een raadsman van zijn keuze, wanneer hij geen rechtsbijstand heeft op de hoogte worden gesteld dat hij daarop recht heeft en rechtsbijstand toegewezen krijgen door het Hof in alle gevallen waarin het belang van de rechtspleging dit vereist, zulks kosteloos indien hij niet over voldoende middelen ter betaling daarvan beschikt;

e) getuigen à charge ondervragen of doen ondervragen en de verschijning en ondervraging bewerkstelligen van getuigen à décharge onder dezelfde voorwaarden als die welke gelden voor getuigen à charge. De beschuldigde is tevens gerechtigd verweermiddelen aan te voeren en ander, krachtens dit Statuut ontvanke-lijk bewijs naar voren te brengen;

f) kosteloos bijstand krijgen van een bekwame tolk en kunnen beschikken over de vertalingen die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de vereisten inzake eerlijkheid, indien de taal gebruikt tijdens een van de zittingen van het Hof of in een van de stukken die aan het Hof worden overgelegd, geen taal is die de beschuldigde volledig begrijpt en spreekt;

g) niet worden gedwongen te getuigen tegen zichzelf of schuld bekennen en kunnen blijven zwijgen zonder dat dit zwijgen bij de bepaling van schuld of onschuld in overweging wordt genomen;

h) een onbeëdigde mondelinge of schriftelijke verklaring voor zijn verdediging afleggen; en

i) niet worden onderworpen aan een omkering van de bewijslast of aan enige verplichting tot tegenbewijs.

2. Naast enige andere krachtens dit Statuut bepaalde bekendmaking stelt de aanklager de verdediging in een zo vroeg mogelijk stadium in kennis van het bewijsmateriaal dat zich in zijn bezit bevindt of waarover hij beschikt en waarvan hij of zij meent dat het de onschuld van de beschuldigde aantoonst of daartoe bijdraagt, of dat het zijn schuld verlicht, of dat de geloofwaardigheid kan aantasten van bewijsmateriaal à charge. Het Hof beslist in gevallen waarin twijfel bestaat over de toepassing van dit punt.

Artikel 68

Bescherming van slachtoffers en getuigen en hun deelname aan het proces

1. Het Hof treft passende maatregelen ter bescherming van de veiligheid, het lichamelijk en geestelijk welzijn, de waardigheid en de persoonlijke levenssfeer van slachtoffers en getuigen. Hierbij neemt het Hof alle relevante factoren in aanmerking, daaronder begrepen leeftijd, geslacht zoals gedefinieerd in artikel 7, derde punt, gezondheid, en de aard van de misdaad in het bijzonder maar niet uitsluitend, wanneer de misdaad gepaard gaat met seksueel of seksistisch geweld in de zin van voornoemd artikel 7, derde punt, of met geweld tegen kinderen. De aanklager treft dergelijke maatregelen in het bijzonder tijdens het onderzoek en de vervolging van deze misdaden. Deze maatregelen mogen geen afbreuk doen aan of onverenigbaar zijn met de rechten van de verdediging en met de vereisten van een eerlijk en onpartijdig proces.

2. Als uitzondering op het in artikel 67 vastgelegde beginsel dat zittingen openbaar zijn, kunnen de Kamers van het Hof, ter bescherming van slachtoffers en getuigen of van een beschuldigde, enig deel van het proces in een besloten zitting doen plaatsvinden of toestaan dat bewijs wordt geleverd door middel van elektronische of andere bijzondere middelen. Dergelijke maatregelen worden in het bijzonder getroffen bij slachtoffers van seksueel geweld of bij kinderen die slachtoffer of getuige zijn, tenzij het Hof, alle omstandigheden in aanmerking genomen, in het bijzonder de zienswijzen van het slachtoffer of de getuige anders bepaalt.

3. Indien de persoonlijke belangen van de slachtoffers in het geding zijn, staat het Hof toe dat hun zienswijzen en zorgen naar

examinées, à des stades de la procédure qu'elle estime appropriés et d'une manière qui n'est ni préjudiciable ni contraire aux droits de la défense et aux exigences d'un procès équitable et impartial. Ces vues et préoccupations peuvent être exposées par les représentants légaux des victimes lorsque la Cour l'estime approprié, conformément au Règlement de procédure et de preuve.

4. La Division d'aide aux victimes et aux témoins peut conseiller le Procureur et la Cour sur les mesures de protection, les dispositions de sécurité et les activités de conseil et d'aide visées à l'article 43, paragraphe 6.

5. Lorsque la divulgation d'éléments de preuve et de renseignements en vertu du présent Statut risque de mettre gravement en danger un témoin ou les membres de sa famille, le Procureur peut, dans toute procédure engagée avant l'ouverture du procès, s'abstenir de divulguer ces éléments de preuve ou renseignements et en présenter un résumé. De telles mesures doivent être appliquées d'une manière qui n'est ni préjudiciable ni contraire aux droits de la défense et aux exigences d'un procès équitable et impartial.

6. Un État peut demander que des mesures de protection soient prises à l'égard de ses fonctionnaires ou agents et des renseignements confidentiels ou sensibles.

Article 69

Preuve

1. Avant de déposer, chaque témoin, conformément au Règlement de procédure et de preuve, prend l'engagement de dire la vérité.

2. Les témoins sont entendus en personne lors d'une audience, sous réserve des mesures prévues à l'article 68 ou dans le Règlement de procédure et de preuve. La Cour peut également autoriser un témoin à présenter une déposition orale ou un enregistrement vidéo ou audio, et à présenter des documents ou des transcriptions écrites, sous réserve des dispositions du présent Statut et conformément au Règlement de procédure et de preuve. Ces mesures ne doivent être ni préjudiciables ni contraires aux droits de la défense.

3. Les parties peuvent présenter des éléments de preuve pertinents pour l'affaire, conformément à l'article 64. La Cour a le pouvoir de demander la présentation de tous les éléments de preuve qu'elle juge nécessaires à la manifestation de la vérité.

4. La Cour peut se prononcer sur la pertinence et l'admissibilité de tout élément de preuve conformément au Règlement de procédure et de preuve, en tenant compte notamment de la valeur probante de cet élément de preuve et de la possibilité qu'il nuise à l'équité du procès ou à une évaluation équitable de la déposition d'un témoin.

5. La Cour respecte les règles de confidentialité telles qu'elles sont énoncées dans le Règlement de procédure et de preuve.

6. La Cour n'exige pas la preuve des faits qui sont notoires, mais en dresse le constat judiciaire.

7. Les éléments de preuve obtenus par un moyen violent le présent Statut ou les droits de l'homme internationalement reconnus ne sont pas admissibles :

a) Si la violation met sérieusement en question la crédibilité des éléments de preuve; ou

voren worden gebracht en in overweging worden genomen in daartoe door het Hof als passend bepaalde stadia van het proces en op een wijze die geen afbreuk doet aan of onverenigbaar is met de rechten van de verdediging en met de vereisten van een eerlijk en onpartijdig proces. Deze zienswijzen en zorgen kunnen naar voren worden gebracht door de wettelijke vertegenwoordigers van de slachtoffers wanneer het Hof dit passend acht overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

4. De Afdeling Hulp aan Slachtoffers en Getuigen kan aan de aanklager en aan het Hof advies verlenen omtrent de beschermende maatregelen, de bepalingen inzake veiligheid en het advies en de bijstand bedoeld in artikel 43, zesde punt.

5. Wanneer bekendmaking van bewijsmateriaal of van informatie krachtens dit Statuut de veiligheid van een getuige of van zijn gezins- en familieleden ernstig in gevaar kan brengen, kan de aanklager ten behoeve van de onderdelen van de rechtspleging die voor de aanvang van het proces plaatsvinden, dat bewijs of die informatie niet bekendmaken en in plaats daarvan een samenvatting verstrekken. Dit soort maatregelen wordt getroffen op een wijze die geen afbreuk doet aan of onverenigbaar is met de rechten van de verdediging en met de vereisten van een eerlijk en onpartijdig proces.

6. Een Staat kan erom verzoeken dat de maatregelen worden getroffen die noodzakelijk zijn ter bescherming van zijn ambtenaren of beampten, of van vertrouwelijke of gevoelige informatie.

Artikel 69

Bewijs

1. Alvorens een getuigenverklaring af te leggen, moet elke getuige overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering de plechtige gelofte afleggen dat zijn verklaring waarheidsgetrouw is.

2. De getuigen worden persoonlijk gehoord tijdens de terechtzitting onder voorbehoud van de maatregelen vermeld in artikel 68 of in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering. Het Hof kan ook toestaan dat een getuige een mondelinge verklaring aflegt, een beeld- of geluidsbandopname, stukken of schriftelijke transcripties overlegt, onder voorbehoud van dit Statuut en overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering. Deze maatregelen mogen geen afbreuk doen aan of onverenigbaar zijn met de rechten van de verdediging.

3. De partijen kunnen bewijsmateriaal overleggen dat voor de zaak relevant is overeenkomstig artikel 64. Het Hof is bevoegd om overlegging te verzoeken van elk bewijs dat het noodzakelijk acht ter vaststelling van de waarheid.

4. Het Hof kan overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering beslissen of het bewijs relevant of ontvankelijk is, waarbij het onder meer rekening houdt met de bewijskracht ervan en met de afbreuk die dit bewijs kan doen aan een eerlijk proces of aan een eerlijke afweging van de verklaring van een getuige.

5. Het Hof eerbiedigt de regels inzake vertrouwelijkheid die zijn vastgesteld in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

6. Het Hof verlangt geen bewijs van feiten die algemeen bekend zijn maar kan rechterlijk notitie ervan nemen.

7. Bewijsmateriaal verkregen door schending van dit Statuut of van internationaal erkende mensenrechten is niet-ontvankelijk, indien :

a) de schending ernstige twijfel doet rijzen ten aanzien van de betrouwbaarheid van het bewijs; of

b) Si l'admission de ces éléments de preuve serait de nature à compromettre la procédure et à porter gravement atteinte à son intégrité.

8. Lorsqu'elle se prononce sur la pertinence ou l'admissibilité d'éléments de preuve réunis par un État, la Cour ne se prononce pas sur l'application de la législation nationale de cet État.

Article 70

Atteintes à l'administration de la justice

1. La Cour a compétence pour connaître des atteintes suivantes à son administration de la justice lorsqu'elles sont commises intentionnellement:

a) Faux témoignage d'une personne qui a pris l'engagement de dire la vérité en application de l'article 69, paragraphe 1;

b) Production d'éléments de preuve faux ou falsifiés en connaissance de cause;

c) Subornation de témoin, manoeuvres visant à empêcher un témoin de comparaître ou de déposer librement, représailles exercées contre un témoin en raison de sa déposition, destruction ou falsification d'éléments de preuve, ou entrave au rassemblement de tels éléments;

d) Intimidation d'un membre ou agent de la Cour, entrave à son action ou trafic d'influence afin de l'amener, par la contrainte ou la persuasion, à ne pas exercer ses fonctions ou à ne pas les exercer comme il convient;

e) Représailles contre un membre ou un agent de la Cour en raison des fonctions exercées par celui-ci ou par un autre membre ou agent;

f) Sollicitation ou acceptation d'une rétribution illégale par un membre ou un agent de la Cour dans le cadre de ses fonctions officielles.

2. Les principes et les procédures régissant l'exercice par la Cour de sa compétence à l'égard des atteintes à l'administration de la justice en vertu du présent article sont énoncés dans le Règlement de procédure et de preuve. Les modalités de la coopération internationale avec la Cour dans la mise en oeuvre des dispositions du présent article sont régies par la législation nationale de l'État requis.

3. En cas de condamnation, la Cour peut imposer une peine d'emprisonnement ne pouvant excéder cinq années, ou une amende prévue dans le Règlement de procédure et de preuve, ou les deux.

4. a) Les États Parties étendent les dispositions de leur droit pénal qui répriment les atteintes à l'intégrité de leurs procédures d'enquête ou de leur système judiciaire aux atteintes à l'administration de la justice en vertu du présent article commises sur leur territoire, ou par l'un de leurs ressortissants;

b) À la demande de la Cour, un État Partie saisit ses autorités compétentes aux fins de poursuites chaque fois qu'il le juge approprié. Ces autorités traitent les dossiers dont il s'agit avec diligence, en y consacrant les moyens nécessaires à une action efficace.

Article 71

Sanctions en cas d'inconduite à l'audience

1. La Cour peut sanctionner l'inconduite à l'audience, y compris la perturbation de l'audience ou le refus délibéré de suivre

b) de toelating van het bewijs in strijd zou zijn met de integriteit van de rechtspleging en deze ernstig zou schaden.

8. Wanneer het Hof beslist over de relevantie of de ontvankelijkheid van bewijs dat door een Staat is vergaard, doet het geen uitspraak over de toepassing van het nationale recht van die Staat.

Artikel 70

Misdrijven tegen de rechtsbedeling

1. Het Hof heeft rechtsmacht ter zake van de volgende misdrijven tegen de rechtsbedeling van het Hof wanneer deze opzettelijk worden begaan:

a) afleggen van valse getuigenverklaringen wanneer krachtens artikel 69, eerste punt, de verplichting bestaat de waarheid te spreken;

b) leveren van bewijs waarvan de partij weet dat het vals of vervalst is;

c) verleiden van een getuige, deze beletten te verschijnen of vrijelijk een verklaring af te leggen, wraak nemen op een getuige wegens het afleggen van een verklaring of vernietigen of vervalsen van bewijsmateriaal of beletten dat bewijsmateriaal wordt vergaard;

d) hinderen, intimideren of frauduleus beïnvloeden van een lid of van een ambtenaar van het Hof teneinde hem te dwingen of over te halen zijn taken niet of op onjuiste wijze te vervullen;

e) wraak nemen op een lid of op een ambtenaar van het Hof wegens de taken die hij of zij of een ander lid of ambtenaar heeft vervuld;

f) als lid of ambtenaar van het Hof in samenhang met zijn officiële taken steekpenningen vragen of aannemen.

2. De beginselen en de procedure op grond waarvan het Hof zijn bevoegdheid uitoefent ten aanzien van misdrijven omschreven in dit artikel zijn bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering. De wijzen van internationale samenwerking met het Hof inzake de toepassing van de bepalingen van dit artikel worden geregeld door de nationale wetgeving van de aangezochte Staat.

3. Bij veroordeling kan het Hof een gevangenisstraf opleggen van ten hoogste vijf jaar of een boete overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering, of beide.

4. a) Elke Staat die Partij is, voorziet in de uitbreiding van de toepassing van zijn strafrechtelijke bepalingen, op grond waarvan misdrijven tegen de integriteit van zijn onderzoeksprocedures of van zijn rechtsstelsel strafbaar worden gesteld, tot misdrijven tegen de rechtsbedeling overeenkomstig dit artikel, die begaan zijn op zijn grondgebied of door een van zijn onderdanen;

b) Een Staat die Partij is, legt op verzoek van het Hof en wanneer hij dit passend acht, de zaak voor aan zijn bevoegde autoriteiten met het oog op vervolging. Die autoriteiten nemen dergelijke zaken met voortvarendheid in behandeling en besteden daaraan voldoende middelen om hen op doelmatige wijze te kunnen behandelen.

Artikel 71

Sancties bij wangedrag voor het Hof

1. Het Hof kan wangedrag tijdens de terechtzitting, daaronder begrepen verstoring van de rechtspleging en moedwillige weige-

ses instructions, par des mesures administratives autres qu'une peine d'emprisonnement, par exemple l'expulsion temporaire ou permanente de la salle, une amende ou d'autres mesures analogues prévues dans le Règlement de procédure et de preuve.

2. Le régime des sanctions indiquées au paragraphe 1 est fixé dans le Règlement de procédure et de preuve.

Article 72

Protection de renseignements touchant à la sécurité nationale

1. Le présent article s'applique dans tous les cas où la divulgation de renseignements ou de documents d'un État porterait atteinte, de l'avis de cet État, aux intérêts de sa sécurité nationale. Ces cas sont, en particulier, ceux qui relèvent de l'article 56, paragraphes 2 et 3, de l'article 61, paragraphe 3, de l'article 64, paragraphe 3, de l'article 67, paragraphe 2, de l'article 68, paragraphe 6, de l'article 87, paragraphe 6, et de l'article 93, ainsi que les cas, à tout autre stade de la procédure, où une telle divulgation peut être en cause.

2. Le présent article s'applique également lorsqu'une personne qui a été invitée à fournir des renseignements ou des éléments de preuve a refusé de le faire ou en a référé à l'État au motif que leur divulgation porterait atteinte aux intérêts d'un État en matière de sécurité nationale et lorsque cet État confirme qu'à son avis la divulgation de ces renseignements porterait atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale.

3. Aucune disposition du présent article ne porte atteinte aux normes de confidentialité applicables en vertu de l'article 54, paragraphe 3, alinéas e) et f), ni à l'application de l'article 73.

4. Si un État apprend que des renseignements ou des documents de l'État sont ou seront probablement divulgués à un stade quelconque de la procédure, et s'il estime qu'une telle divulgation porterait atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale, cet État a le droit d'intervenir en vue d'obtenir le règlement de la question selon les dispositions du présent article.

5. Lorsqu'un État estime que la divulgation de renseignements porterait atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale, il prend, en liaison avec le Procureur, la défense, la Chambre préliminaire ou la Chambre de première instance, selon le cas, toutes les mesures raisonnablement possibles pour trouver une solution par la concertation. Ces mesures peuvent notamment consister à :

- a) Modifier ou préciser la demande;
- b) Faire trancher par la Cour la question de la pertinence des renseignements ou éléments de preuve demandés, ou la question de savoir si les éléments de preuve, quoique pertinents, pourraient être ou ont été obtenus d'une source autre que l'État requis;
- c) Obtenir les renseignements ou éléments de preuve d'une autre source ou sous une forme différente; ou
- d) S'accorder sur les conditions auxquelles l'assistance pourrait être fournie, notamment par la communication de résumés ou de versions corrigées, l'imposition de restrictions à la divulgation, le recours à une procédure à huis clos ou ex parte, ou l'application d'autres mesures de protection autorisées par le Statut ou le Règlement de la Cour.

6. Lorsque toutes les mesures raisonnablement possibles ont été prises pour régler la question par la concertation et que l'État estime qu'il n'existe ni moyens ni conditions qui lui permettraient

ring de aanwijzingen van het Hof op te volgen, bestraffen door middel van administratieve maatregelen andere dan vrijheidsbenaming, zoals tijdelijke of duurzame verwijdering uit de rechtszaal, een boete of andere in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering vastgestelde vergelijkbare maatregelen.

2. De sanctieregeling omschreven het eerste punt is vastgelegd in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

Artikel 72

Bescherming van informatie die verband houdt met de nationale veiligheid

1. Dit artikel geldt in alle gevallen waarin de bekendmaking van informatie of stukken van een staat, naar de mening van die Staat zijn nationale veiligheidsbelangen schaaft. Deze gevallen betreffen inzonderheid zaken die vallen binnen het toepassingsgebied van artikel 56, punten 2 en 3, artikel 61, derde punt, artikel 64, derde punt, artikel 67, tweede punt, artikel 68, zesde punt, artikel 87, zesde punt en artikel 93, alsmede gevallen die zich voordoen in enig ander stadium van de rechtspleging wanneer een dergelijke bekendmaking aan de orde kan zijn.

2. Dit artikel geldt tevens wanneer een persoon aan wie is verzocht informatie of bewijsmateriaal te verschaffen, heeft geweigerd dit te doen of de zaak naar de staat heeft verwezen omdat bekendmaking de nationale veiligheidsbelangen van een Staat zou schaden en de betrokken Staat bevestigt dat hij van mening is dat bekendmaking zijn nationale veiligheidsbelangen zou schaden.

3. Niets in dit artikel doet afbreuk aan de vereisten van vertrouwelijkheid die krachtens artikel 54, derde punt, e en f, van toepassing zijn of aan de toepassing van artikel 73.

4. Indien het een Staat ter kennis komt dat informatie of stukken van de Staat in enig stadium van de rechtspleging worden bekendgemaakt of waarschijnlijk worden bekendgemaakt en hij van oordeel is dat bekendmaking zijn nationale veiligheidsbelangen zou schaden, heeft die Staat het recht tussenbeide te komen teneinde een oplossing voor de kwestie te verkrijgen overeenkomstig dit artikel.

5. Indien naar het oordeel van een Staat bekendmaking van informatie zijn nationale veiligheidsbelangen zou schaden, neemt die Staat in samenwerking met de aanklager de verdediging of de Kamer van vooronderzoek respectievelijk de Kamer van eerste aanleg naar gelang van het geval, alle redelijke maatregelen om te trachten door overleg tot oplossing van de zaak te komen. Dergelijke maatregelen kunnen onder meer bestaan in :

- a) wijziging of verduidelijking van het verzoek;
- b) het Hof doen beslissen over de relevantie van de informatie of het bewijs waarom is verzocht of over de vraag of het bewijsmateriaal, hoewel relevant, zou kunnen worden verkregen of is verkregen door middel van een andere bron dan de aangezochte Staat;
- c) informatie of bewijsmateriaal verkrijgen door middel van een andere bron of in een andere vorm; of
- d) overeenstemming bereiken over de voorwaarden waaronder de bijstand zou kunnen worden verleend, met inbegrip van onder meer het verstrekken van samenvattingen of bewerkte stukken, het opleggen van beperkingen ten aanzien van de bekendmaking, het gebruiken van een rechtspleging met gesloten deuren of bij afwezigheid van de andere partij, alsook andere krachtens het Statuut en het Reglement toegestane beschermende maatregelen.

6. Als alle redelijke maatregelen zijn genomen om de zaak door overleg op te lossen en de Staat van oordeel is dat geen middelen of voorwaarden bestaan die hem de mogelijkheid bieden de infor-

de communiquer ou de divulguer les renseignements ou les documents sans porter atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale, il en avise le Procureur ou la Cour en indiquant les raisons précises qui l'ont conduit à cette conclusion, à moins que l'exposé même de ses raisons ne porte nécessairement atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale.

7. Par la suite, si la Cour détermine que les éléments de preuve sont pertinents et nécessaires pour l'établissement de la culpabilité ou de l'innocence de l'accusé, elle peut prendre les mesures ci-après :

a) Lorsque la divulgation des renseignements ou du document est sollicitée dans le cadre d'une demande de coopération au titre du chapitre IX ou dans les circonstances décrites au paragraphe 2, et que l'État a invoqué les motifs de refus visés à l'article 93, paragraphe 4 :

i) La Cour peut, avant de tirer la conclusion visée au paragraphe 7, alinéa a) ii), demander la tenue de consultations supplémentaires aux fins d'examiner les observations de l'État, y compris, le cas échéant, la tenue d'audiences. Si l'État le demande, la Cour tient les consultations à huis clos et ex parte;

ii) Si la Cour conclut qu'en invoquant les motifs de refus énoncés à l'article 93, paragraphe 4, dans les circonstances de l'espèce, l'État requis n'agit pas conformément aux obligations qui lui incombent en vertu du présent Statut, elle peut renvoyer l'affaire conformément à l'article 87, paragraphe 7, en précisant les raisons qui motivent sa conclusion;

iii) La Cour peut tirer toute conclusion qu'elle estime appropriée en l'espèce, lorsqu'elle juge l'accusé, quant à l'existence ou la non-existence d'un fait; ou

b) Dans toutes les autres circonstances :

i) Ordonner la divulgation; ou

ii) Sinon, tirer toute conclusion qu'elle estime appropriée en l'espèce, lorsqu'elle juge l'accusé, quant à l'existence ou la non-existence d'un fait.

Article 73

Renseignements ou documents émanant de tiers

Si un État Partie est requis par la Cour de fournir un document ou un renseignement en sa possession, sous sa garde ou sous son contrôle qui lui a été communiqué à titre confidentiel par un État, une organisation intergouvernementale ou une organisation internationale, il demande à celui dont il tient le renseignement ou le document l'autorisation de le divulguer. Si celui qui a communiqué le renseignement ou le document est un État Partie, il consent à la divulgation du renseignement ou du document, ou s'efforce de régler la question avec la Cour, sous réserve des dispositions de l'article 72. Si celui qui a communiqué le renseignement ou le document n'est pas un État Partie et refuse de consentir à la divulgation, l'État requis informe la Cour qu'il n'est pas en mesure de fournir le document ou le renseignement en raison d'une obligation préexistante de confidentialité à l'égard de celui dont il le tient.

Article 74

Conditions requises pour la décision

1. Tous les juges de la Chambre de première instance assistent à chaque phase du procès et à l'intégralité des débats. La Prési-

matie ou de documents sans porter atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale, il en avise le Procureur ou la Cour en indiquant les raisons précises qui l'ont conduit à cette conclusion, à moins que l'exposé même de ses raisons ne porte nécessairement atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale.

7. Indien het Hof daarna het bewijsmateriaal relevant en noodzakelijk acht ter vaststelling van de schuld of onschuld van de beschuldigde, kan het Hof de volgende maatregelen nemen :

a) wanneer om bekendmaking van de informatie of van het stuk wordt verzocht krachtens een verzoek om medewerking overeenkomstig Hoofdstuk 9 of de in het tweede punt vermelde omstandigheden, en de Staat een beroep heeft gedaan op de weigeringsgrond bedoeld in artikel 93, vierde punt :

(i) kan het Hof, alvorens tot de slotsom te komen die is bedoeld in het zevende punt, a, ii, om aanvullend overleg verzoeken ten einde de opmerkingen van de Staat in overweging te nemen, in voorkomend geval met inbegrip van zittingen. Op verzoek van de Staat houdt het Hof die zittingen met gesloten deuren en bij afwezigheid van de andere partij;

(ii) indien het Hof tot de slotsom komt dat de aangezochte Staat, door zich te beroepen op de weigeringsgrond bedoeld in artikel 93, vierde punt, in de omstandigheden van het geval niet handelt overeenkomstig zijn verplichtingen krachtens dit Statuut, kan het Hof de zaak verwijzen overeenkomstig artikel 87, zevende punt, zulks onder opgave van de redenen voor zijn beslissing;

(iii) kan het Hof tijdens de terechtzitting van de beschuldigde ten aanzien van het al dan niet bestaan van een feit de conclusie trekken die het terzake passend acht; of

b) in alle andere omstandigheden :

(i) bevel geven tot bekendmaking;

(ii) zoniet, tijdens de terechtzitting van de beschuldigde ten aanzien van het al dan niet bestaan van een feit de conclusie trekken die het Hof terzake passend acht.

Artikel 73

Informatie of stukken van derden

Indien een Staat die Partij is, door het Hof wordt verzocht stukken of gegevens te verstrekken die hij in bewaring, in bezit of onder zijn toezicht heeft, of die hem in vertrouwen zijn bekendgemaakt door een staat, een inter-gouvernementele organisatie of een internationale organisatie, verzoekt hij degene van wie dat stuk of die informatie afkomstig is, om toestemming tot bekendmaking ervan. Indien de informatie of het stuk afkomstig is van een Staat die Partij is, verleent deze laatste toestemming tot bekendmaking van de informatie of het stuk of tracht hij het probleem betreffende bekendmaking met het Hof op te lossen onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 72. Indien het stuk of de informatie niet afkomstig is van een Staat is die Partij is en deze weigert toestemming tot bekendmaking te verlenen, stelt de aangezochte Staat het Hof ervan in kennis dat hij het stuk of de informatie niet kan verschaffen ten gevolge van een reeds daarvoor bestaande verplichting tot vertrouwelijkheid ten aanzien van degene van wie het stuk of de informatie afkomstig is.

Artikel 74

Voorwaarden gesteld aan de beslissing

1. Alle rechters van de Kamer van eerste aanleg moeten in elk stadium van het proces en tijdens de beraadslagingen aanwezig

dence peut désigner cas par cas un ou plusieurs juges suppléants, en fonction des disponibilités, pour assister également à toutes les phases du procès et remplacer un membre de la Chambre de première instance qui ne pourrait continuer de siéger.

2. La Chambre de première instance fonde sa décision sur son appréciation des preuves et sur l'ensemble des procédures. Sa décision ne peut aller au-delà des faits et des circonstances décrits dans les charges et les modifications apportées à celles-ci. Elle est fondée exclusivement sur les preuves produites et examinées au procès.

3. Les juges s'efforcent de prendre leur décision à l'unanimité, faute de quoi, ils la prennent à la majorité.

4. Les délibérations de la Chambre de première instance sont et demeurent confidentielles.

5. La décision est présentée par écrit. Elle contient l'exposé complet et motivé des constatations de la Chambre de première instance sur les preuves et les conclusions. Il n'est prononcé qu'une seule décision. S'il n'y a pas unanimité, la décision contient les vues de la majorité et de la minorité. Il est donné lecture de la décision ou de son résumé en audience publique.

Article 75

Réparation en faveur des victimes

1. La Cour établit des principes applicables aux formes de réparation, telles que la restitution, l'indemnisation ou la réhabilitation, à accorder aux victimes ou à leurs ayants droit. Sur cette base, la Cour peut, sur demande, ou de son propre chef dans des circonstances exceptionnelles, déterminer dans sa décision l'ampleur du dommage, de la perte ou du préjudice causé aux victimes ou à leurs ayants droit, en indiquant les principes sur lesquels elle fonde sa décision.

2. La Cour peut rendre contre une personne condamnée une ordonnance indiquant la réparation qu'il convient d'accorder aux victimes ou à leurs ayants droit. Cette réparation peut prendre notamment la forme de la restitution, de l'indemnisation ou de la réhabilitation. Le cas échéant, la Cour peut décider que l'indemnité accordée à titre de réparation est versée par l'intermédiaire du Fonds visé à l'article 79.

3. Avant de rendre une ordonnance en vertu du présent article, la Cour peut solliciter, et prend en considération, les observations de la personne condamnée, des victimes, des autres personnes intéressées ou des États intéressés, et les observations formulées au nom de ces personnes ou de ces États.

4. Lorsqu'elle exerce le pouvoir que lui confère le présent article et après qu'une personne a été reconnue coupable d'un crime relevant de sa compétence, la Cour détermine s'il est nécessaire, pour donner effet aux ordonnances qu'elle rend en vertu du présent article, de demander des mesures au titre de l'article 93, paragraphe 1.

5. Les États Parties font appliquer les décisions prises en vertu du présent article comme si les dispositions de l'article 109 étaient applicables au présent article.

6. Les dispositions du présent article s'entendent sans préjudice des droits que le droit interne ou le droit international reconnaissent aux victimes.

zijn. De voorzitter mag, van geval tot geval, een of meer plaatsvervangende rechters, voorzover beschikbaar, aanwijzen om in elk stadium van het proces aanwezig te zijn en een lid van de Kamer van eerste aanleg te vervangen dat de bijwoning niet kan voortzetten.

2. De beslissing van de Kamer van eerste aanleg is gegrond op haar beoordeling van het bewijsmateriaal en de volledige rechtspleging. De beslissing mag alleen betrekking hebben op de feiten en omstandigheden omschreven in de tenlastelegging en op alle daarin aangebrachte wijzigingen. De beslissing is alleen gegrond op bewijs dat is voorgelegd en tijdens het proces is onderzocht.

3. De rechters trachten tot eenstemmigheid te komen in hun beslissing, zoniet wordt zij bij meerderheid genomen.

4. De beraadslagingen van de Kamer van eerste aanleg zijn en blijven geheim.

5. De beslissing wordt schriftelijk vastgelegd en omvat een volledig met redenen omkleed verslag van de bevindingen van de Kamer van eerste aanleg inzake het bewijs en de conclusies. De Kamer van eerste aanleg spreekt slechts een beslissing uit. Wanneer de beslissing niet eenstemmig is, vermeldt de beslissing van de Kamer van eerste aanleg de zienswijzen van de meerderheid en van de minderheid. De beslissing of een samenvatting ervan wordt in een openbare zitting voorgelezen.

Artikel 75

Herstelbetalingen aan slachtoffers

1. Het Hof stelt beginselen vast met betrekking tot herstelbetalingen aan slachtoffers of aan hun rechthebbenden, daaronder begrepen restitutie, schadeloosstelling en rehabilitatie. Op grond daarvan kan het Hof in zijn beslissing, hetzij op verzoek, hetzij uit eigen beweging in uitzonderlijke omstandigheden, de omvang bepalen van de schade, het verlies of het letsel veroorzaakt aan slachtoffers of aan hun rechthebbenden en vermeldt het Hof de beginselen waarop zijn beslissing is gegrond.

2. Het Hof kan ten aanzien van een veroordeelde persoon een beschikking geven die voorziet in passende herstelbetalingen aan slachtoffers of aan hun rechthebbenden. Dat herstel kan onder meer de vorm aannemen van restitutie, schadeloosstelling of rehabilitatie. Het Hof kan in voorkomend geval beslissen dat de toekenning van herstelbetalingen geschiedt via het in artikel 79 bedoelde Trustfonds.

3. Alvorens een beschikking te geven krachtens dit artikel, kan het Hof gelegenheid geven tot het kenbaar maken van opmerkingen door of uit naam van de veroordeelde persoon, de slachtoffers, andere belanghebbenden of belanghebbende staten, en daarmee rekening houden.

4. Nadat een persoon is veroordeeld voor een misdaad waarvoor het Hof rechtsmacht bezit, kan het bij de uitoefening van de krachtens dit artikel verleende bevoegdheid, bepalen of het, om uitvoering te geven aan een beschikking die het krachtens dit artikel kan geven, noodzakelijk is om maatregelen te verzoeken krachtens artikel 93, eerste punt.

5. Een Staat die Partij is, geeft uitvoering aan beslissingen genomen krachtens dit artikel alsof het bepaalde in artikel 109 op dit artikel van toepassing is.

6. De bepalingen van dit artikel doen geen afbreuk aan de rechten die krachtens het nationaal of het internationaal recht aan slachtoffers worden verleend.

Article 76

Prononcé de la peine

1. En cas de verdict de culpabilité, la Chambre de première instance fixe la peine à appliquer en tenant compte des conclusions et éléments de preuve pertinents présentés au procès.

2. Sauf dans les cas où l'article 65 s'applique et avant la fin du procès, la Chambre de première instance peut d'office, et doit à la demande du Procureur ou de l'accusé, tenir une audience supplémentaire pour prendre connaissance de toutes nouvelles conclusions et de tous nouveaux éléments de preuve pertinents pour la fixation de la peine conformément au Règlement de procédure et de preuve.

3. Lorsque le paragraphe 2 s'applique, la Chambre de première instance entend les observations prévues à l'article 75 au cours de l'audience supplémentaire visée au paragraphe 2 et, au besoin, au cours d'une nouvelle audience.

4. La sentence est prononcée en audience publique et, lorsque cela est possible, en présence de l'accusé.

CHAPITRE VII

Les peines

Article 77

Peines applicables

1. Sous réserve de l'article 110, la Cour peut prononcer contre une personne déclarée coupable d'un crime visé à l'article 5 du présent Statut l'une des peines suivantes :

- a) Une peine d'emprisonnement à temps de 30 ans au plus;
- b) Une peine d'emprisonnement à perpétuité, si l'extrême gravité du crime et la situation personnelle du condamné le justifient.

2. À la peine d'emprisonnement, la Cour peut ajouter :

- a) Une amende fixée selon les critères prévus par le Règlement de procédure et de preuve;
- b) La confiscation des profits, biens et avoirs tirés directement ou indirectement du crime, sans préjudice des droits des tiers de bonne foi.

Article 78

Fixation de la peine

1. Lorsqu'elle fixe la peine, la Cour tient compte, conformément au Règlement de procédure et de preuve, de considérations telles que la gravité du crime et la situation personnelle du condamné.

2. Lorsqu'elle prononce une peine d'emprisonnement, la Cour en déduit le temps que le condamné a passé, sur son ordre, en détention. Elle peut également en déduire toute autre période passée en détention à raison d'un comportement lié au crime.

Artikel 76

Vonnis

1. In geval van veroordeling stelt de Kamer van eerste aanleg de op te leggen straf vast rekening houdend met het bewijsmateriaal en de conclusies die tijdens de het proces naar voren zijn gebracht en die relevant zijn voor het vonnis.

2. Behoudens wanneer artikel 65 van toepassing is en voor het einde van het proces kan de Kamer van eerste aanleg ambtshalve of moet zij op verzoek van de aanklager of van de beschuldigde een bijkomende terechtzitting houden teneinde kennis te nemen van aanvullend bewijs of aanvullende conclusies die relevant zijn voor de bepaling van de straf overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

3. Indien het tweede lid van toepassing is, neemt de Kamer van eerste aanleg kennis van de opmerkingen bedoeld in artikel 75 tijdens de in het tweede punt omschreven bijkomende terechtzitting en indien nodig tijdens een nieuwe zitting.

4. Het vonnis wordt in het openbaar uitgesproken en indien mogelijk in aanwezigheid van de verdachte.

HOOFDSTUK 7

Straffen

Artikel 77

Toepasselijke straffen

1. Onverminderd artikel 110 kan het Hof een van de volgende straffen opleggen aan een persoon die veroordeeld is wegens een in artikel 5 van dit Statuut bedoelde misdaad :

- a) opsluiting voor een bepaald aantal jaren, met een maximum van 30 jaar; of
- b) levenslange opsluiting wanneer het buitengewoon ernstige karakter van de misdaad en de persoonlijke situatie van de veroordeelde persoon zulks verantwoorden.

2. Naast opsluiting kan het Hof opleggen :

- a) een boete volgens de maatstaven bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering;
- b) verbeurdverklaring van opbrengsten, bezittingen en vermogensbestanddelen die rechtstreeks of onrechtstreeks uit die misdaad afkomstig zijn, zulks onverminderd de rechten van derden te goeder trouw.

Artikel 78

Strafbepaling

1. Bij de strafbepaling houdt het Hof overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering rekening met factoren zoals de ernst van de misdaad en de persoonlijke situatie van de veroordeelde persoon.

2. Bij de oplegging van een vonnis tot opsluiting brengt het Hof de tijd in mindering die de veroordeelde overeenkomstig een bevel van het Hof in detentie heeft doorgebracht. Het Hof kan de tijd in mindering brengen die in detentie is doorgebracht wegens gedragingen die verband houden met de misdaad.

3. Lorsqu'une personne est reconnue coupable de plusieurs crimes, la Cour prononce une peine pour chaque crime et une peine unique indiquant la durée totale d'emprisonnement. Cette durée ne peut être inférieure à celle de la peine individuelle la plus lourde et ne peut être supérieure à 30 ans ou à celle de la peine d'emprisonnement à perpétuité prévue à l'article 77, paragraphe 1, alinéa b).

Article 79

Fonds au profit des victimes

1. Un fonds est créé, sur décision de l'Assemblée des États Parties, au profit des victimes de crimes relevant de la compétence de la Cour et de leurs familles.

2. La Cour peut ordonner que le produit des amendes et des biens confisqués soit versé au fonds.

3. Le fonds est géré selon les principes fixés par l'Assemblée des États Parties.

Article 80

Le statut, l'application des peines par les États et le droit national

Rien dans le présent chapitre n'affecte l'application par les États des peines que prévoit leur droit interne, ni l'application du droit des États qui ne prévoient pas les peines prévues dans le présent chapitre.

CHAPITRE VIII

Appel et révision

Article 81

Appel d'une décision sur la culpabilité ou la peine

1. Il peut être fait appel, conformément au Règlement de procédure et de preuve, d'une décision rendue en vertu de l'article 74 selon les modalités suivantes :

a) Le Procureur peut interjeter appel pour l'un des motifs suivants :

- i) Vice de procédure;
- ii) Erreur de fait;
- iii) Erreur de droit;

b) La personne déclarée coupable, ou le Procureur au nom de cette personne, peut interjeter appel pour l'un des motifs suivants :

- i) Vice de procédure;
- ii) Erreur de fait;
- iii) Erreur de droit;

iv) Toute autre circonstance de nature à compromettre l'équité ou la régularité de la procédure ou de la décision.

2. a) Le Procureur ou le condamné peut, conformément au Règlement de procédure et de preuve, interjeter appel de la peine prononcée au motif d'une disproportion entre celle-ci et le crime;

3. Wanneer een persoon aan meer dan een misdaad schuldig wordt bevonden, spreekt het Hof een vonnis uit voor elke misdaad en een samengevoegd vonnis waarin de totale duur van de opsluiting wordt vermeld. Deze periode mag niet korter zijn dan de zwaarste afzonderlijk opgelegde straf en niet langer dan 30 jaar opsluiting of levenslange gevangenisstraf overeenkomstig artikel 77, eerste punt, b).

Artikel 79

Trustfonds

1. Krachtens een beslissing van de Vergadering van Staten die Partij zijn, wordt een trustfonds opgericht ten behoeve van slachtoffers van misdaden waarover het Hof rechtsmacht bezit, en van hun gezins- en familieleden.

2. Het Hof kan gelasten dat opbrengsten uit boeten en verbeurdverklaringen aan het trustfonds worden gestort.

3. Het trustfonds wordt beheerd overeenkomstig de beginselen vastgesteld door de Vergadering van Staten die Partij zijn.

Artikel 80

Statuut, toepassing van straffen door de Staten en nationaal recht

Niets in dit hoofdstuk van het Statuut doet afbreuk eraan dat de Staten de straffen toepassen die door hun nationaal recht zijn voorgeschreven, noch aan de toepassing van het recht van Staten die niet hebben voorzien in de straffen die in dit Hoofdstuk zijn voorgeschreven.

HOOFDSTUK 8

Beroep en herziening

Artikel 81

Beroep tegen een beslissing betreffende de schuld of de straf

1. Overeenkomstig het Reglement voor proces- en bewijsvoering kan op de volgende wijzen beroep worden ingesteld tegen een beslissing gegeven krachtens artikel 74.

a) De aanklager kan beroep instellen op een van de volgende gronden :

- (i) een procedurefout,
- (ii) dwaling ten aanzien van de feiten, of
- (iii) dwaling ten aanzien van het recht;

b) De gevonniste persoon of de aanklager namens hem kan beroep instellen op een van de volgende gronden :

- (i) een procedurefout;
- (ii) dwaling ten aanzien van de feiten;
- (iii) dwaling ten aanzien van het recht of

(iv) alle overige gronden die de eerlijkheid en de betrouwbaarheid van de rechtspleging of de beslissing aantasten.

2. a) De aanklager of de veroordeelde kan overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering tegen de uitgesproken straf beroep instellen op grond van disproportionaliteit tussen de misdaad en het vonnis;

b) Si, à l'occasion d'un appel contre la peine prononcée, la Cour estime qu'il existe des motifs qui pourraient justifier l'annulation de tout ou partie de la décision sur la culpabilité, elle peut inviter le Procureur et le condamné à invoquer les motifs énoncés à l'article 81, paragraphe 1, alinéas a) ou b), et se prononcer sur la décision sur la culpabilité conformément à l'article 83;

c) La même procédure s'applique si, à l'occasion d'un appel concernant uniquement la décision sur la culpabilité, la Cour estime qu'il existe des motifs justifiant une réduction de la peine en vertu du paragraphe 2, alinéa a).

3. a) À moins que la Chambre de première instance n'en décide autrement, la personne reconnue coupable reste détenue pendant la procédure d'appel;

b) Lorsque la durée de la détention dépasse la durée de la peine prononcée, la personne reconnue coupable est mise en liberté; toutefois, si le Procureur fait également appel, la libération peut être subordonnée aux conditions énoncées à l'alinéa c) ci-après;

c) En cas d'acquiescement, l'accusé est immédiatement mis en liberté, sous réserve des conditions suivantes :

i) Dans des circonstances exceptionnelles, et en fonction, notamment, du risque d'évasion, de la gravité de l'infraction et des chances de voir l'appel aboutir, la Chambre de première instance peut, à la demande du Procureur, ordonner le maintien en détention de l'accusé pendant la procédure d'appel;

ii) L'ordonnance rendue par la Chambre de première instance en vertu du sous-alinéa i) est susceptible d'appel conformément au Règlement de procédure et de preuve.

4. Sous réserve des dispositions du paragraphe 3, alinéas a) et b), il est sursis à l'exécution de la décision sur la culpabilité ou de la sentence durant le délai consenti pour le pourvoi en appel et durant la procédure d'appel.

Article 82

Appel d'autres décisions

1. L'une ou l'autre partie peut faire appel, conformément au Règlement de procédure et de preuve, de l'une des décisions ci-après :

a) Décision sur la compétence ou la recevabilité;

b) Ordonnance accordant ou refusant la mise en liberté de la personne faisant l'objet d'une enquête ou de poursuites;

c) Décision de la Chambre préliminaire d'agir de sa propre initiative en vertu de l'article 56, paragraphe 3;

d) Décision soulevant une question de nature à affecter de manière appréciable le déroulement équitable et rapide de la procédure ou l'issue du procès, et dont le règlement immédiat pourrait, de l'avis de la Chambre préliminaire ou de la Chambre de première instance, faire sensiblement progresser la procédure.

2. La décision de la Chambre préliminaire visée à l'article 57, paragraphe 3, alinéa d), est susceptible d'appel de la part de l'État concerné ou du Procureur, avec l'autorisation de la Chambre préliminaire. Cet appel est examiné selon une procédure accélérée.

3. L'appel n'a d'effet suspensif que si la Chambre d'appel l'ordonne sur requête présentée conformément au Règlement de procédure et de preuve.

b) Indien het Hof bij een beroep tegen de uitgesproken straf gronden aanwezig acht om de veroordeling geheel of gedeeltelijk te vernietigen, kan het de aanklager en de veroordeelde vragen gronden aan te voeren krachtens artikel 81, eerste punt, a of b en kan het uitspraak doen over de beslissing betreffende de schuld overeenkomstig artikel 83;

c) Dezelfde procedure geldt indien het Hof bij een beroep dat alleen de beslissing betreffende de schuld betreft, gronden aanwezig acht tot vermindering van de straf krachtens het tweede punt, a).

3. a) Tenzij de Kamer van eerste aanleg anders beslist, blijft de schuldig bevonden persoon gedetineerd tijdens de beroepsprocedure;

b) Wanneer de duur van de detentie die van de uitgesproken straf te boven gaat, wordt de schuldig bevonden persoon in vrijheid gesteld. Indien evenwel ook de aanklager beroep instelt, kan de invrijheidstelling worden onderworpen aan de voorwaarden vermeld in punt c);

c) In geval van vrijspraak wordt de beschuldigde onmiddellijk in vrijheid gesteld onder voorbehoud van de volgende voorwaarden:

(i) in buitengewone omstandigheden, en rekening houdend onder meer met het vluchtgevaar, de ernst van het misdrijf en de slaagkans van het beroep, kan de Kamer van eerste aanleg op verzoek van de aanklager bevelen dat de beschuldigde tijdens de beroepsprocedure in detentie wordt gehouden;

(ii) de beschikking die de Kamer van eerste aanleg krachtens (i) heeft gegeven, is vatbaar voor beroep overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

4. Onder voorbehoud van de bepalingen van het derde punt, a en b, wordt de tenuitvoerlegging van de beslissing betreffende de schuld of van het vonnis opgeschort gedurende de termijn waarbinnen beroep kan worden ingesteld en tijdens de beroepsprocedure.

Artikel 82

Beroep tegen andere beslissingen

1. Elk van beide partijen kan overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering beroep instellen tegen de volgende beslissingen :

a) een beslissing inzake rechtsmacht of ontvankelijkheid;

b) een beschikking tot verlening of weigering van de invrijheidstelling van de persoon tegen wie een onderzoek loopt of die wordt vervolgd;

c) een beslissing van de Kamer van vooronderzoek tot handelen op eigen initiatief krachtens artikel 56, derde punt;

d) een beslissing die verband houdt met een probleem dat een aanzienlijke invloed kan hebben op het eerlijk en vlot verloop van de rechtspleging of op de uitkomst van het proces en waarvan de onmiddellijke oplossing volgens de Kamer van vooronderzoek of de Kamer van eerste aanleg de voortgang van de rechtspleging in belangrijke mate kan bevorderen.

2. De betrokken staat of de aanklager kan met machtiging van de Kamer van vooronderzoek beroep instellen tegen de beslissing van die Kamer bedoeld in artikel 57, derde punt, d). Het beroep wordt onderzocht in het kader van een versnelde procedure.

3. Het beroep heeft slechts schorsende werking indien de Kamer van beroep zulks beveelt op grond van een verzoek ingediend overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

4. Le représentant légal des victimes, la personne condamnée ou le propriétaire de bonne foi d'un bien affecté par une ordonnance rendue en vertu de l'article 75 peut relever appel de cette ordonnance conformément au Règlement de procédure et de preuve.

Article 83

Procédure d'appel

1. Aux fins des procédures visées à l'article 81 et au présent article, la Chambre d'appel a tous les pouvoirs de la Chambre de première instance.

2. Si la Chambre d'appel conclut que la procédure faisant l'objet de l'appel est viciée au point de porter atteinte à la régularité de la décision ou de la condamnation, ou que la décision ou la condamnation faisant l'objet de l'appel est sérieusement entachée d'une erreur de fait ou de droit, elle peut :

- a) Annuler ou modifier la décision ou la condamnation; ou
- b) Ordonner un nouveau procès devant une chambre de première instance différente.

À ces fins, la Chambre d'appel peut renvoyer une question de fait devant la Chambre de première instance initialement saisie afin que celle-ci tranche la question et lui fasse rapport, ou elle peut elle-même demander des éléments de preuve afin de trancher. Lorsque seule la personne condamnée, ou le Procureur en son nom, a interjeté appel de la décision ou de la condamnation, celle-ci ne peut être modifiée à son détriment.

3. Si, dans le cadre de l'appel d'une condamnation, la Chambre d'appel constate que la peine est disproportionnée par rapport au crime, elle peut la modifier conformément au chapitre VII.

4. L'arrêt de la Chambre d'appel est adopté à la majorité des juges et rendu en audience publique. Il est motivé. Lorsqu'il n'y a pas unanimité, il contient les vues de la majorité et de la minorité, mais un juge peut présenter une opinion individuelle ou une opinion dissidente sur une question de droit.

5. La Chambre d'appel peut prononcer son arrêt en l'absence de la personne acquittée ou condamnée.

Article 84

Révision d'une décision sur la culpabilité ou la peine

1. La personne déclarée coupable ou, si elle est décédée, son conjoint, ses enfants, ses parents ou toute personne vivant au moment de son décès qu'elle a mandatée par écrit expressément à cette fin, ou le Procureur agissant au nom de cette personne, peuvent saisir la Chambre d'appel d'une requête en révision de la décision définitive sur la culpabilité ou la peine pour les motifs suivants :

- a) Il a été découvert un fait nouveau qui :
  - i) N'était pas connu au moment du procès sans que cette circonstance puisse être imputée, en totalité ou en partie, au requérant; et
  - ii) S'il avait été établi lors du procès, aurait vraisemblablement entraîné un verdict différent;

4. De wettelijke vertegenwoordiger van de slachtoffers, de veroordeelde of de eigenaar te goeder trouw van een goed dat nadelig wordt getroffen door een beschikking gegeven op grond van artikel 73, kan daartegen beroep instellen overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

Artikel 83

Beroepsprocedure

1. De Kamer van beroep heeft alle bevoegdheden van de Kamer van eerste aanleg met het oog op het voeren van de procedures bedoeld in artikel 81 en in dit artikel.

2. Indien de Kamer van beroep vaststelt dat de rechtspleging waartegen beroep is ingesteld, dermate oneerlijk is verlopen dat afbreuk wordt gedaan aan de regelmatigheid van de beslissing of van de veroordeling, of dat de beslissing of de veroordeling waartegen beroep is ingesteld, in ernstige mate is aangetast door dwaling ten aanzien van de feiten of van het recht, kan zij :

- a) de beslissing of het vonnis ongedaan maken of wijzigen; of
- b) een nieuw proces gelasten voor een andere Kamer van eerste aanleg.

De Kamer van beroep kan te dien einde een feitelijke kwestie verwijzen naar de Kamer van eerste aanleg waarbij de zaak oorspronkelijk aanhangig was gemaakt opdat deze laatste daarover beslist en bij de Kamer van beroep verslag uitbrengt of kan deze laatste Kamer zelf om bewijsmateriaal verzoeken teneinde een beslissing te kunnen nemen. Wanneer alleen de veroordeelde persoon of de aanklager in zijn naam beroep instelt tegen de beslissing of de veroordeling, kunnen deze niet in zijn nadeel worden gewijzigd.

3. Indien de Kamer van beroep in het kader van een beroep tegen een veroordeling vaststelt dat de straf niet in evenredige verhouding staat tot de misdaad, kan zij de straf overeenkomstig Hoofdstuk 7 wijzigen.

4. Het vonnis van de Kamer van beroep wordt gewezen bij meerderheid van de rechters en in openbare zitting uitgesproken. Het vonnis wordt met redenen omkleed. Bij gebreke van eenstemmigheid vermeldt voornoemd vonnis de zienswijzen van de meerderheid en van de minderheid, maar een rechter kan zijn persoonlijk of afwijkend oordeel omtrent een rechtsvraag toevoegen.

5. De Kamer van beroep kan haar vonnis uitspreken in afwezigheid van de vrijgesproken of veroordeelde persoon.

Artikel 84

Herziening van een beslissing betreffende de schuld of de straf

1. De schuldig bevonden persoon of, indien die overleden is, zijn echtgenoot, zijn kinderen, zijn ouders, enig ander persoon in leven op het tijdstip van het overlijden van betrokkene die door deze laatste uitdrukkelijk schriftelijk daartoe is gemachtigd of de aanklager handelend in naam van betrokkene kunnen om de volgende redenen bij de Kamer van beroep een verzoek indienen tot herziening van de definitieve beslissing betreffende de schuld of de straf :

- a) er is een nieuw feit ontdekt dat :
  - (i) niet gekend was tijdens het proces zonder dat deze omstandigheid geheel of gedeeltelijk toe te schrijven was aan de verzoeker; en
  - (ii) indien het tijdens het proces was vastgesteld, zou het hoogstwaarschijnlijk aanleiding hebben gegeven tot een andere uitspraak.

b) Il a été découvert qu'un élément de preuve décisif, retenu lors du procès et sur la base duquel la culpabilité a été établie, était faux, contrefait ou falsifié;

c) Un ou plusieurs des juges qui ont participé à la décision sur la culpabilité ou qui ont confirmé les charges ont commis dans cette affaire un acte constituant une faute lourde ou un manquement à leurs devoirs d'une gravité suffisante pour justifier qu'ils soient relevés de leurs fonctions en application de l'article 46.

2. La Chambre d'appel rejette la requête si elle la juge infondée. Si elle estime que la requête est fondée sur des motifs valables, elle peut, selon ce qui convient :

a) Réunir à nouveau la Chambre de première instance qui a rendu le jugement initial;

b) Constituer une nouvelle chambre de première instance;

c) Rester saisie de l'affaire,

afin de déterminer, après avoir entendu les parties selon les modalités prévues dans le Règlement de procédure et de preuve, si le jugement doit être révisé.

Article 85

Indemnisation des personnes arrêtées ou condamnées

1. Quiconque a été victime d'une arrestation ou mise en détention illégales a droit à réparation.

2. Lorsqu'une condamnation définitive est ultérieurement annulée parce qu'un fait nouveau ou nouvellement révélé prouve qu'il s'est produit une erreur judiciaire, la personne qui a subi une peine en raison de cette condamnation est indemnisée conformément à la loi, à moins qu'il ne soit prouvé que la non-révélation en temps utile du fait inconnu lui est imputable en tout ou partie.

3. Dans des circonstances exceptionnelles, si la Cour constate, au vu de faits probants, qu'une erreur judiciaire grave et manifeste a été commise, elle peut, à sa discrétion, accorder une indemnité conforme aux critères énoncés dans le Règlement de procédure et de preuve à une personne qui avait été placée en détention et a été libérée à la suite d'un acquittement définitif ou parce qu'il a été mis fin aux poursuites pour ce motif.

CHAPITRE IX

Coopération internationale et assistance judiciaire

Article 86

Obligation générale de coopérer

Conformément aux dispositions du présent Statut, les États Parties coopèrent pleinement avec la Cour dans les enquêtes et poursuites qu'elle mène pour les crimes relevant de sa compétence.

Article 87

Demandes de coopération : dispositions générales

1. a) La Cour est habilitée à adresser des demandes de coopération aux États Parties. Ces demandes sont transmises par la voie

b) er is ontdekt dat een doorslaggevend bewijselement, dat tijdens het proces in aanmerking is genomen en op grond waarvan de schuld is vastgesteld, vals, nagemaakt of vervalst was;

c) een of meer rechters die mede de beslissing betreffende de schuld hebben genomen of de ten laste gelegde feiten hebben bevestigd, hebben in de zaak een handeling gesteld die moet worden beschouwd als een ernstige fout of als ernstig plichtsverzuim, en die voldoende zwaarwegend is om krachtens artikel 46 de ontzetting uit hun ambt te rechtvaardigen.

2. De Kamer van beroep wijst het verzoek af indien zij het ongegrond acht. Indien zij vaststelt dat het verzoek gegrond is kan zij naar gelang van het geval :

a) de Kamer van eerste aanleg die het oorspronkelijke vonnis heeft gewezen, opnieuw bijeenroepen;

b) een nieuwe Kamer van eerste aanleg samenstellen; of

c) de rechtsmacht over de zaak aan zich houden,

teneinde, na de partijen te hebben gehoord op de wijze omschreven in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering, te kunnen vaststellen of het vonnis moet worden herzien.

Artikel 85

Schadevergoeding aan aangehouden of veroordeelde personen

1. Een ieder die het slachtoffer is geworden van onwettige aanhouding of detentie heeft recht op schadevergoeding.

2. Wanneer een definitieve veroordeling daarna nietig wordt verklaard omdat een nieuw of daarna aan het licht gebracht feit bewijst dat zich een rechterlijke dwaling heeft voorgedaan, wordt de persoon die op grond van die veroordeling een straf heeft ondergaan, schadeloos gesteld overeenkomstig de wet, tenzij wordt aangetoond dat het niet op tijd bekendmaken van het onbekende feit geheel of gedeeltelijk aan betrokkene is toe te rekenen.

3. Indien het Hof in buitengewone omstandigheden op grond van feitelijke bewijsstukken vaststelt dat een duidelijke en ernstige rechterlijke dwaling heeft plaatsgevonden, kan het op eigen initiatief overeenkomstig de criteria bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering schadevergoeding toekennen aan een persoon die in detentie was geplaatst en in vrijheid is gesteld ingevolge een definitieve vrijspraak of omdat om die reden een einde is gemaakt aan de vervolging.

HOOFDSTUK 9

Internationale samenwerking en wederzijdse rechtshulp

Artikel 86

Algemene verplichting tot samenwerking

De Staten die Partij zijn werken overeenkomstig de bepalingen van dit Statuut ten volle samen met het Hof in het kader van zijn onderzoek naar en vervolging van de misdaden die tot zijn bevoegdheid behoren.

Artikel 87

Verzoeken om samenwerking : algemene bepalingen

1. a) Het Hof is bevoegd om aan Staten die Partij zijn verzoeken om samenwerking te richten. De verzoeken worden overgebracht

diplomatieke ou toute autre voie appropriée que chaque État Partie choisit au moment de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation du présent Statut ou de l'adhésion à celui-ci.

Toute modification ultérieure du choix de la voie de transmission est faite par chaque État Partie conformément au Règlement de procédure et de preuve.

b) S'il y a lieu, et sans préjudice des dispositions de l'alinéa a), les demandes peuvent être également transmises par l'Organisation internationale de police criminelle ou par toute organisation régionale compétente.

2. Les demandes de coopération et les pièces justificatives y afférentes sont soit rédigées dans une langue officielle de l'État requis ou accompagnées d'une traduction dans cette langue, soit rédigées dans l'une des langues de travail de la Cour ou accompagnées d'une traduction dans l'une de ces langues, selon le choix fait par l'État requis au moment de la ratification, de l'acceptation ou de l'approbation du présent Statut ou de l'adhésion à celui-ci.

Toute modification ultérieure de ce choix est faite conformément au Règlement de procédure et de preuve.

3. L'État requis respecte le caractère confidentiel des demandes de coopération et des pièces justificatives y afférentes, sauf dans la mesure où leur divulgation est nécessaire pour donner suite à la demande.

4. En ce qui concerne les demandes d'assistance présentées au titre du chapitre IX, la Cour peut prendre, notamment en matière de protection des renseignements, les mesures qui peuvent être nécessaires pour garantir la sécurité et le bien-être physique ou psychologique des victimes, des témoins potentiels et des membres de leur famille. La Cour peut demander que tout renseignement fourni au titre du présent chapitre soit communiqué et traité de telle sorte que soient préservés la sécurité et le bien-être physique ou psychologique des victimes, des témoins potentiels et des membres de leur famille.

5. La Cour peut inviter tout État non partie au présent Statut à prêter son assistance au titre du présent chapitre sur la base d'un arrangement ad hoc ou d'un accord conclu avec cet État ou sur toute autre base appropriée.

Si, ayant conclu avec la Cour un arrangement ad hoc ou un accord, un État non partie au présent Statut n'apporte pas l'assistance qui lui est demandée en vertu de cet arrangement ou de cet accord, la Cour peut en informer l'Assemblée des États Parties, ou le Conseil de sécurité lorsque c'est celui-ci qui l'a saisie.

6. La Cour peut demander des renseignements ou des documents à toute organisation intergouvernementale. Elle peut également solliciter d'autres formes de coopération et d'assistance dont elle est convenue avec une organisation intergouvernementale et qui sont conformes aux compétences ou au mandat de celle-ci.

7. Si un État Partie n'accède pas à une demande de coopération de la Cour contrairement à ce que prévoit le présent Statut, et l'empêche ainsi d'exercer les fonctions et les pouvoirs que lui confère le présent Statut, la Cour peut en prendre acte et en référer à l'Assemblée des États Parties ou au Conseil de sécurité lorsque c'est celui-ci qui l'a saisie.

Article 88

Procédures disponibles selon la législation nationale

Les États Parties veillent à prévoir dans leur législation nationale les procédures qui permettent la réalisation de toutes les formes de coopération visées dans le présent chapitre.

langs diplomatieke of elke andere passende weg die iedere Staat die Partij is kiest op het tijdstip van zijn bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring van dit Statuut of bij toetreding tot dit Statuut.

Iedere Staat die Partij is brengt daarna wijzigingen aan in de keuze van wijze van overbrenging overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

b) Indien nodig en onverminderd het bepaalde in a), kunnen verzoeken ook worden overgebracht door de Internationale Organisatie van Criminele Politie of door andere bevoegde regionale organisaties.

2. Verzoeken om medewerking en de stukken ter ondersteuning van het verzoek worden hetzij gesteld in een officiële taal van de aangezochte Staat of gaan vergezeld van een vertaling in die taal, hetzij gesteld in een van de werktalen van het Hof of gaan vergezeld in een van die talen, zulks naar gelang van de keuze gemaakt door de aangezochte Staat of het tijdstip van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van dit Statuut of bij toetreding ertoe.

Latere wijzigingen in deze keuze worden gedaan overeenkomstig het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

3. De aangezochte Staat neemt het vertrouwelijke karakter in acht van de verzoeken om samenwerking en van de stukken ter ondersteuning ervan, behalve indien de bekendmaking ervan noodzakelijk is ter uitvoering van het verzoek.

4. Met betrekking tot een verzoek om bijstand gedaan op grond van Hoofdstuk 9 kan het Hof alle maatregelen treffen, met inbegrip van maatregelen ter bescherming van informatie, die noodzakelijk zijn om de veiligheid en het lichamelijke of geestelijke welzijn van slachtoffers, van mogelijke getuigen en van hun gezins- en familieleden te waarborgen. Het Hof kan erom verzoeken dat alle op grond van dit hoofdstuk verstrekte gegevens worden meegeedeeld en behandeld op een wijze die de veiligheid en het lichamelijke of geestelijke welzijn van slachtoffers, van mogelijke getuigen en van hun gezins- en familieleden vrijwaart.

5. Het Hof kan een staat die geen partij is vragen in het kader van dit hoofdstuk bijstand te verlenen op grond van een ad-hocregeling, van een overeenkomst gesloten met die staat of op andere passende gronden.

Indien een staat die geen partij is bij dit Statuut en die met het Hof een ad-hocregeling is aangegaan of een overeenkomst heeft gesloten, niet de bijstand verleent waarom overeenkomstig die regeling of overeenkomst is verzocht, kan het Hof daarvan kennis geven aan de Vergadering van Staten die Partij zijn of aan de Veiligheidsraad ingeval deze laatste de zaak bij het Hof aanhangig heeft gemaakt.

6. Het Hof kan intergouvernementele organisaties verzoeken informatie of stukken te verstrekken. Het Hof kan ook verzoeken om andere vormen van samenwerking en bijstand die het met een intergouvernementele organisatie is overeengekomen en die in overeenstemming zijn met zijn bevoegdheid of mandaat.

7. Indien een Staat die Partij is in strijd met het bepaalde in dit Statuut geen gevolg geeft aan een verzoek tot samenwerking van het Hof en dit laatste aldus hindert zijn taken en bevoegdheden verleend door dit Statuut uit te oefenen, kan het Hof daarvan akte nemen en de zaak voorleggen aan de Vergadering van Staten die Partij zijn of aan de Veiligheidsraad wanneer deze laatste de zaak bij het Hof aanhangig heeft gemaakt.

Artikel 88

Procedures beschikbaar op grond van de nationale wetgeving

De Staten die Partij zijn zorgen ervoor dat hun nationale wetgeving voorziet in procedures die de mogelijkheid bieden alle vormen van samenwerking bedoeld in dit hoofdstuk te verwezenlijken.

Article 89

Remise de certaines personnes à la Cour

1. La Cour peut présenter à l'État sur le territoire duquel une personne est susceptible de se trouver une demande, accompagnée des pièces justificatives indiquées à l'article 91, tendant à ce que cette personne soit arrêtée et lui soit remise, et solliciter la coopération de cet État pour l'arrestation et la remise de la personne. Les États Parties répondent à toute demande d'arrestation et de remise conformément aux dispositions du présent chapitre et aux procédures prévues par leur législation nationale.

2. Lorsque la personne dont la remise est sollicitée saisit une juridiction nationale d'une contestation fondée sur le principe non bis in idem, comme prévu à l'article 20, l'État requis consulte immédiatement la Cour pour savoir s'il y a eu en l'espèce une décision sur la recevabilité. S'il a été décidé que l'affaire est recevable, l'État requis donne suite à la demande. Si la décision sur la recevabilité est pendante, l'État requis peut différer l'exécution de la demande jusqu'à ce que la Cour ait statué.

3. a) Les États Parties autorisent le transport à travers leur territoire, conformément aux procédures prévues par leur législation nationale, de toute personne transférée à la Cour par un autre État, sauf dans le cas où le transit par leur territoire gênerait ou retarderait la remise.

b) Une demande de transit est transmise par la Cour conformément à l'article 87. Elle contient:

- i) Le signalement de la personne transportée;
  - ii) Un bref exposé des faits et de leur qualification juridique; et
  - iii) Le mandat d'arrêt et de l'ordonnance de remise;
- c) La personne transportée reste détenue pendant le transit.

d) Aucune autorisation n'est nécessaire si la personne est transportée par voie aérienne et si aucun atterrissage n'est prévu sur le territoire de l'État de transit.

e) Si un atterrissage imprévu a lieu sur le territoire de l'État de transit, celui-ci peut exiger de la Cour la présentation d'une demande de transit dans les formes prescrites à l'alinéa b). L'État de transit place la personne transportée en détention en attendant cette demande et l'accomplissement effectif du transit. Toutefois, la détention au titre du présent alinéa ne peut se prolonger au-delà de 96 heures après l'atterrissage imprévu si la demande n'est pas reçue dans ce délai.

4. Si la personne réclamée fait l'objet de poursuites ou exécute une peine dans l'État requis pour un crime différent de celui pour lequel sa remise à la Cour est demandée, l'État requis qui a décidé d'accéder à la demande consulte la Cour.

Article 90

Demandes concurrentes

1. Si un État Partie reçoit de la Cour, conformément à l'article 89, une demande de remise et reçoit par ailleurs d'un autre État une demande d'extradition de la même personne pour le même comportement, qui constitue la base du crime pour lequel

Artikel 89

Overdracht van personen aan het Hof

1. Het Hof kan aan de staat op het grondgebied waarvan een persoon zich kan bevinden een verzoek samen met stukken tot staving ervan bedoeld in artikel 91 richten dat ertoe strekt die persoon aan te houden en aan hem over te dragen, alsook om de medewerking van die staat verzoeken om die persoon aan te houden en over te dragen. De Staten die Partij zijn reageren op ieder verzoek tot aanhouding en overdracht overeenkomstig de bepalingen van dit Hoofdstuk en van de procedures bepaald in hun nationale wetgeving.

2. Indien de persoon van wie de overdracht wordt gevraagd bij een nationaal gerecht een zaak aanhangig maakt die is gegrond op het beginsel non bis in idem omschreven in artikel 20, raadpleegt de aangezochte staat onverwijld het Hof teneinde te vernemen of terzake een beslissing omtrent de ontvankelijkheid ervan bestaat. Indien is beslist dat de zaak ontvankelijk is, geeft de aangezochte staat gevolg aan het verzoek. Indien de beslissing omtrent de ontvankelijkheid hangende is, kan de aangezochte staat de tenuitvoerlegging van het verzoek uitstellen tot wanneer het Hof uitspraak heeft gedaan.

3. a) De Staten die Partij zijn staan overeenkomstig de procedures bepaald in hun nationale wetgeving het vervoer doorheen hun grondgebied toe van ieder persoon die door een andere staat naar het Hof wordt overgebracht, behalve wanneer zulks de overdracht zou hinderen of vertragen;

b) Het Hof zendt de verzoeken om vervoer over een grondgebied toe overeenkomstig artikel 87. Het verzoek bevat:

- (i) het signalement van de overgebrachte persoon;
  - (ii) een korte uiteenzetting van de feiten en van de juridische omschrijving ervan; en
  - (iii) het bevel tot aanhouding en de beschikking tot overdracht;
- c) De overgebrachte persoon blijft tijdens zijn overbrenging gedetineerd;

d) Er is geen toestemming vereist indien de persoon door de lucht wordt vervoerd en geen landing is voorzien op het grondgebied van de staat van doorvoer;

e) Indien een onvoorziene landing plaatsvindt op het grondgebied van de staat van doorvoer, kan die staat eisen dat het Hof een verzoek tot doorvoer in de vormen omschreven in b) indient. De staat van doorvoer plaatst de betrokken persoon in detentie in afwachting van de ontvangst van het verzoek en van de werkelijke totstandbrenging van de doorvoer. Een detentie op grond van dit punt mag evenwel niet langer duren dan 96 uur te rekenen van de onvoorziene landing, indien het verzoek niet binnen die termijn wordt ontvangen.

4. Indien de persoon van wie de overdracht wordt gevraagd in de aangezochte staat wordt vervolgd of een straf ondergaat wegens een andere misdaad dan die waarvoor het Hof zijn overdracht vraagt, raadpleegt de aangezochte staat die besloten heeft het verzoek in te willigen, het Hof.

Artikel 90

Concurrerende verzoeken

1. Ingeval een Staat die Partij is, krachtens artikel 89 van het Hof een verzoek tot overdracht ontvangt en van een andere staat een verzoek tot uitlevering ontvangt betreffende dezelfde persoon en voor dezelfde gedragingen, die de grondslag vormen van de

la Cour demande la remise de cette personne, il en avise la Cour et l'État requérant.

2. Lorsque l'État requérant est un État Partie, l'État requis donne la priorité à la demande de la Cour:

a) Si la Cour a décidé, en application des articles 18 et 19, que l'affaire que concerne la demande de remise est recevable en tenant compte de l'enquête menée ou des poursuites engagées par l'État requérant en relation avec la demande d'extradition de celui-ci; ou

b) Si la Cour n'a pas pris la décision visée à l'alinéa a) suite à la notification de l'État requis prévu au paragraphe 1.

3. Lorsque la Cour n'a pas pris la décision visée au paragraphe 2, alinéa a), l'État requis peut, s'il le souhaite, commencer à instruire la demande d'extradition de l'État requérant en attendant que la Cour se prononce comme prévu à l'alinéa b). Il n'extrade pas la personne tant que la Cour n'a pas jugé l'affaire irrecevable. La Cour se prononce selon une procédure accélérée.

4. Si l'État requérant est un État non partie au présent Statut, l'État requis, s'il n'est pas tenu par une obligation internationale d'extrader l'intéressé vers l'État requérant, donne la priorité à la demande de remise de la Cour, si celle-ci a jugé que l'affaire était recevable.

5. Quand une affaire relevant du paragraphe 4 n'a pas été jugée recevable par la Cour, l'État requis peut, s'il le souhaite, commencer à instruire la demande d'extradition de l'État requérant.

6. Dans les cas où le paragraphe 4 s'applique et à moins que l'État requis ne soit tenu par une obligation internationale d'extrader la personne vers l'État non partie requérant, l'État requis détermine s'il y a lieu de remettre la personne à la Cour ou de l'extrader vers l'État requérant. Dans sa décision, il tient compte de toutes les considérations pertinentes, notamment:

a) L'ordre chronologique des demandes;

b) Les intérêts de l'État requérant, en particulier, le cas échéant, le fait que le crime a été commis sur son territoire et la nationalité des victimes et de la personne réclamée;

c) La possibilité que l'État requérant procède par la suite à la remise de la personne à la Cour.

7. Si un État Partie reçoit de la Cour une demande de remise et reçoit par ailleurs d'un autre État une demande d'extradition de la même personne pour un comportement différent de celui qui constitue le crime pour lequel la Cour demande la remise:

a) L'État requis donne la priorité à la demande de la Cour s'il n'est pas tenu par une obligation internationale d'extrader la personne vers l'État requérant;

b) S'il est tenu par une obligation internationale d'extrader la personne vers l'État requérant, l'État requis soit remet cette personne à la Cour soit l'extrade vers l'État requérant. Dans son choix, il tient compte de toutes les considérations pertinentes, notamment celles qui sont énoncées au paragraphe 6, mais accorde une importance particulière à la nature et à la gravité relative du comportement en cause.

8. Lorsqu'à la suite d'une notification reçue en application du présent article, la Cour a jugé une affaire irrecevable et que

misdaad waarvoor het Hof om overdracht van die persoon verzoekt, moet die staat het Hof en de verzoekende staat daarvan in kennis stellen.

2. Wanneer de verzoekende staat een staat is die Partij is, verleent de aangezochte staat voorrang aan het verzoek van het Hof:

a) indien het Hof krachtens de artikelen 18 en 19 heeft besloten dat de zaak waarop het verzoek tot overdracht betrekking heeft, ontvankelijk is rekening houdend met het gevoerde onderzoek of de vervolging die de verzoekende staat in verband met zijn verzoek tot uitlevering heeft verricht; of

b) indien het Hof niet de in punt a) omschreven beslissing heeft genomen ingevolge de kennisgeving van de aangezochte staat bedoeld in het eerste punt.

3. Wanneer het Hof niet de beslissing bedoeld in het tweede punt, a heeft genomen, kan de aangezochte staat, indien hij zulks wenst, het verzoek tot uitlevering van de verzoekende staat beginnen te onderzoeken in afwachting dat het Hof uitspraak doet krachtens het tweede punt, b). De aangezochte Staat levert de betrokken persoon niet uit zolang het Hof niet heeft beslist dat de zaak niet-ontvankelijk is. Het Hof doet uitspraak in het kader van een versnelde procedure.

4. Indien de verzoekende staat geen partij is bij dit Statuut, geeft de aangezochte staat, indien die niet gebonden is door een internationale verplichting tot uitlevering van de persoon aan de verzoekende staat, voorrang aan het verzoek tot overdracht van het Hof, indien het Hof heeft beslist dat de zaak ontvankelijk is.

5. Wanneer een zaak bedoeld in het vierde punt door het Hof niet-ontvankelijk is geoordeeld, kan de aangezochte staat, indien hij zulks wenst, het verzoek tot uitlevering van de verzoekende staat beginnen te onderzoeken.

6. In de gevallen waarin het vierde punt van toepassing is en tenzij de aangezochte staat gebonden is door een internationale verplichting tot uitlevering van de betrokken persoon aan de verzoekende staat die geen partij is bij dit Statuut, beslist de aangezochte Staat of hij de persoon aan het Hof moet overdragen of die persoon aan de verzoekende staat moet uitleveren. De aangezochte staat houdt bij het nemen van zijn beslissing rekening met alle relevante factoren, onder meer:

a) de chronologische volgorde van de verzoeken;

b) de belangen van de verzoekende staat, inzonderheid het gegeven dat de misdaad op zijn grondgebied is gepleegd en de nationaliteit van de slachtoffers en van de persoon van wie de overdracht wordt gevraagd; en

c) de mogelijkheid dat de verzoekende Staat de betrokken persoon daarna aan het Hof overdraagt.

7. Ingeval een Staat die Partij is, van het Hof een verzoek tot overdracht ontvangt en van een andere staat een verzoek tot uitlevering ontvangt betreffende dezelfde persoon en voor gedragingen die verschillen van die welke de grondslag vormen van de misdaad waarvoor het Hof om overdracht van die persoon verzoekt:

a) geeft de aangezochte staat voorrang aan het verzoek van het Hof, indien hij niet gebonden is door een internationale verplichting tot uitlevering van de persoon aan de verzoekende staat;

b) indien de aangezochte Staat gebonden is door een internationale verplichting tot uitlevering van de persoon aan de verzoekende staat, draagt hij die persoon over aan het Hof of levert hij de persoon uit aan de verzoekende Staat. De aangezochte Staat houdt bij het maken van zijn keuze rekening met alle relevante factoren, onder meer die omschreven in het zesde punt, maar hecht bijzonder belang aan de aard en de ernst van de betrokken gedragingen.

8. Wanneer het Hof na ontvangst van een kennisgeving krachtens dit artikel heeft geoordeeld dat een zaak niet-

l'extradition vers l'État requérant est ultérieurement refusée, l'État requis avise la Cour de cette décision.

Article 91

Contenu de la demande d'arrestation et de remise

1. Une demande d'arrestation et de remise est faite par écrit. En cas d'urgence, elle peut être faite par tout moyen laissant une trace écrite, à condition d'être confirmée selon les modalités prévues à l'article 87, paragraphe 1, alinéa a).

2. Si la demande concerne l'arrestation et la remise d'une personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt délivré par la Chambre préliminaire en vertu de l'article 58, elle contient ou est accompagnée d'un dossier contenant les pièces justificatives suivantes:

a) Le signalement de la personne recherchée, suffisant pour l'identifier, et des renseignements sur le lieu où elle se trouve probablement;

b) Une copie du mandat d'arrêt;

c) Les documents, déclarations et renseignements qui peuvent être exigés dans l'État requis pour procéder à la remise; toutefois, les exigences de l'État requis ne doivent pas être plus lourdes dans ce cas que dans celui des demandes d'extradition présentées en application de traités ou arrangements conclus entre l'État requis et d'autres États et devraient même, si possible, l'être moins, eu égard au caractère particulier de la Cour.

3. Si la demande concerne l'arrestation et la remise d'une personne qui a déjà été reconnue coupable, elle contient ou est accompagnée d'un dossier contenant les pièces justificatives suivantes:

a) Une copie de tout mandat d'arrêt visant cette personne;

b) Une copie du jugement;

c) Des renseignements attestant que la personne recherchée est bien celle visée par le jugement; et

d) Si la personne recherchée a été condamnée à une peine, une copie de la condamnation, avec, dans le cas d'une peine d'emprisonnement, indication du temps déjà accompli et du temps restant à accomplir.

4. À la demande de la Cour, un État Partie tient avec celle-ci, soit d'une manière générale, soit à propos d'une question particulière, des consultations sur les conditions prévues par sa législation interne qui pourraient s'appliquer selon le paragraphe 2, alinéa c). Lors de ces consultations, l'État Partie informe la Cour des exigences particulières de sa législation.

Article 92

Arrestation provisoire

1. En cas d'urgence, la Cour peut demander l'arrestation provisoire de la personne recherchée en attendant que soient présentées la demande de remise et les pièces justificatives visées à l'article 91.

2. La demande d'arrestation provisoire est faite par tout moyen laissant une trace écrite et contient:

ontvankelijk is en de uitlevering aan de verzoekende staat daarna wordt geweigerd, stelt de aangezochte staat het Hof van deze beslissing in kennis.

Artikel 91

Inhoud van het verzoek tot aanhouding en overdracht

1. Verzoeken tot aanhouding en overdracht worden schriftelijk gedaan. In spoedeisende gevallen kan een verzoek worden gedaan aan de hand van enig middel dat een schriftelijk bewijs biedt, op voorwaarde dat het wordt bevestigd op de wijze omschreven in artikel 87, eerste punt, a).

2. Indien het verzoek betrekking heeft op de aanhouding en de overdracht van een persoon ten aanzien van wie de Kamer van vooronderzoek een bevel tot aanhouding heeft uitgevaardigd krachtens artikel 58, bevat het verzoek of wordt het gestaafd door:

a) een signalement van de gezochte persoon, dat toereikend is voor zijn identificatie en gegevens met betrekking tot de plaats waar die persoon zich waarschijnlijk bevindt;

b) een kopie van het bevel tot aanhouding; en

c) de noodzakelijke stukken, verklaringen of gegevens die in de aangezochte staat kunnen worden geëist om over te gaan tot de overdracht. De vereisten gesteld door de aangezochte Staat mogen in dit geval evenwel niet zwaarder zijn dan die welke gelden voor verzoeken tot uitlevering gedaan krachtens verdragen of regelingen gesloten tussen de aangezochte staat en andere staten en moeten zelfs, indien mogelijk, minder zwaar zijn gelet op de bijzondere aard van het Hof.

3. Indien het verzoek betrekking heeft op de aanhouding en de overdracht van een persoon die reeds schuldig is bevonden, bevat het verzoek of wordt het gestaafd door:

a) een kopie van elk bevel tot aanhouding met betrekking tot die persoon;

b) een kopie van het vonnis; en

c) gegevens waaruit blijkt dat de gezochte persoon wel degelijk die is op wie het vonnis betrekking heeft; en

d) indien de gezochte persoon veroordeeld is tot een straf, een kopie van de veroordeling en, in geval van een gevangenisstraf, vermelding van de reeds ondergane duur van de straf en van die welke nog moet worden ondergaan.

4. Op verzoek van het Hof pleegt een Staat die Partij is, overleg met het Hof, hetzij in het algemeen, hetzij met betrekking tot een bepaalde zaak, over de voorwaarden bepaald in zijn nationale wetgeving die krachtens het tweede punt, c), van toepassing zouden kunnen zijn. Bij dit overleg stelt de Staat die Partij is, het Hof in kennis van de bijzondere vereisten van zijn nationale wetgeving.

Artikel 92

Voorlopige aanhouding

1. Het Hof kan in spoedeisende gevallen vragen dat wordt overgegaan tot de voorlopige aanhouding van de gezochte persoon in afwachting dat het verzoek tot overdracht en de stukken tot staving bedoeld in artikel 91, worden overgelegd.

2. Het verzoek tot voorlopige aanhouding wordt gedaan aan de hand van een middel dat een schriftelijk bewijs biedt en volgende stukken bevat:

a) Le signalement de la personne recherchée, suffisant pour l'identifier, et des renseignements sur le lieu où elle se trouve probablement;

b) L'exposé succinct des crimes pour lesquels la personne est recherchée et des faits qui seraient constitutifs de ces crimes, y compris, si possible, la date et le lieu où ils se seraient produits;

c) Une déclaration affirmant l'existence à l'encontre de la personne recherchée d'un mandat d'arrêt ou d'un jugement établissant sa culpabilité; et

d) Une déclaration indiquant qu'une demande de remise de la personne recherchée suivra.

3. Une personne provisoirement arrêtée peut être remise en liberté si l'État requis n'a pas reçu la demande de remise et les pièces justificatives visées à l'article 91 dans le délai prescrit par le Règlement de procédure et de preuve. Toutefois, cette personne peut consentir à être remise avant l'expiration de ce délai si la législation de l'État requis le permet. Dans ce cas, l'État requis procède aussitôt que possible à sa remise à la Cour.

4. La mise en liberté de la personne recherchée prévu au paragraphe 3, est sans préjudice de son arrestation ultérieure et de sa remise si la demande de remise accompagnée des pièces justificatives est présentée par la suite.

Article 93

Autres formes de coopération

1. Les États Parties font droit, conformément aux dispositions du présent chapitre et aux procédures prévues par leur législation nationale, aux demandes d'assistance de la Cour liées à une enquête ou à des poursuites et concernant :

a) L'identification d'une personne, le lieu où elle se trouve ou la localisation de biens;

b) Le rassemblement d'éléments de preuve, y compris les dépositions faites sous serment, et la production d'éléments de preuve, y compris les expertises et les rapports dont la Cour a besoin;

c) L'interrogatoire des personnes faisant l'objet d'une enquête ou de poursuites;

d) La signification de documents, y compris les pièces de procédure;

e) Les mesures propres à faciliter la comparution volontaire devant la Cour de personnes déposant comme témoins ou experts;

f) Le transfèrement temporaire de personnes en vertu du paragraphe 7;

g) L'examen de localités ou de sites, notamment l'exhumation et l'examen de cadavres enterrés dans des fosses communes;

h) L'exécution de perquisitions et de saisies;

i) La transmission de dossiers et de documents, y compris les dossiers et les documents officiels;

j) La protection des victimes et des témoins et la préservation des éléments de preuve;

k) L'identification, la localisation, le gel ou la saisie du produit des crimes, des biens, des avoirs et des instruments qui sont liés aux crimes, aux fins de leur confiscation éventuelle, sans préjudice des droits des tiers de bonne foi; et

a) een signalement van de betrokken persoon, dat toereikend is voor zijn identificatie en gegevens omtrent de plaats waar die persoon zich waarschijnlijk bevindt;

b) een beknopt overzicht van de misdaden waarvoor de persoon wordt gezocht en de feiten die het bestanddeel vormen van zijn misdaden, met inbegrip van, indien mogelijk, datum en plaats ervan;

c) een verklaring waaruit blijkt dat ten aanzien van de gezochte persoon een bevel tot aanhouding is uitgevaardigd of een vonnis tot vaststelling van zijn schuld is gewezen; en

d) een verklaring waarin is aangegeven dat een verzoek tot overdracht van de gezochte persoon zal worden gedaan.

3. Een voorlopig aangehouden persoon kan opnieuw in vrijheid worden gesteld indien de aangezochte staat het verzoek tot overdracht en de stukken tot staving bedoeld in artikel 91 niet heeft ontvangen binnen de termijn gesteld in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering. Betrokkene kan evenwel ermee instemmen dat hij wordt overgedragen vooraleer die termijn is verstreken indien de wetgeving van de aangezochte staat zulks toestaat. In dit geval gaat de aangezochte staat zo spoedig mogelijk over tot overdracht van de persoon aan het Hof.

4. De invrijheidstelling van de gezochte persoon bedoeld in het derde punt doet geen afbreuk aan zijn latere aanhouding en overdracht indien het verzoek tot overdracht vergezeld van de stukken tot staving ervan daarna worden overgelegd.

Artikel 93

Andere vormen van samenwerking

1. De Staten die Partij zijn voldoen overeenkomstig de bepalingen van dit Hoofdstuk en de procedures omschreven in hun nationale wetgeving aan verzoeken tot bijstand die het Hof doet in verband met onderzoek of vervolging en die betrekking hebben op :

a) de identificatie van een persoon, de plaats waar die persoon zich bevindt of de lokalisatie van goederen;

b) bewijsgaring, daaronder begrepen getuigenverklaringen onder ede en overlegging van bewijsmateriaal, met inbegrip van deskundigenonderzoek en van verslagen die het Hof nodig heeft;

c) verhoor van een persoon ten aanzien van wie een onderzoek is ingesteld of die wordt vervolgd;

d) betekening van stukken, met inbegrip van stukken betreffende de rechtspleging;

e) maatregelen die erop zijn gericht de vrijwillige verschijning voor het Hof te vergemakkelijken die als getuige of deskundige een verklaring afleggen;

f) tijdelijke overbrenging van personen overeenkomstig het zevende punt;

g) plaatsopneming of onderzoek van terreinen, inzonderheid de opgraving en het onderzoek van lijken begraven in massagraven;

h) tenuitvoerlegging van huiszoekingen en inbeslagnemingen;

i) verzending van dossiers en stukken, daaronder begrepen officiële;

j) bescherming van slachtoffers en getuigen en instandhouding van bewijsmateriaal;

k) identificatie, opsporing, bevroering of inbeslagneming van de opbrengst verkregen uit misdaden, van goederen, van vermogensbestanddelen en van middelen die verband houden met de misdaden, met het oog op een eventuele verbeurdverklaring ervan, zulks onverminderd de rechten van derden te goeder trouw; en

l) Toute autre forme d'assistance non interdite par la législation de l'État requis propre à faciliter l'enquête et les poursuites relatives aux crimes relevant de la compétence de la Cour.

2. La Cour est habilitée à fournir à un témoin ou à un expert comparissant devant elle l'assurance qu'il ne sera ni poursuivi, ni détenu, ni soumis par elle à une restriction quelconque de sa liberté personnelle pour un acte ou une omission antérieurs à son départ de l'État requis.

3. Si l'exécution d'une mesure particulière d'assistance décrite dans une demande présentée en vertu du paragraphe 1 est interdite dans l'État requis en vertu d'un principe juridique fondamental d'application générale, ledit État engage sans tarder des consultations avec la Cour pour tenter de régler la question. Au cours de ces consultations, il est envisagé d'apporter l'assistance demandée sous une autre forme ou sous certaines conditions. Si la question n'est pas réglée à l'issue des consultations, la Cour modifie la demande.

4. Conformément à l'article 72, un État Partie ne peut rejeter, totalement ou partiellement, une demande d'assistance de la Cour que si cette demande a pour objet la production de documents ou la divulgation d'éléments de preuve qui touchent à sa sécurité nationale;

5. Avant de rejeter une demande d'assistance visée au paragraphe 1, alinéa l), l'État requis détermine si l'assistance peut être fournie sous certaines conditions, ou pourrait l'être ultérieurement ou sous une autre forme, étant entendu que si la Cour ou le Procureur acceptent ces conditions, ils sont tenus de les observer.

6. L'État requis qui rejette une demande d'assistance fait connaître sans retard ses raisons à la Cour ou au Procureur.

7. a) La Cour peut demander le transfèrement temporaire d'une personne détenue pour l'identifier, entendre son témoignage ou obtenir d'elle un quelque autre concours d'assistance. Cette personne peut être transférée si les conditions suivantes sont remplies:

i) La personne donne librement et en connaissance de cause son consentement au transfèrement; et

ii) L'État requis donne son accord au transfèrement, sous réserve des conditions dont cet État et la Cour peuvent convenir.

b) La personne transférée reste détenue. Une fois réalisés les fins du transfèrement, la Cour la renvoie sans délai dans l'État requis.

8. a) La Cour préserve le caractère confidentiel des pièces et renseignements recueillis, sauf dans la mesure nécessaire à l'enquête et aux procédures décrites dans la demande.

b) L'État requis peut au besoin communiquer des documents ou des renseignements au Procureur à titre confidentiel. Le Procureur ne peut alors les utiliser que pour recueillir des éléments de preuve nouveaux.

c) L'État requis peut, soit d'office, soit à la demande du Procureur, autoriser par la suite la divulgation de ces documents ou renseignements. Ceux-ci peuvent alors être utilisés comme moyen de preuve conformément aux dispositions des chapitres V et VI et au Règlement de procédure et de preuve.

9. a) i) Si un État Partie reçoit, d'une part, de la Cour et, d'autre part, d'un autre État dans le cadre d'une obligation internationale, des demandes concurrentes ayant un autre objet que la remise ou l'extradition, il s'efforce, en consultation avec la Cour et cet autre État, de faire droit aux deux demandes, au besoin en différenciant l'une ou l'autre ou en la subordonnant à certaines conditions;

l) enige andere vorm van bijstand die niet verboden is door de wetgeving van de aangezochte staat, die het onderzoek en de vervolging betreffende misdaden die tot de bevoegdheid van het Hof behoren, kan vergemakkelijken.

2. Het Hof is gemachtigd een getuige of deskundige die voor het Hof verschijnt te verzekeren dat hij door het Hof niet zal worden vervolgd, in detentie gehouden of onderworpen aan enigerlei beperking van zijn persoonlijke vrijheid wegens een handeling of verzuim voorafgaand aan zijn vertrek uit de aangezochte staat.

3. Indien de tenuitvoerlegging van een bijzondere bijstandsmaatregel omschreven in een verzoek gedaan overeenkomstig het eerste punt, in de aangezochte staat verboden is op grond van een fundamenteel rechtsbeginsel van algemene toepassing, pleegt de aangezochte staat onverwijld overleg met het Hof teneinde te trachten de zaak op te lossen. Tijdens dit overleg wordt overwogen de gevraagde bijstand in een andere vorm of onder bepaalde voorwaarden te verlenen. Indien het probleem na afloop van het overleg niet is opgelost, wijzigt het Hof het verzoek.

4. Overeenkomstig artikel 72 kan een Staat die Partij is, een verzoek om bijstand ingediend door het Hof slechts geheel of gedeeltelijk weigeren, indien het verzoek betrekking heeft op de overlegging van stukken of de bekendmaking van bewijsmateriaal, die zijn nationale veiligheid betreffen.

5. Alvorens een verzoek om bijstand bedoeld in het eerste punt, l), te weigeren, gaat de aangezochte staat na of de bijstand onder bepaalde voorwaarden, later of in een andere vorm kan worden verleend, met dien verstande dat indien het Hof of de aanklager die voorwaarden aanvaardt, zij ze ook in acht moeten nemen.

6. De aangezochte Staat die een verzoek om bijstand weigert, deelt aan het Hof of aan de aanklager onverwijld de redenen daarvan mee.

7. a) het Hof kan vragen dat een gedetineerd persoon tijdelijk wordt overgebracht om hem te identificeren, zijn getuigenis te horen of van hem enige andere vorm van bijstand te verkrijgen. De persoon kan worden overgebracht indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

(i) de persoon stemt vrijelijk en met kennis van zaken in met de overbrenging; en

(ii) de aangezochte staat stemt in met de overbrenging, onder de voorwaarden welke die staat en het Hof kunnen overeenkomen.

b) De overgebrachte persoon blijft gedetineerd. Wanneer het doel van de overbrenging is bereikt, zendt het Hof de persoon onverwijld terug naar de aangezochte staat.

8. a) Het Hof bewaart het vertrouwelijk karakter van de ontvangen stukken en gegevens, behalve indien de bekendmaking ervan is vereist voor het onderzoek of voor de procedures omschreven in het verzoek.

b) Indien nodig kan de aangezochte staat aan de aanklager stukken of gegevens bezorgen op grond van vertrouwelijkheid. De aanklager kan die stukken of gegevens in dat geval slechts gebruiken om nieuw bewijsmateriaal te verkrijgen.

c) De aangezochte staat kan hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de aanklager, in een later stadium machtiging verlenen tot bekendmaking van die stukken of gegevens, die in dat geval overeenkomstig de bepalingen van de hoofdstukken 5 en 6 en van het Reglement voor de proces- en bewijsvoering kunnen worden aangewend als bewijsmateriaal.

9. a) (i) Ingeval een Staat die Partij is, enerzijds van het Hof en anderzijds van een andere staat in het kader van een internationale verplichting, concurrerende verzoeken ontvangt, die geen betrekking hebben op overdracht of uitlevering, moet eerstgenoemde Staat in overleg met het Hof en met de andere staat, trachten te voldoen aan beide verzoeken, indien nodig, door een ervan uit te stellen of afhankelijk te stellen van bepaalde voorwaarden.

ii) À défaut, la concurrence des demandes est résolue conformément aux principes établis à l'article 90;

b) Toutefois, lorsque la demande de la Cour concerne des renseignements, des biens ou des personnes qui se trouvent sous l'autorité d'un État tiers ou d'une organisation internationale en vertu d'un accord international, l'État requis en informe la Cour et celle-ci adresse sa demande à l'État tiers ou à l'organisation internationale.

10. a) Si elle reçoit une demande en ce sens, la Cour peut coopérer avec l'État Partie qui mène une enquête ou un procès concernant un comportement qui constitue un crime relevant de la compétence de la Cour ou un crime grave au regard du droit interne de cet État, et prêter assistance à cet État.

b) i) Cette assistance comprend notamment :

1) La transmission de dépositions, documents et autres éléments de preuve recueillis au cours d'une enquête ou d'un procès menés par la Cour; et

2) L'interrogatoire de toute personne détenue par ordre de la Cour;

ii) Dans le cas visé au point a. du sous-alinéa b), i) 1):

1) La transmission des documents et autres éléments de preuve obtenus avec l'assistance d'un État requiert le consentement de cet État;

2) La transmission des dépositions, documents et autres éléments de preuve fournis par un témoin ou par un expert se fait conformément aux dispositions de l'article 68;

c) La Cour peut, dans les conditions énoncées au présent paragraphe, faire droit à une demande d'assistance émanant d'un État qui n'est pas partie au présent Statut.

Article 94

Sursis à exécution d'une demande en raison de l'engagement d'une enquête ou de poursuites

1. Si l'exécution immédiate d'une demande peut nuire au bon déroulement de l'enquête ou des poursuites en cours dans une affaire différente de celle à laquelle se rapporte la demande, l'État requis peut surseoir à l'exécution de celle-ci pendant un temps fixé d'un commun accord avec la Cour. Toutefois, ce sursis ne dure pas plus qu'il n'est nécessaire pour mener à bien l'enquête ou les poursuites en question dans l'État requis. Avant de décider de surseoir à l'exécution de la demande, l'État requis examine si l'assistance peut être fournie immédiatement sous certaines conditions.

2. Si la décision est prise de surseoir à l'exécution de la demande en application du paragraphe 1, le Procureur peut toutefois demander des mesures de protection des éléments de preuve, comme prévu à l'article 93, paragraphe 1, alinéa j).

Article 95

Sursis à exécution d'une demande en raison d'une exception d'irrecevabilité

Sans réserve de l'article 53, paragraphe 2, lorsque la Cour examine une exception d'irrecevabilité conformément aux articles 18 ou 19, l'État requis peut surseoir à l'exécution d'une demande faite au titre du présent chapitre en attendant que la

(ii) Zoniet worden concurrerende verzoeken geregeld overeenkomstig de beginselen gehuldigd in artikel 90.

b) Indien het verzoek van het Hof evenwel betrekking heeft op gegevens, op goederen of op personen die zich onder het gezag bevinden van een derde staat of van een internationale organisatie krachtens een internationale overeenkomst, stelt de aangezochte staat het Hof daarvan in kennis en richt het Hof zijn verzoek tot de derde staat of tot de internationale organisatie.

10. a) Indien het Hof een verzoek in die zin ontvangt, kan het samenwerken met een Staat die Partij is en die een onderzoek uitvoert of een proces houdt met betrekking tot gedragingen die een misdaad vormen welke tot de bevoegdheid van het Hof behoort of tot een ernstige misdaad krachtens de nationale wetgeving van de verzoekende staat, en aan die staat bijstand verlenen.

b) (i) De bijstand bestaat onder meer uit :

(1) de overzending van verklaringen, stukken of andere vormen van bewijsmateriaal verkregen tijdens een onderzoek verricht door het Hof of tijdens een proces gehouden door het Hof; en

(2) het verhoor van enig persoon die krachtens een bevel van het Hof in detentie wordt gehouden.

(ii) In het geval bedoeld in punt a, b), i), 1 :

(1) vereist de overzending van stukken en van ander bewijsmateriaal verkregen met bijstand van een staat, de toestemming van die staat;

(2) vindt de overzending van verklaringen, stukken en ander bewijsmateriaal verstrekt door een getuige of een deskundige, plaats overeenkomstig de bepalingen van artikel 68.

c) Het Hof kan onder de voorwaarden omschreven in dit punt, gevolg geven aan een verzoek tot bijstand ingediend door een staat die geen partij is bij dit Statuut.

Artikel 94

Opschorting van de tenuitvoerlegging van een verzoek wegens lopend onderzoek of aan de gang zijnde vervolging

1. Indien de onmiddellijke tenuitvoerlegging van een verzoek afbreuk kan doen aan het goede verloop van een lopend onderzoek of aan de gang zijnde vervolging in een andere zaak dan die waarop het verzoek betrekking heeft, kan de aangezochte staat de tenuitvoerlegging ervan opschorten gedurende een termijn vastgesteld in overleg met het Hof. De opschorting mag evenwel niet langer duren dan noodzakelijk is voor de succesvolle afhandeling van het onderzoek of van de vervolging in de aangezochte staat. Alvorens te beslissen de tenuitvoerlegging van het verzoek op te schorten, gaat de aangezochte staat na of de bijstand onder bepaalde voorwaarden onmiddellijk kan worden verleend.

2. Indien overeenkomstig het eerste punt wordt besloten de tenuitvoerlegging van het verzoek op te schorten, kan de aanklager evenwel vragen dat maatregelen worden getroffen ter bescherming van het bewijsmateriaal zoals is bepaald in artikel 93, eerste punt, j).

Artikel 95

Opschorting van de tenuitvoerlegging van een verzoek wegens exceptie van niet-ontvankelijkheid

Onder voorbehoud van artikel 53, tweede punt, kan in het geval waarin het Hof een exceptie van niet-ontvankelijkheid krachtens artikel 18 of 19 onderzoekt, de aangezochte staat de tenuitvoerlegging van een verzoek gedaan op grond van dit

Cour ait statué, à moins que la Cour n'ait expressément décidé que le Procureur pouvait continuer de rassembler des éléments de preuve en application des articles 18 ou 19.

Article 96

Contenu d'une demande portant sur d'autres formes de coopération visées à l'article 93

1. Une demande portant sur d'autres formes de coopération visées à l'article 93 est faite par écrit. En cas d'urgence, elle peut être faite par tout moyen laissant une trace écrite, à condition d'être confirmée selon les modalités indiquées à l'article 87, paragraphe 1, alinéa a).

2. La demande contient ou est accompagnée d'un dossier contenant les éléments suivants :

a) L'exposé succinct de l'objet de la demande et de la nature de l'assistance demandée, y compris les fondements juridiques et les motifs de la demande;

b) Des renseignements aussi détaillés que possible sur la personne ou le lieu qui doivent être identifiés ou localisés, de manière que l'assistance demandée puisse être fournie;

c) L'exposé succinct des faits essentiels qui justifient la demande;

d) L'exposé des motifs et l'explication détaillée des procédures ou des conditions à respecter;

e) Tout renseignement que peut exiger la législation de l'État requis pour qu'il soit donné suite à la demande;

f) Tout autre renseignement utile pour que l'assistance demandée puisse être fournie.

3. À la demande de la Cour, un État Partie tient avec celle-ci, soit d'une manière générale, soit à propos d'une question particulière, des consultations sur les conditions prévues par sa législation qui pourraient s'appliquer comme prévu au paragraphe 2, alinéa e). Lors de ces consultations, l'État Partie informe la Cour des exigences particulières de sa législation.

4. Les dispositions du présent article s'appliquent aussi, éventuellement, à une demande d'assistance adressée à la Cour.

Article 97

Consultations

Lorsqu'un État Partie est saisi d'une demande au titre du présent chapitre et constate qu'elle soulève des difficultés qui pourraient en gêner ou en empêcher l'exécution, il consulte la Cour sans tarder en vue de régler la question. Ces difficultés peuvent prendre notamment les formes suivantes :

a) Les informations ne sont pas suffisantes pour donner suite à la demande;

b) Dans le cas d'une demande de remise, la personne réclamée reste introuvable en dépit de tous les efforts, ou les recherches ont permis d'établir que la personne se trouvant dans l'État requis n'est manifestement pas celle que vise le mandat;

hoofdstuk opschorten, in afwachting dat het Hof uitspraak doet, tenzij het Hof uitdrukkelijk heeft bepaald dat de aanklager de bewijsgaring overeenkomstig artikel 18 of 19 kan voortzetten.

Artikel 96

Inhoud van een verzoek inzake andere vormen van samenwerking bedoeld in artikel 93

1. Verzoeken inzake andere vormen van samenwerking bedoeld in artikel 93 worden schriftelijk gedaan. In spoedeisende gevallen kan het verzoek worden gedaan aan de hand van enig middel dat een schriftelijk bewijs biedt, op voorwaarde dat het wordt bevestigd op de wijze omschreven in artikel 87, eerste punt, a).

2. Het verzoek bevat of wordt gestaafd door een dossier met de volgende stukken :

a) een beknopt overzicht van het onderwerp van het verzoek en van de aard van de gevraagde bijstand, daaronder begrepen de juridische grondslag en de gronden van het verzoek;

b) zo gedetailleerd mogelijke informatie omtrent de persoon of de plaats die moet worden geïdentificeerd of gevonden teneinde de gevraagde bijstand te kunnen verlenen;

c) beknopt overzicht van de essentiële feiten waarop het verzoek is gegrond;

d) een toelichtend verslag en een gedetailleerde uiteenzetting van de procedures of van de voorwaarden die in acht moeten worden genomen;

e) gegevens die op grond van de wetgeving van de aangezochte staat vereist kunnen zijn om gevolg te geven aan het verzoek;

f) enig ander gegeven dat nuttig kan zijn om de gevraagde bijstand te kunnen verlenen.

3. Op verzoek van het Hof pleegt een Staat die Partij is, overleg met het Hof, hetzij in het algemeen, hetzij met betrekking tot een bepaalde zaak, over de voorwaarden bepaald in zijn nationale wetgeving die krachtens het tweede punt, e, van toepassing zouden kunnen zijn. Bij dit overleg stelt de Staat die Partij is, het Hof in kennis van de bijzondere vereisten van zijn nationale wetgeving.

4. De bepalingen van dit artikel zijn, in voorkomend geval, eveneens van toepassing op een verzoek tot bijstand gericht aan het Hof.

Artikel 97

Overleg

Wanneer een Staat die Partij is op grond van dit hoofdstuk een verzoek ontvangt in verband waarmee het vaststelt dat het verzoek moeilijkheden meebrengt die de tenuitvoerlegging ervan kunnen belemmeren of verhinderen, pleegt die staat onverwijld overleg met het Hof teneinde het probleem op te lossen. Het kan hierbij onder meer om volgende moeilijkheden gaan :

a) de gegevens zijn ontoereikend om gevolg te geven aan het verzoek;

b) in het geval van een verzoek tot overdracht, blijft de betrokken persoon ondanks alle inspanningen onvindbaar of blijkt uit het opsporingsonderzoek dat de persoon gedetineerd in de aangezochte staat kennelijk niet de persoon is op wie het bevel betrekking heeft; of

c) L'État requis serait contraint, pour donner suite à la demande sous sa forme actuelle, de violer une obligation conventionnelle qu'il a déjà à l'égard d'un autre État.

Article 98

Coopération en relation avec la renonciation à l'immunité et le consentement à la remise

1. La Cour ne peut présenter une demande d'assistance qui contraindrait l'État requis à agir de façon incompatible avec les obligations qui lui incombent en droit international en matière d'immunité des États ou d'immunité diplomatique d'une personne ou de biens d'un État tiers, à moins d'obtenir au préalable la coopération de cet État tiers en vue de la levée de l'immunité.

2. La Cour ne peut présenter une demande de remise qui contraindrait l'État requis à agir de façon incompatible avec les obligations qui lui incombent en vertu d'accords internationaux selon lesquels le consentement de l'État d'envoi est nécessaire pour que soit remise à la Cour une personne relevant de cet État, à moins que la Cour ne puisse au préalable obtenir la coopération de l'État d'envoi pour qu'il consente à la remise.

Article 99

Suite donnée aux demandes présentées au titre des articles 93 et 96

1. L'État requis donne suite aux demandes d'assistance conformément à la procédure prévue par sa législation et, à moins que cette législation ne l'interdise, comme il est dit dans la demande. Il applique notamment la procédure que celle-ci indique ou autorise les personnes qu'elle désigne à être présentes et à participer à l'exécution de la demande.

2. En cas de demande urgente, les documents ou éléments de preuve produits pour y répondre sont, à la requête de la Cour, envoyés d'urgence.

3. Les réponses de l'État requis sont communiquées dans leur langue et sous leur forme originales.

4. Sans préjudice des autres articles du présent chapitre, lorsque cela est nécessaire pour exécuter efficacement une demande à laquelle il peut être donné suite sans recourir à des mesures de contrainte, notamment lorsqu'il s'agit d'entendre ou de faire déposer une personne agissant de son plein gré, y compris hors de la présence des autorités de l'État requis quand cela est déterminant pour la bonne exécution de la demande, ou lorsqu'il s'agit d'inspecter un site public ou un autre lieu public sans le modifier, le Procureur peut réaliser l'objet de la demande directement sur le territoire de l'État, selon les modalités suivantes :

a) Lorsque l'État requis est l'État sur le territoire duquel il est allégué que le crime a été commis et qu'il y a eu une décision sur la recevabilité comme prévu aux articles 18 ou 19, le Procureur peut exécuter directement la demande, après avoir mené avec l'État requis des consultations aussi étendues que possible;

b) Dans les autres cas, le Procureur peut exécuter la demande après consultations avec l'État Partie requis et eu égard aux conditions ou préoccupations raisonnables que cet État a éventuellement fait valoir. Lorsque l'État requis constate que l'exécution

c) de aangezochte staat zou om aan het verzoek in zijn huidige vorm gevolg te kunnen geven, verplicht zijn een verbintenis uit een overeenkomst te schenden die hij reeds met een andere staat heeft aangegaan.

Artikel 98

Samenwerking bij afstand van immuniteit en instemming met overdracht

1. Het Hof kan geen verzoek tot bijstand voorleggen dat de aangezochte staat zou verplichten te handelen op een wijze die onvereenigbaar is met de verplichtingen die hij op grond van het internationale recht inzake immuniteit van staten of diplomatieke immuniteit van personen of goederen van een derde staat moet nakomen, tenzij het Hof vooraf de medewerking van die derde staat verkrijgt met het oog op de afstand van de immuniteit.

2. Het Hof kan geen verzoek tot overdracht voorleggen dat de aangezochte staat zou verplichten te handelen op een wijze die onvereenigbaar is met de verplichtingen die hij moet nakomen op grond van internationale overeenkomsten naar luid waarvan de instemming van de Staat van afzending is vereist opdat een persoon van die Staat aan het Hof wordt overgedragen, tenzij het Hof in die zin de medewerking van de Staat van afzending verkrijgt dat deze laatste met de overdracht instemt.

Artikel 99

Behandeling van verzoeken ingediend op grond van de artikelen 93 en 96

1. De aangezochte Staat geeft gevolg aan verzoeken tot bijstand overeenkomstig de procedure bepaald in zijn wetgeving en, tenzij zulks krachtens die wetgeving is verboden, op de wijze gevraagd in het verzoek. Hij past inzonderheid de procedure toe die in het verzoek is vermeld of machtigt de personen aangewezen in het verzoek om aanwezig te zijn bij en deel te nemen aan de tenuitvoerlegging ervan.

2. In geval van een dringend verzoek worden de stukken of het bewijsmateriaal overgelegd om daarop te antwoorden, op verzoek van het Hof, met spoed verzonden.

3. De antwoorden van de aangezochte Staat worden meegeëdeeld in hun oorspronkelijke taal en vorm.

4. Wanneer dit noodzakelijk is voor de succesvolle tenuitvoerlegging van een verzoek dat kan worden uitgevoerd zonder dwangmaatregelen, zoals bijvoorbeeld het verhoren of het afnemen van een verklaring van een persoon die vrijwillig handelt, daaronder begrepen in afwezigheid van de autoriteiten van de aangezochte staat indien zulks essentieel is voor de goede tenuitvoerlegging van het verzoek, en het onderzoek van openbare terreinen of plaatsen zonder die te wijzigen, kan de aanklager onverminderd de overige artikelen van dit hoofdstuk het verzoek rechtstreeks op het grondgebied van een staat ten uitvoer leggen op de volgende wijzen :

a) wanneer de aangezochte staat de staat is op het grondgebied waarvan de misdaad beweerdelijk is gepleegd en een beslissing is getroffen omtrent de ontvankelijkheid zoals omschreven in artikel 18 of 19, kan de aanklager het verzoek rechtstreeks ten uitvoer leggen na met de aangezochte Staat in zo ruim mogelijke mate overleg te hebben gepleegd;

b) in de andere gevallen kan de aanklager het verzoek ten uitvoer leggen na overleg met de aangezochte Staat die Partij is en met inachtneming van de redelijke voorwaarden die deze Staat eventueel heeft ingeroepen of van de bezorgdheid die hij heeft

d'une demande relevant du présent alinéa soulève des difficultés, il consulte aussitôt la Cour en vue d'y remédier.

5. Les dispositions autorisant la personne entendue ou interrogée par la Cour au titre de l'article 72 à invoquer les restrictions prévues pour empêcher la divulgation d'informations confidentielles touchant à la défense ou à la sécurité nationales s'appliquent également à l'exécution des demandes d'assistance relevant du présent article.

Article 100

Dépenses

1. Les dépenses ordinaires afférentes à l'exécution des demandes sur le territoire de l'État requis sont à la charge de cet État, à l'exception des frais suivants, qui sont à la charge de la Cour :

- a) Frais liés aux voyages et à la protection des témoins et des experts ou au transfèrement des détenus en vertu de l'article 93;
- b) Frais de traduction, d'interprétation et de transcription;
- c) Frais de déplacement et de séjour des juges, du Procureur, des procureurs adjoints, du Greffier, du Greffier adjoint et des membres du personnel de tous les organes de la Cour;
- d) Coût des expertises ou rapports demandés par la Cour;
- e) Frais liés au transport des personnes remises par l'État de détention; et
- f) Après consultation, tous frais extraordinaires que peut entraîner l'exécution d'une demande.

2. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent, selon qu'il convient, aux demandes adressées à la Cour par les États Parties. Dans ce cas, la Cour prend à sa charge les frais ordinaires de l'exécution.

Article 101

Règle de la spécialité

1. Une personne remise à la Cour en application du présent Statut ne peut être poursuivie, punie ou détenue à raison de comportements antérieurs à sa remise, à moins que ceux-ci ne soient constitutifs des crimes pour lesquels elle a été remise.

2. La Cour peut solliciter de l'État qui lui a remis une personne une dérogation aux conditions posées au paragraphe 1. Elle fournit au besoin des renseignements supplémentaires conformément à l'article 91. Les États Parties sont habilités à accorder une dérogation à la Cour et doivent s'efforcer de le faire.

Article 102

Emploi des termes

Aux fins du présent Statut :

- a) On entend par «remise» le fait pour un État de livrer une personne à la Cour en application du présent Statut;

geuit. Wanneer de aangezochte Staat vaststelt dat de tenuitvoerlegging van een verzoek op grond van dit lid moeilijkheden meebrengt, pleegt hij onverwijld overleg met het Hof teneinde het probleem op te lossen.

5. De bepalingen op grond waarvan personen gehoord of ondervraagd door het Hof overeenkomstig artikel 72 gemachtigd zijn de beperkingen in te roepen waarin is voorzien teneinde de bekendmaking te voorkomen van vertrouwelijke gegevens betreffende de landsverdediging of de nationale veiligheid, zijn eveneens van toepassing op de tenuitvoerlegging van verzoeken tot bijstand gedaan op grond van dit artikel.

Artikel 100

Kosten

1. De gewone kosten voor tenuitvoerlegging van verzoeken op het grondgebied van de aangezochte Staat worden gedragen door die Staat, met uitzondering van de volgende kosten, die worden gedragen door het Hof:

- a) kosten verbonden aan de reizen en aan de veiligheid van getuigen en deskundigen of aan de overbrenging van gedetineerden krachtens artikel 93;
- b) kosten voor vertalen, tolken en overschrijven;
- c) reis- en verblijfkosten van rechters, van de aanklager, van de substituut-aanklager, van de griffier, de substituut-griffier en van het personeel van organen van het Hof;
- d) kosten voor deskundigenonderzoek en verslagen waarom het Hof heeft verzocht;
- e) kosten verbonden aan het vervoer van personen overgedragen door de staat waar zij zijn gedetineerd; en
- f) na overleg, buitengewone kosten die de tenuitvoerlegging van een verzoek kunnen meebrengen.

2. De bepalingen van het eerste punt zijn indien mogelijk van toepassing op de verzoeken die de Staten die Partij zijn aan het Hof richten. In dat geval draagt het Hof de gewone kosten van tenuitvoerlegging.

Artikel 101

Specialiteitsbeginsel

1. Een persoon die krachtens dit Statuut aan het Hof is overgedragen wordt niet vervolgd, gestraft of in detentie gehouden wegens gedragingen begaan voorafgaand aan de overdracht, tenzij zij een bestanddeel vormen van misdaden waarvoor die persoon is overgedragen.

2. Het Hof kan de staat die een persoon aan het Hof heeft overgedragen, vragen dat wordt afgeweken van de voorwaarden gesteld in het eerste punt. Indien nodig verstrekt het Hof aanvullende informatie overeenkomstig artikel 91. Staten die Partij zijn kunnen aan het Hof een afwijking toestaan en moeten trachten dit te doen.

Artikel 102

Terminologie

Voor de toepassing van dit Statuut :

- a) wordt onder «overdracht» verstaan het feit dat een staat een persoon krachtens dit statuut aan het Hof overdraagt.

b) On entend par « extradition » le fait pour un État de livrer une personne à un autre État en application d'un traité, d'une convention ou de la législation nationale.

CHAPITRE X.

Exécution

Article 103

Rôle des États dans l'exécution des peines d'emprisonnement

1. a) Les peines d'emprisonnement sont accomplies dans un État désigné par la Cour sur la liste des États qui lui ont fait savoir qu'ils étaient disposés à recevoir des condamnés.

b) Lorsqu'il déclare qu'il est disposé à recevoir des condamnés, un État peut assortir son acceptation de conditions qui doivent être agréées par la Cour et être conformes aux dispositions du présent chapitre.

c) L'État désigné dans une affaire donnée fait savoir promptement à la Cour s'il accepte ou non sa désignation.

2. a) L'État chargé de l'exécution avise la Cour de toute circonstance, y compris la réalisation de toute condition convenue en application du paragraphe 1, qui serait de nature à modifier sensiblement les conditions ou la durée de la détention. La Cour est avisée au moins 45 jours à l'avance de toute circonstance de ce type connue ou prévisible. Pendant ce délai, l'État chargé de l'exécution ne prend aucune mesure qui pourrait être contraire aux dispositions de l'article 110;

b) Si la Cour ne peut accepter le changement de circonstances visé à l'alinéa a), elle en avise l'État chargé de l'exécution et procède conformément à l'article 104, paragraphe 1.

3. Quand elle exerce son pouvoir de désignation conformément au paragraphe 1, la Cour peut prendre en considération :

a) Le principe selon lequel les États Parties doivent partager la responsabilité de l'exécution des peines d'emprisonnement conformément aux principes de répartition équitable énoncés dans le Règlement de procédure et de preuve;

b) Les règles conventionnelles du droit international généralement acceptées qui régissent le traitement des détenus;

c) Les vues de la personne condamnée; et

d) La nationalité de la personne condamnée;

e) Toute autre circonstance relative au crime, à la situation de la personne condamnée ou à l'exécution effective de la peine, susceptible de guider le choix de l'État chargé de l'exécution.

4. Si aucun État n'est désigné comme prévu au paragraphe 1, la peine d'emprisonnement est accomplie dans un établissement pénitentiaire fourni par l'État hôte, dans les conditions définies par l'accord de siège visé à l'article 3, paragraphe 2. Dans ce cas, les dépenses afférentes à l'exécution de la peine sont à la charge de la Cour.

Article 104

Modification de la désignation de l'État chargé de l'exécution

1. La Cour peut décider à tout moment de transférer un condamné dans une prison d'un autre État.

b) wordt onder « uitlevering » verstaan het feit dat een staat een persoon op grond van een verdrag, een overeenkomst of de nationale wetgeving aan een andere staat overdraagt.

HOOFDSTUK 10.

Tenuitvoerlegging

Artikel 103

Rol van de staten bij de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen

1. a) Een gevangenisstraf wordt ondergaan in de staat die door het Hof wordt aangewezen uit een lijst van staten die het Hof te kennen hebben gegeven bereid te zijn veroordeelde personen te aanvaarden.

b) Wanneer een staat verklaart bereid te zijn veroordeelde personen te aanvaarden, die aanvaarding afhankelijk stellen van voorwaarden die het Hof moet erkennen en conform moeten zijn met de bepalingen van dit hoofdstuk.

c) Een in een bepaalde zaak aangewezen staat deelt het Hof onverwijld mee of hij zijn aanwijzing al dan niet aanvaardt.

2. a) De staat belast met de tenuitvoerlegging stelt het Hof in kennis van alle omstandigheden, daaronder begrepen de inachtneming van de voorwaarden overeengekomen op grond van het eerste punt, die de voorwaarden of de duur van de opsluiting aanzienlijk kunnen beïnvloeden. Het Hof wordt ten minste 45 dagen vooraf in kennis gesteld van dergelijke bekende of voorzienbare omstandigheden. Gedurende deze periode neemt de staat belast met de tenuitvoerlegging geen maatregelen die strijdig kunnen zijn met de bepalingen van artikel 110.

b) Indien het Hof de wijziging in de omstandigheden bedoeld in a) niet kan aanvaarden, stelt het de staat belast met de tenuitvoerlegging daarvan in kennis en handelt het overeenkomstig artikel 104, eerste punt.

3. Het Hof kan bij de uitoefening van zijn recht tot aanwijzing krachtens het eerste punt rekening houden met :

a) het beginsel dat de Staten die Partij zijn overeenkomstig de beginselen inzake billijke verdeling gehuldigd in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen moeten delen;

b) de algemeen aanvaarde bepalingen uit het internationale verdragsrecht die de behandeling van gedetineerden regelen;

c) de mening van de veroordeelde persoon;

d) de nationaliteit van de veroordeelde persoon;

e) enige andere omstandigheid met betrekking tot de misdaad, tot de situatie van de veroordeelde persoon of tot de werkelijke tenuitvoerlegging van de straf die relevant kan zijn voor de keuze van de staat belast met de tenuitvoerlegging.

4. Indien krachtens het eerste punt geen staat wordt aangewezen, wordt de gevangenisstraf ondergaan in een strafinrichting van de Gaststaat ter beschikking onder de voorwaarden gesteld in de zetelovereenkomst bedoeld in artikel 3, tweede punt. In dat geval worden de kosten verbonden aan de tenuitvoerlegging van de straf gedragen door het Hof.

Artikel 104

Wijziging in de aanwijzing van de staat belast met de tenuitvoerlegging

1. Het Hof kan te allen tijde beslissen een veroordeelde persoon over te brengen naar een gevangenis van een andere staat.

2. La personne condamnée par la Cour peut à tout moment demander à celle-ci son transfert hors de l'État chargé de l'exécution.

Article 105

Exécution de la peine

1. Sous réserve des conditions qu'un État a éventuellement formulées comme le prévoit l'article 103, paragraphe 1, alinéa b), la peine d'emprisonnement est exécutoire pour les États Parties, qui ne peuvent en aucun cas la modifier.

2. La Cour a seule le droit de se prononcer sur une demande de révision de sa décision sur la culpabilité ou la peine. L'État chargé de l'exécution n'empêche pas le condamné de présenter une telle demande.

Article 106

Contrôle de l'exécution de la peine et conditions de détention

1. L'exécution d'une peine d'emprisonnement est soumise au contrôle de la Cour. Elle est conforme aux règles conventionnelles internationales largement acceptées en matière de traitement des détenus.

2. Les conditions de détention sont régies par la législation de l'État chargé de l'exécution. Elles sont conformes aux règles conventionnelles internationales largement acceptées en matière de traitement des détenus. Elles ne peuvent en aucun cas être ni plus ni moins favorables que celles que l'État chargé de l'exécution réserve aux détenus condamnés pour des infractions similaires.

3. Les communications entre le condamné et la Cour sont libres et confidentielles.

Article 107

Transfèrement du condamné qui a accompli sa peine

1. Une fois sa peine purgée, une personne qui n'est pas un ressortissant de l'État chargé de l'exécution peut être transférée, conformément à la législation de l'État chargé de l'exécution, dans un autre État qui accepte ou est tenu de l'accueillir ou dans un autre État qui accepte de l'accueillir en réponse au souhait qu'elle a formulé d'être transférée dans cet État, à moins que l'État chargé de l'exécution n'autorise cette personne à demeurer sur son territoire.

2. Les dépenses afférentes au transfèrement du condamné dans un autre État en application du paragraphe 1 sont supportées par la Cour si aucun État ne les prend à sa charge.

3. Sous réserve des dispositions de l'article 108, l'État de détention peut également, en application de sa législation, extraditer ou remettre de quelque autre manière la personne à l'État qui a demandé son extradition ou sa remise aux fins de jugement ou d'exécution d'une peine.

2. Een veroordeelde persoon kan te allen tijde het Hof verzoeken te worden overgebracht uit de staat belast met de tenuitvoerlegging.

Artikel 105

Tenuitvoerlegging van de straf

1. Onder voorbehoud van de voorwaarden die een staat overeenkomstig artikel 103, eerste punt , b, eventueel heeft gesteld, moeten de Staten die Partij zijn de gevangenisstraf ten uitvoer leggen en kunnen zij de straf in geen geval wijzigen.

2. Alleen het Hof kan uitspraak doen over een verzoek tot herziening van zijn beslissing betreffende de schuld of de straf. De staat belast met de tenuitvoerlegging mag de veroordeelde persoon niet hinderen een dergelijk verzoek in te dienen.

Artikel 106

Toezicht op de tenuitvoerlegging van de straf en detentievoorwaarden

1. De tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf is onderworpen aan het toezicht van het Hof. Zij moet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde bepalingen uit het internationale verdragsrecht inzake de behandeling van gedetineerden.

2. De detentievoorwaarden zijn vastgesteld in de wetgeving van de staat belast met de tenuitvoerlegging. Die voorwaarden zijn in overeenstemming met de algemeen aanvaarde bepalingen uit het internationale verdragsrecht inzake de behandeling van gedetineerden. Zij kunnen in geen geval gunstiger of ongunstiger zijn dan die welke in de staat belast met de tenuitvoerlegging gelden voor gedetineerden die voor gelijkaardige misdrijven veroordeeld zijn.

3. Mededelingen tussen een veroordeelde persoon en het Hof zijn vrij en vertrouwelijk.

Artikel 107

Overbrenging van veroordeelden die hun straf hebben ondergaan

1. Nadat de straf is ondergaan kan een persoon die geen onderdaan is van de staat belast met de tenuitvoerlegging, overeenkomstig de wetgeving van die laatste staat worden overgebracht naar een andere staat die ermee instemt de persoon op te vangen of verplicht is zulks te doen, of naar een andere staat die ermee instemt de persoon op te vangen, ingevolge zijn wens naar die staat te worden overgebracht, tenzij de staat belast met de tenuitvoerlegging betrokkene machtigt om op zijn grondgebied te blijven.

2. Indien geen staat de kosten draagt die voortvloeien uit de overbrenging van de veroordeelde naar een andere staat krachtens het eerste punt, worden die kosten gedragen door het Hof.

3. Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 108 kan de staat waar betrokkene in detentie wordt gehouden, overeenkomstig zijn wetgeving die persoon ook uitleveren of op enige andere wijze overdragen aan de staat die om zijn uitlevering of overdracht heeft verzocht met het oog op een vonnis of tenuitvoerlegging van een straf.

Article 108

Limites en matière de poursuites ou de condamnations pour d'autres infractions

1. Le condamné détenu par l'État chargé de l'exécution ne peut être poursuivi, condamné ou extradé vers un État tiers pour un comportement antérieur à son transfèrement dans l'État chargé de l'exécution, à moins que la Cour n'ait approuvé ces poursuites, cette condamnation ou cette extradition à la demande de l'État chargé de l'exécution.

2. La Cour statue sur la question après avoir entendu le condamné.

3. Le paragraphe 1 cesse de s'appliquer si le condamné demeure volontairement plus de 30 jours sur le territoire de l'État chargé de l'exécution après avoir accompli la totalité de la peine prononcée par la Cour, ou s'il retourne sur le territoire de cet État après l'avoir quitté.

Article 109

Paiement des amendes et exécution des mesures de confiscation

1. Les États Parties font exécuter les peines d'amende et les mesures de confiscation ordonnées par la Cour en vertu du chapitre VII, sans préjudice des droits des tiers de bonne foi et conformément à la procédure prévue par leur législation interne.

2. Lorsqu'un État Partie n'est pas en mesure de donner effet à l'ordonnance de confiscation, il prend des mesures pour récupérer la valeur du produit, des biens ou des avoirs dont la Cour a ordonné la confiscation, sans préjudice des droits des tiers de bonne foi.

3. Les biens, ou le produit de la vente de biens immobiliers ou, le cas échéant, d'autres biens, obtenus par un État Partie en exécution d'un arrêt de la Cour sont transférés à la Cour.

Article 110

Examen par la Cour de la question d'une réduction de peine

1. L'État chargé de l'exécution ne peut libérer la personne détenue avant la fin de la peine prononcée par la Cour.

2. La Cour a seule le droit de décider d'une réduction de peine. Elle se prononce après avoir entendu le condamné.

3. Lorsque la personne a purgé les deux tiers de sa peine ou accompli 25 années d'emprisonnement dans le cas d'une condamnation à perpétuité, la Cour réexamine la peine pour déterminer s'il y a lieu de la réduire. Elle ne procède pas à ce réexamen avant ce terme.

4. Lors du réexamen prévu au paragraphe 3, la Cour peut réduire la peine si elle constate qu'une ou plusieurs des conditions suivantes sont réalisées :

a) La personne a, dès le début et de façon continue, manifesté sa volonté de coopérer avec la Cour dans les enquêtes et poursuites de celle-ci;

Artikel 108

Beperkingen op het stuk van de vervolging of de veroordeling wegens andere misdrijven

1. Een veroordeelde persoon gedetineerd in de staat belast met de tenuitvoerlegging kan niet worden vervolgd, veroordeeld of uitgeleverd aan een derde staat wegens gedragingen begaan voorafgaand aan zijn overbrenging naar de staat belast met de tenuitvoerlegging, tenzij het Hof op verzoek van die laatste staat die vervolging, veroordeling of uitlevering heeft goedgekeurd.

2. Het Hof doet uitspraak over de zaak na de veroordeelde te hebben gehoord.

3. Punt 1 houdt op van toepassing te zijn wanneer de veroordeelde vrijwillig meer dan 30 dagen verblijft op het grondgebied van de staat belast met de tenuitvoerlegging nadat hij zijn volledige door het Hof opgelegde straf heeft ondergaan, of naar het grondgebied van die staat terugkeert na het te hebben verlaten.

Artikel 109

Betaling van geldboeten en tenuitvoerlegging van maatregelen houdende verbeurdverklaring

1. De Staten die Partij zijn zorgen voor de tenuitvoerlegging van geldboeten en van maatregelen houdende verbeurdverklaring bevolen door het Hof krachtens Hoofdstuk 7, zulks onverminderd de rechten van derden te goeder trouw en overeenkomstig de procedure bepaald in hun nationale wetgeving.

2. Indien een Staat die Partij is geen gevolg kan geven aan een bevel tot verbeurdverklaring, treft hij de nodige maatregelen om de waarde te verhalen van de opbrengst, van de goederen of vermogensbestanddelen, waarvan het Hof de verbeurdverklaring heeft bevolen, zulks onverminderd de rechten van derden te goeder trouw.

3. De goederen of de opbrengst uit de verkoop van onroerende goederen of, in voorkomend geval, van andere goederen verkregen door een Staat die Partij is, worden verkregen ingevolge de tenuitvoerlegging van een arrest van het Hof, worden aan het Hof overgedragen.

Artikel 110

Onderzoek door het Hof van een strafvermindering

1. De staat belast met de tenuitvoerlegging kan de gedetineerde persoon niet in vrijheid stellen vooraleer de straf opgelegd door het Hof is beëindigd.

2. Alleen het Hof kan beslissen tot strafvermindering. Het doet uitspraak na de veroordeelde te hebben gehoord.

3. Wanneer de persoon tweederde van zijn straf heeft ondergaan of, 25 jaar in geval van levenslange gevangenisstraf, beoordeelt het Hof de straf opnieuw om te bepalen of zij moet worden verminderd. Eerder vindt geen nieuw onderzoek plaats.

4. Bij het nieuw onderzoek bedoeld in het derde punt kan het Hof de straf verminderen, indien het vaststelt dat een of meer van de volgende voorwaarden zijn vervuld :

a) betrokkene van bij de aanvang en voortdurend zijn bereidheid getoond om het Hof medewerking te verlenen bij zijn onderzoek en vervolgingen;

b) La personne a facilité spontanément l'exécution des décisions et ordonnances de la Cour dans d'autres cas, en particulier en l'aidant à localiser des avoirs faisant l'objet de décisions ordonnant leur confiscation, le versement d'une amende ou une réparation et pouvant être employés au profit des victimes; ou

c) D'autres facteurs prévus dans le Règlement de procédure et de preuve attestent un changement de circonstances manifeste aux conséquences appréciables de nature à justifier la réduction de la peine.

5. Si, lors du réexamen prévu au paragraphe 3, la Cour détermine qu'il n'y a pas lieu de réduire la peine, elle réexamine par la suite la question de la réduction de peine aux intervalles prévus dans le Règlement de procédure et de preuve et en appliquant les critères qui y sont énoncés.

Article 111

Évasion

Si un condamné s'évade de son lieu de détention et fuit l'État chargé de l'exécution de la peine, cet État peut, après avoir consulté la Cour, demander à l'État dans lequel se trouve le condamné de le lui remettre en application des accords bilatéraux ou multilatéraux en vigueur, ou demander à la Cour de solliciter la remise de cette personne au titre du chapitre IX. Lorsque la Cour sollicite la remise d'une personne, elle peut demander que cette personne soit livrée à l'État dans lequel elle accomplissait sa peine ou à un autre État qu'elle désigne.

CHAPITRE XI.

Assemblée des États parties

Article 112

Assemblée des États parties

1. Il est constitué une Assemblée des États Parties au présent Statut. Chaque État Partie y dispose d'un représentant, qui peut être secondé par des suppléants et des conseillers. Les autres États qui ont signé le présent Statut ou l'Acte final peuvent y siéger à titre d'observateurs.

2. L'Assemblée :

a) Examine et adopte, s'il y a lieu, les recommandations de la Commission préparatoire;

b) Donne à la Présidence, au Procureur et au Greffier des orientations générales pour l'administration de la Cour;

c) Examine les rapports et les activités du Bureau établi en vertu du paragraphe 3 et prend les mesures qu'ils appellent;

d) Examine et arrête le budget de la Cour;

e) Décide s'il y a lieu, conformément à l'article 36, de modifier le nombre des juges;

f) Examine, conformément à l'article 87, paragraphes 5 et 7, toute question relative à la non-coopération des États;

b) betrokkene heeft spontaan de tenuitvoerlegging van de beslissingen en van beschikkingen van het Hof in andere gevallen vergemakkelijkt, in het bijzonder door het te helpen vermogensbestanddelen te lokaliseren waarop beslissingen houdende verbeurdverklaring ervan of de betaling van een geldboete of herstelbetalingen betrekking hadden, en die ten behoeve van de slachtoffers kunnen worden aangewend; of

c) andere factoren omschreven in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering tonen aan dat zich een duidelijke wijziging in de omstandigheden heeft voorgedaan met aanzienlijke gevolgen, welke van die aard zijn dat zij een strafvermindering rechtvaardigen.

5. Indien het Hof bij het nieuw onderzoek bedoeld in het derde punt bepaalt dat de straf niet moet worden verminderd, onderzoekt het daarna opnieuw die vraag op de tijdstippen bepaald in het Reglement voor de proces- en bewijsvoering en overeenkomstig de criteria die daarin zijn vastgesteld.

Artikel 111

Ontvluchting

Indien een veroordeelde zijn plaats van detentie, en daarna de staat belast met de tenuitvoerlegging van de straf ontvlucht, kan die staat na het Hof te hebben geraadpleegd aan de staat waar de veroordeelde persoon zich bevindt, vragen die persoon aan hem over te dragen krachtens geldende bilaterale of multilaterale overeenkomsten, of aan het Hof vragen dat het op grond van hoofdstuk 9 om de overdracht van die persoon verzoekt. Indien het Hof om de overdracht van een persoon verzoekt, kan het vragen dat die persoon hetzij wordt overgedragen aan de staat waarin betrokkene zijn straf onderging, hetzij aan een andere staat die het Hof aanwijst.

HOOFDSTUK 11.

Vergadering van Staten die partij zijn

Artikel 112

Vergadering van Staten die Partij zijn

1. Een Vergadering van Staten die Partij zijn bij dit Statuut wordt hierbij ingesteld. Elke Staat die Partij is, beschikt in de Vergadering over een vertegenwoordiger, die kan worden bijgestaan door plaatsvervangers en adviseurs. De andere staten die dit Statuut of de Slotakte hebben ondertekend, kunnen in de Vergadering als waarnemer zetelen.

2. De Vergadering :

a) onderzoekt de aanbevelingen van de Voorbereidende Commissie en keurt ze, indien nodig, goed;

b) verstrekt aan het voorzitterschap, aan de aanklager en aan de griffier algemene richtlijnen met betrekking tot het bestuur van het Hof;

c) onderzoekt de verslagen en activiteiten van het krachtens het derde punt opgerichte bureau en neemt de maatregelen die zij meebrengen;

d) onderzoekt de begroting van het Hof en stelt ze vast;

e) beslist overeenkomstig artikel 36 of het aantal rechters moet worden gewijzigd;

f) onderzoekt overeenkomstig artikel 87, punten 5 en 7, problemen inzake niet-medewerking van staten;

g) S'acquitte de toute autre fonction compatible avec les dispositions du présent Statut et du Règlement de procédure et de preuve.

3. a) L'Assemblée est dotée d'un bureau, composé d'un président, de deux vice-présidents et de 18 membres élus par elle pour trois ans;

b) Le Bureau a un caractère représentatif, eu égard, en particulier, au principe de la répartition géographique équitable et à la nécessité d'assurer une représentation adéquate des principaux systèmes juridiques du monde.

c) Le Bureau se réunit aussi souvent que nécessaire, mais au moins une fois par an. Il aide l'Assemblée à s'acquitter de ses responsabilités.

4. L'Assemblée crée les autres organes subsidiaires qu'elle juge nécessaires, notamment un mécanisme de contrôle indépendant qui procède à des inspections, évaluations et enquêtes afin que la Cour soit administrée de la manière la plus efficace et la plus économique possible.

5. Le Président de la Cour, le Procureur et le Greffier ou leurs représentants participent, selon qu'il convient, aux réunions de l'Assemblée et du Bureau.

6. L'Assemblée se réunit une fois par an et, lorsque les circonstances l'y engagent, elle tient des sessions extraordinaires, au siège de la Cour ou au Siège de l'Organisation des Nations Unies. À moins que le présent Statut n'en dispose autrement, les sessions extraordinaires sont convoquées par le Bureau soit d'office soit à la demande du tiers des États Parties.

7. Chaque État Partie dispose d'une voix. L'Assemblée et le Bureau s'efforcent dans toute la mesure possible d'adopter leurs décisions par consensus. Si le consensus n'est pas possible, et à moins que le Statut n'en dispose autrement :

a) Les décisions sur les questions de fond sont prises à la majorité des deux tiers des présents et votants, la majorité absolue des États Parties constituant le quorum pour le scrutin;

b) Les décisions sur les questions de procédure sont prises à la majorité simple des États Parties présents et votants.

8. Un État Partie en retard dans le paiement de sa contribution aux dépenses de la Cour ne peut participer au vote ni à l'Assemblée ni au Bureau si le montant de ses arriérés est égal ou supérieur à la contribution dont il est redevable pour les deux années complètes écoulées. L'Assemblée peut néanmoins autoriser cet État à participer au vote à l'Assemblée et au Bureau si elle constate que son manquement est dû à des circonstances indépendantes de sa volonté.

9. L'Assemblée adopte son propre règlement intérieur.

10. Les langues officielles et les langues de travail de l'Assemblée des États Parties sont celles de l'Assemblée générale des Nations Unies.

CHAPITRE XII.

Financement

Article 113

Règlement financier et règles de gestion financière

Sauf disposition contraire expresse, toutes les questions financières qui se rapportent à la Cour et aux réunions de l'Assemblée

g) oefent enige andere functie uit die verenigbaar is met de bepalingen van dit Statuut en van het Reglement voor de proces- en bewijsvoering.

3. a) De Vergadering beschikt over een Bureau samengesteld uit een voorzitter, twee ondervoorzitters en uit 18 leden die voor een ambtstermijn van drie jaar door de Vergadering worden gekozen.

b) Het Bureau heeft een representatief karakter, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met het beginsel van een billijke geografische verdeling en met de noodzaak om de belangrijkste rechtsstelsels van de wereld op passende wijze te vertegenwoordigen.

c) Het Bureau vergadert zo vaak als nodig is, doch ten minste een maal per jaar. Het helpt de Vergadering bij de vervulling van haar taken.

4. De Vergadering richt bijkomende organen op indien zij zulks noodzakelijk acht, onder meer een onafhankelijk controlemechanisme dat inspecties, evaluaties en onderzoek verricht opdat het Hof zo doeltreffend en goedkoop mogelijk wordt bestuurd.

5. De voorzitter van het Hof, de aanklager en de griffier of hun vertegenwoordigers kunnen, indien nodig, deelnemen aan bijeenkomsten van de Vergadering en van het Bureau.

6. De Vergadering komt een maal per jaar bijeen op de zetel van het Hof of op die van de Verenigde Naties en houdt aldaar, indien omstandigheden daartoe aanleiding geven, buitengewone zittingen. Tenzij in dit Statuut anders is bepaald, worden bijzondere zittingen bijeengeroepen door het Bureau, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een derde van de Staten die Partij zijn.

7. Elke Staat die Partij is, heeft een stem. De Vergadering en het Bureau stellen alles in het werk om hun beslissingen bij consensus te nemen. Indien geen consensus kan worden bereikt, en tenzij in het Statuut anders is bepaald :

a) worden beslissingen omtrent inhoudelijke vraagstukken genomen bij tweederde meerderheid van de aanwezige en stemmende leden, waarbij de absolute meerderheid van Staten die Partij zijn het quorum voor de stemming vormt;

b) worden beslissingen omtrent procedurele vraagstukken genomen bij gewone meerderheid van de aanwezige en stemmende Staten die Partij zijn.

8. Een Staat die Partij is en die achterop is met de betaling van zijn bijdrage in de kosten van het Hof, kan noch in de Vergadering noch in het Bureau aan de stemming deelnemen indien het bedrag van de achterstallen gelijk is aan of hoger dan de bijdrage verschuldigd voor de voorbije twee jaar. Niettemin kan de Vergadering die Staat toestaan in de Vergadering en in het Bureau aan de stemming deel te nemen indien zij vaststelt dat het uitblijven van de betaling te wijten is aan omstandigheden onafhankelijk van de wil van die Staat.

9. De Vergadering stelt haar eigen huishoudelijk reglement vast.

10. De officiële talen en de werktalen van de Vergadering van de Staten die Partij zijn, zijn die van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

HOOFDSTUK 12.

Financiering

Artikel 113

Financiële regeling en regels inzake financieel beheer

Behoudens uitdrukkelijk andersluidend beding worden alle financiële zaken in verband met het Hof en de bijeenkomsten van

des États Parties, y compris le Bureau et les organes subsidiaires de celle-ci, sont régis par le présent Statut, le Règlement financier et règles de gestion financière adoptés par l'Assemblée des États Parties.

Article 114

Règlement des dépenses

Les dépenses de la Cour et de l'Assemblée des États Parties, y compris le Bureau et les organes subsidiaires de celle-ci, sont réglées par prélèvement sur les ressources financières de la Cour.

Article 115

Ressources financières de la Cour et de l'Assemblée des États parties

Les dépenses de la Cour et de l'Assemblée des États Parties, y compris le Bureau et les organes subsidiaires de celle-ci, inscrites au budget arrêté par l'Assemblée des États Parties, sont financées par les sources suivantes :

- a) Les contributions des États Parties;
- b) Les ressources financières fournies par l'Organisation des Nations Unies, sous réserve de l'approbation de l'Assemblée générale, en particulier dans le cas des dépenses liées à la saisine de la Cour par le Conseil de sécurité.

Article 116

Contributions volontaires

Sans préjudice de l'article 115, la Cour peut recevoir et utiliser à titre de ressources financières supplémentaires les contributions volontaires des gouvernements, des organisations internationales, des particuliers, des entreprises et d'autres entités, selon les critères fixés en la matière par l'Assemblée des États Parties.

Article 117

Calcul des contributions

Les contributions des États Parties sont calculées selon un barème des quotes-parts convenu, fondé sur le barème adopté par l'Organisation des Nations Unies pour son budget ordinaire, et adapté conformément aux principes sur lesquels ce barème est fondé.

Article 118

Vérification annuelle des comptes

Les rapports, livres et comptes de la Cour, y compris ses états financiers annuels, sont vérifiés chaque année par un contrôleur indépendant.

de Vergadering van Staten die Partij zijn, met inbegrip van haar Bureau en hulporganen, geregeld door dit Statuut, door de financiële regeling en door de regels inzake financieel beheer die de Vergadering van Staten die Partij zijn, heeft goedgekeurd.

Artikel 114

Betaling van de uitgaven

De uitgaven van het Hof en van de Vergadering van Staten die Partij zijn, met inbegrip van haar Bureau en hulporganen, worden betaald uit de fondsen van het Hof.

Artikel 115

Fondsen van het Hof en van de Vergadering van Staten die Partij zijn

De uitgaven van het Hof en van de Vergadering van Staten die Partij zijn, met inbegrip van haar Bureau en hulporganen, zoals ingeschreven op de begroting vastgesteld door de Vergadering van Staten die Partij, worden gefinancierd met de volgende middelen :

- a) de bijdragen van de Staten die Partij zijn;
- b) de fondsen verstrekt door de Verenigde Naties, onder voorbehoud van de instemming door de Algemene Vergadering, inzonderheid met betrekking tot uitgaven verbonden aan zaken die de Veiligheidsraad bij het Hof aanhangig heeft gemaakt.

Artikel 116

Vrijwillige bijdragen

Onverminderd artikel 115 kan het Hof vrijwillige bijdragen van Regeringen, internationale organisaties, particulieren, ondernemingen en andere entiteiten, ontvangen en aanwenden als aanvullende fondsen, volgens de criteria die de Vergadering van Staten die Partij zijn, terzake heeft vastgesteld.

Artikel 117

Berekening van bijdragen

De bijdragen van de Staten die Partij zijn worden berekend volgens een overeengekomen verdeelsleutel gegrond op de schaal die de Verenigde Naties voor haar normale begroting heeft goedgekeurd en die is aangepast overeenkomstig de beginselen waarop die schaal is gegrond.

Artikel 118

Jaarlijkse controle van de rekeningen

De verslagen, boeken en rekeningen van het Hof, met inbegrip van zijn jaarrekeningen, worden jaarlijks gecontroleerd door een onafhankelijk controleur.

CHAPITRE XIII.

Clauses finales

Article 119

Règlement des différends

1. Tout différend relatif aux fonctions judiciaires de la Cour est réglé par décision de la Cour.

2. Tout autre différend entre deux ou plusieurs États Parties concernant l'interprétation ou l'application du présent Statut qui n'est pas résolu par la voie de négociations dans les trois mois après le début de celles-ci est renvoyé à l'Assemblée des États Parties. L'Assemblée peut chercher à résoudre elle-même le différend ou faire des recommandations sur d'autres moyens de le régler, y compris le renvoi à la Cour internationale de Justice en conformité avec le Statut de celle-ci.

Article 120

Réserves

Le présent Statut n'admet aucune réserve.

Article 121

Amendements

1. À l'expiration d'une période de sept ans commençant à la date d'entrée en vigueur du présent Statut, tout État Partie peut proposer des amendements à celui-ci. Le texte des propositions d'amendement est soumis au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui le communique sans retard à tous les États Parties.

2. Trois mois au plus tôt après la date de cette communication, l'Assemblée des États Parties, à la réunion suivante, décide, à la majorité de ses membres présents et votants, de se saisir ou non de la proposition. L'Assemblée peut traiter cette proposition elle-même ou convoquer une conférence de révision si la question soulevée le justifie.

3. L'adoption d'un amendement lors d'une réunion de l'Assemblée des États Parties ou d'une conférence de révision requiert, s'il n'est pas possible de parvenir à un consensus, la majorité des deux tiers des États Parties.

4. Sous réserve des dispositions du paragraphe 5, un amendement entre en vigueur à l'égard de tous les États Parties un an après que les sept huitièmes d'entre eux ont déposé leurs instruments de ratification ou d'acceptation auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

5. Un amendement à l'article 5 du présent Statut entre en vigueur à l'égard des États Parties qui l'ont accepté un an après le dépôt de leurs instruments de ratification ou d'acceptation. La Cour n'exerce pas sa compétence à l'égard d'un crime faisant l'objet de cet amendement lorsque ce crime a été commis par un ressortissant d'un État Partie qui n'a pas accepté l'amendement ou sur le territoire de cet État.

6. Si un amendement a été accepté par les sept huitièmes des États Parties conformément au paragraphe 4, tout État Partie qui

HOOFDSTUK 13.

Slotbepalingen

Artikel 119

Regeling van geschillen

1. Elk geschil met betrekking tot de rechterlijke taken van het Hof wordt beslecht bij beslissing van het Hof.

2. Elk ander geschil tussen twee of meer Staten die Partij zijn met betrekking tot de interpretatie of toepassing van dit Statuut dat niet binnen drie maanden na aanvang ervan door middel van onderhandelingen is opgelost, wordt verwezen naar de Vergadering van Staten die Partij zijn. De Vergadering kan zelf trachten het geschil te beslechten of aanbevelingen doen inzake andere middelen ter beslechting van het geschil, met inbegrip van verwijzing naar het Internationale Hof van Justitie overeenkomstig het Statuut van dat Hof.

Artikel 120

Voorbehoud

Dit Statuut staat geen enkel voorbehoud toe.

Artikel 121

Amendementen

1. Na het verstrijken van een periode van zeven jaar te rekenen van de inwerkingtreding van dit Statuut kan een Staat die Partij is, amendementen daarop voorstellen. De tekst van een voorgesteld amendement wordt aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties voorgelegd, die deze onverwijld aan alle Staten die Partij zijn bezorgt.

2. Ten minste drie maanden na de datum van deze kennisgeving beslist de Vergadering van Staten die Partij zijn op de eerstvolgende vergadering bij meerderheid van de aanwezige en stemmende leden of zij het voorstel al dan niet in behandeling nemen. De Vergadering kan het voorstel zelf behandelen of een Herzieningsconferentie bijeenroepen indien de zaak zulks verantwoordt.

3. De goedkeuring van een amendement tijdens een bijeenkomst van de Vergadering van Staten die Partij zijn of tijdens een Herzieningsconferentie, vereist, indien geen consensus kan worden bereikt, tweederde meerderheid van de Staten die Partij zijn.

4. Onder voorbehoud van de bepalingen van het vijfde punt treedt een amendement ten aanzien van alle Staten die Partij zijn in werking een jaar nadat zevenachtste onder hen hun akten van bekrachtiging of aanvaarding bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties hebben neergelegd.

5. Een amendement op artikel 5 van dit Statuut treedt ten aanzien van de Staten die Partij zijn en het hebben aanvaard in werking een jaar na neerlegging van hun akten van bekrachtiging of aanvaarding. Het Hof oefent zijn bevoegdheid ten opzichte van een misdaad waarop het amendement betrekking heeft, slechts uit wanneer die misdaad is gepleegd door een onderdaan van een Staat die Partij is en het amendement niet heeft aanvaard of op het grondgebied van die Staat.

6. Indien een amendement overeenkomstig het vierde punt is aanvaard door zevenachtste van de Staten die Partij zijn, kan een

ne l'a pas accepté peut se retirer du présent Statut avec effet immédiat, nonobstant l'article 127, paragraphe 1, mais sous réserve de l'article 127, paragraphe 2, en donnant notification de son retrait au plus tard un an après l'entrée en vigueur de cet amendement.

7. Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies communique à tous les États Parties les amendements adoptés lors d'une réunion de l'Assemblée des États Parties ou d'une conférence de révision.

Article 122

Amendements aux dispositions de caractère institutionnel

1. Tout État Partie peut proposer, nonobstant l'article 121, paragraphe 1, des amendements aux dispositions du présent Statut de caractère exclusivement institutionnel, à savoir les articles 35, 36, paragraphes 8 et 9, 37, 38, 39, paragraphes 1 (deux premières phrases), 2 et 4, 42, paragraphes 4 à 9, 43, paragraphes 2 et 3, 44, 46, 47 et 49. Le texte de tout amendement proposé est soumis au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies ou à toute autre personne désignée par l'Assemblée des États Parties, qui le communique sans retard à tous les États Parties et aux autres participants à l'Assemblée.

2. Les amendements relevant du présent article pour lesquels il n'est pas possible de parvenir à un consensus sont adoptés par l'Assemblée des États Parties ou par une conférence de révision à la majorité des deux tiers des États Parties. Ils entrent en vigueur à l'égard de tous les États Parties six mois après leur adoption par l'Assemblée ou par la conférence de révision.

Article 123

Révision du statut

1. Sept ans après l'entrée en vigueur du présent Statut, le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies convoquera une conférence de révision pour examiner tout amendement au présent Statut. L'examen pourra porter notamment, mais pas exclusivement, sur la liste des crimes figurant à l'article 5. La conférence sera ouverte aux participants à l'Assemblée des États Parties, selon les mêmes conditions.

2. À tout moment par la suite, à la demande d'un État Partie et aux fins énoncées au paragraphe 1, le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, avec l'approbation de la majorité des États Parties, convoque une conférence de révision.

3. L'adoption et l'entrée en vigueur de tout amendement au Statut examiné lors d'une conférence de révision sont régies par les dispositions de l'article 121, paragraphes 3 à 7.

Article 124

Disposition transitoire

Nonobstant les dispositions de l'article 12, paragraphe 1, un État qui devient partie au présent Statut peut déclarer que, pour une période de sept ans à partir de l'entrée en vigueur du Statut à son égard, il n'accepte pas la compétence de la Cour en ce qui concerne la catégorie de crimes visée à l'article 8 lorsqu'il est allé-

Staat die Partij is en het amendement niet heeft aanvaard zich met onmiddellijke ingang terugtrekken uit dit Statuut, zulks onverminderd artikel 127, eerste punt, maar onder voorbehoud van het tweede punt ervan, waarbij die Staat ten laatste een jaar na inwerkingtreding van het amendement kennis moet geven van zijn terugtrekking uit dit Staat

7. De Secretaris-generaal van de Verenigde Naties stelt alle Staten die Partij zijn in kennis van een amendement die tijdens een bijeenkomst van de Vergadering van Staten die Partij zijn of tijdens een Herzieningsconferentie is goedgekeurd.

Artikel 122

Amendementen op bepalingen van institutionele aard

1. Onverminderd artikel 121, eerste punt, kan een Staat die Partij is amendementen voorstellen op de bepalingen van het Statuut die van louter institutionele aard zijn, te weten de artikelen 35, 36, punten 8 en 9, 37, 38, 39, eerste punt (eerste twee volzinnen), 2 en 4, 42, punten 4 tot 9, 43, punten 2 en 3, 44, 46, 47 en 49. De tekst van ieder voorgesteld amendement wordt voorgelegd aan de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties of aan enig ander persoon aangewezen door de Vergadering van Staten die Partij zijn. De Secretaris-generaal of de aangewezen persoon bezorgen het onverwijld aan alle Staten die Partij zijn en aan de andere deelnemers aan de Vergadering.

2. Amendementen krachtens dit artikel waarover geen consensus kan worden bereikt, worden door de Vergadering van de Staten die Partij zijn of door een Herzieningsconferentie goedgekeurd bij een tweederde meerderheid van de Staten die Partij zijn. Dergelijke amendementen treden ten aanzien van alle Staten die Partij zijn in werking zes maanden na goedkeuring ervan door de Vergadering of door de Herzieningsconferentie.

Artikel 123

Herziening van het Statuut

1. Zeven jaar na de inwerkingtreding van dit Statuut roept de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties een Herzieningsconferentie bijeen om alle amendementen op dit Statuut te onderzoeken. Het onderzoek kan onder meer maar niet uitsluitend betrekking hebben op de lijst van misdaden bedoeld in artikel 5. De Conferentie is onder dezelfde voorwaarden toegankelijk voor de deelnemers aan de Vergadering van de Staten die Partij zijn.

2. Daarna kan de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties op verzoek van een Staat die Partij is en met het doel omschreven in het eerste punt, na instemming van de meerderheid van de Staten die Partij zijn, op ieder tijdstip een Herzieningsconferentie bijeenroepen.

3. De goedkeuring en de inwerkingtreding van amendementen op het Statuut die tijdens een Herzieningsconferentie zijn onderzocht, worden geregeld door het bepaalde in artikel 121, punten 3 tot 7.

Artikel 124

Overgangsbepaling

Onverminderd het bepaalde in artikel 12, eerste punt, kan een staat, die partij bij het Statuut wordt, verklaren dat hij gedurende een periode van zeven jaar te rekenen van de inwerkingtreding van dit Statuut voor de betrokken staat, ten aanzien van hem de bevoegdheid van het Hof niet aanvaardt met betrekking tot de

gué qu'un crime a été commis sur son territoire ou par ses ressortissants. Il peut à tout moment retirer cette déclaration. Les dispositions du présent article seront réexaminées à la conférence de révision convoquée conformément à l'article 123, paragraphe 1.

Article 125

Signature, ratification, acceptation, approbation ou adhésion

1. Le présent Statut est ouvert à la signature de tous les États le 17 juillet 1998, au siège de l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture, à Rome. Il reste ouvert à la signature jusqu'au 17 octobre 1998, au Ministère des affaires étrangères de l'Italie, à Rome, et, après cette date, jusqu'au 31 décembre 2000, au Siège de l'Organisation des Nations Unies, à New York.

2. Le présent Statut est soumis à ratification, acceptation ou approbation par les États signataires. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

3. Le présent Statut est ouvert à l'adhésion de tous les États. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

Article 126

Entrée en vigueur

1. Le présent Statut entrera en vigueur le premier jour du mois suivant le soixantième jour après la date de dépôt du soixantième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies.

2. À l'égard de chaque État qui ratifie, accepte ou approuve le présent Statut ou y adhère après le dépôt du soixantième instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, le Statut entre en vigueur le premier jour du mois suivant le soixantième jour après le dépôt par cet État de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion.

Article 127

Retrait

1. Tout État Partie peut, par voie de notification écrite adressée au Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, se retirer du présent Statut. Le retrait prend effet un an après la date à laquelle la notification a été reçue, à moins que celle-ci ne prévoie une date postérieure.

2. Son retrait ne dégage pas l'État des obligations mises à sa charge par le présent Statut alors qu'il y était Partie, y compris les obligations financières encourues, et n'affecte pas non plus la coopération établie avec la Cour à l'occasion des enquêtes et procédures pénales à l'égard desquelles l'État avait le devoir de coopérer avant la date à laquelle le retrait a pris effet; le retrait n'affecte en rien la poursuite de l'examen des affaires dont la Cour était déjà saisie avant la date à laquelle il a pris effet.

categorie misdaden bedoeld in artikel 8, wanneer een misdaad beweerdelijk is gepleegd door zijn onderdanen of op zijn grondgebied. De betrokken staat kan die verklaring te allen tijde intrekken. De bepalingen van dit artikel worden opnieuw onderzocht tijdens de Herzieningsconferentie bijeengeroepen overeenkomstig artikel 123, eerste punt.

Artikel 125

Ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding

1. Dit Statuut wordt op 17 juli 1998 voor ondertekening door alle Staten opengesteld op de zetel van de Voedsel- en Landbouworganisatie der Verenigde Naties te Rome. Daarna blijft het tot 17 oktober 1998 ter ondertekening open op het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Italië te Rome en na die datum tot 31 december 2000 op de zetel van de Verenigde Naties te New York.

2. Dit Statuut is onderworpen aan bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring door de staten die het ondertekenen. Akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden neergelegd bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

3. Dit Statuut staat open voor toetreding door alle staten. Akten van toetreding worden neergelegd bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Artikel 126

Inwerkingtreding

1. Dit Statuut treedt in werking de eerste dag van de maand volgend op de 60ste dag te rekenen van de datum van neerlegging van de 60ste akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

2. Ten aanzien van elke staat die dit Statuut bekrachtigt, aanvaardt, goedkeurt of daartoe toetreedt na neerlegging van de 60ste akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, treedt het Statuut in werking de eerste dag van de maand volgend op de 60ste dag te rekenen van de neerlegging door die staat van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding.

Artikel 127

Terugtrekking

1. Een Staat die Partij is kan zich bij schriftelijke kennisgeving gericht aan de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties terugtrekken uit dit Statuut. De terugtrekking treedt in werking een jaar na de datum van ontvangst van de kennisgeving, tenzij daarin een latere datum is bepaald.

2. Een staat wordt niet vanwege zijn terugtrekking ontslagen van de verplichtingen voortvloeiend uit dit Statuut wanneer hij bij het Statuut was, met inbegrip van alle financiële verplichtingen die kunnen zijn ontstaan. Zijn terugtrekking mag geen nadelige invloed hebben op de medewerking met het Hof bij strafrechtelijk onderzoek en rechtspleging in verband waarmee de staat die zich terugtrekt de plicht had mee te werken en die waren aangevat vóór de datum waarop de terugtrekking in werking trad, noch mag de terugtrekking op enigerlei wijze afbreuk doen aan de voortzetting van de behandeling van een zaak die het Hof reeds vóór de datum waarop de terugtrekking van kracht werd, in behandeling had.

Article 128

Textes faisant foi

L'original du présent Statut, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe font également foi, sera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui en fera tenir copie certifiée conforme à tous les États.

EN FOI DE QUOI les soussignés, à ce dûment autorisés par leur gouvernement respectif, ont signé le présent Statut.

FAIT à Rome ce dix-septième jour de juillet de l'an mil neuf cent quatre-vingt-dix-huit.

Artikel 128

Authentieke teksten

Het origineel van dit Statuut, waarvan de Arabische, Chinese, Engelse, Franse, Russische en Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt neergelegd bij de Secretaris-generaal van de Verenigde Naties, die een voor eensluidend verklaard afschrift daarvan aan alle staten toezendt.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd door hun respectieve regeringen, dit Statuut hebben ondertekend.

GEDAAN te Rome op 17 juli 1998

**AVANT-PROJET DE LOI SOUMIS
À L'AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT**

—————

Avant-projet de loi portant assentiment au Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998.

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Le Statut de Rome de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998, sortira son plein et entier effet.

**VOORONTWERP VAN WET VOORGELEGD
AAN HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**

—————

Voorontwerp van wet houdende instemming met het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998.

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

Het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998, zal volkomen gevolg hebben.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le ministre des Affaires étrangères, le 5 mars 1999, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un projet de loi «portant assentiment au Statut de Rome de la Cour pénal internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998», a donné le 21 avril 1999 l'avis suivant:

EXAMEN DU PROJET

I. Objet de la Convention

La Convention soumise à assentiment institue une Cour permanente chargée de la répression des violations les plus graves du droit international humanitaire commises par des personnes physiques: crimes de génocide, crimes contre l'humanité commis dans le cadre d'un conflit armé international ou non, crimes de guerre et crimes d'agression (1).

Suivant l'article 1er, la Cour est complémentaire des juridictions criminelles nationales»; elle ne se substitue pas aux juridictions criminelles nationales, mais intervient uniquement lorsque les Etats n'ont pas la volonté ou la capacité de mener à bien les poursuites (2).

Selon le fonctionnaire délégué, les juridictions belges ne pourront pas se dessaisir au bénéfice de la Cour pénale internationale d'un dossier, que celui-ci concerne un Belge ou un étranger se trouvant sur le territoire de la Belgique (article 191 de la Constitution).

Une telle possibilité de dessaisissement constituerait, en l'absence de critères précis déterminant la juridiction compétente, une violation de l'article 13 de la Constitution qui dispose:

«Nul ne peut être distrait, contre son gré, du juge que la loi lui assigne.»

(1) La Cour n'exercera cependant sa compétence à l'égard du crime d'agression qu'après l'adoption d'un amendement définissant l'incrimination et fixant les conditions de l'exercice de la compétence de la Cour.

(2) Article 17 du Statut.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 5 maart 1999 door de minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een ontwerp van wet «houdende instemming met het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, gedaan te Rome op 17 juli 1998», heeft op 21 april 1999 het volgende advies gegeven:

ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

I. Doel van de Overeenkomst

Bij de Overeenkomst waaromtrent om instemming wordt verzocht, wordt een permanent Internationaal Strafgerechtshof opgericht belast met de bestraffing van de meest ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht gepleegd door natuurlijke personen: misdaden van genocide, misdaden tegen de mensheid gepleegd in het kader van een gewapend al dan niet internationaal conflict, oorlogsmisdaden en misdaden van agressie (1).

Volgens artikel 1 speelt het Hof een complementaire rol ten opzichte van de nationale strafgerichten; het Hof treedt niet in de plaats van de nationale strafgerichten maar treedt alleen op wanneer de Staten de vervolgingen niet tot een goed einde willen of kunnen brengen (2).

Volgens de gemachtigde ambtenaar zullen de Belgische gerechten een zaak niet uit handen kunnen geven ten voordele van het Internationaal Strafgerechtshof, ongeacht of die zaak betrekking heeft op een Belg dan wel op een vreemdeling die zich op het grondgebied van België bevindt (artikel 191 van de Grondwet).

Zulk een mogelijkheid tot het uit handen geven van een zaak zou, bij ontstentenis van precieze criteria voor het bepalen van het bevoegde gerecht, een schending inhouden van artikel 13 van de Grondwet, welk artikel het volgende bepaalt:

«Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent.»

(1) Het Hof zal zijn bevoegdheid inzake misdaden van agressie echter eerst uitoefenen als een amendement is aangenomen waarin dat strafbaar feit wordt gedefinieerd en de nadere regels voor de aanhangigmaking worden vastgesteld.

(2) Artikel 17 van het Statuut.

II. Conformité de la Convention à la Constitution

A. Principes

1. En vertu de l'article 34 de la Constitution :

«L'exercice de pouvoirs déterminés peut être attribué par un traité ou par une loi à des institutions de droit international public.»(1)

Les dérogations à la Constitution qui vont au-delà de ce qu'implique l'attribution de compétences à une organisation de droit international public ne peuvent néanmoins être considérées comme «étant admises» par l'article 34 de la Constitution. Sans une révision préalable de la Constitution(2), cet article ne permet pas de donner assentiment à un traité qui contiendrait de telles dérogations.

La difficulté ne pourrait être tournée par la formulation d'une réserve puisque l'article 120 du Statut interdit cette pratique.

(1) Comme le soulignent les travaux préparatoires de la modification de la Constitution du 20 juillet 1970: «... ces institutions internationales sont investies, par les traités qui les établissent, de compétences sans doute variables, mais pouvant aller dans certains cas jusqu'à se substituer, dans une certaine mesure, à des prérogatives ayant, jusqu'à présent, toujours appartenu aux Etats» (Rapport fait au nom de la Commission de révision de la Constitution du Sénat par M. Dehousse - Doc. parl., Sénat, session 1969-1970, n° 275, p. 3). Dans le rapport fait au nom de la Commission de révision de la Constitution de la Chambre, M. Wigny cite l'exemple de la Cour européenne des droits de l'homme à qui «... des transferts de souveraineté sont consentis [...] puisque des juges, nommés à temps mais irrévocables pendant la durée de leur mandat, prononcent des arrêts qui s'imposent aux Etats aussi bien qu'aux gouvernements; ces arrêts sont immédiatement obligatoires dans tous les Etats membres; sur le territoire de chacun d'eux, leur exécution est toutefois confiée à des organes nationaux» (Doc. parl., Chambre, session 69/70, n° 10 (SE 1968), 16/2°, p. 4).

Sur les pouvoirs juridictionnels attribués, avant l'introduction de l'article 25bis, à la Haute Autorité et à la Cour de Justice de la Communauté européenne du charbon et de l'acier, voir: W.J. Ganshof van der Meersch, *La Constitution belge et l'évolution de l'ordre juridique international*, ADSP, 1952, pp. 363 et suivantes.

(2) Dans son avis L. 21.540/AG du 6 mai 1992 sur un avant-projet de loi devenu la loi du 26 novembre 1992 «portant approbation du Traité sur l'Union européenne, des 17 Protocoles de l'Acte final avec 33 Déclarations, faits à Maastricht le 7 février 1992» la section de législation du Conseil d'Etat s'est exprimée comme suit au sujet de la nécessité de réviser la Constitution pour permettre le droit de vote des ressortissants de l'Union européenne aux élections communales:

«Une disposition, comme celle de l'article 25bis de la Constitution, ne permet pas de faire l'économie de la révision d'autres dispositions constitutionnelles, en particulier, celles qui sont inscrites dans l'article 4, alinéa 2? Comme on l'a rappelé, l'article 25bis prévoit que «l'exercice de pouvoirs déterminés peut être attribué par un traité ou par une loi à des institutions de droit international public», en particulier aux institutions communautaires.

L'objection ne peut, cependant, être retenue. Si l'article 25bis permet à un traité auquel la Belgique est partie ou à la loi belge d'attribuer des compétences particulières aux autorités communautaires — tel est, d'ailleurs, l'objet d'autres dispositions du traité soumis à approbation —, il ne saurait, par contre, justifier l'octroi aux citoyens européens de droits politiques qui leur permettent de concourir à l'organisation de conseils communaux (Doc. parl., Chambre, session extraordinaire, 91/92, n° 482/1, p. 69).

Dans le même sens, il est renvoyé à l'avis L. 27.449/2 du 23 mars 1998 de la section de législation du Conseil d'Etat sur un projet de loi «portant des dispositions en matière électorale et transposant la directive du Conseil de l'Union européenne n° 94/80/CE du 19 décembre 1994», ainsi qu'à l'avis L. 25.776/9 du 22 janvier 1997 sur un avant-projet de loi «portant assentiment à l'Accord de sécurité de l'UEO, fait à Bruxelles le 28 mars 1995». En particulier, ce dernier avis précise: «Rien n'interdit, par conséquent, à la Belgique de conclure un traité international attribuant à l'UEO le pouvoir d'édicter des règles contraignantes à l'élaboration et au respect desquelles contribueraient des organismes ou services de droit interne. Encore faut-il cependant, d'une part, que la nature et l'étendue de ce pouvoir soient clairement déterminées et, d'autre part, que son exercice ne méconnaisse pas les autres règles constitutionnelles».

II. Overeenstemming van de Overeenkomst met de Grondwet

A. Principes

1. Artikel 34 van de Grondwet luidt als volgt:

«De uitoefening van bepaalde machten kan door een verdrag of door een wet worden opgedragen aan volkenrechtelijke instellingen.»(1)

Er mag niettemin niet van uitgegaan worden dat de afwijkingen van de Grondwet die verder reiken dan wat de opdracht van bevoegdheden aan een volkenrechtelijke organisatie inhoudt, door artikel 34 van de Grondwet worden «aanvaard». Dat artikel houdt niet in dat met een verdrag dat zodanige afwijkingen zou bevatten, kan worden ingestemd zonder dat eerst de Grondwet wordt herzien(2).

De moeilijkheid kan niet worden omzeild door een voorbehoud te maken, aangezien die werkwijze bij artikel 120 van het Statuut wordt verboden.

(1) In de parlementaire voorbereiding van de Grondwetwijziging van 20 juli 1970 wordt het volgende onderstreept: «... deze internationale instellingen krijgen in de desbetreffende verdragen bevoegdheden toegewezen, die weliswaar van geval tot geval verschillen maar soms tot op zekere hoogte in de plaats treden van bevoegdheden die tot dan toe steeds aan de Staten hadden toebehoord.» (Verslag namens de Commissie voor de herziening van de Grondwet van de Senaat uitgebracht door de heer Dehousse - Stuk Senaat, zitting 1969-1970, nr. 275, blz. 3). In het verslag uitgebracht namens de Commissie voor de Grondwetsherziening van de Kamer haalt de heer Wigny het voorbeeld aan van het Europees Hof voor de rechten van de mens, aan welk «Hof soevereiniteitsopdrachten (zijn) toegestaan, daar tijdelijk benoemde maar tijdens hun ambtstermijn niet-afzetbare rechters arresteren vellen die bindend zijn zowel voor de Staten als voor de regeringen; die arresten zijn in alle aangesloten landen onmiddellijk bindend; de tenuitvoerlegging ervan wordt evenwel in elk land toevertrouwd aan nationale organen.» (Stuk Kamer, zitting 69/70, stuk nr. 10 (BZ 1968), nr. 16/2°, blz. 4).

Zie, betreffende de rechtsprekende bevoegdheden, die vóór de invoering van artikel 25bis, aan de Hoge Autoriteit en aan het Hof van Justitie zijn opgedragen: W.J. Ganshof van der Meersch, «*La Constitution belge et l'évolution de l'ordre juridique international*», ADSP, 1952, blz. 363 en volgende.

(2) In haar advies L. 21.540/AG van 6 mei 1992 over een voorontwerp van wet dat de wet geworden is van 26 november 1992 «houdende goedkeuring van het Verdrag over de Europese Unie, van de 17 Protocolen en van de Slotakte met 33 Verklaringen, opgemaakt te Maastricht op 7 februari 1992», heeft de afdeling wetgeving van de Raad van State het volgende opgemerkt in verband met de noodzaak om de Grondwet te herzien opdat de onderdanen van de Europese Unie stemrecht kunnen krijgen bij de gemeenteraadsverkiezingen:

«Kan met een bepaling zoals die van artikel 25bis van de Grondwet niet worden vermeden dat nog andere grondwetsbepalingen, met name die welke zijn opgenomen in artikel 4, tweede lid, moeten worden herzien? Zoals in herinnering is gebracht, wordt in artikel 25bis bepaald dat «de uitoefening van bepaalde machten (...) door een verdrag of door een wet (kan) worden opgedragen aan volkenrechtelijke instellingen», met name aan de instellingen van de Gemeenschap.

Het bezwaar kan evenwel niet in aanmerking worden genomen. Artikel 25bis maakt het weliswaar mogelijk dat een verdrag waarbij België partij is of de Belgische wet bijzondere bevoegdheden toekent aan de overheid van de Gemeenschap, wat overigens het doel is van andere bepalingen van het verdrag dat ter goedkeuring wordt voorgelegd, doch het kan daarentegen niet rechtvaardigen dat aan de Europese burgers politieke rechten worden verleend die het hun mogelijk maken mede te werken aan de organisatie van gemeenteraden.» (Stuk Kamer, buitengewone zitting, 91/92, nr. 482/1, blz. 69).

Twee andere adviezen sluiten daarbij aan: advies L. 27.449/2 dat de afdeling wetgeving van de Raad van State op 23 maart 1998 heeft gegeven over een ontwerp van wet «houdende de bepalingen inzake verkiezingen en tot omzetting van de richtlijn van de Raad van de Europese Unie nr. 94/80/EC van 19 december 1994», en advies L. 25.776/9 dat de afdeling wetgeving van de Raad van State van 22 januari 1997 heeft gegeven over een voorontwerp van wet «houdende instemming met het WEU-Akkoord inzake veiligheid, gedaan te Brussel op 28 maart 1995». In dat laatste advies staat inzonderheid het volgende: «Bijgevolg staat het België volledig vrij om een internationaal verdrag te sluiten waarbij aan de WEU de bevoegdheid wordt opgedragen om dwingende regels uit te vaardigen die instellingen en diensten van intern recht zouden helpen opstellen en naleven. Daarbij is echter bovendien vereist, enerzijds, dat de aard en de omvang van die bevoegdheid duidelijk bepaald worden en, anderzijds, dat de uitoefening ervan niet tot een schending van andere grondwettelijke regels leidt».

B. Application des principes au cas d'espèce

1. Indépendance de la justice belge

1.1. Il convient que soient respectées les règles essentielles garantissant une justice indépendante telle que l'entend notamment l'article 14 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques fait à New York le 19 décembre 1966(1):

«... Toute personne a droit à ce que sa cause soit entendue équitablement et publiquement par un tribunal compétent, indépendant et impartial ...».

L'indépendance suppose que le cours de la justice ne puisse être entravé par des interventions extérieures émanant, par exemple, d'organes politiques.

Or, c'est précisément ce que permet l'article 16 du Statut, qui impose la suspension des enquêtes et poursuites à la demande du Conseil de sécurité des Nations Unies, et ce pour une durée de douze mois, renouvelable indéfiniment.

Sans doute ce système se justifie par le souci des rédacteurs du Statut d'éviter que des accords de paix péniblement élaborés ou en voie d'élaboration puissent être remis en cause par des poursuites devant la Cour pénale internationale.

Une telle suspension est néanmoins susceptible de compromettre de manière irrémédiable l'action publique, notamment en ce qui concerne la recherche des preuves des crimes relevant de la compétence de la Cour. Elle pourrait, en outre, mettre en péril le droit des accusés d'être jugés sans retard excessif (article 14, 3, c, du Pacte international).

Si le traité devait être interprété comme signifiant que les autorités judiciaires belges ne pourraient entamer aucune poursuite en raison de cette suspension, l'article 16 du Statut serait contraire à l'article 14 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques (article 151 de la Constitution).

1.2. L'article 108 du Statut dispose :

«Le condamné détenu par l'Etat chargé de l'exécution ne peut être poursuivi, condamné ou extradé vers un Etat tiers pour un comportement antérieur à son transfèrement dans l'Etat chargé de l'exécution, à moins que la Cour n'ait approuvé ces poursuites, cette condamnation ou cette extradition à la demande de l'Etat chargé de l'exécution.».

Dans la mesure où l'article 108 du Statut subordonne à l'accord de la Cour pénale internationale la poursuite et la condamnation d'un détenu condamné pour d'autres faits à la suite d'un arrêt de la Cour, cet article est contraire au principe de l'indépendance des juridictions belges (article 151 de la Constitution).

2. Immunités et privilèges de juridiction

2.1. En vertu de l'article 88 de la Constitution :

«La personne du Roi est inviolable ...».

Comme le souligne une doctrine autorisée, la Constitution écarte ainsi

«l'idée même que le Chef de l'Etat puisse commettre des agissements répréhensibles au regard de la loi pénale. Elle considère aussi que, si une infraction se révèle, le Roi doit être mis à l'abri de toute mesure d'instruction, de contrainte ou de jugement. (...)

(1) Approuvé par la loi du 15 mai 1981 (*Moniteur belge* du 6 juillet 1983).

B. Toepassing van de beginselen in casu

1. Onafhankelijkheid van het Belgisch gerecht

1.1. De essentiële regels die een onpartijdige rechtsbedeling waarborgen, zoals die inzonderheid voorgeschreven zijn in het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, opgemaakt te New York op 19 december 1966(1), dienen te worden nageleefd:

Artikel 14 van het Internationaal Verdrag bepaalt dat

«een ieder recht (heeft) op een eerlijke en openbare behandeling door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige (...) rechterlijke instantie».

Onafhankelijkheid veronderstelt dat de rechtsgang niet in het gedrang mag worden gebracht door inmengingen van buitenaf, bijvoorbeeld van politieke organen.

Dat is evenwel precies wat artikel 16 van het Statuut mogelijk maakt, doordat het gelast het onderzoek en de vervolging op verzoek van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties te schorten gedurende twaalf maanden, welke duur voor onbepaalde tijd kan worden verlengd.

Die regeling is wellicht gerechtvaardigd doordat de stellers van het Statuut willen voorkomen dat vredesakkoorden die moeilijk tot stand gekomen zijn of nog uitgewerkt worden, in het gedrang gebracht worden door vervolgingen voor het Internationaal Strafgerechtshof.

Zulk een opschorting kan de strafvordering echter onherroepelijk in het gedrang brengen, inzonderheid wat betreft het zoeken naar bewijzen voor de misdaden die onder de bevoegdheid van het Hof vallen. Ze zou bovendien het recht van de beklaagden om zonder onredelijke vertraging te worden berecht, in gevaar kunnen brengen (artikel 14, 3, c, van het Internationaal Verdrag).

Indien het verdrag zo zou worden uitgelegd, dat de Belgische rechterlijke overheden wegens die opschorting geen vervolging mogen instellen, zou artikel 16 van het Statuut strijdig zijn met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (artikel 151 van de Grondwet).

1.2. Artikel 108 van het Statuut bepaalt dat :

«Le condamné détenu par l'Etat chargé de l'exécution ne peut être poursuivi, condamné ou extradé vers un Etat tiers pour un comportement antérieur à son transfèrement dans l'Etat chargé de l'exécution, à moins que la Cour n'ait approuvé ces poursuites, cette condamnation ou cette extradition à la demande de l'Etat chargé de l'exécution.».

Doordat artikel 108 van het Statuut de vervolging en veroordeling van een gedetineerde die ingevolge een arrest van het Internationaal Strafgerechtshof voor andere feiten veroordeeld is, afhankelijk stelt van de toestemming van dat Hof, is dat artikel strijdig met het beginsel van de onafhankelijkheid van de Belgische gerechten (artikel 151 van de Grondwet).

2. Onschendbaarheid en voorrang van rechtsmacht

2.1. Artikel 88 van de Grondwet bepaalt :

«De persoon des Konings is onschendbaar ...»

Zoals een gezaghebbende auteur onderstreept, sluit de Grondwet aldus het volgende uit:

«l'idée même que le Chef de l'Etat puisse commettre des agissements répréhensibles au regard de la loi pénale. Elle considère aussi que, si une infraction se révèle, le Roi doit être mis à l'abri de toute mesure d'instruction, de contrainte ou de jugement. (...)

(1) Goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981 (*Belgisch Staatsblad* van 6 juli 1983).

L'inviolabilité du Roi est absolue. Elle couvre les actes que le Roi accomplit dans l'exercice de ses fonctions (...). Elle couvre aussi les agissements hors fonction. Si la Reine, disait déjà Dicey au siècle dernier, tuait de sa propre main le premier ministre, aucun tribunal ne pourrait connaître de cet acte.»(1).

De même, en vertu des articles 58 et 120 de la Constitution, les parlementaires ne peuvent être poursuivis ou recherchés à l'occasion des opinions et votes émis par eux dans l'exercice de leurs fonctions.

Suivant cette même doctrine, cette irresponsabilité

«emporte dispense générale et perpétuelle d'application des règles de droit pénal et de responsabilité civile à tous les actes que le député ou le sénateur accomplit dans l'exercice de ses fonctions et qui pourraient contenir une infraction ou une faute faisant corps avec cet exercice même.»(2).

Un vote ou une opinion émis par un parlementaire ou un ministre pourrait constituer un crime relevant de la compétence de la Cour pénale internationale. En effet, l'article 25, 3, b), du Statut rend punissable la personne qui ordonne, sollicite ou encourage la commission d'un crime visé par le Statut.

L'article 27 du Statut dispose :

«1. Le présent Statut s'applique à tous de manière égale, sans aucune distinction fondée sur la qualité officielle. En particulier, la qualité officielle de chef d'Etat ou de gouvernement, de membre d'un gouvernement ou d'un parlement, de représentant élu ou d'agent d'un Etat, n'exonère en aucun cas de la responsabilité pénale au regard du présent Statut, pas plus qu'elle ne constitue en tant que telle un motif de réduction de la peine ...».

L'article 27 du Statut est donc contraire à l'article 88 de la Constitution consacrant l'inviolabilité du Roi et aux articles 58 et 120 de la Constitution concernant l'irresponsabilité des parlementaires dans l'exercice de leurs fonctions.

2.2. L'article 27 du Statut précise, en son point 2 :

«Les immunités ou règles de procédure spéciales qui peuvent s'attacher à la qualité officielle d'une personne, en vertu du droit interne ou du droit international, n'empêchent pas la Cour d'exercer sa compétence à l'égard de cette personne.».

Il convient d'examiner la compatibilité de cette disposition avec les règles constitutionnelles relatives à l'inviolabilité parlementaire et à la responsabilité pénale des ministres.

a) *Inviolabilité parlementaire*

En vertu des articles 59 et 120 de la Constitution, sauf le cas de flagrant délit, les parlementaires ne peuvent, pendant la durée de la session, en matière répressive, être renvoyés ou cités directement devant une cour ou un tribunal, ni être arrêtés, qu'avec l'autorisation de l'assemblée dont ils font partie.

Si des actes nécessitant l'autorisation de l'assemblée ont été accomplis pendant les vacances parlementaires, celle-ci peut requérir la suspension de la détention du parlementaire ou des poursuites devant une cour ou un tribunal, pendant la durée de la session nouvelle.

Enfin, lorsque des actes d'instruction ou d'information qui ne nécessitent pas l'autorisation de l'assemblée ont été accomplis,

(1) F. Delpérée, Droit constitutionnel, T. II, Bruxelles, Larcier, 1986, n° 369, p. 164.

(2) F. Delpérée, op. cit., n° 383, p. 176.

L'inviolabilité du Roi est absolue. Elle couvre les actes que le Roi accomplit dans l'exercice de ses fonctions (...). Elle couvre aussi les agissements hors fonction. Si la Reine, disait déjà Dicey au siècle dernier, tuait de sa propre main le premier ministre, aucun tribunal ne pourrait connaître de cet acte.»(1).

Evenzo kan, krachtens de artikelen 58 en 120 van de Grondwet, geen lid van beide Kamers worden vervolgd of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een mening of een stem, in de uitoefening van zijn functie uitgebracht.

Diezelfde auteur stelt dat die onschendbaarheid

«emporte dispense générale et perpétuelle d'application des règles de droit pénal et de responsabilité civile à tous les actes que le député ou le sénateur accomplit dans l'exercice de ses fonctions et qui pourraient contenir une infraction ou une faute faisant corps avec cet exercice même.»(2).

Een stem of een mening uitgebracht door een parlements lid of een minister zou een misdaad kunnen vormen die valt onder de bevoegdheid van het Internationaal Strafgerechtshof. Artikel 25, 3, b), van het Statuut stelt immers strafrechtelijk aansprakelijk degene die het bevel geeft tot het plegen van een door het Statuut bepaalde misdaad, hierom verzoekt of ertoe aanzet.

Artikel 27 van het Statuut bepaalt dat :

«1. Le présent Statut s'applique à tous de manière égale, sans aucune distinction fondée sur la qualité officielle. En particulier, la qualité officielle de chef d'Etat ou de gouvernement, de membre d'un gouvernement ou d'un parlement, de représentant élu ou d'agent d'un Etat, n'exonère en aucun cas de la responsabilité pénale au regard du présent Statut, pas plus qu'elle ne constitue en tant que telle un motif de réduction de la peine ...».

Artikel 27 van het Statuut is dus strijdig met artikel 88 van de Grondwet, dat de onschendbaarheid van de Koning vastlegt, en met de artikelen 58 en 120 betreffende de onschendbaarheid van de parlementsleden in de uitoefening van hun functie.

2.2. Artikel 27 van het Statuut bepaalt in punt 2 dat :

«Les immunités ou règles de procédure spéciales qui peuvent s'attacher à la qualité officielle d'une personne, en vertu du droit interne ou du droit international, n'empêchent pas la Cour d'exercer sa compétence à l'égard de cette personne.».

Er dient te worden onderzocht of die bepaling verenigbaar is met de grondwettelijke regels betreffende de parlementaire onschendbaarheid en de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de ministers.

a) *Parlementaire onschendbaarheid*

Krachtens de artikelen 59 en 120 van de Grondwet kan, behalve bij ontdekking op heterdaad, geen lid van een van beide Kamers, tijdens de zitting en in strafzaken, worden verwezen naar of rechtstreeks gedagvaard voor een hof of een rechtbank, of worden aangehouden dan met verlof van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt.

Indien tijdens het reces daden gesteld zijn waarvoor het verlof van een van beide Kamers vereist is, kan deze Kamer vragen dat de hechtenis van het parlements lid of de vervolgingen voor een hof of een rechtbank tijdens de duur van de nieuwe zitting geschorst worden.

Wanneer onderzoeks- of opsporingshandelingen gesteld zijn waarvoor niet het verlof van een van beide Kamers vereist is, kan

(1) F. Delpérée, Droit constitutionnel, boekdeel II, Brussel, Larcier, 1986, nr. 369, blz. 164.

(2) F. Delpérée, op. cit., nr. 383, blz. 176.

celle-ci peut, pendant la durée de la session et en matière répressive, suspendre les poursuites à la demande du parlementaire concerné.

L'article 59, alinéas 2, 3 et 4, de la Constitution prévoit également des règles de procédure particulières.

L'article 27 du Statut paraît impliquer que la Cour pénale internationale n'est pas tenue de respecter ces dispositions.

b) Responsabilité pénale des ministres

Quant aux ministres, l'article 103, alinéa 1er, de la Constitution dispose qu'ils sont jugés exclusivement par la cour d'appel pour les infractions qu'ils auraient commises dans l'exercice de leurs fonctions ou en dehors de l'exercice de leurs fonctions mais pour lesquelles ils sont jugés pendant l'exercice de celles-ci.

Cette disposition ne fait pas obstacle à ce que la compétence de juger les ministres pour certaines infractions soit transférée à une institution de droit international public.

Il s'agit, en effet, d'une conséquence nécessaire de l'attribution à la Cour pénale internationale de l'exercice du pouvoir de juger les crimes prévus dans le Statut.

En vertu de l'article 103, alinéa 5, de la Constitution, toutes réquisitions en vue du règlement de la procédure, toute citation directe devant la cour d'appel et, sauf le cas de flagrant délit, toute arrestation, nécessitent l'autorisation de la Chambre des représentants. Le refus de la Chambre des représentants de donner son autorisation est définitif lorsqu'il s'agit d'actes accomplis dans l'exercice de la fonction; il aboutit à une immunité perpétuelle faisant obstacle au jugement du ministre devant la Cour pénale internationale.

La situation est dès lors semblable, quant à ses effets, à celle des parlementaires ayant commis une infraction et appelle une conclusion identique.

L'article 27 du Statut est donc également contraire à l'article 103, alinéa 5, de la Constitution.

3. Droit de grâce du Roi

Les articles 110 et 111 de la Constitution consacrent le droit de grâce du Roi.

Même si l'on considère, comme le Conseil constitutionnel français, que le Statut fait obstacle à l'exercice d'un tel droit, il est admis que la grâce royale a un caractère territorial: le Roi ne peut exercer ce droit qu'à l'égard de peines prononcées par des juridictions belges (1).

4. En conclusion, le Conseil d'État observe que le Statut de Rome de la Cour pénale internationale auquel la loi en projet entend procurer assentiment contient un ensemble de dispositions qui ne se concilient pas avec les prescriptions de la Constitution.

Il ne revient ni aux auteurs du Statut, ni à ceux de la loi d'assentiment de procéder à une révision, fût-elle implicite, de la Constitution et de modifier de la sorte le statut des pouvoirs publics que cette dernière établit.

(1) L. Dupont et R. Verstraeten, *Handboek Belgisch Strafrecht*, Acco Leuven/Amersfoort, 1990, nr. 1117, blz. 782.

deze Kamer tijdens de duur van de zitting en in strafzaken de vervolging schorsen op verzoek van het betrokken parlementslid.

Artikel 59, tweede, derde en vierde lid, van de Grondwet voorziet eveneens in bijzondere procedureregels.

Artikel 27 van het Statuut lijkt te impliceren dat het Internationaal Strafgerechtshof er niet toe gehouden is die bepalingen na te leven.

b) Strafrechtelijke aansprakelijkheid van de ministers

Artikel 103, lid één, van de grondwet bepaalt dat ministers uitsluitend door het hof van beroep worden berecht voor misdrijven die zij bij de uitoefening van hun ambt mochten hebben gepleegd en voor misdrijven die ze buiten de uitoefening van hun ambt mochten hebben gepleegd, maar waarvoor ze tijdens hun ambts-termijn worden berecht.

Deze bepaling staat er niet aan in de weg dat de bevoegdheid om ministers voor bepaalde strafbare feiten te berechten, overgedragen wordt aan een volkenrechtelijke instelling.

Dat is immers een onvermijdelijk gevolg van de toekenning aan het Internationaal Strafgerechtshof van de uitoefening van de bevoegdheid om de in het Statuut genoemde misdaden te berechten.

Krachtens artikel 103, vijfde lid, van de Grondwet, is voor elke vordering tot regeling van de rechtspleging, voor elke rechtstreekse dagvaarding voor het hof van beroep en, behalve bij ontdekking op heterdaad, voor elke aanhouding, het verlot van de Kamer van volksvertegenwoordigers vereist. De weigering van de Kamer van volksvertegenwoordigers om verlot te verlenen is definitief wanneer het gaat om handelingen gesteld bij de uitoefening van het ambt; ze leidt tot een immunité voor het leven die verhindert dat een minister vóór het Internationaal Strafgerechtshof wordt berecht.

Qua gevolgen gaat het dus om een soortgelijke situatie als die van de parlementsliden die een strafbaar feit hebben gepleegd; bijgevolg moet hier dezelfde conclusie worden getrokken.

Artikel 27 van het Statuut is dus eveneens strijdig met artikel 103, vijfde lid, van de Grondwet.

3. Genaderecht van de Koning

In de artikelen 110 en 111 van de Grondwet is het recht van genade van de Koning vastgelegd.

Zelfs indien men er, net zoals de «Conseil constitutionnel» van Frankrijk van uitgaat dat het Statuut de uitoefening van zulk een recht verhindert, wordt aangenomen dat de koninklijke genade territoriaal van aard is: de Koning kan dat recht alleen uitoefenen ten aanzien van straffen die door Belgische gerechten zijn uitgesproken (1).

4. Tot slot merkt de Raad van State op dat het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, waarmee bij de ontworpen wet instemming wordt betuigd, een geheel van bepalingen bevat die niet verenigbaar zijn met de voorschriften van de Grondwet.

Het staat noch aan de stellers van het Statuut, noch aan de stellers van de wet tot instemming met dat statuut, de Grondwet te wijzigen, ook niet stilzwijgend, en aldus het statuut van de door de Grondwet ingestelde overheidsinstanties te wijzigen.

(1) L. Dupont et R. Verstraeten, *Handboek Belgisch Strafrecht*, Acco Leuven/Amersfoort, 1990, n° 1117, p. 782.

Si la Belgique entend ratifier un tel traité et si le pouvoir législatif entend l'approuver, il convient que des modifications soient apportées, selon la procédure inscrite au titre VIII de la Constitution, à plusieurs dispositions constitutionnelles. Pour éviter un éparpillement de ces modifications, qui pourrait au surplus rendre la lecture de la Constitution difficilement compréhensible, il est suggéré d'insérer, par exemple dans un article 168bis nouveau de la Constitution, la disposition suivante: «L'État adhère au statut de la Cour pénale internationale, fait à Rome le 17 juillet 1998.» Pareille disposition couvrirait les adaptations qui en résultent dans l'ordre juridique constitutionnel et autoriserait celles qui devraient, en conséquence, être apportées aux lois et règlements.

La technique suggérée permet de concilier la volonté de rendre effectifs les engagements pris par la Belgique au sein de l'Organisation des Nations Unies avec le respect des règles les plus essentielles du droit public et le souci d'une rédaction ordonnée de la Constitution.

III. Conciliation du Statut (article 31) avec le droit international en vigueur

L'article 31, 1, c, du Statut dispose:

«Outre les autres motifs d'exonération de la responsabilité pénale prévus par le présent Statut, une personne n'est pas responsable pénalement si, au moment du comportement en cause:

(...).

c) Elle a agi raisonnablement pour se défendre, pour défendre autrui ou, dans le cas des crimes de guerre, pour défendre des biens essentiels à sa survie ou à celle d'autrui ou essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger qu'elle courait ou que couraient l'autre personne ou les biens protégés. Le fait qu'une personne ait participé à une opération défensive menée par des forces armées ne constitue pas en soi un motif d'exonération de la responsabilité pénale au titre du présent alinéa.»

Or, l'article 15 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales dispose en ses alinéas 1 et 2:

«1. En cas de guerre ou en cas d'autres dangers publics menaçant la vie de la nation, toute Haute Partie contractante peut prendre des mesures dérogeant aux obligations prévues par la présente Convention, dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obligations découlant du droit international.

2. La disposition précédente n'autorise aucune dérogation à l'article 2, sauf pour le cas de décès résultant d'actes licites de guerre, et aux articles 3, 4 (paragraphes 1er) et 7.

(...).»

Est ainsi consacré le principe que certains droits fondamentaux sont intransgressibles.

L'article 4, § 2, du Pacte international des droits civils et politiques est conçu dans le même sens:

«1. Dans le cas où un danger public exceptionnel menace l'existence de la nation et est proclamé par un acte officiel, les Etats parties au présent Pacte peuvent prendre, dans la stricte mesure où la situation l'exige, des mesures dérogeant aux obligations prévues dans le présent Pacte, sous réserve que ces mesures ne soient pas incompatibles avec les autres obligations que leur impose le droit international et qu'elles n'entraînent pas une

Als België zulk een verdrag wil bekrachtigen en als de wetgevende macht het wil goedkeuren, moeten verscheidene grondwetsbepalingen worden gewijzigd volgens de procedure voorgeschreven in titel VIII van de Grondwet. Om te voorkomen dat ze op versnipperde wijze worden gewijzigd, wat de Grondwet bovendien onbevattelijk zou maken, wordt voorgesteld om, bijvoorbeeld in een nieuw artikel 168bis van de Grondwet, de volgende bepaling in te voegen: «De Staat treedt toe tot het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof, opgemaakt te Rome op 17 juli 1998». Een zodanige bepaling zou rechtsgrond opleveren voor de aanpassingen die daaruit voortvloeien in de grondwettelijke rechtsorde en zou de aanpassingen wettigen die dienovereenkomstig in wetten en verordeningen moeten worden aangebracht.

Met de voorgestelde werkwijze kan België de wil om zijn verbintenissen binnen de Organisatie van de Verenigde Naties na te komen, verenigen met de naleving van de meest fundamentele regels van publiek recht en het streven van een geordende redactie van de Grondwet.

III. Verenigbaarheid van het Statuut (artikel 31) met het geldende internationale recht

Artikel 31, 1, c, van het Statuut bepaalt het volgende:

«Outre les autres motifs d'exonération de la responsabilité pénale prévus par le présent Statut, une personne n'est pas responsable pénalement si, au moment du comportement en cause:

(...).

c) Elle a agi raisonnablement pour se défendre, pour défendre autrui ou, dans le cas des crimes de guerre, pour défendre des biens essentiels à sa survie ou à celle d'autrui ou essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger qu'elle courait ou que couraient l'autre personne ou les biens protégés. Le fait qu'une personne ait participé à une opération défensive menée par des forces armées ne constitue pas en soi un motif d'exonération de la responsabilité pénale au titre du présent alinéa.»

Artikel 15, leden 1 en 2, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden bepaalt het volgende:

«1. In tijd van oorlog of in geval van enig andere algemene noodtoestand, welke het bestaan van het volk bedreigt, kan iedere Hoge Verdragsluitende Partij maatregelen nemen welke afwijken van zijn verplichtingen, ingevolge dit Verdrag, mits deze maatregelen niet verder gaan dan de toestand vereist en niet in strijd zijn met andere verplichtingen welke voortvloeien uit het internationale recht.

2. De voorgaande bepaling wettigt geen enkele afwijking van artikel 2, behalve ingeval van dood als gevolg van geoorloofde oorlogshandelingen, noch van de artikelen 3, 4, eerste lid, en 7.

(...).»

Hiermee is het beginsel vastgelegd dat sommige grondrechten onaantastbaar zijn.

Artikel 4, lid 2, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten is in dezelfde zin gesteld. De eerste twee leden van dit artikel luiden als volgt:

«1. Bij een algemene noodtoestand die een bedreiging vormt voor het bestaan van het volk en welks aanwezigheid officieel is afgekondigd, kunnen de Staten die partij zijn bij dit Verdrag maatregelen nemen, die afwijken van hun verplichtingen ingevolge dit Verdrag, mits deze maatregelen niet verder gaan dan de toestand vereist en niet in strijd zijn met andere verplichtingen welke voortvloeien uit het internationale recht en geen discrimi-

discrimination fondée uniquement sur la race, la couleur, le sexe, la langue, la religion ou l'origine sociale.

2. La disposition précédente n'autorise aucune dérogation aux articles 6, 7, 8 (§§ 1er et 2), 11, 15, 16 et 18.

(...).».

En droit interne, la loi belge du 16 juin 1993 relative à la répression des infractions graves aux Conventions internationales de Genève du 12 août 1949 et aux Protocoles I et II du 8 juin 1977, additionnels à ces Conventions, dispose également en son article 5, § 1er:

«Aucun intérêt, aucune nécessité d'ordre politique, militaire ou national, ne peut justifier, même à titre de représailles, les infractions prévues par les articles 1er, 3 et 4, sans préjudice des exceptions mentionnées aux 9°, 12° et 13° de l'article premier.».

On voit ainsi que le Statut est en retrait par rapport aux normes du droit actuellement en vigueur(1).

Toutefois, l'article 31, 1, c, du Statut n'empêchera pas le ministre public belge d'engager des poursuites et le juge belge de condamner pour crime de guerre sans être liés par cette disposition, qui ne concerne que la compétence de la Cour.

En effet, le caractère subsidiaire de l'intervention de la Cour pénale internationale laisse subsister la compétence des juridictions belges qui l'exerceront dans les conditions actuelles et sans avoir égard aux restrictions de l'article 31.

Il importe néanmoins que le point de vue belge sur la portée exacte dudit article 31, par rapport aux acquis du droit humanitaire en droit international, soit clairement manifesté, dans l'ordre international, comme l'exposé des motifs transmis au Conseil d'Etat indique que le gouvernement se propose de le faire dans une «déclaration interprétative» conçue en ces termes selon ledit exposé: «La Belgique considère que ne constitue pas, sauf pour l'application de l'article 31, 1, c, un cas de légitime défense le fait d'agir raisonnablement, en cas de crime de guerre, pour défendre des biens essentiels à l'accomplissement d'une mission militaire, contre un recours imminent et illicite à la force, d'une manière proportionnée à l'ampleur du danger que courent les biens».

Il appartient en effet au gouvernement et aux Chambres législatives de dissiper tout doute sur l'absence d'effet de l'adhésion de la Belgique au Statut, sur le respect des normes auxquelles il ne peut pas être dérogé dans l'ordre juridique international. Au demeurant, la même préoccupation avait déjà animé les auteurs des quatre Conventions de Genève de 1949, dont les articles 63, 62, 142 et 158 stipulent que leur dénonciation éventuelle n'aurait aucun effet «sur les obligations que les Parties au conflit demeurent tenues de remplir en vertu des principes du droit des gens tels qu'ils résultent des usages établis entre nations civilisées, des lois de l'humanité et des exigences de la conscience publique».

IV. Attribution de pouvoirs à l'Assemblée des Etats parties

L'attention de l'auteur du projet et des Chambres législatives est attirée sur le fait que l'Assemblée des Etats parties dispose de compétences qui ne s'exercent pas à l'unanimité et que les déci-

natie uitsluitend op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst of maatschappelijke afkomst inhouden.

2. Op grond van deze bepaling mag niet worden afgeweken van de artikelen 6, 7, 8 (eerste en tweede lid), 11, 15, 16 en 18.

(...).».

In het interne recht bepaalt ook de Belgische wet van 16 juni 1993 betreffende de bestrafing van de ernstige inbreuken op de Internationale Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en op de Aanvullende Protocollen I en II bij die Verdragen, van 8 juni 1977, meer bepaald artikel 5, § 1, ervan dat

«onverminderd de onder 9°, 12° en 13° van artikel 1 genoemde uitzonderingen (...) geen enkel belang, geen enkele noodzaak van politieke, militaire of nationale aard de in de artikelen 1, 3 en 4 omschreven misdrijven, zelfs bij wijze van represaille gepleegd, (kan) rechtvaardigen.».

Zo ziet men dat het Statuut minder ver gaat dan de thans geldende rechtsnormen(1).

Artikel 31, 1, c, van het Statuut zal er echter niet aan in de weg staan dat het Belgische openbaar ministerie vervolging instelt of dat de Belgische rechter veroordelingen uitspreekt voor oorlogsmisdaden, zonder dat ze gebonden zijn door deze bepaling, die alleen slaat op de bevoegdheid van het Hof.

Aangezien het Internationaal Strafgerechtshof slechts in bijkomende orde optreedt, behouden de Belgische gerechten hun bevoegdheid, die ze zullen uitoefenen in dezelfde omstandigheden als de huidige, zonder rekening te houden met de beperkingen van artikel 31.

Toch dient het Belgische standpunt over de juiste strekking van het genoemde artikel 31 ten opzichte van de verworvenheden van het humanitaire recht in het internationale recht duidelijk kenbaar te worden gemaakt in de internationale rechtsorde, zoals de regering volgens de memorie van toelichting die aan de Raad van State is overgezonden, van plan is te doen in een «uitleggende verklaring», die volgens de memorie van toelichting luidt als volgt: «België is van oordeel dat het feit om in geval van oorlogsmisdad, op redelijke wijze te handelen teneinde goederen die onontbeerlijk zijn voor het volbrengen van een militaire opdracht te verdedigen tegen een dreigend en onwettig gebruik van geweld, op een wijze die evenredig is met het gevaar dat door de beschermde goederen wordt gelopen, behalve voor de toepassing van artikel 31, 1, c, geen geval vormt van wettige verdediging.»

Het komt immers toe aan de regering en aan de Wetgevende Kamers er geen twijfel over te laten bestaan dat het feit dat België tot het Statuut is toegetreden, geen invloed heeft op de eerbiediging van de normen waarvan in de internationale rechtsorde niet kan worden afgeweken. Eenzelfde bekommernis werd overigens gedeeld door de stellers van de vier Verdragen van Genève van 1949, waarvan de artikelen 63, 62, 142 en 158 bepalen dat de eventuele opzegging van die Verdragen geen enkele invloed zal hebben «op de verplichtingen welke de Partijen bij het conflict gehouden zijn te blijven vervullen krachtens de beginselen van het volkenrecht, zoals deze voortvloeien uit de tussen beschaafde volken gevestigde gebruiken, de wetten der menselijkheid en de eisen van het openbaar rechtsbewustzijn».

IV. Toekenning van bevoegdheden aan de Vergadering van de Verdragsstaten

De aandacht van de steller van het ontwerp en van de Wetgevende Kamers wordt erop gevestigd dat de Vergadering van de Verdragsstaten over bevoegdheden beschikt voor de uitoefening

(1) Voir, à ce sujet, la critique exprimée par I. Andries, E. David, C. Van den Wijngaert et J. Verhaegen dans La Libre Belgique du 15 avril 1999.

(1) Zie in dat verband de kritiek van A. Andries, E. David, C. Van den Wijngaert en J. Verhaegen in La Libre Belgique van 15 april 1999.

sions et règles ainsi adoptées ne sont pas soumises à la ratification des Etats membres.

Tel est le cas, notamment, de l'adoption des amendements aux éléments constitutifs des crimes (article 9), de la décision d'augmenter le nombre de juges (article 36), de l'adoption du règlement de procédure et de preuve et des amendements à celui-ci (article 51) et de l'adoption d'amendements aux dispositions de caractère institutionnel du Statut (article 122).

Par ailleurs, les amendements aux dispositions autres qu'institutionnelles du Statut peuvent être adoptés à la majorité des deux tiers des Etats parties et entrent en vigueur à l'égard de tous les Etats parties un an après que les sept-huitièmes d'entre eux ont déposé leur instrument de ratification ou d'acceptation auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies (article 121, 4)(1)(2).

V. Adaptation de la législation belge

Comme le souligne à plusieurs reprises l'exposé des motifs, une loi d'adaptation du droit interne au Statut devra être adoptée et des lois existantes modifiées.

A titre d'exemple, une telle adaptation paraît particulièrement nécessaire pour autoriser la mise en œuvre des articles du Statut relatifs aux devoirs et pouvoirs du Procureur.

Ces adaptations du droit interne au Statut seront examinées par la section de législation du Conseil d'Etat lorsque l'avant-projet de loi lui sera soumis.

La chambre était composée de :

M. J.-J. STRYCKMANS, premier président;

MM. Y. KREINS et P. QUERTAINMONT, conseillers d'Etat;

MM. F. DELPEREE et J. KIRKPATRICK, assesseurs de la section de législation;

Mme J. GIELISSEN, greffier.

Le rapport a été présenté par M. J. REGNIER, premier auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. A. LEFEBVRE, référendaire adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

Le greffier,

J. GIELISSEN.

Le premier président,

J.-J. STRYCKMANS.

(1) L'Etat partie qui n'a pas accepté l'amendement peut cependant se retirer du Statut avec effet immédiat.

(2) Il en va autrement des amendements à l'article 5 du Statut qui ne s'appliquent pas aux Etats parties qui ne les ont pas acceptés.

waarvan geen eenparigheid van stemmen vereist is, en dat de beslissingen en regels die aldus worden uitgevaardigd niet ter bekrachtiging aan de Lid-Staten worden voorgelegd.

Dat geldt onder meer voor de goedkeuring van de amendementen op de bestanddelen van de misdaden (artikel 9), voor de beslissing om het aantal rechters te verhogen (artikel 36), voor de goedkeuring van de procedureregeling en de regeling inzake de bewijsvoering en voor de amendementen daarop (artikel 51) en voor de goedkeuring van de amendementen op de institutionele bepalingen van het Statuut (artikel 122).

Bovendien kunnen de amendementen op de andere dan de institutionele bepalingen van het Statuut goedgekeurd worden met een tweederdemeerderheid van de Verdragsstaten en treden ze, een jaar nadat zeven achtste van de Verdragsstaten de bekrachtigings- of instemmingsoorkonde bij de Secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties hebben neergelegd (artikel 121, 4.), voor alle Verdragsstaten in werking (1)(2).

V. Aanpassing van de Belgische wetgeving

Zoals herhaaldelijk in de memorie van toelichting wordt gesteld, moet een wet tot aanpassing van het interne recht aan het Statuut worden aangenomen en moeten bestaande wetten worden gewijzigd.

Een zodanige aanpassing lijkt bijvoorbeeld bijzonder noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan de artikelen van het Statuut betreffende de rechten en bevoegdheden van de Procureur.

Die aanpassingen van het interne recht aan het Statuut zullen door de afdeling wetgeving van de Raad van State worden onderzocht wanneer hieraan het voorontwerp van wet zal worden voorgelegd.

De kamer was samengesteld uit :

De heer J.-J. STRYCKMANS, eerste voorzitter;

De heren Y. KREYNS en P. QUERTAINMONT, staatsraden;

De heren F. DELPEREE en J. KIRKPATRICK, assessoren van de afdeling wetgeving;

Mevrouw J. GIELISSEN, griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de heer J. REGNIER, eerste auditeur-afdelingshoofd. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de heer A. LEFEBVRE, adjunct-referendaris.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer J.-J. STRYCKMANS.

De griffier,

J. GIELISSEN.

De eerste voorzitter,

J.-J. STRYCKMANS.

(1) Een Verdragsstaat die niet met het amendement heeft ingestemd, kan zich echter met onmiddellijke uitwerking uit het Statuut terugtrekken.

(2) Dat geldt niet voor de amendementen op artikel 5 van het Statuut, die niet van toepassing zijn op de Verdragsstaten die er niet mee hebben ingestemd.